VESTNIK VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK

Simonov zaliv
VEČ KOT MORJE IN SONCE
HTP SIMONOV ZALIV, d.d. IZOLA
telefon: (066) 62-221,
telefaks: 62-222

Poučevanje s pestmi in zaušnicami str. 5

Komintentom banke ponujamo:
— 80 % revalorizacije na vpogledne vloge (TR, ŽR, HK),
— limit na tekočem računu v višini osebnega dohodka,
— spodbudne obresti deviznih prihrankov občanov.
SKB BANKA D.D.
VEČ KOT PARTNERJI, VEČ KOT BANKA

VESTNIK

Murska Sobota, 21. maja 1992 ● Leto XLIV ● Št. 20 ● Cena 55

Z VESTNIKOVIM VLAKOM
6. JUNIJA NA CANKARJEVO VRHNIKO!
Pojave sprejemamo na upravi Vestnika, na Trgovi c. 29 vsak dan od 7. do 15.

Zdravstveni zakon str. 6

Odpni misel od sedanjika in ji dovoli, da se sprehodi po poti tvojega bivanja, pa naj bo šteto v letih ali desetletjih. To dobro dene, ker se po tem lažje uredijo spomini in jim morda damo drugo mesto in pomen.

Dopolnjena spoznanja o tistem, kar se je zgodilo, z očmi sedanjosti, naj bo za ta čas, ko . . . pomlad prestopa v poletni mesec 1992.

MH

Foto: N. Juhnov

Težave v Mesni industriji Pomurka se zaostrujejo

Kdo koga vodi za nos?

To, kar se že lep čas dogaja v Mesni industriji Pomurka, presega vse razumne meje. Da bo tok dogajanj tekel v pravo smer, smo podvomili že takrat, ko so posamezniki začeli rušiti dotedanje vodstvo podjetja. Pe ne, da bi zagovarjali Salavčevo ekipo, ki gotovo tudi ni bila brez napak, smo že takrat opozarjali, da novo oklicani direktor Šiftar, ki to funkcijo sicer opravlja kot vršilec dolžnosti, ni osebnost, ki bi bila sposobna Mesno industrijo popeljati iz krize. Zdaj smo v to prepričani še toliko bolj, ker Šiftar ni pripravljen poslušati nasvetov in večino pomembnejših odločitev sprejema na lastno pest. Mnogo primerov, če želite tudi iz zgodovine, pa potrjuje, da so ljudje z bolnimi ambicijami dogajanja vedno pripeljali do propada.

Priznati pa je potrebno, da je Šiftar po svoje pravi genij. Najprej je znal uspešno zmanipulirati z zaposlenimi v sami Mesni industriji, nato mu je nasedel še delavski svet, zdaj pa uspešno vodi za nos še upnike in tudi dobršen del pomurske politike. Spoštovanje dogovorjenega ni njegova vrlina, mnenje je sposoben spreminjati iz ure v uro, vse to pa počenja v lastno korist, z edinim ciljem, da bi se uspel kar najdlje obdržati na oblasti. Za vse drugo mu je pri tem malo mar, še najmanj pa ga skrbijo delavci, ki imajo vedno manj dela. Tudi vest, da se obljube, ki jih je širokogrudno delil zaposlenim, ko so mu pomagali rušiti dotedanje vodstvo, ne uresničujejo, ga pri tem prav nič ne peče.

Najbolj tragično ob tem pa je, da posledice že čutijo delavci in te bodo iz dneva v dan težje, čutili pa jih bodo tudi pomurski živinorejci. Če so prvi delno sokrivi za takšno stanje, saj so Šiftarju dajali podporo, pa živinorejci ne bodo krivi za lastno nesrečo, saj vpliva na dogajanja v Mesni industriji nimajo. Z dogodki v tem podjetju niso niti prav seznanjeni, saj je posredi prava informacijska blokada, vstop novinarjem pa je prepovedan celo do dvorišča tovarne. Tudi ko smo želeli na predvčerajšnjo sejo delavskega sveta, kjer naj bi se odločalo o nadaljnji usodi posameznikov in tovarne, so nam vstop onemogočili že pri vratarnici. Takšna je bila pač direktiva »z vrha«, nam pa se zastavlja vprašanje, ali javnost res nima pravice zvedeti, kaj se kuha za tovarniškimi zidovi. Vsaj doslej je bilo tako, da so družbeni interesi bili vedno pred interesi posameznikov, zdaj, ko govorimo o demokraciji, pa nekdo vsa ta pravila postavi na glavo.

Zastavlja se nam vprašanje, kdo je pravzaprav tisti, ki naj stvari postavi na pravo mesto. V občinskem izvršnem svetu in skupščini pravijo, da pravice vmešavanja v probleme podjetja nimajo, enotni pa si niso tudi upniki, ki bi morali postaviti odločnejše zahteve. Nenazadnje vendarle gre za zaščito družbenega premoženja in če ne drug, bodo morali ustrezne ukrepe podvzeti delavci sami. Največja odgovornost pa gotovo odpade na delavski svet, ki bo v prvi vrsti moral odgovarjati predvsem delavcem, nenazadnje pa tudi družbi. Tovarne, ki so jo izgrajevali tako delavci kot kmetje, si ne morejo lastiti posamezniki, če bomo razvoj dogodkov še naprej prepustili stihiji, pa si takorekoč tudi nihče ne bo imel več niti kaj lastiti.

LUDVIK KOVAČ

Martinje in Pince

23. maja odprta mejna prehoda

Končno gre zares: predstavniki vlad Slovenije in Madžarske so se pred dnevi v Nagykanizsi dogovorili, da bodo 20. maja podpisali v Ljubljani meddržavni sporazum o odprtju mejnih prehodov (za potniški promet) *Martinje—Gornji Senik (Felsőszölnök) in Pince—Tornyisztentmiklos.* Po tem sporazumu bosta oba prehoda odprta do 20. avgusta ob sobotah in nedeljah ter praznikih med 8. in 20. uro, od tega datuma dalje pa vsak dan v tem času, razen če se ne bodo dogovorili za nekoliko drugačen zimski čas odprtja. Datum odprtja je torej 23. maj, ki bo zapisan z velikimi črkami zlasti med porabskimi Slovenci, ki bodo tako po več kot 40 letih spet dobili neposredno povezavo z matičnim narodom v Sloveniji. Doslej so imeli najbližji prehod Hodoš—Bajansenye, kar je pomenilo od 70 do 90 kilometrov dolgo pot do Murske Sobote.

Obe strani sta se tudi dogovorili, da bodo proučili možnosti za odprtje mejnih prehodov Kobilje—Nemesnep, Prosenjakovci—Magyarszombatfa, Čepinci—Virica in Domanjševci—Kercacsomor.

J. GRAJ

NOV ODDAJNI CENTER

V nedeljo, 24. maja, ob 10.30 bodo v Pečarovcih na Goričkem predali namenu nov oddajni center, ki z radijskima UKW oddajnikoma zagotavlja boljšo slišnost in ločitev slovenskega in madžarskega programa, je pa tudi srce zvez za reševalno, gasilsko, elektro, komunalno, prometnovarnostno, obrambno in PTT dejavnost.

Slovestnosti se bodo udeležili številni vidni gostje iz Slovenije in sosednje Madžarske, v zabavnem delu programa pa bodo sodelovali pevec Danijel in ansambla Obvezna smer ter Royal flash.

Bojijo se umreti str. 8

Vse poti vodijo v Obrtnik
PRAVI TRENUTEK za ugoden nakup
brisač in halj
Svilanit
CENE NIŽJE DO 30%
BRISAČE NA kg DO 50%
od 21. maja do 6. junija '92
V PRODAJALNAH:
BLAGOVNICA, SALON MODE,
NOVOST, TEKSTIL M. SOBOTA
BLAGOVNICA Beltinci,
IZBIRA G. Radgona
MORAVCI in RADIN
TER V VSEH POSLOVALNICAH S TEKSTILOM NA PODEŽELJU

VREME

Ob koncu tedna bo sveže in v glavnem suho vreme.

Pregovora

Če Urban greje zelo, trgatev dobra bo.

Če trta ob polni luni cvete, polni žlahtni grozdi obrode.

VESTNIKOV KOLEDAR

21. maj, četrtek, SREČKO
22. maj, petek, RENATA
23. maj, sobota, ŽELJKO
24. maj, nedelja, MARIJA
25. maj, ponedeljek, MAGDA — URBAN
26. maj, torek, FILIP
27. maj, sreda, AVGUŠTIN

POLJOOPSKRBA
● rezervni deli za kosilnice GRAMIP in molzne stroje VITREX
Vsa kmetijska mehanizacija in rezervni deli!

Kaj se dogaja z BiH

Kronika obljubljene smrti

Večina prebivalcev Bosne in Hercegovine je upala, da do vojne v tej nekdanji jugoslovanski republiki ne bo prišlo. Tudi največji pesimisti si niso mogli predstavljati, da bo vojna dobila tolikšno razsežnost. Na kaj takega pa ni mogel pomisliti niti ves normalni svet.

Morda pa vendarle in je to, kar se dogaja v Bosni in Hercegovini, samo kronika pričakovane smrti? Celo: najavljene, obljubljene smrti! Kajti, ›nepozabna‹ je izjava vodje SDS BiH Radovana Karadžića, prvega be-ha trabanta ›vsesrbskega predsednika‹ Slobodana Miloševića, v parlamentu BiH, ko je pred TV-kamerami Muslimanom obljubil, da bodo prenehali obstajati kot narod, če se ne bodo pokorili željam Srbov, na kar je pristala tudi HDZ. Temu se je odločno uprl Alija Izetbegović z odločnostjo, da bo BiH suverena država. Ves svet je obsodil Karadžića in podprl Izetbegovića, čeprav je taistemu svetu moralo biti jasno, da ta Izetbegović ni (niti ni mogel) oborožil naroda, ki ga vodi tudi kot strankarski lider, in da Muslimani ne morejo biti pripravljeni na vojno. Nato so tako Karadžić kot svet začeli izpolnjevati obljube. Karadžić z vojno, svet pa s priznanjem državnosti BiH. Zdaj ni seznam držav, ki so priznale BiH, nič krajši, kot tistih, ki so priznale Slovenijo. Pa vendarle vojna v BiH še dalje besni, medtem pa resni in dobronamerni kritiki v Sloveniji vztrajajo na Izetbegovićevem žigosanju, kar se nehote ujema s prizadevanji Karadžića in Miloševića.

Izetbegović je vsekakor naredil več napak. Morda je največja ta, ko je pristal, da ostane tudi predsednik SDA. Od njenega kongresa bi ta stranka potrebovala novega prvega človeka, kajti dvojna vodilna vloga je nesprejemljiva, pa tudi zato, ker SDA še ni uspela izoblikovati interesov vseh Muslimanov v BiH. Pokazalo se je, da mnogi od njih niso dojeli, da gre za obstanek te nacije, zato so svojo naklonjenost namenjali drugim nenacionalnim strankam, s čimer so razdvajali Muslimane. Istočasno pa so vsi Srbi podpirali SDS, Hrvati pa HDZ, kar so ti enačili s podporo oblasti v Srbiji in Hrvaški. Na ta način so Srbi, posebno zaradi svoje armade in neporušene Srbije, pa tudi Hrvati bili pripravljeni na tako vojno. Muslimani pa so po drugi strani verjeli v miren razplet ter dobronamernost in učinkovitost svetovne skupnosti. Navsezadnje tudi zato, ker so Muslimani najštevilnejši narod v BiH.

Nesporno je Izetbegović ›dobri človek iz Sarajeva‹, kar pa ni dovolj, da bi se preprečila umazana vojna. Vendar pa je težava v tem, ker Muslimani niso mogli najti boljšega prvega človeka, pa še ta jih ni mogel pripraviti na vojno. Pa tudi zato, ker so trdno verjeli v neizbežnost sožitja z drugimi narodi. Obenem pa jih je bilo nemogoče tako oborožiti, da bi lahko bili enakopravni bojevniki. Podobno kot je bila BiH v sredini nekdanje Jugoslavije, tako so se tudi Muslimani znašli v središču njenega razpada, pri čemer pa so morali plačati najvišjo ceno za krvavo vojno. Zdaj jim preostane le še boj za goli obstanek.

P. AŠIK

BO STOPIL V RING?

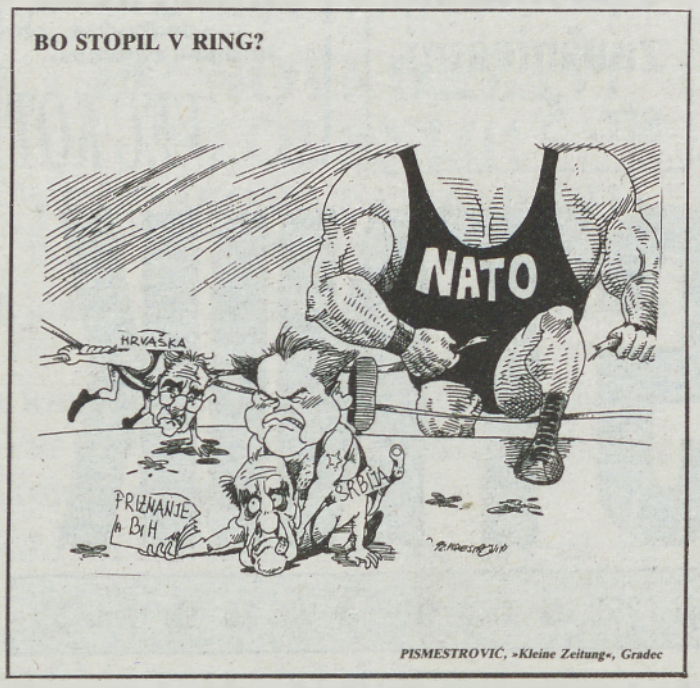

PISMESTROVIĆ, »Kleine Zeitung«, Gradec

Poziv evropskih parlamentarcev

Evropski parlament je v okviru rednega mesečnega zasedanja v Strasbourgu sprejel resolucijo o BiH. V njej poziva k takojšnji ustavitvi ognja v republiki in obsoja delovanje oboroženih skupin, saj te napadajo BiH od zunaj. Evropski parlamentarci so varnostni svet OZN pozvali, naj takoj sprejme vse ukrepe za zaustavitev spopadov, med drugim tudi naftni embargo. Hkrati so od ZRJ zahtevali vnovično uveljavitev avtonomije Kosova in Vojvodine. ES bo novo Jugoslavijo priznala le, če drugim republikam ne bo postavljala ozemeljskih zahtev in če bo spoštovala pravice manjšin.

Libija sprejema resolucijo OZN

Libija je končno sporočila, da je pripravljena v celoti sprejeti resolucijo varnostnega sveta OZN, po kateri mora pretrgati vse stike z različnimi terorističnimi skupinami, poleg tega pa mora pristati na izročitev dveh libijskih državljanov, za katera sumijo, da sta leta 1988 podtaknila bombo v ameriško letalo, ki je potem strmoglavilo nad Škotsko.

Islam zavrnil OZN

Države članice organizacije Islamske konference so zavrnile poročilo generalnega sekretarja OZN Butrosa Galija o razmerah na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Poročilo med drugim tudi poudarja, da v sedanjem obdobju spopadov v BiH ni mogoča mirovna operacija. Na zaprtem sestanku te organizacije 46 islamskih držav so zahtevali, naj Srbijo izrecno imenujejo kot odgovorno za zaostritev razmer v BiH, naj OZN nadzoruje umik vseh tujih sil iz te države, Zvezne republike Jugoslavije pa naj ne priznajo, ampak naj jo izključijo iz vseh mednarodnih organizacij.

Kdo bo zastopal BiH?

Predsedstvo BiH je proučilo vprašanja zastopanja interesov te države v svetu. Tako bi interese BiH v Beogradu utegnile zastopati ZDA ali Belgija, zavrnila pa predlog, da bi to nalogo zaupali Turčiji. Poudarili so, da je treba takoj zamenjati tiste bosansko-hercegovske veleposlanike, ki so še v jugoslovanskem zunanjem ministrstvu, in da je treba takoj odpreti diplomatska predstavništva v najpomembnejših zahodnih državah.

Dramatični poziv Galija

Generalni sekretar OZN Butros Gali je naslovil dram[illegible] vsem sprtim stranem v BiH, naj takoj ustavijo spop[illegible] in sedejo za pogajalsko mizo. V pozivu Gali še zlasti izraža zaskrbljenost, [illegible] spopadi blokirali sedež poveljstva modrih čelad, ki so ga namera[illegible] začeti premeščati iz Sarajeva.

Umik veleposlanikov iz Beograda

Zunanji ministri Evropske skupnosti so na zasedanju v Bruslju sprejeli deklaracijo o BiH. V njej poudarjajo, da sta za vojno v tej nekdanji državi krivi jugoslovanska armada in oblast v Beogradu, saj ta še vedno nadzoruje federalno armado in podpira srbske paravojaške sile. Dvanajsterica zahteva popolni umik armade in njenega orožja iz BiH. Hkrati deklaracija zahteva suspenz jugoslovanske delegacije iz odločanja v evropski konferenci do 20. junija. ES je tudi sklenila začasno umakniti svoje veleposlanike iz Beograda.

Tudi ZDA umaknile veleposlanika

Svojega veleposlanika so iz Beograda umaknile tudi ZDA. Vabili so ga domov na posvetovanje, vendar pa ni znano, kako dolgo bodo trajala. Predstavnica washingtonske administracije je izjavila, da so se za umik veleposlanika odločili v sodelovanju z Evropsko skupnostjo, in sicer zaradi agresije na BiH.

Zelo mlačni ukrepi

Avstrijski zunanji minister Mock je ocenil, da so umik veleposlanikov iz Beograda zelo mlačni ukrepi. Učinkoviti bi bili samo prepovedni vojaški ukrepi, vendar pa za te ni soglasja niti v Evropski skupnosti niti v varnostnem svetu OZN. Priporočil je popoln gospodarski bojkot ZRJ.

Gonja proti Srbiji?

V jugoslovanskih diplomatskih krogih v Beogradu ocenjujejo odločitev Evropske skupnosti in ZDA o umiku veleposlanikov iz svetovanja kot eno največjih gonj proti Srbiji in Zvezni republiki Jugoslaviji v zgodovini svetovne diplomacije v zadnjih 50 letih.

ES ostro proti Srbiji

Predsednik komisije Evropske skupnosti Delors je povedal, da ES pripravlja ostre ukrepe proti Srbiji, saj je po njeni oceni ta edina odgovorna za tragedijo v Sarajevu. Srbija in Črna gora ne bosta [illegible] uživali ugodnosti iz trgovinskega sporazuma, ki ga je ES sklenila z Jugoslavijo. Zvedelo se je tudi, da bi dvanajsterica utegnila zaostriti srbsko premoženje v državah ES.

Turčija za ostre ukrepe

Voditelji in člani parlamentarnih skupin turškega parlamenta so zahtevali ostre ukrepe proti Srbiji in pretrganje diplomatskih stikov z Beogradom. Zaradi srbske agresije na BiH je izrazil veliko zaskrbljenost tudi Iran, ki je od varnostnega sveta OZN zahteval hitro in odločno posredovanje za ustavitev prelivanja krvi v BiH.

globus

LJUBLJANA — Med obiskom v Sloveniji je delegacija Ljudske republike Kitajske, ki jo je vodil posebni odposlanec vlade in pomočnik ministra za zunanje zadeve Dai Bing Guo, podpisala sporazum o navezavi diplomatskih odnosov med državama.

BRUSELJ — Evropska skupnost je z Albanijo in baltskimi državami Estonijo, Litvo in Latvijo podpisala sporazum o trgovini in gospodarskem sodelovanju. S tem želi ES podpreti politične in gospodarske reforme v teh državah.

MOSKVA — Tadžikistanski predsednik Ramon Nabijev je z opozicijskimi voditelji sklenil sporazum o sestavi koalicijske vlade. Sporazum so podpisali le nekaj ur po srditih spopadih. Opozicija bo dobila 8 od skupno 24 ministrstev.

TIRANA — Albanski predsednik Sali Berisha je izjavil, da Albanija in kosovske politične sile ne zahtevajo spremembe meja, zahtevajo pa, naj ES prizna Albancem pravico do samoodločbe.

PARIZ — Francoske volitve so za desnico, ki je dobila na krajevnih volitvah presenetljivo močno podporo, velik izziv. Zato skušajo čimprej poiskati enotnega predsedniškega kandidata.

JOHANNESBURG — V političnih nemirih je bilo ubitih 17 ljudi, tudi trije belci. Črnci so padli pod streli neznanca, ki je iz zasede streljal na kombi, v katerem so se peljali. Zažgana trupla treh belcev pa so policisti našli v avtomobilu blizu taborišča za brezdomce.

NEW DELHI — Indija in Pakistan sta priznala Slovenijo, Hrvaško in BiH. Indija je hkrati sprožila postopek za navezavo diplomatskih odnosov z vsemi tremi državami.

Za mednarodno zaščito Sarajeva

Bosansko-hercegovski zunanji minister Haris Silajdžić je od ZDA zahteval, naj podprejo mednarodno zaščito Sarajeva. Po njegovih besedah je to še zadnje upanje. Silajdžić je članom ameriškega kongresa govoril o razmerah v BiH in poudaril, da bi morala Sarajevo in okolica postati nekakšno varnostno območje. Dejal je tudi, da v BiH ne poteka vojna med narodi, saj so med branilci Sarajeva tudi Srbi, ampak je za vse gorje obsodil srbsko vodstvo.

Nesprejemljiva zahteva Beograda

Na indonezijskem otoku Bali je potekalo zasedanje koordinacijskega biroja neuvrščenih držav. Že na začetku je predstavnik Jugoslavije zahteval, da Sloveniji in Hrvaški ne dodelijo statusa opazovalk. Jugoslavija, ki predseduje neuvrščenemu gibanju, od Slovenije in Hrvaške zahteva, da prošnje za sprejem pošljeta najprej v Beograd. Predstavniki Slovenije in Hrvaške so takoj na začetku zavrnili ta predlog in povedali, da ne priznajo obstoja Jugoslavije po razpadu stare federacije. Zaradi omenjenega spora udeleženci sprva niso govorili o drugih vprašanjih. K temu pa je pripomogla tudi egiptovska delegacija, in sicer z vprašanjem o pobitih muslimanih v BiH.

Kučan v Švici

Na dvodnevnem uradnem obisku v Švici se je mudil predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Ta je izrazil zadovoljstvo z rezultati pogovorov z najvišjimi predstavniki te nevtralne evropske države. Švica bo namreč podprla prizadevanja Slovenije za vključitev v Efto, kmalu pa lahko pričakujemo, da bodo ukinjene vize, saj je na švicarski strani že stekel postopek. Sicer pa smo v Švici dobili vsa zagotovila, da nam bodo pomagali priti do pomoči oz. posojil za razvojne programe povsod tam, kjer se za take namene zbira denar. V prvi vrsti je omenjen sklad za razvoj Srednje in Vzhodne Evrope. Švica je obljubila tudi podporo pri procesu vključevanja v Svet Evrope in mednarodne finančne ustanove.

PREBLISKI

Če si prepričan, da se z zmago Hrvaške začenja proces avtentične razveljavitve jaltskih sporazumov, kar bo pripeljalo do dejanske neodvisnosti Poljske, se zgleduj po tistih mladih Poljakih, ki se že bojujejo za obrambo Hrvaške!
Gazeta Wyborcza, Varšava

Bojujoči se Srbi in Hrvati so se doslej uspeli pogoditi le o eni stvari glede Bosne: kako jo razkosati.
New York Times

Nihče noče velike Srbije. Nikoli je nismo hoteli in že na začetku smo rekli, da Srbija nima nikakršnih teritorialnih zahtev. Želeli smo samo ohraniti jugoslovansko federacijo.
Slobodan Milošević v Corriere della sera

V ŽARIŠČU

»Čakaj, čakaj... Srbija...«

Ni sicer razvidno, če je **Peterle** s sklepom, ki ga je sprejela njegova, zdaj že prejšnja vlada, potisnil **Drnovšku** v hlačni žep vroč krompir, ki ga je ta moral kar se da naglo položiti k svojemu prvemu premierskemu menuju, ali pa je Drnovšek ravnal tako zato, da bi si nekoliko izboljšal ugled, ki mu je v zadnjem času — predvsem pa po **Grosovem** nastopu v skupščini, v katerem ga je ta spretno izrisal kot podpisnika trdoročnih partijskih dekretov dokler je še predsedoval jugoslovanskemu predsedstvu — začel upadati.

Gre za sklep o zapori naših meja za vsa vozila s **srbsko** in **črnogorsko** registracijo. Ker pa je minister za promet in zveze **Marjan Kranjc** povedal, da je bil takšen ukrep v pismu, ki ga je slovenska vlada poslala srbski tam nekje marca, napovedan že za 1. april, je mogoče sklepati tudi na novo pozicijo, ki jo ima v novi vladi slovenski zunanji minister dr. Rupel.

Nobenega dvoma ni, da Rupel in Peterle nista sodelovala oziroma, da je Rupel delal v zunanji politiki, vsaj kar se potez njegovega ministrstva tiče, popolnoma samostojno. Torej je bilo samo od njega odvisno, če bo slovenska vlada napoved o zapori meja za **Srbe** in **Črnogorce** tudi uvedla. Če tega ni storila, čeprav je začela srbska stran po tej napovedi naše voznike še bolj šikanirati, je tako hotel Rupel, ki je zadrževal izvedbo napovedanega ukrepa.

Iz tega je mogoče sklepati, da je Drnovšek, ki je potreboval neko **antijugoslovansko potezo**, da bi se opral drugega od dveh najbolj žilavih očitkov, ki sta se uveljavila v javnem mnenju in ki mu najbolj zmanjšujeta priljubljenost, še preden je začel prav vladati — prvi je očitek levičarstva in implicitnega reformizma —, za Rupla večja avtoriteta, kot je bil Peterle.

Srbija je, kakor vedno, govorico izvršnega dejstva razumela. Obljubila je, da bodo blokade odpravili, čeprav so najprej trdili, da česa takega oni ne počnejo.

Izvršeno dejstvo je naposled razumela tudi nova opozicija, ki se je umaknila z balkona, na katerem je po publicistični definiciji predstavljala četrti zbor anahronistične slovenske skupščine. Del poslancev prejšnjega Demosa se je namreč ob prvem poskusu glasovanja o ministrih nove vlade preselil na skupščinski balkon, da bi tako protestiral proti ignoriranju formalnih pravil politične igre. Karkoli pa bi si bilo mogoče misliti o desnem krilu parlamenta, dejstvo je, da se ga skuša nenehno smešiti, in prav toliko je tudi neobhodno dejstvo, da je potrebno formalizem procedur upoštevati. Ne samo zato, ker vse drugo spominja na tisto Kardeljevo znano maksimo, ki je dovoljevala vsako uzurpiranje oblasti, da nam namreč nič ni tako sveto, da tega ne bi mogli spremeniti. Pač pa tudi zato, ker je upoštevanje formalnih pravil politične igre eden od pomembnih mehanizmov za preprečevanje anarhije. Anarhija pa je v preddverju nasilja, ki ga izvajajo slabiči in podleži.

Nič drugega kakor zločinska podlost je to, kar počnejo srbski četniki s **Sarajevom** in sploh z **Bosno**. Čeprav so nekaterim [illegible] načinu, kako so metali s [illegible] stola Peterletovo vlado, [illegible] pomišljatt, vsaj tako se je govo[illegible] rilo, če se morda ne bi sp[illegible] lo in bilo pravično temu [illegible] tudi s silo, se je tak [illegible] iztekel po politični logiki, [illegible] za to tukaj, da transformacija [illegible] pulze krvi: preneseal se je [illegible] prej omenjeni četrti zbor [illegible] skupščini, od tam pa se je [illegible] liziral v manjšo abstinenco [illegible] glasovanju. Torej čisto o[illegible] cijsko.

Slovenija torej kljub vsem [illegible] ni Bosna. Ob potrditvi [illegible] politične moči, ko smo [illegible] proti Srbiji kot svojemu [illegible] letnemu političnemu s[illegible] pokazati zobe, in ob s[illegible] nju, da Srbi to gov[illegible] mejo, pa je potrebno povedati [illegible] še nekaj.

Pred kratkim mi je [illegible] roke odlomek iz [illegible] **prekmurskega duhovnika** [illegible] **Jerača**, ki je bil v času Sara[illegible] skega atentata v mestu ob [illegible] ljacki. Pogla[illegible], v kate[illegible] obravnava tisti čas, je [illegible] z Maščevanjem nad sarajevsk[illegible] mi Srbi. Ne da bi hoteli [illegible] koli zmanjševati srbske krivd[illegible] za morijo v Bosni, naj i[illegible] vemo, da so Srbi s svojim [illegible] kratnim besnenjem spet enk[illegible] pokazali, da imajo Weber [illegible] ktivni spomin. Po Fer[illegible] vem umoru so »razjarjeni [illegible] nahujskane množice« [illegible] sarajevske Srbe, ma[illegible] zervisti pa so po sara[illegible] ulicah kričali: »Megali, meg[illegible] **kutya Srbija, nem lesz [illegible] Bosnia«.** (V Jeračevem [illegible] du: **Čakaj, čakaj pasja S[illegible] ne bo nikdar tvoja Bosnija.**

ŠTEFAN SMEJ[illegible]

Avstrijci v naše bolnišnične postelje

Prejšnji teden je v Pomurje prišel minister za zdravstvo, družino in socialno varstvo, dr. Božidar Voljč. Obiskal je naravno zdravilišče Radenci, nato pa se je pogovarjal z vodilnimi zdravstvenimi delavci Pomurskega zdravstvenega zavoda ter republiškimi poslanci in predstavniki občinskih vlad.

Pogovarjali so se o tipičnih problemih, ki prizadevajo slovensko zdravstvo, o naložbah, odpisani opremi, o zaposlovanju, pomanjkanju kadrov, o likvidnostnih razmerah, neplačanih fakturah, o izgubah v lanskem letu, materialnih stroških in podobno. Pogovarjali smo se tudi o reorganizaciji dela v bolnišnici po novi zakonodaji in izhodiščih, ki jih je pripravilo vodstvo nove zdravstvene zavarovalnice.

Na koliko vprašanj ste gostiteljem lahko odgovorili ali jim dali popoln odgovor?

Mislim, da sem na večino vprašanj odgovoril, marsikatero vprašanje pa je seveda odprto in bo dobilo odgovor potem, ko bomo prihodnji mesec sprejeli nacionalni plan, kjer bodo bazni normativi in standardi, potem pa bodo odgovori na vprašanja lahko zelo konkretni.

Kaj je tisto še najbolj odprto?

Trenutno cene, materialni stroški in plače zaposlenih, oprema in naložbe. Stara zgodba.

Do kdaj bo vlada določala izhodiščno plačo za zaposlene v zdravstvu?

Tega seveda sedaj ne vem. Ko bo konstituirana nova vlada, upam, da bo, bomo mi na ministrstvu predlagali, da se takoj sestanemo z novim podpreusednikom za družbene dejavnosti in ga obvestimo o problematiki v zvezi z nespoštovanjem kolektivne pogodbe s strani vlade.

Naše zdravstvene organizacije nimajo podjetja, da jim s prispevki omogočajo kupovati novo medicinsko opremo. S tem seveda same poskušajo reševati problem izrabljena ali pomanjkljive medicinske opreme. Do kdaj?

Mislim, da bo s tem načinom treba prenehati. Moje stališče je, da bi bilo treba cene zdravstvenih storitev z jasnimi kalkulacijami določiti tako, da bodo pokriti materialni stroški, tudi amortizacijski. Kar pa pomeni, če bodo ti stroški realno priznani, ne bo nobenega razloga več, da se ne bi oprema sama pokrila v tolikšni meri, da se lahko kupi druga, ko se iztroši.

Prisotni na razgovoru so od vas pričakovali, da bi jim povedali, kako naj bi se v prihodnje organiziralo pomursko zdravstvo ali sedaj Pomurski zdravstveni zavod. Kaj ste jim svetovali?

Nasvet jim že lahko dam, komande pa ne, kajti zakon je na tem področju toliko liberalen, da se vsaka regija lahko organizira po svoje. Pomurske zdravstvene ustanove so na ministrstvo vprašale, kako je s tem. Prinesel sem ji uradni odgovor s podpisom in žigom, kjer pa, moram reči, piše, da zakonodaja posebej ne določa, kakšna naj bo ta organiziranost. To pomeni, da organizacija lahko ostane taka, kot je bila doslej. Ni pa rečeno, da ne bi bilo lahko tudi drugače, če se bodo zdravstvene organizacije tako dogovorile.

Nasvet že lahko dam, toda najbolje bi morali vedeti sami vodstveni zdravstveni delavci ustanov, kaj je za njihove zaposlene in za zdravstvo v Pomurju najbolje.

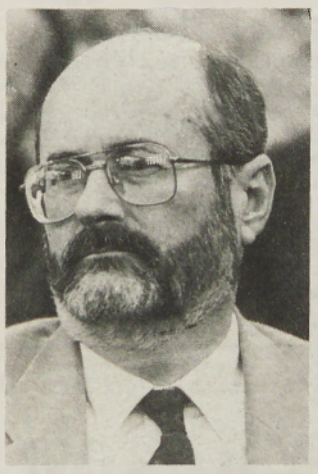

Koliko naj bi pri tem upoštevali mnenje občinskih izvršnih svetov oziroma skupščin?

Lahko ga upoštevajo, ni pa nujno, da ga. Osnova vsega je zakonodaja in treba se je ozirati na zakonodajo in to, kar reče. Ko se izpolnijo pogoji zakonov, je pa potem naprej stvar dogovarjanja, tudi s predsedniki izvršnih svetov.

Ste v pogovoru načeli tudi vprašanje računalniške tomografije v bolnišnici?

Povedali so mi, da je CT pokvarjen. To pa smo načeli, ker smo ugotovili, da je približno sto postelj nezasedenih, kar se mi zdi kar visoka številka in bi bilo zelo koristno, če bi svoje zmogljivosti poskušali na trgu kakorkoli prodati, pri čemer sem imel v mislih predvsem Avstrijo. Pa so mi povedali, da z Avstrijo ni skoraj nobenih stikov, ne na kolegialni ne na strokovni ravni, kar se mi zdi škoda. In omenjeno je bilo, da bi s storitvami s CT-jem še najlažje uspeli, da bi nekateri Avstrijci kako preiskavo opravili tudi pri nas. Naše cene zdravstvenih storitev so v primerjavi s cenami v Avstriji bistveno bistveno nižje. Ravno tu je naša prednost, da bi s trženjem in ustreznim sodelovanjem del zmogljivosti tudi prodali.

Naslednje vprašanje se ne tiče toliko izvajalcev v zdravstvu, ampak občin in plačila zavarovanja za tiste osebe, ki so bili pred novo zakonodajo zavarovani kot občani. Občine namreč za to nimajo predvidenega denarja!

To je slovenski problem, menim pa, da bodo ob prvih rebalansih občinskih proračunov v ta namen poskušali zagotoviti tudi ta sredstva. Predvsem pa svetujem vsem občinskim organom, da to rešujejo od primera do primera. Nekdo je lahko tudi nezaposlen in uradno nima nobenih virov zaslužka, pa vendar ima zaslužek recimo iz dela na črno in je njegov socialni status lahko dober. Čeprav bi po zakonu to lahko uveljavljal, bi vendar predlagal, da preverijo od primera do primera, kako je s tem, in bi se tudi število teh, za katere bi morali plačati zavarovanje, zmanjšalo.

MAJDA HORVAT

Lendavska javna tribuna o lokalni samoupravi

»Ne ustvarjati invalidnih občin!«

»Tega projekta se nismo lotili kabinetno, ampak smo zbirali konkretne pripombe na terenu. Bili smo že na okrog 80 posvetih po vsej Sloveniji. Vršerjev model prostorske členitve je naletel na različne odmeve, pokazalo, pa se je, da imamo na tem področju že bogate izkušnje, npr. v primerjavi z Madžarsko ali Češko in Slovaško. Zgledovali pa smo se tudi po zahodnoevropski zakonodaji, ki pa ni povsem prenosljiva v naše razmere. Vsekakor pa je lokalna samouprava zelo pomembna ustavna kategorija, ki v naši novi ustavi ni najbolj ustrezno opredeljena. Zato so v praksi pojavljali različni pomisleki, ki jih bomo skušali čimprej odpraviti,« je na javni tribuni v Lendavi, ki jo je pripravila območna organizacija Socialistične stranke Slovenije, med drugim povedala predsednica komisije za lokalno samoupravo pri republiški skupščini DARJA LAVTIŽAR-BEBLER.

Sicer pa je uvodoma mag. STANE VLAJ, ki je sekretar omenjene republiške komisije, podrobneje predstavil nekatera osnovna teoretična izhodišča delovnega gradiva, pripravljenega za razpravo in skupščinsko obravnavo, ki naj bi bilo osnova, da z vitalno samoupravo evropskim težnjam. »Naša želja je, da bi v parlamentu obravnavali zakon o lokalni samoupravi skupaj z zakonom o državni upravi, ker so med njima ravno s tega vidika tesno povezani tudi sistem javnih financ, zato bi kazalo jasneje opredeliti, kako bo z gospodarsko močjo novih občin. Naša sedanja občina je glede koncepta lokalne samouprave v marsičem problematična, saj je po številu prebivalstva in območja prevelika. V primerjavi s povprečno evropsko občino je naša petkrat večja po številu prebivalstva, po velikosti pa celo desetkrat. In ker mora biti taka občina sposobna tudi gospodarsko preživeti, se mora bolj posvetiti vsebinskim vprašanjem, da ne bi že v začetku ustvarjali »invalidnih« občin. To pomeni, da v praksi ne bi smeli imeti nekakšnih večnih beračev, ki bi računali zgolj na podporo države,« je povedal Stane Flaj. Darja Lavtižar-Bebler pa je dodala: »Če se bodo kje odločili za majhno občino, ne bodo pa izpolnjevali pogojev zanjo, bodo to morali vzeti v zakup. Zato se je treba zavedati posledic nespametnih odločitev pri oblikovanju takih občin. Mislim, da bodo ljudje sami pravočasno ugotovili, kaj je v njihovem interesu. Hitro pa se bodo morali zmeniti tudi za ustanovitev svoje regije, kajti drugače bo vloga širše lokalne skupnosti zgolj na papirju. Zato je pomembno, da se ob oblikovanju novih občin sočasno pripravljajo tudi zasnove regionalne organiziranosti, čeprav se nekateri v ustavni komisiji bojijo regionalizma in s tem mnogosrediščnega razvoja.«

Čeprav bo postopek nastajanja nove lokalne samouprave pri nas trajal očitno dlje časa — zakon ne bo sprejet pred jesenjo, kaže pa, da ga bo sprejemal šele novoizvoljeni državni zbor — pa je že osnovno gradivo sprožilo številne polemike. Po mnenju mnogih razpravljalcev je osnovna pomanjkljivost predloženih tez, da iz njih ni dovolj razvidna razmejitev državnih in občinskih pristojnosti. Zato je bila izražena bojazen, da bo tako zamišljena lokalna samouprava povzročila bohotenje administrativnega in birokratskega aparata. Drugačnega mnenja je bil mag. Vlaj, ki je opozoril, da organiziranost lokalne samouprave v Avstriji dokazuje ravno nasprotno. »Prihodnja občina bo potrebovala mnogo manj poklicnih uslužbencev, saj bo pretežni del občinskih upravnih delavcev prevzela država za opravljanje njenih funkcij. Zelo pomembno je opozoriti, da bo imelo več manjših občin skupno občinsko upravo, kar bo privedlo do racionalnejšega lokalnega sistema. Pri tem občino posebej omenjamo kot podjetnico, torej samostojno gospodarsko enoto, ki kot dober gospodar pridobiva in upravlja premoženje, kar je evropski način in ne naša izmišljotina.«

MILAN JERŠE

Soboški socialdemokrati z avstrijskim kanclerjem

V okviru priprav na predsedniške volitve v sosednji Avstriji je prejšnjo nedeljo obiskal gradiščanski Jennersdorf avstrijski kancler in predsednik Socialdemokratske stranke Avstrije (SPÖ) dr. Franz Vranitzky. Ob tej priložnosti se je srečal in pogovarjal tudi z vodstvom murskosoboškega občinskega odbora Socialdemokratske stranke Slovenije (SDSS).

Na fotografiji: kancler Vranitzky, predsednik murskosoboškega občinskega odbora Vlado Kolmanič ter podpredsednika Hugo Šiftar in Herman Kisilak.

V. K.

Korajža velja!

Po enodnevni negotovosti, povezani s proceduralnimi zapleti, predvsem pa zaradi nagajivosti skupine poslancev, ki so jih naslovili z »osli z balkona«, smo končno dobili novo vlado pod vodstvom že izurjenega politika in gospodarstvenika dr. Janeza Drnovška. Čeprav je v vladi ostalo kar 17 ministrov iz prejšnjega mandata Lojzeta Peterleta, so pričakovanja širše javnosti velika, saj naj bi čimprej zajadrali na nova pota, ki bi nas potegnila iz sedanje godlje.

Zato je treba čimprej pozabiti na strankarske sporazume o delitvi stolčkov po načelu daj-dam, ampak osrednjo pozornost namenili razvojnim in socialnim programom, lastninski zakonodaji in lastninjenju, makroekonomski politiki in podjetniškemu gospodarjenju. Nič manjšega pomena niso tudi zakon o soodločanju delavcev v podjetjih in zavodih, socialno partnerstvo in kolektivne pogodbe, zaposlenost in delovna mesta, davčna politika, pravna varnost delavcev in ustrezna zakonodaja.

Ni dvoma, da so v demokratičnih družbah, za kar se pri nas še kako zavzemamo, sindikati bili vedno slaba vest oblasti in strank. Kot zunajparlamentarna delavska opozicija jim bodo namreč venomer gledali pod prste, ko se bo odločalo o pomembnih socialnih in gospodarskih vprašanjih. Če bo potrebno, jih bodo udarili tudi po prstih! Tega se mora nova oblast dobro zavedati, saj gre navsezadnje za nenehen boj za delavske pravice. Morda je sreča v nesreči, da namreč ni politika take ali drugačne barve, ki se ne bi bal izgube oblasti.

Najmanj, kar zdaj naše delavstvo, ki živi predvsem od svojega dela, pričakuje od nove vlade, je, da bodo tudi vnaprej imeli zagotovljeno delo, s čimer bi lahko sebi in svojim najbližjim zagotavljali človeka vredno in varno življenje. Vse bo torej odvisno od ukrepov in politike nove vlade in njene koalicije. Priložnosti jim očitno ne manjka, sicer pa, Janez in ministri: korajža velja!

MILAN JERŠE

Kolumna

Moja Bosna

»Eh, vi Slovenci, vi ste kaj vredni ljudje. Če vi Slovenci ne bi delali, mi tukaj niti kruha ne bi imeli. Tale tukaj nič ne dela.« Ženska je pokazala na svojega moža, moškega v čvrstem telesnem stanju, ki je v modrem, že nekoliko izpranem, toda nepomazanem delavskem suknjiču sredi delovnega tedna in sredi delovnega dneva sedel doma in se pogovarjal z nama.

Njegova žena je pravkrat prišla iz trgovine in pod pazduho je stiskala kupljen hleb kruha, ki ni bil niti malo, za prijem z roko, zavit v papir. S prijateljem Avstrijcem sva bila pri hiši zaradi ribolovne dovolilnice.

Bilo je v mestecu Srb, nedaleč od izvira — dijakinja, ki mi je na soboški gimnaziji pripovedovala o lepotah njihovega rodovnega domačega kraja, je rekla »vrelo« in slišalo se je zelo lepo — reke Une. Kar nekaj let bo že tega, najmanj sedem.

V svojem prekmursko-panonskem geografskem svetovnem nazoru sem takrat mislil, da sva v Bosni. Danes vem, da sva s prijateljem z Dunaja tista dva dneva ribolova na Uni in njenem pritoku Krki prestrmela na takrat republiškem, danes pa hrvaškem državnem ozemlju, ki je nastanjeno s Srbi. O enobejevski zgodovinskosti mesteca Srb sem seveda nekaj vedel, o nekih partizanskih zgodbah in te reči. Danes vemo o teh krajih veliko. Avtonomna srbska pokrajina ob meji Hrvaške in Bosne, Srbi naseljeni že od turških časov in tako dalje.

Nisva strmela zaradi obilnega ribolova, ob vseh mnogih postrvih in lipanih, ki sva jih videla v vodi, sva ujela enega klena in majhno postrv. Toda pokrajina! Sicer so ljudje povsod, kjer se je tako rekoč le dalo in so z odpadki lahko prišli do reke, že nametali vanjo stare odslužene reči, govorilo se je tudi, da na veliko pobijajo ribe z elektriko, toda lepote je bilo še za dobršno mero več od tega.

Čeprav pa po eni strani niso imeli poštenega odnosa do okolja, so domačini o obeh rekah, o Uni in rečici Krki, ki se je po nekaj kilometrih nedotaknjenega toka izlila vanjo, govorili z veliko ljubeznijo. Neki moški, ki je prišel s traktorjem na Krkino sipino po pesek, mi je rekel, češ pij vodo iz Krke, čista je, niti ptica ne pride k njenemu toku, tako samotna je, »ko jo boš začel piti, jo boš hotel spet piti«.

Ko sva s prijateljem v opoldanski vročini sedela ob sotočju Une in Krke in smo skupaj s starejšim možakom, ki je s sekiro pod pazduho šel obiskat jazbeca na svoji koruzni njivi, opazovali ujedo, ki je objadravala skalno škrbino, se je pripeljal neki moški, Srb, v črnem mercedesu in ves oblečen v črno. Rekel je, da se vrača z »gastarbajterstva« v Nemčiji, da je doma v Šumadiji in da se ni mogel premagati. Želel je videti Uno, zato je naredil ta nekaj sto kilometrov dolg ovinek z **avtoceste bratstva in enotnosti**, kajti Una je samo ena. Rimljani, ki so ji dali ime, ki pomeni ena, so že vedeli zakaj, je rekel.

Zakaj to pripovedujem, ko sem se namenil pisati o osebnem srečanju z Bosno? Zato, ker je **bosanstvo nekaj takega kot helenizem.** Seveda samo po načinu svojega obstoja, ne po vsebini: **bosanstvo je prostodušnost, je ljubezen in vdanost, je samoironija.** Helenizem je nekaj drugega, je metoda, je epistemiologija, pomešana z dogmo. Podobnost med enim in drugim je v načinu njunega vplivanja in širjenja. Helenski duh se je šele po propadu helenske države prav razširil po svetu. Vpliven je postal, ko se je njegov duh kraja, njegov »genius loci«, začel razkrajati. Tudi z bosanstvom bo tako, čim manj ga bo na mestih njegovega nastanka, tem več bomo o njem pripovedovali. Tem bolj jasno bomo videli, kaj to je.

Tisti zakonski par, v katerega hiši sva kupovala ribolovni dovolilnici, je bil srbski. Toda nanju je vplivalo **bosanstvo**. Si morete namreč misliti, da bi kaka Srbkinja, živeča kje daleč od Bosne, tako prostodušno izpovedala svojo eksistencialno odvisnost od razvitejše jugoslovanske republike! Ne, to je bilo mogoče samo nekaj kilometrov od uradnega bosanskega ozemlja. Bosna je bila resničen topilni lonec, tam sta se raztapljala celo pregovorni srbski nacionalizem in hegemonizem.

Če mislite, da se motim, ko sem po nekem eksotičnem miljejskem načelu, skrpanem na osnovi zemljepisne bližine »administrativne Bosne« in domorodske ljubezni in predanosti ljudi do vodovja krajev na katerih živijo, skonstruiral genius loci bosanstva, vas moram spomniti še na nekaj.

Zadnjič, ob velikonočnem kresnem ognju, je neki **bosanski kozji pastir na petišovskem travniku** dve uri skoraj strnjeno pripovedoval šale o bosanstvu. Še bi jih pripovedoval, vendar smo ga začeli poslušati z zmanjšanim zanimanjem, nekaj zaradi poznonočne utrujenosti, nekaj pa zato, ker je začel pripovedovati nekatere prav opolzko opolzke. **Spomnite se torej bosanskih dovtipov. Ali ni to čisti izliv odkritosti, samoironije in neke fatalne predanosti?** Brez malce bosanstva nekdanji jugoslovanski narodi ne bodo mogli živeti niti vsak v svoji državi.

Kongres SKD

Dva E-ja za Evropo

Kratek opis scene v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani, kjer so krščanski demokrati v soboto 16. maja imeli svoj drugi kongres, ne bo morebiti odmik od objektivnosti v poročilu očividca. Postavitev odrskega prizora je z neko neobičajno pomenljivostjo vplivala celo na tiste, ki so ga videli samo po televiziji — torej je bila postavljena s posrečenim namenom. Posnetek dveh antičnih štirih do pet metrskih tempeljskih stebrov, ki ju je zgoraj povezoval prečni podolgast posnetek kamnitega bloka, vse iz belega materiala. Prav takšne barve je bil tudi velikanski prt, ki je visel čez prečnik opisane konstrukcije. Ob pogledu na tkanino, ki se je spuščala do tal, ti je prišlo najprej na misel pregrinjalo v templju, ki se sicer ni pretrgalo na dvoje, kakor piše v poročilih o umiranju Kristusa na križu, a bi se lahko reklo, da so imeli scenaristi, ki so odrski prizor postavljali, prav to v mislih. Modra in rdeča luč, ki je svetila z neko svetniško svetlobo, belina prtov kakor na oltarju, vonj kakor v cerkvi.

O geslu Ni nam vseeno, ki je bilo izpisano, kakor da bi bilo z rimljansko pisavo vsekano v kamen, je delegat iz obmurskih krajev dr. Jože Magdič govoril takole: dva E-ja, drugo ob drugem, gledata na zahod, torej je krščanskim demokratom kar dvakratno za Evropo in zahodno demokracijo. Beseda Demos ga spominja na kratico za »demokratično moč Slovenije« in izrekel je upanje, da bo v zahodno demokracijo prišla tudi slovenska levica. Apeliral je na predstavnike tujih krščanskih strank, naj ne jemljejo za čisto resnico vse, kar se pripoveduje o slabem socialnem položaju v Sloveniji.

Govornik, ki je prišel na oder nekoliko za dr. Magdičem, je kritiziral strankin aparat, ki po njegovem ni bil sposoben dovolj podpreti predsednika SKD in prejšnje slovenske vlade, zato je moral oditi s premierskega položaja. Ena od govork je rekla: »Ideološkega boja nismo dobili, veliko množico nasprotnikov imamo, sol te družbe pa moramo ostati«.

Za predsednika stranke je bil ponovno izvoljen Lojze Peterle, novodošli član stranke Ivan Oman, ki je prišel iz SKZ-LS, bo v stranki organiziral kmečko gibanje. V izvršilni odbor stranke je bil iz obmurskih krajev izvoljen dr. Štefan Špilak. V svet republiške SKD so bili izvoljeni tudi Jože Kavaš iz soboške občine, Amalija Novak iz radgonske in Ciril Pucko iz lendavske.

ŠTEFAN SMEJ

V Panonki iz ene v šest kmetijskih zadrug

Dokončna odločitev na referendumu

Z novim zakonom o zadrugah bodo do konca junija morali svojo organiziranost uskladiti tudi v Kmetijski zadrugi Panonka. Aktivnosti v tej smeri tečejo že nekaj časa, največ razprav pa je bilo o tem, kakšna bo prihodnja organiziranost te zadruge, ki je doslej veljala za največjo kmetijsko zadrugo v Sloveniji. Cilj prihodnje organiziranosti je obdržati tisto, kar se je že doslej izkazalo kot dobro in odpraviti slabosti, da bi bilo zadružništvo še boljše. V dosedanjih razpravah o reorganizaciji zadruge sta prevladovali dve struji — eni so se zavzemali za ohranitev enovite zadruge, drugi pa za ustanovitev več zadrug, ki bi se povezovale v zvezo zadrug, lahko pa bi ustanavljale tudi zadružna podjetja. Obveljala je slednja usmeritev in za zadnjo skupno sejo zadružnega sveta in upravnega odbora Panonke bi lahko dejali, da pomeni prelomnico v delovanju zadruge in razvoju zadružništva.

Po novem zakonu o zadrugah se kmetje združujejo v zadrugo na prostovoljni osnovi s ciljem, da bi tako zaščitili svoje interese pred različnimi monopoli. Takšno funkcijo bi morale zadruge opravljati že doslej, žal pa smo lahko ugotavljali, da takšne vloge velikokrat niso opravljale. Zadruga je bila premalo kmetova in velikokrat so o njegovi usodi odločali drugi. To še posebej velja za velike zadruge, kjer volja posameznih kmetov ni prišla do izraza, mnogi pa prav zaradi tega tudi niso čutili potrebe in volje, da bi se aktivneje vključevali v delovanje zadruge. Članstvo je bilo več ali manj le na papirju, prej zaradi pravic kot obveznosti, zato zadružništvo v svoji pravi obliki in vsebini tudi ni moglo zaživeti. Navkljub vsemu pa ne bi mogli trditi, da je bilo vse zanič, saj so dosedanji rezultati Kmetijske zadruge Panonka afirmirale prekmurskega kmeta tudi zunaj meja Slovenije.

Sedanji čas ni naklonjen velikim spremembam, še posebej ne, če so te le same sebi namen. Če se že odločamo za spremembe, naj bodo te takšne, da bomo z njimi dosegli večjo kakovost. Zadruga naj postane resnično kmetova zadruga in člani zadruge naj bodo tisti, ki bodo odločali o poslovni politiki, hkrati s tem pa prevzemali tudi obveznosti in odgovornosti za sprejete odločitve. Po doslej opravljenih razpravah o prihodnji organiziranosti Kmetijske zadruge Panonka se je izoblikoval predlog, da se Panonka preoblikuje v šest novih splošnih kmetijskih zadrug, ki bodo pokrivale območja dosedanjih temeljnih zadružnih organizacij, iz dosedanjih tozdov Semena in Sadjarstvo se ustanovita dve zadružni podjetji z izključno zadružnim premoženjem, ki ga bodo nove zadruge upravljale na kapitalski osnovi v skladu z deleži, ki so določeni z razdelitvijo Panonke, nove zadruge in zadružni podjetji pa za opravljanje skupnih funkcij ustanovijo Zvezo zadrug Panonka, na katero se prenesejo vse pravice in obveznosti dosedanje delovne skupnosti. Takšen sklep o prihodnji organiziranosti Kmetijske zadruge Panonka so na skupni seji zadružnega sveta in upravnega odbora tudi sprejeli, z njim pa tudi predlog zadružnih pravil, z vsem pa bodo na zborih seznanili tudi sedanje člane zadruge. Ti bodo namreč rekli odločilno besedo o prihodnji organiziranosti, saj bodo sklep o preoblikovanju in zadružna pravila sprejemali na referendumu.

Časa za preoblikovanje sedanje zadruge ostaja le še malo in v tem kratkem času bo potrebno razčistiti še nekatere dileme in pomisleke. Zlasti tiste, o katerih govorijo nova zadružna pravila. Z odločitvijo o preoblikovanju namreč članstvo v sedanji zadrugi preneha, v novo pa se bodo lahko vključili s pristopno izjavo ter s plačilom obveznega deleža. Le-ta bo 500 nemških mark v tolarski protivrednosti. Po oblikovanju nove zadruge pa lahko njeni člani ta zadružna pravila seveda spremenijo. Čeprav je zaenkrat obveljalo stališče, da naj bi se kmetje vključevali v splošno kmetijsko zadrugo, pa to še ne pomeni, da ni moč na tem območju ustanavljati specializiranih zadrug, v katere bi se kmetje vključevali po proizvodnem principu. Zakon namreč omogoča, da se lahko kmetje vključujejo v več zadrug in tega jim ne more nihče preprečiti. Združevanje v zadruge je prostovoljno, zato je brez osnove zahteva nekaterih, ki so predlagali, da se s članstvom v drugih zadrugah pravice le-teh v splošni zadrugi omejijo.

V sedanjem gospodarskem položaju, ko se tudi kmetje srečujejo s finančnimi težavami, za vključevanje v različne zadruge verjetno ne bo posebnega interesa, saj je to povsod pogojeno s članskimi deleži, čas pa bo prinesel tudi takšne potrebe. Postavljanje kakršnih koli ovir pri uresničevanju želja in potreb posameznih članov bi pomenil odmik od zastavljenih ciljev zadružništva in tega si ne sme nihče dovoliti. Še najmanj pa zadruga, ki mora kmetom pomagati pri uresničevanju teh ciljev.

Ludvik Kovač

Nova afera?

So v Elesu prirejali podatke?

Energetski minister očita Elektru Slovenije grobe napake ob februarskih redukcijah elektrike — Zaradi redukcij disciplinski postopek?

5. in 6. februarja letos so bile, kot je znano, večje redukcije električnega toka, kar smo na svoji koži najbolj občutili uporabniki. Ob tem slovenski minister za energetiko dr. Miha Tomšič očita vodstvu Elektra Slovenije grobe napake, kar je zapisano tudi v posebnem poročilu in poslano upravnemu odboru javnega podjetja ELES (Elektro Slovenije). Za lažje razumevanje zadeve povzemamo le nekaj najbolj značilnih poudarkov. »Podrobna poizvedba je pokazala, da bi se 5. in 6. februarja letos v Sloveniji lahko izognili ali pa vsaj omilili redukcije električne energije, kljub okvari v jedrski elektrarni v Krškem. Groba napaka je bila storjena v republiškem dispečerskem središču, ker 6. februarja po jutranji konici ob 9. ali 10. uri niso preklicali redukcije, ampak je dispečer namesto tega brezglavo ustavil obe rezervni plinski elektrarni, vodstvo javnega podjetja Elektro Slovenije pa tisti dan tudi ni izkoristilo vseh možnosti za uvoz elektrike. Zaradi malomarnosti ali namerno? To naj odkrije disciplinski postopek!«

Zavračanje namigov o »namerni redukciji«

Na sporočilo za javnost se je odzvalo Elektro Slovenije. Tako zagotavljajo, da je do okvare v jedrski elektrarni Krško prišlo 5. februarja po 12. uri. To pa je po poteku roka, do katerega se dispečerski centri evropskih držav dogovarjajo za izmenjavo energije za prihodnji dan. V Elektru trdijo, da so izpad elektrike zaradi ustavitve nuklearke lahko nadomestili le z izrednimi ukrepi. V tem času naj bi vključili v obratovanje vse proizvodne in rezervne enote, hkrati pa naj bi sprejeli tudi vso možno pomoč sosednjih elektroenergetskih sistemov. ELES sporoča, da so redukcije električnega toka 6. februarja morali podaljšati na popoldanski čas, in sicer zato, ker je bilo ponovno obratovanje nuklearke napovedano šele za isti dan zvečer. In ker so bile elektrarne obremenjene z največjo močjo, so skušali preprečiti dodatni izpad energije. Elektro Slovenije zlasti zavrača namige v poročilu ministrstva za energetiko o »namernih redukcijah, ki so povezane z idejo o nenadomestljivosti naše edine jedrske elektrarne.« Vodstvo ELES-a namreč meni, da je dispečerska služba ravnala strokovno in v skladu z elektroenergetskimi [illegible] kot tudi z navodili, ki jih [illegible] tovrstnih primerih up[illegible].

Pri vsem tem pa [illegible] energetiko očitajo p[illegible] dovanje poročila — šele po [illegible] mesecih in tik pred [illegible] sedanjega ministra za [illegible] —, pa tudi to, da o[illegible] strstvo ni dovolj pr[illegible] kumentacije, kar vodi k [illegible] čnim sklepom. Ob [illegible] nega sporočila za javnost [illegible] stvo slovenskega Elektra [illegible] daja — tudi v imenu [illegible] lavcev ELES-a — da se [illegible] vljeni tvorno delovati v [illegible] kovnih komisij in pristojnih [illegible] ganov, ki želijo ugotoviti, [illegible] bilo mogoče drugače ukrepati [illegible] redukciji na začetku letošnjega februarja.

MILAN [illegible]

Za potrebe malih in srednjih podjetij

UBK-banka, ki je bila kot delniška družba ustanovljena konec leta 1990, uspešno širi poslovanje v slovenskem prostoru. V banki, ki jo je ustanovilo 47 delničarjev, se je v tem času sestava delničarjev močno spremenila, saj je vedno več delnic v zasebnih rokah. UBK-banka je univerzalna in ne želi postati velika, pač pa želi s kakovostnimi storitvami ponujati storitve predvsem srednjim in majhnim podjetjem ter drobnemu gospodarstvu, posluje pa tudi z občani.

Na priložnostni slovesnosti konec prejšnjega tedna je ta banka predala namenu tudi poslovne prostore v Kidričevi ulici v Murski Soboti. Čeprav UBK-banka odpira predstavništvo v tem prostoru šele zdaj, pa njeno sodelovanje s pomurskim gospodarstvom sega že nekaj let nazaj, saj je še posebno uspešno sodelovala pri kreditiranju malega gospodarstva, prav to pa je bil tudi razlog, da ji je obrtna zadruga Prekmurka odstopila prostor za poslovno enoto v Murski Soboti. Kot so povedali na petkovi slovesnosti ob odprtju poslovnih prostorov, bodo svoje poslovanje še naprej širili, saj si želijo, da bi svoje poslovne enote odprli v vseh večjih slovenskih poslovnih centrih. L. KOVAČ

V tozdu Mursko polje KZ Ljutomer-Križevci

Kokoši ne bodo nesle jajc

Lastna ali tako imenovana družbena proizvodnja, ki je bila v okviru Kmetijsek zadruge Ljutomer-Križevci združena v tozdu Mursko polje, se nikoli v preteklosti ni srečevala s kakšnimi posebnimi problemi. Na okrog 700 hektarjih lastnih njivskih površin so pridelali dovolj osnovne krme za perutnino, ki je bila za to organizacijo ena glavnih dejavnosti.

Z zaostrovanjem gospodarskih razmer so težave vedno bolj čutili tudi zaposleni v tem kolektivu, pred tako rekoč nerešljivimi problemi pa so se znašli po razpadu nekdanjega jugoslovanskega tržišča. Slovenski perutninarji so bili namreč za slovensko tržišče predimenzionirani, zato so se v Murskem polju kar s tremi četrtinami svoje proizvodnje usmerili na tržišča drugih jugoslovanskih republik. Z vojno na Hrvaškem so bili blagovni in finančni tokovi prekinjeni in v zadrugi jim ni preostalo drugega, kot da zmanjšajo rejo. Od 100 tisoč kokoši matične jate so jih morali zaklati kar 70 tisoč, škoda pa je še toliko večja, ker je bila to v glavnem mlada jata, opuščanje reje pa se je zavleklo na daljše časovno obdobje. Po besedah direktorja zadruge g. Antolača bi bila škoda nekoliko manjša, če bi vse kokoši lahko prodali naenkrat, vendar se za to niso odločili, saj je bila ponujena cena prenizka. Tako so večino kokoši prodali v drobni prodaji, s čimer so sicer iztržili nekoliko več, vendar se je prodaja zavlekla na več mesecev, živali je v tem času bilo potrebno hraniti, težave pa so se tako samo še zaostrovale.

Zdaj jim je v farmi ostalo le okrog 25 tisoč kokoši, kaže pa, da bodo tradicijo perutninarstva na tem območju povsem prekinili. Če so še pred letom v Križevcih ponudili tržišču od milijon 300 tisoč do milijon 500 tisoč jajc, od tega kar dobršen del valilnih, bodo to zdaj povsem opustili. Tudi rejci brojlerjev imajo težave s prodajo, zato v Križevcih opuščajo tudi prodajo enodnevnih piščancev in vsi objekti bodo sčasoma ostali prazni.

Posledice nastalih razmer seveda najbolj čutijo zaposleni, saj jih bo velika večina brez dela. Od 124 delavcev so kar 98 izročili sklepe o trajnih presežkih, saj jim ob zmanjšanem obsegu reje ne morejo zagotoviti dela. Kot pravi direktor Antolič, sta se poljedelstvo in perutninarstvo v preteklosti lepo dopolnjevala, saj so delavce v času, ko ni bilo sezonskih del na polju, zaposlovali v farmah, pa tudi iz finančnih težav so se često reševali s prihodki od perutninarstva. Trenutno nekaj sicer še delajo za hrvaško tržišče, vendar bodo še v tem mesecu zaklali preostalih 25 tisoč kokoši in tako povsem opustili perutninarstvo. [illegible] vprašanje, kaj z objekti, ki [illegible] ostali prazni.

Problemi pa [illegible] tudi v [illegible] delstvu, saj se likvidacija [illegible] ve iz dneva v dan povečuje [illegible] le s težavo so opravili [illegible] dansko setev. S [illegible] stvi, ki so si jih sposodili, [illegible] uspelo s koruzo zasejati 340 [illegible] tarjev, 80 hektarjev [illegible] najem kmetom. Poleg tako [illegible] zaenkrat niso ostala prazna, [illegible] Murskim poljem pa [illegible] gotova usoda tudi zaradi [illegible] o denacionalizaciji, saj bodo [illegible] rali nekatere površine v [illegible] kdanjim lastnikom. Vsi [illegible] kov še niso videli, vendar [illegible] jo, da bo takšnih površin od [illegible] do 250 hektarjev. V [illegible] bodo upirali, saj želijo, da se [illegible] mere čim prej uredila [illegible] lahko zagospodarili na [illegible] površinah. Računajo, da [illegible] ostalo okoli 500 hektarjev [illegible] lje, ob njivskih površinah [illegible] imajo še 37 hektarjev sadovnjakov.

Če je tozd Mursko [illegible] vedno doslej poslovalo [illegible] in brez hipotekarnih [illegible] tev, so zdaj tudi te vse [illegible] še, saj v banki brez [illegible] jamstva ne morejo dobiti [illegible] Navkljub vsemu pa upajo, da bodo razmere vendarle [illegible] in da bo ta firma ponovno [illegible] bila sloves. LUDVIK KOVAČ

Povračilni ukrepi Slovenije zaradi šikaniranja na srbski meji

In kaj s potniki avtobusov

Zaradi ukrepov slovenske vlade (sprejela jih je 13., veljati pa so začeli 16. maja opolnoči), s katerimi je močno omejeno vstopanje srbskim in črnogorskim državljanom v našo državo, so najbolj prizadeti potniki rednih avtobusnih linij med Slovenijo preko Madžarske do Srbije, Kosova in Makedonije. Avtobusni šoferji jih pripeljejo le do meje med Slovenijo in Madžarsko v Dolgi vasi (celotni promet proti južnim republikam poteka namreč preko tega mejnega prehoda), nato pa so prepuščeni dobri volji (ki je odvisna od dovolj polne denarnice) tukajšnjih prevoznikov.

Vsa motorna vozila s srbsko in črnogorsko registracijo so morali delavci mejne milice od sobote polnoči dalje zavračati, državljanom, ki imajo potne listine izdane v Republiki Srbiji ali Črni Gori, pa izdati tranzitne oziroma prehodne vizume za 900 oziroma 960 tolarjev. Kljub napovedim in velikemu sodelovanju madžarskih mejnih organov, ki so šoferje že prej opozorili na novi protiukrep slovenske vlade, da ne bi zastonj opravili dolge poti, pa je »izsiljevalna« poteza dr. Dimitrija Rupla in Marjana Kranjca povzročila v pokrajini ob Muri nemalo zapletov.

Načelnik Uprave za notranje zadeve v Murski Soboti Darko Anželj je sporočil: »Ker gre za edino avtobusno linijo med R Slovenijo in R Srbijo ter naprej, ki vodi čez naš mejni prehod Dolga vas in nato v tranzitu čez Madžarsko, se ta prevoz opravlja tako, da so slovenski avtobusni prevozniki prevzeli prevoze od mejnega prehoda Dolga vas do Ljubljane in obratno, potniki pa na mejnih prehodih prestopajo z enega na drugi avtobus. Izvajanje navedenega sklepa kakih hujših konfliktnih situacij ne povzroča, zahteva pa dosti strpnosti pri mejnih policistih in precej dela z izdajanjem vizumov. V času od začetka izvajanja sklepa pa do 18. 5. 1992 do 7. ure je bilo tako na vseh mejnih prehodih v Pomurju zavrnjenih 11 avtobusov, 7 osebnih avtomobilov, eno tovorno vozilo in 12 potnikov, ki si niso hoteli urediti tranzitnih vizumov.«

Tone Kutnjak iz Avtobusnega prometa Murska Sobota je bil minuli konec tedna najbolj iskana oseba. V soboto zjutraj ob 6. uri so ga poklicali predstavniki Niš-expresa in zahtevali dva avtobusa; dogovorili so se, da morajo najprej plačati, nato pa dobijo prevoz. Zaradi velikega števila potnikov so na mejni prehod usmerili tudi redne avtobusne linije v smeri od Lendave do Ljubljane in Zagreba. Ker niso hoteli plačati prevoza, je izredni avtobus s potniki čakal na mejnem prehodu od 7. do 12. ure. V nedeljo zjutraj so ga zbudili že ob pol štirih, vendar avtobusa proti mejnemu prehodu Kutnjak sam na lastno odgovornost ni hotel poslati, ker ni bilo plačnika. Šele po dogovoru z direktorjem in po zagotovilih, da bodo dobili plačilo že v ponedeljek, so jim poslali tri avtobuse. Podobno je bilo tudi z dvema avtobusoma v ponedeljek ob pol štirih in ob šestih zjutraj. Cena izrednega avtobusa na progi od Lendave do Ljubljane je od 25 do 30 tisoč tolarjev, enosmerna vozovnica na redni liniji pa stane 850 tolarjev.

Na avtobusnih postajah v Mariboru in v Ljubljani so bili nemalo presenečeni, ko smo jih spraševali, kako bi lahko prišli do Beograda. »Ne prodajamo več nobenih vozovnic za Niš-expres, ker avtobusi od sobote dalje več ne vozijo«, je bil odgovor na obeh postajah. **Vozovnica od Maribora do Beograda preko Madžarske je stala 6 tisoč tolarjev, iz Ljubljane pa 7.200 tolarjev. V Beogradu bi za potovanje z Niš-expresom do Ljubljane odšteli čez 10 tisoč dinarjev.**

Edini slovenski prevoznik, ki vas bo te dni še odpeljal v Beograd, je JAT-RAS, ki je nastal iz bivšega Jatovega avto-servisa. Kakor je povedal direktor Aleksa Protić, je JAT-RAS prvi, najcenejši in sedaj tudi edini prevoznik potnikov do Srbije. Edina slaba stran je ta, da zadnja dva tedna vozijo avtobusi iz Srbije prazni, kar je slabo za agencijo in za potnike. Ker se je JAT zbal za [illegible] moženje, so ostali lani brez [illegible] tobusov; pri prevozih zato sodelujejo z najetimi zasebniki, [illegible] prevozniki, ki imajo avtobuse [illegible] visokega turističnega [illegible]

»Na teh progah potujejo [illegible] sti, ki res morajo potovati [illegible] si morajo karkoli urediti [illegible] papirjev, službe ali [illegible] zadev. Vse pogosteje so [illegible] potniki tudi begunci, pred katerimi smo jih nekaj prepeljali [illegible] stonj. Mislim, da je Slovenija morala tako ukrepati [illegible] pa, da se bodo čim prej [illegible] vorili. Mi imamo za prevoz [illegible] enotno ceno 4.500 tolarjev, [illegible] če jo plačate v Ljubljani ali [illegible] Beogradu z dinarji. Vsi potniki [illegible] vstopajo v Ljubljani, [illegible] bomo tudi kje drugje, [illegible] na cesti; vsi morajo potovanje [illegible] nujno rezervirati na telefon [illegible] 061/316-975. Naš avtobus [illegible] lje vsak dan ob 18. uri s [illegible] rona v Ljubljani in ob [illegible] zjutraj naslednjega dne [illegible] tri ure prej kot drugi avtobusi, [illegible] smo že v Beogradu,« se je [illegible] hvalil Protić.

Slovenija in Srbija [illegible] morali začeti pogovarjati na [illegible] plomatski način, kajti [illegible] malno, da slovenski šoferji [illegible] dolgo več ne upajo [illegible] Srbiji, ker je življenjska [illegible] no. Ukrepi srbske vlade [illegible] mreč niso ustavili.

Srbski šoferji v Slo[illegible] niso bili in verjetno [illegible] bodo v življenjski nevarnosti. Po tem se razlikujemo [illegible]

BERNARDA B. PEČ[illegible]

Srečanje o Muri v Cmureku

Čigava je Mura: naša ali njihova? Mura je »naša«, od vseh, ki smo nanjo navezani in jo želimo ohraniti; naša je tako v Avstriji kot tudi v Pomurju.

Reka Mura je bila tudi osrednja tema razgovora predstavnikov Zelene alternative avstrijske Štajerske in Zelenih severovzhodne Slovenije, ki so se srečali v obmejnem in obmurskem Cmureku v Avstriji je soboto, 16. maja. Veliko zanimivega sta o murskih logih povedala predvsem predavatelja Stanka Dešnik (krajinski arhitekt in članica Društva za varstvo okolja) in Erwin Kolmanitsch, ki je v okviru Evropske skupnosti zadolžen za projekt z naslovom Murski logi. Elektrogospodarstvo avstrijske Štajerske (kot tudi Slovenije) je v osemdesetih letih predstavilo načrte, ki bi močno prizadeli prav murske loge. Ti načrti še vedno obstajajo, zato na naši in na avstrijski strani neprestano grozi nevarnost,da jih bodo nekoč (z izgovorom krize) želeli uresničiti.

Zeleni želijo Muro že jeseni odpreti kot turistično reko, tu pa je lahko meja velika ovira, saj je najbolj neokrnjeni del reke Mure prav na ozemlju, ki razmejuje Prlekijo in Prekmurje. O tem so se prepričali že avstrijski strokovnjaki, ki so se 12. maja zapeljali po Muri s čolnom, enako pa bodo storili zeleni 6. junija. Na sobotnem srečanju so zeleni sprejeli tudi skupno izjavo o beguncih iz BiH.

bbp

Ministrstvo za finance, Republiška carinska uprava — Carinarnica Gornja Radgona objavlja, da bo v torek, 2. 6. 1992, ob 10. uri v prostorih Carinarnice Gornja Radgona

javna dražba

za prodajo rabljenega štiristebrnega dvigala za osebna vozila znamke EMD-25 DE-1.

Izklicna cena dvigala je 53.000,00 SLT. Prometni davek ni plačan in ga plača kupec.

Pred javno dražbo je potrebno položiti na blagajni carinarnice varščino v višini 20 % izklicne cene.

Ogled dvigala je možen dan pred javno dražbo na mejnem prehodu Dolga vas. Dvigalo se prodaja po sistemu videno—kupljeno in kasnejše reklamacije niso možne.

Informacije na tel. št. 61-160.

V Lenartu nameravajo v tovarni usnja zaposliti tisoč delavcev

»Ne smrdeče usnje, ampak zlata ruda!«

Predsednik skupščine občine Lenart Jože Škrlec je prejšnji ponedeljek lastnoročno predal vse papirje, potrebne za gradnjo tovarne usnja v Lenartu. Ministrstvu za varstvo okolja in urejanje prostora. Zdaj čakajo le še na njihovo dovoljenje in potem . . . se bo začel hiter razvoj do pred kratkim še nerazvite občine v Slovenskih goricah. Letos in prihodnje leto bo dobilo zaposlitev okrog tisoč delavcev, prednost bodo imeli nezaposleni, ki jih je samo v lenarški občini okrog dva tisoč; hkrati bodo tudi rešili problem čistilne naprave za mesto Lenart, Gradišče v Slovenskih goricah in Radehovo ter zapolnili prazne tovarniške hale Klemosa, Centrovoda in Pika.

Gospa Schmidt je Slovenka

»Ne želimo si takih delovnih mest, ki zagotavljajo le delo, ampak mora biti to delo tudi pošteno plačano, družine pa morajo imeti socialno varnost,« je poudaril predsednik Škrlec, ki je med svojim predsednikovanjem vdihnil že veliko prahu. S ponosom pripoveduje, da je lenarška občina v primerjavi z drugimi pridobila največ tujih sovlagateljev, vendar bodo od vseh najbolj ponosni na sodelovanje s Schmidtom iz Vrbnega (Feldbacha), saj je že danes dogovorjeno, da bo na vseh izdelkih pisalo ›Made in Slovenia‹. To bo tovarna na najvišji svetovni ravni, zgrajena po vseh ekoloških zahtevah, v katero naj bi Schmidt vložil 120 milijonov nemških mark — menda tudi zato, ker je njegova žena Korošica, ki govori slovensko!!

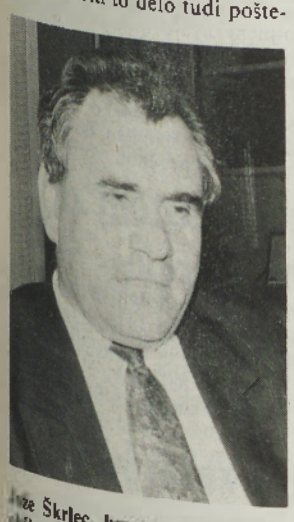

Jože Škrlec, kmet in predsednik občine Lenart, je prepričan, da bo tovarna usnja lenarško občino popeljala iz nerazvitosti.

V teh dneh naj bi dobili dovoljenje iz republike; ko bo zasvetila zelena luč, bodo začeli graditi halo (204 × 140 metrov) v Gočovi in čistilno napravo (110 tisoč enot), ki ne bo le za usnjarno, ampak tudi za potrebe Lenarta, Gradišča in Radehove. Projektno dokumentacijo je izdelal Vodnogospodrski biro Maribor, lokacijsko in gradbeno dovoljenje pa bodo lahko izdali šele takrat, ko jim bo Jazbinšek dovolil gradnjo tovarne usnja.

»Upam, da bo potrjeno . . . mora biti potrjeno. Imamo že tudi vsa druga lokalna dovoljenja, kot so ribiška in požarnovarnostna, svoje mnenje pa mora dati tudi Zdravstveni zavod Maribor. V tej tovarni bi se do konca letošnjega leta zaposlilo 574 ljudi: moških bi potrebovali 11 za delo v upravi, 4 vodje oddelkov, 8 namestnikov, 10 tehnikov, 15 preddelavcev, 115 delavcev in 18 pomočnikov. Tudi žensk bi potrebovali 11 v upravi, 7 tehnic, 15 preddelavk in 310 delavk. V letu 1993 bi dodatno zaposlili še 400 ljudi, saj bo tovarna potrebovala za ›mokro delo‹ 402 delavca, za ›štancanje‹ 157 in v šivalnicah 213 delavcev,« je nemalo navdušen in ponosen Jože Škrlec.

Bodo že čez nekaj mesecev tudi v tovarni med strugama Pesnice takole zlagali goveje kože?

»Do zdaj smo bili ekološki brez zelenih«

Z gradnjo nove dvorane v Gočovi naj bi začeli po 15. juniju (če bodo seveda imeli dovoljenje), hkrati pa naj bi takoj začeli s šivanjem usnja v prostorih nekdanjega Pika, Klemosa in Centrovoda. Novo tovarno usnja, ki mora biti obvezno v bližini tekoče vode (za predelavo goveje kože v usnje potrebujejo ogromne količine vode), bodo postavili v oddaljeni Gočovi. Občina je odkupila 9 hektarjev zemlje, v glavnem so to travniki in polja, oziroma opravila zamenjavo 1:2, kar pomeni, da so dobili kmetje za 1 kvadratni meter zemlje med staro strugo reke Pesnice in novim regularnim kanalom dva kvadratna metra travnika ali pašnika bliže domačiji, kot so bile prejšnje površine. Tem devetim hektarjem so dodali še tri hektarje občinske zemlje.

Tako kot je predsednik Škrlec prepričan, da dela prav in da bodo uspeli zaposliti tisoč nezaposlenih, tako so naravovarstveniki prepričani, da v Sloveniji nikoli več ne bodo odprli nove tovarne usnja. O nasprotovanju zelenih je sogovornik povedal:

»Zeleni pošiljajo različne verzije naravnost v republiko . . . upam pa si trditi, da ne bo tukaj nobenega ekološkega bolnika, ampak bo občina Lenart rešena.

Lenart je tudi prva občina v Sloveniji, ki je brez zelenih naredila velike ekološke korake. Mi smo že 1989. leta začeli s poskusnim zbiranjem odpadkov, redno pa že 1990. leta. 1993. leta bomo pobirali odpadke pri sleherni hiši v občini Lenart.«

BERNARDA B. PEČEK

Kdo bo lastninil prvo soboško samopostrežno restavracijo

Bo »družbeno« postalo Pomurkino?

V kuhinji Prehrane skuhajo dnevno 5500 obrokov malice po 155 (s kruhom 165) tolarjev. Nedvomno so vse od svoje ustanovitve 1975. leta pa do danes največji pripravljalec malic v murskosoboški občini, čeprav so zaradi preteklih letih že slišali marsikatero pikro na njihov račun. Z leti pa so spremenjali obliko organiziranosti, tudi naziv, saj so se iz Družbene prehrane preimenovali v Pomurka Prehrano. Danes so najuspešnejša Pomurkina družba, ki pa ji grozi, da bo ob stečaju tudi njeno lastništvo prešlo v stečajno maso. Proti temu ni le 65 zaposlenih, ki jim dela ne manka, ampak tudi ustanovitelji Družbene prehrane.

Mura in 18 ustanoviteljev

Davnega leta 1975 so v Murski Soboti sprejeli pomembno odločitev: s skupnim denarjem bodo zgradili sodobno kuhinjo in samopostrežno restavracijo. Ker se je število zaposlenih v Muri v tistih letih povečevalo za približno sto ljudi letno, so se želeli rešiti bremena prehranjevanja delavcev. Zato je bil njihov vložek v sredstev takrat največji (prispevali so polovico vseh potrebnih sredstev), za sofinanciranje pa so se odločile skoraj vse murskosoboške firme; poleg Mure so prispevali več sredstev tudi KIK Pomurka, Potrošnik, Pomurje, Panonija, Komunalno podjetje, Agroservis in drugi. V takrat podpisani pogodbi o skupnem vlaganju je v 3. členu zapisano: **. . . da se sredstva, ki bodo vložena, ne bodo vračala, ustanovitelji pa se s tem ne odpovedujejo lastnini nad omenjenim objektom, saj tudi sredstva ostanejo njihova trajna last . . .** Nadalje je v 4. členu še zapisano: **. . . da bi ustanoviteljice zagotovile svoj vpliv in nadzor nad vloženimi sredstvi, se ustanovi odbor ustanoviteljic.**

V Prehrani pripravijo dnevno 5500 obrokov malic, ki jih potem v posebnih posodah in s kamioni razvozijo po podjetjih. Prve »ture« se začnejo že okrog osme ure zjutraj.

Ta odbor je bil res ustanovljen, toda deloval je le do leta 1978 — dokler se podjetja niso »tozdirala«.

»Takrat ni nihče govoril o lastnini«

Mura je leta 1975 vložila več kot polovico potrebnih sredstev, pa tudi danes pripravljajo okrog 3800 malic dnevno za Muro; torej so od tega velikega pomurskega giganta še kako odvisni, saj so prihodki iz Mure polovica vseh, ki jih dobijo v Prehrani za malice, kosila in druge storitve — zadnja leta so se v Prehrani usposobili tudi za organizacijo in priprávo gostij in drugih slovesnosti; razna zunanja društva ali stranke si vse pogosteje olajšajo pripravo slovesnosti in naročijo pripravo hrane v Prehrani, pripravljeno potem odpeljejo v željeni kraj (na primer gasilci).

Njihova cena je zmernejša kot drugje, kakovost pa na dokaj visoki ravni. Toda takšna prodaja storitev prinese v blagajno le 10 odstotkov vseh dohodkov!

»Malice so še vedno naš osnovni vir dohodka. Ne kuhamo jih le v tej kuhinji Prehrane, ampak še v kuhinjah LTV-a Rogašovci, ABC Pomurke in z otvoritvijo novih prostorov Zavarovalnice Triglav tudi tam. Poleg tega spadata v našo družbo z omejeno odgovornostjo še ESŠKO GRILL in KIOSK na tržnici. Število zaposlenih je ostalo enako. Jedilniki v teh kuhinjah so podobni, vendar pripravljajo različne malice, kakor pač določijo vodje kuhinj. Nadzor ustanoviteljev se je izgubil že pred več kot 12 leti. Takrat ni še nihče govoril o lastnini, vse je bilo družbeno. O tem se govori šele sedaj in tudi naša družba bi se morala lastniniti,« je med drugim povedal Geza Šebok, ki tako kot drugi zaposleni s strahom pričakuje usodo Prehrane: jih bo pokopalo hkrati z Mesno industrijo, čeprav poslujejo povsem samostojno in uspešno (zasedene imajo prav vse sobote do avgusta; »v okviru svojih možnosti« večkrat pomagajo Pomurki); kako bodo ustanoviteljice (med njimi ima Mura največji delež) uveljavile svojepravice iz pogodbe, če bo tudi Prehrana v stečajni masi?

Geza Šebok, direktor Prehrane, se je zaposlil v Družbeni prehrani že leta 1975.

Prehrana bi morala biti v prihodnje samostojno podjetje s soupravljanjem ustanoviteljic. Verjetno bi se morali o tem dogovoriti že včeraj, toda . . . Pomurka sestanka prav gotovo ne bo sklicala!

BERNARDA B. PEČEK

Fizični spopad direktorjev ali:

Zrcalna podoba nekega menedžmenta

»Boks« partija med direktorjema dveh (kmetijskega in živilsko-predelovalnega) »gigantov« — Panonke in Mesne industrije Pomurke ni zgolj senzacionalni dobro vnovčljiv medijski dogodek. Nepodpis pogodbe s strani direktorja Pomurke Dušana Šiftarja in s tem po dolgih pogajanjih izzvan pretep nam razkrivata bistveno več kot nekaj klofut, ki je padlo z ene in druge strani. Na eni strani nam na empirični ravni potrjuje in dokazuje kaos v katerem se je znašla Mesna industrija z »revolucijo« in odstavitvijo starega vodstva, ter raven tistih, ki so od zunaj imeli nekaj moči in vpliva, da bi presekali ta gordijski vozel.

Revolucija in samovšečnost se nista obnesla

S tem, ko sem omenil kaos v Mesni industriji, še zmeraj ostajam pri tezi, ki sem jo priobčil o starem vodstvu. Pri sedanjem vodenju in nastavitvi sedanjega vodstva se je samo potrdilo, da je šlo za oblastiželjnost in revanšizem brez ustreznega strokovnega temelja in znanj, ki bi jih moral imeti sedanji direktor ali vršilec dolžnosti direktorja g. Šiftar, da bi lahko obvladoval sistem. Nekatera znamenja ravnanja g. Šiftarja pa kažejo celo na pomanjkanje poslovne morale, ki se ne kaže samo v primeru dvoboja, ampak v trganju poslovnih vezi ne samo z domačimi, ampak tudi tujimi partnerji. Če bi bil g. Šiftar poslovno zrel človek, bi te poslovne vezi ali pogodbe prekinil po drugačni poti. Če je šlo za slabo sklenjene posle v škodo Pomurke, so za to pač institucije, kjer se te zadeve rešujejo in na ta račun ne trpi ugled firme. Nenazadnje ne kaže prezreti tudi dejstva, da ni bil sposoben zaščititi niti industrijske lastnine Pomurke in sedaj na račun te lastnine delujejo zasebne firme, ki škodijo sami Pomurki. Res je sicer, da v državi vlada pravni nered, toda zakon o industrijski lastnini kljub vsemu imamo. Ob vsem tem je žal kvazisamouprava premalo za uspešno vodenje firme. Najhuje ob vsem tem pa je to, da so žrtev vsega tega tisti, ki so v tej igri bili glavni akterji in so nasedli poceni demagogiji torej delavci sami. Žal je pri tem opravičevanje, da vsi delajo na tem, da ga spodnesejo, premalo in da poskušajo uveljaviti akceptne naloge z žigi zdaj že neobstoječih podjetij zgolj demagoška floskula brez pravega haska.

Politično ozadje

Ko so delavci naivno nasedli tezi, da bodo vsi ostali na delu, se mi zdi, da je g. Šiftar postal tudi žrtev politike in »novega« razvojnega koncepta kmetijstva v Sloveniji, ki ga je tako uspešno razvil gorenjski »kmečki« lobi znotraj SLS in prejšnje vlade. Če sledimo vsaj eni gospodarsko pomembni odločitvi za razvoj živinoreje, vidimo, da je vlada tik pred odhodom namenila precejšnje vsote razvoju govedoreje v hribovskih predelih, nadalje je tu t. i. rajonizacija kmetijskega razvoja in če k temu dodamo še razmišljanja o selitvi selekcijskega centra iz Pomurja, je slika popolna. V podkrepitev temu so tudi izjave enega od prvakov omenjene stranke, ki žal še danes ni odgovoril na zastavljena vprašanja prejšnjega vodstva Pomurke. In kje je povezava med politiko in sedanjim vodenjem Pomurke. Za uresničitev zastavljenega koncepta je potrebno najprej sesuti vrh piramide torej predelavo in zatem se bo prireja začela zmanjševati sama po sebi, kajti pretrgan bo reprodukcijski ciklus. Tudi če se ta scenarij ne bi uresničil popolnoma, s tem kolapsom pridobi predelava zunaj regije, ki bo kovala profite, zato so izjave lokalnih prvakov o preživetju Pomurke poceni demagogija, ki žal v tem primeru gleda na vodenje skozi politično barvo, in ne sposobnost ter uspehe pri vodenju. Žal politični radikalizem in zagovarjanje popolnega liberalizma in s tem propada Pomurke ni modro niti s strani drugih strank, kot tudi ne zelenih, kajti s koncem živinoreje je tudi konec minimalnega ekološkega ravnovesja, ki ga še držimo. Ob vsem tem je opravičeno vprašanje, ali ne gre za marionetno avtokratski model propadanja Pomurke.

Polproletariat in njegov model preživetja

Sedanje vodstvo Pomurke z direktorjem na čelu izkorišča še enega od elementov manipulacije, to so delavci, katerim je bilo obljubljeno, da vsi ostanejo na delovnih mestih, sedaj pa jih je pol ali še manj zaposlenih. Navidezna podpora direktorju ima v sebi eno od psiholoških pasti, s katero se da manipulirati in kupovati naklonjenost. Dokler bodo delavci na delnem čakanju in bodo prejemali vsaj z zakonom določen delež plače, bo še nekako šlo. V Pomurki kot da se ne zavedajo, da imajo opravka pretežno s polkmeti ali poldelavci, ki jim je ta podzaposlenost koristila za angažiranje na kmetijah. Tudi kolobarjenje z izmenami, ena doma druga v službi, daje možnost za manipulacijo. Toda ravno ta delovna, čez čas pa tudi tehnološka nedisciplina bosta prej ali slej pognala »mašinerijo« nezadovoljstva. V veliki meri prispeva k tej delovni nedisciplini samo vodstvo, ki ni sposobno zagotoviti polne zaposlenosti delavcev. Čisto psihološko gledano, ne glede na status, imamo opravka s kakovostno delovno silo, s katero se ne bo dalo manipulirati v nedogled.

Poučevanje s pestmi in zaušnicami

Direktor Pomurke Fušan Šiftar, ki naj bi poravnal dolgove do Panonke in tega ni storil, je doživel prvo poglavje iz »Uvoda v top menedžment«, dobil je klofute od enega izmed »nestorjev« menedžmenta in menedžerja Franca Vratariča. In kaj se kaže v teh klofutah? Ne samo nekultiviranost, ampak odslikava položaj tistih, ki imajo vzvode moči in vpliva ter nenazadnje tudi zakonske možnosti za ukrepanje, pa tega ne znajo storiti z vlado na čelu. Kljub provociranju in »neprincipielnemu obnašanju« Šiftarja obračuna s pestmi ne bi smelo biti, če že zaradi drugega ne, ker to krepi položaj Šiftarja kot direktorja Pomurke. Zato bi bilo pametneje, če bi g. Vratarič po teh neuspešnih pogajanjih seznanil javnost o nastalem konfliktu in neresnosti g. Šiftarja.

To dejanje pa nam dokazuje, kje ležijo vzroki, da upniki in občinska oblast niso odločneje ukrepali ob izbruhu krize, kot zgolj z akceptnimi nalogi. V prvi vrsti zaradi tega, ker upniki oz. njihovi predstavniki torej direktorji ščitijo najprej svoje parcialne interese, kar dokazujejo omenjena pogajanja in vzporedno s tem tudi svoje osebne interese (direktorske položaje). To je možno zavrniti s pomanjkanjem pravne regulative in nedefinirane lastnine kapitala, ki ga predstavljajo. Ravno mrzlično iskanje poti za povračilo dolgov pred bankrotom nam dokazuje, da nimajo interesa po rešitvi podjetja tudi z dodatnim kapitalskim tveganjem in imenovanjem nove neobremenjene vodstvene ekipe, ker jih v prvi vrsti zanimajo lastni položaji. Preprosto, kljub družbeni lastnini in dokaj ohlapnim lastnikom družbenega kapitala, so sami sprejemali določene poslovne odločitve in tu bi morali prevzeti odgovornost ter se lotiti sanacije.

Seveda je ob tem še odprto vprašanje občinskih oblasti, ki se prozaično izogibajo vsakršne odgovornosti za stanje v podjetjih. Ob vsem tem se mi zastavlja samo eno vprašanje: Ali ni prišlo v IMV Adriji — sicer na zahtevo delavcev — do imenovanja novega vodstva ravno zaradi zaščite družbene lastnine in ali ni eno od programskih izhodišč nekdanjega Demosa, ki na lokalni ravni ni doživel korenitih sprememb, zaščita obstoječe družbene lastnine, dokler ne bo zakonodaje o lastninjenju?

J. VOTEK

Zdravstveno zavarovanje po novem ali kaj je dobro vedeti o novem zdravstvenem zakonu

Marca smo dobili novo zdravstveno zakonodajo. Gre za tri zakone: Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (prav ta je najbolj zanimiv za uporabnike zdravstvenih storitev oziroma za zavarovance in delodajalce), Zakon o zdravstveni dejavnosti in Zakon o lekarniški dejavnosti. Vsi trije so bili objavljeni v Uradnem listu Št. 9/92

Čeprav so že začeli veljati, pa govorimo sedaj še o prehodnem obdobju, torej času, ko se njihova določila začno uresničevati v življenju. Čeprav smo na račun zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju ter njegovih učinkih že napisali nekaj kritičnih prispevkov, pa je prinesel toliko novosti, ki jih moramo predstaviti, čeprav je še vedno precej pomembnih poglavij in vprašanj nedorečenih in še niso sprejeti izvedbeni akti zakonov.

Nov naslov: Zavod za zdravstveno zavarovanje

Še nedavno smo imeli sise tudi v zdravstvu, potem so bili ukinjeni, postavljena pa bila državna uprava, financirana v okviru proračuna. Z novim zakonom pa je začel delovati Zavod za zdravstveno zavarovanje kot samostojen javni zavod s svojim skladom, v katerega se stekajo prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje, ter s svojimi organi upravljanja. Zavod je torej nosilec in izvajalec obveznega zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji.

Čeprav se zdi organizacijska podoba zavoda za zavarovance manj pomembna, pa jo je le dobro poznati, ker bodo upravljalci Zavoda poleg predstavnikov delodajalcev tudi izvoljeni predstavniki zavarovancev. Republiška skupščina bo morala najprej imenovati začasno skupščino Zavoda, ki bo sprejela statut, potem

pa bodo že lahko sestavili redno skupščino. S statutom je namreč predviden tudi postopek in način izvolitve predstavnikov v organe upravljanja. S strani delodajalcev je predvideno, da bi svoje predstavnike predlagala gospodarska zbornica, za zavarovance pa sindikati, izbor ali volitve pa bodo morali opraviti v občinskih skupščinah. Predvideno je, da bi za 80 tisoč zavarovancev izvolili enega predstavnika.

Na ravni območnih enot Zavoda bodo delovali tudi območni sveti, čeprav zakon tega ne zahteva, ampak le dopušča. Predstavnik v skupščini Zavoda bo tudi član območnega sveta, tako da bo povezava navpična. Upravljanje v Zavodu pa je za zavarovance pomembno, saj se bodo pravice iz obveznega zavarovanja sčasoma spreminjale, o tem pa bodo odločali prav organi upravljanja.

Najprej plačilo, nato zdravstvena storitev ali pravice iz zavarovanja

Bistvena novost zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju je, da so pravice vezane na plačilo prispevka, torej če ni plačila, pravic ni mogoče koristiti.

Za čas pred sprejetjem nove zakonodaje bi lahko rekli, da smo imeli neke vrste kolektivno zavarovanje, saj za nekatere skupine ljudi prispevka ni plačeval nihče, na primer za občane ali socialno ogrožene, za upokojence in druge. Sedaj pa zakon natančno določa, kdo je dolžan plačati prispevek za zavarovanje.

Za vse zaposlene ali tiste, ki so v delovnem razmerju, prispevek še naprej nakazuje delodajalec. Za upokojence, ki prejemajo pokojnino po predpisih Republike Slovenije oziroma preživnino po predpisih o preživninskem varstvu kmetov, odslej plačuje prispevek Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za nezaposlene, ki prejemajo denarno nadomestilo ali pomoč, pa Zavod za zaposlovanje. Za osebe, ki so bile zavarovane kot občani, bo prispevek plačala občina, za nekatere druge kategorije pa tudi republika, na primer za osebe, ki prejemajo nadomestilo po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih odraslih oseb. Številni pa si bodo morali zavarovanje (še naprej) plačevati sami.

Kako drago bo obvezno zdravstveno zavarovanje

Za redno zaposlene še naprej velja, da za zdravstveno varstvo in zavarovanje prispevajo 8,96 odstotka od bruto plače, prav toliko pa tudi delodajalec. Slednji bo moral po novem svoje zaposlene delavce še dodatno zavarovati za poškodbo pri delu ali poklicne bolezni. Ta zavarovalni prispevek bo 0,77 odstotka od bruto plače. Zato bo Zavod v celoti pokril zdravljenje delavcev zaradi poklicne bolezni ali poškodbe pri delu, preventivne preglede pa bo še naprej moral plačati delodajalec.

Njegov prispevek bo lahko tudi za 50 odstotkov višji, če delavci v podjetju nadpovprečno obolevajo ali se poškodujejo, kar pomeni, da se s tem delodajalcem nalaga, da zagotavljajo ustrezno varstvo pri delu.

Še vedno pa je vprašanje, kako bo z zdravstvenim zavarovanjem kmetov, kar bomo podrobneje opisali v posebnem poglavju.

Kako bodo zavarovani občani ter brezposelne osebe brez denarnih pravic pri Zavodu za zaposlovanje

Novi zdravstveni zakon ne pozna več zavarovancev s statusom ›občan‹ ali ›brezposelna oseba brez denarnih pravic pri zavodu za zaposlovanje‹. Zanje bodo torej morali zavarovanje urediti po novem. Razvrstili jih bodo lahko:

Med zavarovance z drugimi prejemki. V tej skupini bodo zavarovane osebe, ki imajo kakršnekoli prejemke, vendar niso v delovnem razmerju, pa tudi vsi, ki so prostovoljno podaljšano pokojninsko zavarovani pri Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Med druge zavarovance. Sem bodo uvrščene osebe, ki nimajo nobenih prejemkov, vendar so državljani Republike Slovenije, na primer brezposelne brez vseh pravic, klošarje, otroke po petnajstem letu, ki pa se ne šolajo in niso zaposleni, študente, ki niso redno vpisani

Med zavarovane osebe, družinske člane. Sem bodo uvrstili osebe, ki ne opravljajo nobene dejavnosti in niso prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovane. Novi zdravstveni zakon namreč razširja krog družinskih zavarovancev na tiste, ki jih zavarovanec mora preživljati.

Tudi za te zavarovance bo odslej nekdo moral plačati prispevek. Tisti, ki imajo kak dohodek in so prostovoljno pokojninsko in invalidsko zavarovani, bodo sami plačali prispevek po stopnji 7,30 odstotka od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Osebe, ki pa niso prostovoljno pokojninsko zavarovane, bodo morale pri Zavodu ali po položnici plačati prispevek po stopnji 7,30 odstotka od bruto zneska zajamčene plače. Za vse druge, ki jih je za zdravstveno zavarovanje prijavila občina, pa mora prispevek poravnati le-ta, mesečno 900 tolarjev za zavarovanca.

Kaj pa, če se posameznik odloči, da prispevka ne bo plačal in ne bo zdravstveno zavarovan?

S tem se bo pač odločil, da bo samoplačnik zdravstvene storitve in ne bo imel tudi nobenih pravic iz zavarovanja.

Ti, ki bodo sami skrbeli za plačilo svojega zdravstvenega zavarovanja, se bodo lahko odločili, ali poravnajo prispevek za več mesecev ali za krajše obdobje, lahko tudi za en mesec. Tako možnost zavarovanja bodo lahko imele na primer osebe, katerih nosilec zavarovanja je zaposlen v državi, s katero Slovenija nima sklenjene konvencije, naprimer s Švico.

S to obliko zavarovanja ali zavarovane osebe z drugimi prihodki si bodo plačale storitve iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja, tudi povračilo potnih stroškov ter pogrebnino in posmrtnino, ne bodo pa imele pravice do denarnega nadomestila.

Ta oblika zavarovanja je za naš konec zanimiva tudi zato, ker se bo zanjo verjetno odločila večina tistih, ki so sedaj zavarovani kot kmetje. In prav vprašanje zavarovanja kmetov ostaja še vedno nedorečeno.

Koliko bodo za zdravstveno zavarovanje prispevali kmetje

Nova zdravstvena zakonodaja natančno določa, kdo je lahko še naprej zavarovan kot kmet. Do sedaj je bilo namreč prav na ta račun veliko zlorab, saj so se nekateri obrniki ali podjetniki, torej osebe, katerim kmetovanje ni bil glavni poklic ali dejavnost, imeli pa so tudi minimalni katastrski dohodek, zavarovali kot kmetje. Tako so za zdravstveno zavarovanje plačevali minimalni prispevek ali pa ga zaradi nizkega dohodka iz kmetijstva sploh niso. Nova zdravstvena zakonodaja to sedaj preprečuje, saj določa, da se kot kmetje lahko zdravstveno zavarujejo le tisti, katerim je kmetijska dejavnost edini ali glavni poklic.

Če s tem določilom odpravljajo zakonsko vrzel starih predpisov, pa so novi neugodni tudi za kmete same, saj tisti, ki mesečno ne zaslužijo vsaj polovico zajamčene plače, ne morejo plačevati prispevka od katastrskega dohodka in ne morejo biti zavarovani iz tega naslova. Potemtakem bi bilo za tiste, ki nimajo tako visokega mesečnega dohodka iz kmetijske dejavnosti, mesto ali v skupini oseb z drugimi prihodki ali pa v prostovoljnem zavarovanju za pravice iz obveznega zavarovanja.

Ali bodo morali potemtakem za vse, ki so zavarovani kot kmetje, opraviti pregled njihovih dohodkov ter jih razvrstiti v druge oblike zavarovanja, kot to počno na centrih za socialno delo za vse osebe brez prejemkov ali tiste, ki so bili zavarovani kot občani? To je sedaj še vprašanje.

Pametno bi bilo, da bi našli ugodno rešitev, saj so se tudi v Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja odločili, da kmetje lahko še naprej ostanejo zavarovani po stari pokojninski zakonodaji.

Če bodo sprejeli odločitev, da se upoštevajo določila novega zakona tudi za vse, ki so že zavarovani kot kmetje, bodo seveda morali preveriti dohodke kmetijskih zavarovancev in jih razvrstiti še v druge skupine.

Glede na to, da je vstopni kriterij za kmetijsko zavarovanje zelo visok, bi imeli potemtakem v Pomurju le peščico kmetijskih zdravstvenih zavarovancev.

In kakšen je prispevek kmetijskih zavarovancev? Določena je 22-odstotna stopnja od katastrskega dohodka od kmetijskih in gozdnih površin, s tem pa si plačajo zdravstvene storitve v zagotovljenem obsegu iz obveznega zavarovanja. Če pa so pokojninsko in invalidsko zavarovani in je njihov prispevek za zdravstveno zavarovanje osebnega dohodka med začasno zadržanostjo z dela zaradi bolezni in tudi pogrebnino in posmrtnino. Tako so zavarovani tudi za poklicne bolezni in poškodbe pri delu.

Z obveznim zavarovanjem si ne bomo plačali celotne zdravstvene storitve

S tem da bomo zdravstveno zavarovani in bomo plačali za to mesečni prispevek, si ne bomo kupili vseh zdravstvenih storitev, ampak bo treba primakniti še iz lastnega žepa. Odstotek doplačil za posamezne zdravstvene storitve je tudi do 50 odstotkov cene storitve.

S prispevkom za obvezno zdravstveno zavarovanje se v celoti plačajo naslednje zdravstvene storitve: zdravstveno varstvo otrok, vse v zvezi z nosečnostjo, preventiva, nalezljive bolezni, nekatere težje bolezni ter potrebna zdravila za zdravljenje.

V prihodnjem letu bo že treba doplačati odstotek cene najdražjih zdravstvenih storitev, kasneje postopoma do pet odstotkov.

Pet odstotkov (kasneje 15 odstotkov) bo po novem letu treba doplačati za splav, zdravljenje neplodnosti, specialistične preglede ter bolnišnično zdravljenje, če gre za bolezen ali poškodbo zunaj dela ter za ortopedske in druge pripomočke.

Za storitve zobozdravnika bo že po novem letu treba plačati 15 odstotkov cene, za protezo celo 45, ter za tiste storitve osnovnega zdravstva, ki jih nismo navedli na začetku.

Od prvega januarja bo treba plačati 20 odstotkov cene (kasneje 25) za storitve pri specialistu, bolnišnično zdravljenje in zdravilišče, če gre za nadaljevanje zdravljenja poškodb in bolezni zunaj dela ter za zdravila s pozitivne liste.

Samoplačniški prispevek za zdravilišče, ki ne bo nadaljevanje zdravljenja, bo po novem letu 60 odstotkov cene, polovico cene pa bo treba prispevati za zdravila z vmesne liste in za očala.

Vsota, ki jo bo torej treba doplačati, bo precej odvisna tudi od tega, ali gre za poškodbo na delu ali poklicno bolezen.

Prostovoljno zavarovanje po novem letu, do takrat še vedno participacija

Doplačilo zdravstvene storitve bo mogoče iz lastnega žepa [illegible] se bo potrebno prostovoljno dodatno zavarovati. Zavarovalnice, [illegible] tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje bodo pripravili pakete za prostovoljno zavarovanje, s ceno pa bodo seveda lahko konkurirale [illegible] pomeni, da prispevki za prostovoljno zdravstveno zavarovanje ne bo[illegible] do odvisni od plače. Če se bo zavarovanec odločil za prostovoljno zavarovanje, bo z zavarovalnico sklenil pogodbo in dobil dolločeno [illegible] no. Tisto, kar bi zavarovanec moral sam doplačati zdravstveni [illegible] vi za opravljeno storitev, bo zanj poravnala njegova zavarovalnica.

Kaj bo zajeto v posameznih paketih, koliko bo mesečna premija [illegible] To je še odprto poglavje. O prostovoljnem zavarovanju bi mora[illegible] vse jasno v drugi polovici leta, ko bi se zavarovanci zanj lahko [illegible] čali in sklepali pogodbe. Po nekaterih ocenah pa bi mesečna premija znašala okoli tisoč tolarjev.

Prostovoljno zdravstveno zavarovanje, ki ga bo lahko za delavca [illegible] sklenil tudi delodajalec, bo torej zaživelo po novem letu, do takrat pa bo še vedno treba plačati participacijo k zdravstvenim storitvam.

Nujno zdravljenje zastonj za invalide in ostarele

Razlike v ceni zdravstvene storitve, ki je opredeljena kot nujno zdravljenje osebe, ne bo treba plačati starejšim od 75 let in invalidom z več kot 70-odstotno telesno ukvaro in socialno ogroženim, čeprav niso prostovoljno zavarovani, prav tako vsem tistim, ki so v [illegible] skem letu že plačali za storitve dvakratni znesek, kot ga je treba plačati za prostovoljno zavarovanje.

Kaj je predpogoj zavarovanja

Za nekatere pravice bo predpisano, kako dolgo bo treba že biti zavarovan, da jih bo zavarovanec lahko koristil. Ne bo se možno danes zavarovati, jutri pa že koristiti pravico, razen seveda za nujno zdravniško pomoč. Zavod bo določil pogoj predhodne [illegible] zavarovanja do šest mesecev [illegible] ortopedske, ortotične, [illegible] ušesne in druge pripomočke.

Pogoj ali čas predhodne [illegible] zavarovanja bo veljal tudi [illegible] prostovoljno zavarovanje.

Povračilo potnih stroškov

Stara zdravstvena zakonodaja je imela določeno omejitev za [illegible]čanje potnih stroškov v kilometrih — potne stroške so vračali za [illegible] daljo, ki je bila daljša od sto kilometrov, ali za več potovanj za [illegible] za več kot 300 opravljenih kilometrov. Po novem pa bo potne stroške [illegible] do 700 tolarjev plačal zavarovanec sam, kar bo več, mu bo povrnil Zavod za zdravstveno zavarovanje.

Zavarovanec bo z listino potrdil izbranega zdravnika

Vsak zavarovanec si bo prosto izbral zdravnika, tudi pediatra ali ginekologa, ki bo potem tudi edini lahko ugotavljal zmožnost za delo ali odobril bolniški dopust do trideset delovnih dni. Če se bo zavarovanec napotil k drugemu zdravniku, bo moral storitev plačati kot samoplačnik, in to je pomembna novost. Zavarovanci bodo izbranega zdravnika potrjevali vsako leto na novo, v primeru spora pa bo posredovala pristojna zdravniška [illegible] To naj bi bil ukrep zaščite zavarovancev ter hkrati [illegible] delom zdravnikov, s katerimi [illegible] imel Zavod sklenjeno pogodbo.

Zavarovanci bodo zdravstvene storitve lahko iskali le v [illegible] zdravstvenih ustanovah [illegible] zasebnikih, s katerimi bo [illegible] Zavod za zdravstveno [illegible] nje sklenjene pogodbe, v [illegible] bodo namreč storitev moral [illegible]čati v celoti.

Kdo bo potrjeval upravičeno odsotnost dela nad trideset delovnih dni

Do trideset delovnih dni bo torej delazmožnost delavca [illegible] vljal in potrjeval izbrani zdravnik, po tridesetih dneh pa bo to [illegible] vljala pristojna zdravniška komisija na območnih enotah [illegible] nega zdravstvenega zavoda. Komisije bodo začele delovati s prvim [illegible] nijem.

Prvostopenjska komisija bo delala na ravni območne enote, [illegible] se zavarovanec z odločitvijo komisije ne bo strinjal, bo njegov primer [illegible] obravnavala komisija druge stopnje, za Pomurje je le-ta v Mariboru.

MAJDA [illegible]

Denarno nadomestilo zaradi bolezni

O tem da so bili nekateri delavci, ki so na bolniškem dopustu [illegible] več kot trideset delovnih dni, pri izplačilu zadnjega denarnega nadomestila prizadeti — po novem so upravičeni do denarnega nadomestila iz sredstev Zavoda za zdravstveno zavarovanje — smo že pisali.

S tem da sedaj Zavod plačuje denarno nadomestilo za odsotnost z dela za več kot trideset delovnih dni, pa so se odprli tudi drugi problemi. Nekateri delodajalci za svoje zaposlene delavce sploh niso poravnavali obveznosti, nekateri jih niso niti zdravstveno zavarovali ali so jih z veliko zamudo. Delavci pa se, deloma niso potem bovali zdravstvene storitve, o tem niso niti spraševali. Tako se je sedaj primerilo, da so denarno nadomestilo prejemali delavci, za katere delodajalec ni plačeval prispevka. Na pomoč so plačili enoti zdravstvenega zavarovalnega zavoda so jim sedaj to plačali nadomestilo, saj delavci ne morejo biti kaznovani, ker delodajalec zanje ni plačeval prispevka.

Novi zakon je strožji in predvideva tudi kazni za delodajalce, ki [illegible] zaposlenih v osmih dneh od sklenitve delovnega razmerja zdravstveno ne zavaruje. Vprašanje pa je, ali bo delavec sam imel [illegible] sodišču iskati svojo pravico?

Stoodstotno denarno nadomestilo prejmejo delavci za [illegible] bolezen in poškodbo na delu, ali če darujejo svoj zlit organ [illegible] osebi. Devetdesetodstotno nadomestilo prejmejo zavarovanci [illegible] di bolezni in osemdesetodstotno zaradi nege družinskega [illegible] spremstva, ki ga odredi zdravnik.

Otroško varstvo

Vrtec ne more biti več tak kot včeraj

Čas, ki ga živimo, se tako hitro spreminja, da ga komaj dohitevamo. In potrebno je biti za njim, kajti sicer ostaneš na stranskem tiru in tako marsikaj zamudiš. Tako tudi otroški vrtec ne more biti več tisto, kar je bil včeraj.

Najbrž nam je še dokaj dobro znana njegova naravnanost v minulih letih. Vzgojni poudarek je bil dan razvijanju socialističnega samoupravljanja, bratstvu in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, obujanju svetlih tradicij narodnoosvobodilnega boja, »čaščenju« tovariša Tita ... Tako kot povsod drugod so bili tudi vrtci »prežeti« s praznovanjem dneva republike, s kurirčkovo pošto, Titovo štafeto ... Če smo iskreni, so bili to dogodki, ki so prinesli v njihovo vsakdanje življenje nekaj novega, posebnega in prijetnega. Kadar kaj praznuješ, je vendar po navadi lepo! Danes pa gledamo na to še z drugimi očmi. Menimo, da je bilo takšno delo vrtcev preveč ideološko obarvano in storilnostno naravnano, premalo pa povezano z vsakdanjim življenjem, naravo in človekovim izročilom in še čim. Tako smo se z otroki dobesedno bali pogovarjati o navadah ob božiču, veliki noči in drugih cerkvenih praznikih, da ne bi kdo tega razumel kot vnašanje vere v vrtce.

S spremembo političnega sistema v naši družbi se je marsikaj podrlo tudi v ustanovah za najmlajše. Ker smo tradicionalne navade opustili, je nastala celo neka praznina. Kako je zapolniti, so se spraševali vzgojitelji in pedagoški svetovalci.

Možnosti je veliko, vzgojitelji oziroma vzgojiteljice pa imajo pri tem precejšnjo svobodo. Namesto tradicionalnih praznovanj pa se lahko veliko več posvetijo, na primer, našim šegam in navadam, kulturi prehranjevanja itd. Če se, denimo, pogovarjamo o rdeči pesi, jo pa še pridelamo v vrtcu, očistimo, skuhajmo in pojejmo! Ob veliki noči so seveda najbolj zanimiva tema jajca. Iz njih lahko gledamo pisanice kot doma in se pogovarjamo, zakaj to počnemo; o njih pa lahko izvemo še vse drugo — recimo, da je v jajcu skrito novo življenje. Ob drugih priložnostih lahko posvetimo starim predmetom, ljudskim šegam, navadam in domačim opravilom. Pri tem lahko koristno sodelujejo tudi starši. Skratka, praznine v naših vrtcih ne bi smelo biti nikoli, nam je med drugim povedala JANA KOLARIČEVA, pedagoška svetovalka za predšolsko vzgojo pri Zavodu za šolstvo in šport Republike Slovenije — Organizacijska enota Murska Sobota.

Otroci se radi zadržujejo tudi v tem kotičku, ki predstavlja domačo dnevno sobo. Uredili pa so jo s pomočjo staršev. (Fotografija: JOG)

NJIHOVA POT JE ŽE DRUGAČNA

Biti svojsten, drugačen od drugih, je osnovno vodilo tudi vrtca Nafta Lendava. Pri tem jim marsikaj tudi uspeva.

Prva značilnost, tako kot to velja za vse vrtce na narodnostno mešanem območju, je **dvojezičnost**, ki ni samo v prepletanju slovenskega in madžarskega jezika v pogovorih otrok, vzgojiteljev in staršev, ampak tudi drugje. Na to kaže že opremljenost oziroma videz notranjih prostorov, potrjuje pa se še v številnih drugih primerih.

Nekaj posebnega pri njih je tudi **prehranjevanje otrok**. Že četrto leto je v praksi tako imenovani drseči zajtrk, kar pomeni, da otroci ne zajtrkujejo vsi hkrati, temveč po skupinah, kakor se zbirajo. To šolsko leto so uvedli tudi drseče kosilo, tako da tudi za glavni obrok vzgojiteljicam ni potrebno gledati na vsako minuto, kdaj naj končajo s kakšno aktivnostjo otrok — na silo pretrgajo to ali ono dejavnost — in se odpravijo jest. Vsak otrok ima svoj stekleni kozarec, stekleno posodo za puding ali kompot ter porcelanasti krožnik za sladice. Vsi vedo, da je to njihova last in s tem imajo pri sebi tudi delček doma, kar jim daje občutek domačnosti. To je tudi osnovni razlog takšne poteze vrtca in tako so se dogovorili s starši, ki so to zamisel podprli. Sicer bi vrtec lahko sam poskrbel za omenjeno posodo. V zvezi s prehranjevanjem je potrebno še omeniti, da si otroci v glavnem sami postrežejo in pospravijo za seboj. Tako se tudi navajajo na delo in samostojnost.

Marsikdaj se zgodi, da **vzgojiteljice delajo oziroma izvedejo tisto, kar predlagajo otroci.** Eden od značilnih zgledov za to trditev je bil obisk Zdravilišča Moravske toplice, kjer so med drugim spoznali, da blato lahko uporabljajo tudi za zdravljenje. Do tega predloga pa je prišlo, ko so se nekega dne vračali s pohoda v bližnjo okolico vrtca in so morali gaziti po blatu, ker je vmes prišlo od odjuge.

V delo vrtca pa pogosto vključujejo tudi starše. Vez med njimi in vzgojiteljicami niso tradicionalni roditeljski sestanki ali govorilne ure, temveč večkratna popoldanska srečanja ali njihovo neposredno sodelovanje pri tej ali oni dejavnosti. Skupaj z njimi oblikujejo iz gline, rišejo, kuhajo, pečejo, oživljajo stare običaje in domača opravila ... Starši so se dokaj številčno odzvali tudi na pobudo, da bi podarili vrtcu stare predmete ali dele pohištva, ki jih ne potrebujejo več. Nekateri so vse to sami prinesli ali pripeljali, nekateri pa so otroke povabili domov, da so si oni in vzgojiteljice lahko sami izbrali, kar bi radi imeli v vrtcu. Tako so lahko spremenili vsakdanjo podobo notranjih prostorov v vrtcu, nekatere predmete pa tudi s pridom uporabljajo. To je na primer kotiček domače dnevne sobe. Lep zgled dobrega sodelovanja s starši je bil tudi lanski dan zemlje, ko so okrog vrtca skupaj posadili 36 dreves. Za novo leto pa so imeli skupno rajanje.

Omeniti velja **tudi dobro sodelovanje s hotelom Lipa**, ki stoji nedaleč od njihovega vrtca. Otroci iz drugih krajev, ki pridejo med počitnicami skupaj s starši v Lendavo, lahko obiskujejo njihov vrtec, oni pa so lahko tamkaj pripravili pustno zabavo in prodajali svoje izdelke. Hotel jim vrača njihove »usluge« tudi na druge načine. Prav tako se lahko pohvalijo z **dobrim sodelovanjem s krajevno skupnostjo. Zvezo kulturnih organizacij občine Lendava ter drugimi ustanovami.** Med drugim so se vključili tudi v turistično-zabavno prireditev Lendavska trgatev.

Nekatere stvari pa jih pri vzgojno-izobraževalnem delu vrtca tudi motijo. Tako se jih večina ne more sprijazniti s testiranjem predšolskih otrok, ki da mora potekati brez navzočnosti vzgojiteljic. Otroci se zaradi tega največkrat znajdejo med neznanimi ljudmi, se jih zbojijo, najbrž jih vsi tudi ne razumejo dovolj, zato takšni testi ne morejo biti objektivno merilo o sposobnosti otrok. So lahko le droben podatek. Letos testiranje sicer ni več obvezno, ampak je to odvisno od staršev, če se strinjajo z njim. V sporočilu, ki ga dobijo, pa vseeno piše, da je takšno testiranje otrokom v dobro. Zato se jih večina boji biti proti.

Vse to smo spoznali predvsem v pogovoru z vodjo Vzgojnovarstvenega zavoda — Dvojezična enota Lendava II (vrtec Nafta) BLANKO GERIČEVO, ki je poudarila, da ne želijo dajati receptov drugim, temveč da imajo namen hoditi po lastni poti, da hočejo biti nekaj samosvojega.

»Nikakor ne bi bilo prav, če bi vsi vrtci delali po enakem vzorcu, kot je bilo to v preteklosti.« S tem se kaže globoko strinjati, saj enako kopito ne more biti primerno za vse.

JOŽE GRAJ

Učiteljske plače

Zakaj se šolniški žep ne pretrga

Šolniki so najmanj birokratski od vseh državnih uslužbencev. Državni uslužbenci so postali pred kratkim, vsaj kar se formalnega statusa tiče. Splošno drugo ime za državne uslužbence je birokracija.

Po plačah so seveda vse kaj drugega kot birokrati, slovenske oblasti jih imajo, ne glede na svojo barvo, med velikimi državotvornimi žrtvovanci za domovino — ki so zaradi svojega vzvišenega poslanstva lahko tudi slabo plačani, saj zanje govorita zgodovina in prihodnost.

Kar pa se šolnikov samih tiče, njihovega razumevanja birokratskega stanu, so pravzaprav zelo nedržavotvorni. Tako na primer nočejo razumeti, da so v državi, kakor je lepo povedal filozof Hegel, njeno vezivo in zagotovilo obstoja pravi pravcati birokrati.

Oni, šolniki, so sicer tudi del tega veziva, zato jih je nova oblast eksplicitno povzdignila med »svoj« stan, medtem ko so bili v prejšnjem režimu primorani del njenega ideološkega aparata. Razlika med njimi in drugimi državotvornimi stanovi pa je pač ta, da so drugi za svojo predano službo državi tudi dobro plačani.

Po okusu šolnikov bi bilo za šolski sistem kar dovolj, če so v njem otroci, učitelji in tako imenovano tehnično osebje. Za kakšnega šolskega ministra, da o nekih svetovalnih službah niti ne govorimo, že niso čisto prepričani, da so potrebni.

Kaj šele vsi tisti vmesni »udje«! Do teh so pogosto prav sovražni. Posebej še, če te uđe država uporablja za posrednike pri delitvi denarja.

To pa počne država vedno takrat, ko za šolstvo nima radodarne in pravične roke. Torej vedno.

Zato daje skop denar v nadaljnjo porazdelitev nižjim instancam. Prej so bili to razni sisi, po novem bodo, za osnovne šole, te zakladniške naloge opravljale »skupnosti osnovnošolskih vzgojnoizobraževalnih zavodov«. Srednjim šolam se odmerja denar na državni ravni.

Statutarna komisija pri soboški občinski skupščini je na svoji zadnji seji obravnavala **predlog Statuta Skupnosti osnovnošolskih vzgojno-izobraževalnih zavodov Murska Sobota**, ki »ima pečat okrogle oblike, premera 33 mm«.

Če bi država plačevala pravično in pošteno, bi vsega tega ne bilo potrebno. Tako pa se na osnovi okroglega pečata s premerom 33 mm, ki bo pečatil učiteljske plače, lahko zaredi nova »državotvorna instanca«, ki ima sicer dober namen, toda proti svoji notranji logiki ne bo mogla delovati. Nazadnje jo bo premagalo. In postala bo to, kar ji je usojeno: sama sebi namen.

V čem bi sploh lahko bili dobri nameni takšne ustanove? V tem, da bi lahko bili še slabši. Kar je na zadevi dobrega, je dobro samo v relativnem smislu.

Menda bodo s skupnostjo, ki bo za 17 ali koliko šol v občini opravljala »pravne, kadrovske, administrativno-tehnične, računovodsko-knjigovodske in druge storitve«, zmanjšali število posrednikov med državo in učitelji. To se sicer ni zgodilo še nikoli, ko so se tovrstni ljudje znašli na enem samem mestu, toda potrebno je imeti dobro vero in to kljub vsemu imenovati za dober namen. Četudi je z dobrimi nameni tlakovana pot v pekel.

ŠTEFAN SMEJ

Srečanje medicinskih sester

V počastitev 12 maja, mednarodnega dneva medicinskih sester, so se v Lendavi srečale tudi medicinske sestre pomurskih zdravstvenih ustanov, članice stanovskega društva. Pregledali so lanskoletno delo društva, izvolili novo vodstvo ter sprejeli program dela za naprej.

Zbrani so povdarili pomen strokovnosti in nenehnega izobraževanja, saj jim je spoznavanje novosti pri negi bolnika in tudi drugih ved nujno potrebno pri njihovem delu, za kar se bo zavzemalo tudi njihovo društvo. Prav tako si bodo prizadevali, da bi bilo njihovo delo primerno ocenjeno in vrednoteno, saj je običajno tako, da pri ocenjevanju dela medicinskih sester te te ne sodelujejo. Dosedanja predsednica društva, Mia Makovec pa je zbranim tudi dejala: »Naredimo vse, da se bomo obnašali kolegialno, saj nas bo ta pripadnost lahko osrečila in bo vzdušje na delovnem mestu prijetnejše, članstvo v društvu pa prej v ponos, kot v breme.«

Na srečanje so povabili tudi Zlatka Pejiča z Makrobiotičnega centra z Zagreba, ki je predaval o nenasilju, kot načinu življenja.

MH

Naša študentka v tretji svet

Stik z ljudmi, ki so okuženi z aidsom, je bil grozljiv. Po nekaterih izrazih je v tej deželi s to strašno boleznijo okuženih od dvajset do tridesetih odstotkov ljudi, toda ko hodiš po bolnišnici, imaš občutek, da jih je celo mnogo več. Razmere v bolnišnicah so nezavidljive, manjka celo osnovnega sanitetnega materiala.

Tako je razmere v Lusaki ali Zambiji opisoval student medicine Aljoša Peskar, ki se je v marcu vrnil z Afrike. Tja pa je šel kot del skupine študentov v okviru sekcije študentske sekcije za tretji svet. Konec letošnjega leta bo v Zambiji za trimesečno izpopolnjevanje odpotovala že tretja skupina petih študentov medicinske fakultete, med njimi pa bo tudi študentka z našega konca, Erika Zelko.

»Zame je to izziv, poleg humanitarnega dela še spoznavanje drugega, njihovega razmišljanja in življenja. Motivi ali vzvodi pa so kar precej praktični, saj je prepričanje ljudi v svetu vedno večji, zato se bomo po vsej verjetnosti s kakšnimi boleznimi srečali kmalu tudi pri nas. Spoznati bolezen na zelenjavnem mestu, pa je pomembnejše kot samo branje iz knjige.«

Erika pa ne samo, da se želi posebej strokovno usposabljati za delo v povsem drugačnih razmerah, v nezavidljivih sanitarnih in higienskih razmerah, ampak si morajo za pot v tretji svet dvati tudi potreben denar. Ko vzgovorica jih stane okoli 2.000 dolarjev, s seboj pa bodo lahko peljali zdravila, da bodo lahko čim zdraviti. Zdravila so jim prispevale farmacevtske hiše, stroške prevoza pa je prispevala Škofovska zbornica, od katere pričakujejo pomoč tudi letos. Študentje gredo namreč po enem tednu dela v Lusaki v zambijske bolnišnice po deželi.

Akcijo študentov medicinske fakultete so lani predstavili tudi Svetovni zdravstveni organizaciji, ki jo je ocenila kot zelo dobro, vendar pa zanjo ministrstvo za zdravstvo nima predvidenega denarja.

»Ker ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo za take akcije žal nima predvidenega denarja, priporočamo, da si ob pomoči pokroviteljev pridobijo potrebna materialna sredstva, tako za potne stroške kot za zdravila za delo z bolniki.« (podpis, namestnica ministra, prof. dr. Marica Marolt-Gomišček)

Zato se je s tem priporočilom k pomurskim podjetjem, podjetnikom in obrtnikom podala tudi Erika Zelko. Podpore ji niso odrekli, številni so ji obljubili pomoč, LB — Pomurska banka pa ji je že dala nemajhen denarni prispevek. Upa seveda, da si bo s pomočjo pokroviteljev lahko plačala pot, s svojim delom v tretjem svetu pa upravičila njihovo pomoč.

Erika Zelko in njeni kolegi bodo v Zambijo odpotovali konec oktobra ter se vrnili prihodnje leto, če bodo seveda do odhoda pripravili vse potrebno in zbrali denar. Sicer pa upajo, da bo njihovim naslednikom morda že lahže, če bo seveda taka akcija v prihodnje potekala na državni ravni s stalnim virom financiranja, kot je to že v drugih evropskih državah.

Vsem študentom, ki bodo šli v Zambijo, posebej pa Eriki Zelko, ki bo v tretji svet ponesla tudi glas naše pokrajine, zaželimo srečno pot in uspešno humanitarno delo.

MAJDA HORVAT

V OŠ spet nezadovoljstvo

Med zaposlenimi v osnovnih šolah v Pomurju, zlasti v učiteljskih vrstah je v minulih dneh spet poraslo nezadovoljstvo zaradi njihovega gmotnega položaja (beri nagrajevanja), pa tudi zaradi počasnega in neučinkovitega reševanja žgočih problemov v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Zato je Območni odbor sindikata vzgoje in izobraževanja, ki deluje v okviru Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, pozval svoje člane, naj se pridružijo napovedi enodnevne stavke, ki jo nameravajo organizirati do konca maja. In kakšne so njihove **ugotovitve oziroma zahteve?**

Predvsem zahtevajo dosledno izvajanje kolektivne pogodbe za negospodarstvo, ki velja že od oktobra naprej, da se odpravi 20-odstotno zaostajanje izhodiščnih plač za gospodarstvom in da jim poračunajo plače od oktobra do aprila. Po njihovem mnenju je zakon o plačah v šolstvu razvrednotil tako delo učiteljev kot ravnateljev in administrativno-tehničnih delavcev. Zato zahtevajo takšne izhodiščne mesečne plače, ki bodo omogočile delavcem preživetje. Če imajo poleg tega še šoloobvezne otroke, na primer šestošolca, kako mu bodo lahko kupili potrebščine, ko pa samo učbeniki stanejo okrog 20.000 tolarjev? Glavni povod za napoved stavke pa so najbrž regresi za letni dopust. Namesto tako imenovane 13. plače učiteljem izplačujejo najnižje zajamčene osebne dohodke (14.000 ali 15.000 SLT), medtem ko dobivajo zaposleni v otroških vrtcih okrog 24.000 tolarjev regresa.

Stavka da ali ne, to bo odvisno od odločitve večine članov sindikatov. Morda pa se bodo še prej uspeli dogovoriti za uresničitev njihovih osnovnih zahtev.

JOŽE GRAJ

Za begunce šestdeset tisoč šilingov

Gospod Gerhard Rosenberger iz avstrijske Radgone je obiskal predsednika soboškega izvršnega sveta gospoda Ivana Obala, ter mu sporočil, da so pri njihovem klubu Lions zbrali 60 tisoč šilingov za pomoč beguncem iz Bosne in Hercegovine. Pred šestimi tedni so namreč s pomočjo različnih sponzorjev organizirali koncert znane glasbene skupine.

To je že bila tretja akcija kluba, z zbranim denarjem pa bodo kupili predvsem otroško hrano, potrebščine in oblačila za otroke v zbirnih centrih.

V naši pokrajini pa je že okoli 840 pribežnikov, 484 jih je v petih zbirnih centrih, ostali pa so pri družinah prijateljev in znancev.

V soboški občini sta dva zbirna centra, v Vidoncih je 163 in v Domanjševcih 64 pribežnikov, radgonska občina ima zbirni center v Radencih, kjer je 110 oseb, v Veržeju pa je 84 beguncev. Zbirni center pa so pripravili tudi v Lendavi in sicer v Lendavskih goricah, kjer je zavetišče našlo 63 oseb.

Tudi v naših zbirnih centrih primanjkuje predvsem otroške opreme in plenic ter potrešbčin za osebno higieno, medtem, ko imajo oblačil zaenkrat dovolj. V zbirnem centru v Vidoncih in Domanjševcih bi potrebovali tudi pralna stroja, otroci pa bi se razveselili tudi sadja in najrazličnejših žog.

Vsi centri so polni, zato večjega števila pribežnikov več ne morejo sprejeti.

MH

Izžrebani naročniki vestnika za potovanje z vestnikovim vlakom:

1. Štefan Ozvatič, Satahovci 16, 69000 Murska Sobota, 2. Evgen Franko, Markišavci 16, 69000 Murska Sobota, 3. Viljem Kovač, Mas. 14. div. 87, 69000 Murska Sobota, 4. Ludvik Bagari, Cvetkova 24, Rakičan, 69000 Murska Sobota, 5. Marija Baligač, Rakičan, Prešernova 28, 69000 Murska Sobota, 6. Evgen Ozvatič, Tomšičeva 26, 69000 Murska Sobota, 7. Drago Gomboc, Predanovci 24, 69201 Puconci, 8. Jože Gomboc, Puconci 82 b, 6921 Puconci, 9. Jože Zelko, Pečarovci 80, 69202 Mačkovci, 10. Jože Ožvald, Čepinci 11, 69203 Petrovci, 11. Vincenc Ivanič, dolenci 36 a, 69204 Šalovci, 12. Ludvik Eory, Jodoš 62, 69205 Hodoš, 13. Koloman Hari, Križevci 90, 69206 Križevci v Prekmurju, 14. Štefan Filo, Selo 37, 69207 Prosenjakovci, 15. Ludvik Kranjc, Ivanovci 48, 69208 Fokovci, 16. Jozšef Gonc, Kapca 136, 69220 Lendava, 17. Geza Gerič, Kot 1 c, 69220 Lendava, 18. Jože Horvat, Moravske Toplice, Brzinšček 3, 69221 Martjanci, 19. Geza Sambt, Lukačevci 5, 69221 Martjanci, 20. Janez Puhan, Bogojina 48, 69222 Bogojina, 21. Jože Petkovič, Dobrovnik 179, 69223 Dobrovnik, 22. Jože Mujdrica, Gomilice 59, 69224 Turnišče, 23. Štefan Gruskovnjak, Lipa 154, 69224 Turnišče, 24. Štefan Kelenc, Mala Polana 47, 69225 Velika Polana, 25. Martin Mesarič, Dobelska 4, 69231 Beltinci, 26. Alojz Ropoša, Dokležovje 90, 69231 Beltinci, 27. Jože Jerič, Gančani 285 a, 69231 Beltinci, 28. Mirko Cigan, Dol. Bistrica 15 a, 69232 Črensovci, 29. Gizela Špiclin, G. Bistrica 45, 69232 Črensovci, 30. Marija Cigan, Odranci 225, 69232 Črensovci, 31. Cilka Kuhar, Cven 29, 69240 Ljutomer, 32. Drago Dreven, Šafarsko 52, 69240 Ljutomer, 33. Ludvik Kardinar, Gor. Kraplje, 69241 Veržej, 34. Janez Petovar, Iljaševci 1, 69242 Križevci pri Ljut., 35. Ludvik Žnidarič, Sitarovci 8, 69243 Mala Nedelja, 36. Franc Klemenčič, Kocjan 12, 69244 Videm ob Ščavnici, 37. Franc Bračič, Negova, 69245 Sp. Ivanjci, 38. Roman Valner, Ps. Ščavnica 95, 69250 Gornja Radgona, 30. Danči Fras, Črešnjevci 198, 69250 Gornja Radgona,. 40. Ida Furst, M. Črnci 42, 69251 Tišina, 41. Marjeta Ribaš, Petanjci 51 a, 69251 Tišina, 42. Maks Kreft, Janžev Vrh 74, 69252 Radenci, 43. Franc Steyer, Lešane 37, 69253 Apače, 44. Kristina Madjar, Krašči 46, 69261 Cankova, 45. Karel Kranjec, Nuskova 8, 69262 Rogašovci, 46. Štefan Borc, Ropoča 4, 69262 Rogašovci, 47. Štefan Lenarčič, Dolič 127, 69263 Kuzma, 48. Rudolf Pozvek, Kovačevci 1, 69264 Grad, 49. Koloman Sapač, Zenkovci 89, 69265 Bodonci, 50. Milan Frim, Tepanje 24, 63210 Slovenske Konjice.

»Naj kmetije« 92

Približuje se poletje in prav tako se približuje drugo ocenjevanje prekmurskih in prleških kmetij. Lani smo zapisali v uvodu k prvemu razpisu za ocenjevanje, da je pretiran in nepravilno usmerjen razvoj skorajda uničil naše podeželje, da se preveč ceni vse novo in zanemarja staro, zaradi česar so prleške in prekmurske vasi skorajda že izgubile razpoznavno podobo. Letos lahko z veseljem ugotovimo, da je bila naša lanska akcija iskanja in ocenjevanja najboljših kmetij uspešna predvsem pa učinkovita. Vestnikovi bralci in vsi, ki so spremljali naše ocenjevanje, vedo, da je prav tako kot nova lepa tudi pravilno obnovljena stara hiša, da je bolje imeti leseno ograjo kot žično ali betonsko, bolje manj (a izbranih in urejenih) rož kot preveč, da je potrebno tudi na kmetijah paziti na čistočo, varovanje okolja ter ohranjanje tradicije in starih ljudskih običajev.

Lani smo prejeli 60 prijav z levega in desnega brega reke Mure, torej iz vseh štirih pomurskih občin; najprej smo izbrali 25 (vse smo si ogledali na terenu), nato pa deset najboljših. Izbor je bil zelo težaven, saj smo morali izločiti marsikatere zelo dobro ocenjene kmetije. Vendar pa naj bo vsem, ki so bile skoraj tako dobre kot deset najboljših, v tolažbo, da se bodo lahko prijavili tudi letos: torej vse kmetije, ki mislijo, da bodo lahko letos uspešnejše in so popravile nepravilnosti, na katere smo jih opozorili, se lahko ponovno prijavijo. To pa ne veja za deset najboljših kmetij. Odločili smo se, da teh deset najboljših ne bo smelo sodelovati na tekmovanju za »naj kmetije« najmanj tri leta. In katere kmetije so bile lani ocenjene in izbrane kot najboljše: Jožeta Seršena iz Verženja (»NAJ KMETIJA« 91), Mirka Petovarja iz Bunčan (nagrada za najboljšo arhitekturo kmečke domačije), Marjana Skuhale iz Banovec (nagrada za vzorno kmetovanje), Antona Vučka iz Gornje Bistrice (vzorno zavarovanja okolja), Ernesta Drvariča iz Šalamenec (za vzorno ureditev okolice kmetije), priznanja in manjše nagrade pa so prejeli tudi Janko Ferenc iz Žihlave, Franc Bertalanič iz Sodišinec, Zdenko Žitek z Mote, Jože Kosi iz Ključarovec in Alojz Špindler iz Bunčan.

Priznanja in nagrade smo podelili na sklepni prireditvi v Verženju, v vasi »najkmetije 91«, kjer so se Verženci ponovno izkazali kot dobri in izkušeni organizatorji. Tudi letošnja akcija bo potekala podobno kot lanska; novost bo, da bomo letos izbirali tudi najboljše nove kmetije, septembra, pred sklepno prireditvijo, pa izdali posebno prilogo Vestnika na temo urejenosti kmetij in okolja.

Zato vabimo vse, ki imate prijetno kmetijo, najsi bo nova ali stara, urejeno dvorišče in hlev, zelenjavni in sadni vrt, na katerega ste ponosni, ter seveda rože in domače izdelke (kar pa ni nujno), da se prijavite na razpis. To lahko stori tudi vaš kmetijski svetovalec, predsednik krajevne skupnosti ali turističnega društva. Bodite ponosni na svojo domačijo, čeprav ni zelo moderna in z veliko mehanizacije: če so kakšne nepravilnosti — uporabljeni neprimerni materiali, okolju škodljiva sredstva — vam bodo naši ocenjevalci to takoj povedali. Torej: če ne drugega, boste dobili koristen nasvet, če pa boste izbrani med deset najboljših, pa lepo nagrado.

BARNARDA B. PEČEK

IŠČEMO NAJ-KMETIJO 92

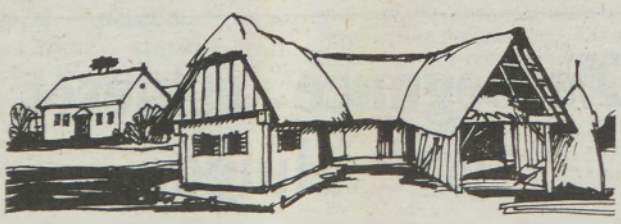

PRIJAVNICA

Naslov lastnika: _____

Po domače: _____

Stanovanjska hiša je:
a) stara, dobro ohranjena
b) nova

Kratek opis kmetije: _____

Posebnost: _____

Sauberimacher Süd

ZA ŽIVLJENJA VREDNO OKOLJE

Razkrižje—Štrigova

Bo meja ločila tudi mrtve?

Ko smo imeli še skupno državo Jugoslavijo, so imeli ljudje meje — tako je bilo tudi na Razkrižju in v Štrigovi — zdaj ponekod tudi skupna pokopališča ne glede na republiške meje se nekateri bojijo umreti, kajti po razpadu Jugoslavije grobovi njihovih svojcev v drugi državi

Če sta Slovenija in Hrvaška samostojni in mednarodno priznani državi, je seveda logično, da je med njima tudi meddržavna meja, kot je to vsepovsod. Ko sem bil lani na obisku v švicarskem mestu Basel, ki leži ob meji s Francijo, sem lahko v enem predelu videl tudi visoko žično mejno ograjo. To me je zelo presenetilo, ampak so že najbrž razlogi za to. Nikakor seveda ne mislim, da bi se morala Slovenija na tak način ograditi, hočem le še enkrat povedati, da imajo tudi drugod meddržavne meje in da ima to določene posledice — žal tudi takšne, ki ljudem niso po volji. Tako je tudi meja med slovenskimi vasmi v krajevni skupnosti Razkrižje in hrvaškimi naselji v krajevni skupnosti Štrigova marsikaj spremenila. Če drugega ne, ljudje ne morejo več kar tako potovati drug k drugemu, denimo skočiti na kozarček v gostilno, saj morajo praviloma skozi kontrolo na mejnih prehodih. Le – ti pa so le na glavnih poteh.

ZDAJ JE TUDI DRUGAČE, ČE KDO UMRE

Vse do leta 1936 na Razkrižju in v okoliških krajih ni bilo pokopališča, ampak so morali ljudje pokopavati svojce v Štrigovi (nekoč last celjskih grofov, do leta 1932 del Savske (hrvaške) banovine, do leta 1946 del Dravske (slovenske) banovine, od takrat dalje pa so jo spet priključili k Hrvaški), kjer je bil sedež župnije. Leta 1936 pa so kljub nasprotovanju takratnih cerkvenih oblasti v Zagrebu uredili na Razkrižju lastno pokopališče, ki ga duhovnik nekaj časa niti ni hotel blagosloviti. Prvi pokojnik Domadenik je moral zato leči k počitku v neposvečen grob. Kasneje so cerkev nekako prislili, da je blagoslovila pokopališče. Od takrat do danes je na njem blizu 400 grobov. Ker je dobila leta 1941 tudi razkriška cerkev status fare, so na njihovem pokopališču začeli pokopavati tudi umrle iz delov vasi Banfi in Jalšovec iz Hrvaške. Nekateri zaselki omenjenih vasi so se namreč priključili k razkriški fari in k njej spadajo še danes. Del slovenskih vasi Šprinc, Kopriva in Globoka (KS Razkrižje) pa se je priključil k štrigovski fari, kamor prav tako spadajo še danes. To je najbrž nekoliko čudno, vendar številni dosedanji poskusi, da bi razkriško faro priključili k mariborski škofiji, s čimer bi hkrati rešili tudi to »čudnost«, niso uspeli.

Cerkvena oblast je za to območje zaenkrat še v Zagrebu, čeprav sta se Slovenija in Hrvaška medsebojno priznali in obenem priznali tudi meje med državama. **Upajmo, da bo naposled rešeno tudi to vprašanje, saj je med ljudmi zaradi trdovratnega župnika (g. Slavička), ki vodi razkriško faro, veliko hude krvi. Ne moti jih, da je Hrvat, vsak ima pač lahko svoj narodni ponos, ampak da skoraj noče upoštevati dejstva, da opravlja svoje cerkveno poslanstvo v Sloveniji, med ljudmi, ki so večinoma Slovenci.** To bi lahko upošteval tudi ob prošnji za blagoslovitev nove mrliške veže in dodatnega zemljišča, kar naj bi se zgodilo 30. maja. Gre za objekt in posest krajevne skupnosti, zagrebška škofija pri vsem tem ni imela nič, zato je večina domačinov mnenja, da bi morala biti blagoslovitev v slovenščini, ki jo gospod Slaviček še kar dobro obvlada in z njo javno nastopa, če je treba (ena nedeljska maša in razni obredi na izrecno zahtevo staršev). Slišali pa smo, da gospodu Slavičku ta prošnja ni bila po volji, ampak je izrazil pripravljenost imeti le dvojezični obred — posvetitev zemljišča v slovenščini, vežice pa v hrvaščini ali obratno. Morda bodo ta kompromisni (?) predlog v krajevni skupnosti sprejeli, še zlasti zato, ker naj bi to potekalo v okviru združene slovenske in hrvaške maše.

In zakaj je nekatere strah umreti? V mislih imamo tiste ljudi, ki živijo v Banfiju in Jalšovcu in ki imajo na Razkrižju družinske grobove. Doslej so lahko pokojnike brez kakršnih koli ovir pripeljali po najbližji poti v mrliško vežico oziroma neposredno na pokopališče, zdaj pa smejo (?) to opraviti le tam, kjer je mejni prehod. To je prva neprijetnost, ki jih lahko doleti. Še huje pa bo, če bo potrebno priskrbeti razne dokumente, kot je to, če kdo umre v Avstriji ali kakšni drugi tuji državi. Zaenkrat nimajo o tem nobenih konkretnih navodil ne na Razkrižju ne v Štrigovi.

AVGUST ŠČAVNIČAR, tajnik KS Štrigova, mi je o tem povedal: »Na našem pokopališču imajo družinske grobove tudi nekateri iz Šprinca, Koprive in Globoke. Od svojcev umrlih zaenkrat ne zahtevamo drugega kot zdravniško potrdilo oziroma mrliški list in izpisek iz matične knjige umrlih. To velja za vse, ne glede na to, če so doma v Sloveniji ali na Hrvaškem. Svojci umrlih iz Slovenije se lahko v svoji krajevni skupnosti dogovorijo tudi za poslovilni govor v slovenskem jeziku, kot je bilo v navadi tudi doslej.«

Na Razkrižju je to nekoliko drugače. Pogrebni obredi potekajo praviloma v hrvaškem jeziku, le če svojci izrecno zahtevajo, je v slovenščini. Kar se tiče dokumentacije za umrle, pa ravnajo podobno kot v Štrigovi. Pred kratkim so tako pokopali domačinko iz Banfija – v grob, kjer že počiva njen mož.

Tam so doma tudi VOJKOVIĆEVI. Ob mojem obisku je bila doma gospodinja Emilija z mlajšima sinovoma. Povedala je, da imajo tudi oni družinski grob v razkriškem pokopališču. V njem počivata mama, ki je umrla leta 1979, in oče, ki so ga pokopali pred tremi leti; prav tako je tam pokopana tudi njena sestra starša. Njihova domačija je oddaljena kaj blizu državne meje s Slovenijo in zanekrat nimajo zaradi tega nobenih težav. Iz Slovenije imajo napeljano elektriko in tudi dovod, otroci pa obiskujejo novno šolo na Šafarskem. Kaj šta jih neposredno veže na Hrvaško. In če se bo razkriška fara naposled priključila k mariborski škofiji?

»To nas ne bi motilo, saj bi pa bilo dobro, če bi bila v cerkvi ena maša tudi v hrvaščini, ker zaradi hrvaške manjšine. Mi sicer razumemo in govorimo tudi jezika. O tem se morajo dogovoriti ‚višji'.«

Besedilo in fotografije: JOŽE GO...

Ob pisanju tega sestavka še ni bilo končnega dogovora, kako bo z blagoslovitvijo nove mrliške veže in zemljišča na pokopališču na Razkrižju. Župnik Slaviček je pripravljen imeti le dvojezični obred.

Čeprav so pogrebni obredi na razkriškem pokopališču v večini primerov (4/5) v hrvaščini, ker svojci ne zahtevajo izrecno slovenščine, je večina napisov na spomenikih v slovenščini. V našem jeziku pa je napisanih tudi precej napisov na pokopališču v Štrigovi.

Emilija Vojković iz Banfija (Hrvaška) nima nič proti, če se razkriška fara priključi k mariborski škofiji. Po njenem pa bi bilo dobro, če bi v cerkvi le maše tudi v hrvaščini. Z mejno državno mejo pa zaenkrat nima še nobenih posebnih problemov.

Po 11 letih je bilo v Murski Soboti spet tekmovanje učencev srednjih šol Slovenije, ki se usposabljajo za prodajalce. Čeprav sta na Srednji družboslovni in ekonomski šoli (gostitelj tekmovanja) v tem programu le po 2 paralelki, drugje jih imajo tudi po 6, so bili domačini najboljši. Boštjan Puhan je zasedel I. mesto pri prodaji živil, Anita Kucel 1. mesto pri prodaji tekstila, Tomaž Gider I. mesto pri prodaji bele tehnike in Tanja Uršič 2. mesto pri prodaji metrskega blaga. Nobeden pa ni bil slabši od 5. mesta. Precej zaslug za tako dobre uvrstitve gostiteljev gre mentorju Štefanu Merklinu. Medtem je šola prejela tudi številne pohvale za odlično organizacijo. (J. G.)

Fotografija: N. Juhnov

Obsežna akcija za varčevanje

Za varčno porabo energije

Tudi nedavna sejma Energetika in Vzdrževanje v Mariboru sta jasno pokazala, da z električno energijo še vedno ravnamo dokaj potratno. Nerazumljivo je, da pri nas porabimo nekajkrat več primarne energije na enoto proizvoda kot v Švici, oziroma dve tretjini več kot povprečno Evropa. Zato se zdi klic k čim manjši porabi energije in hkrati k večji izrabi energetskih virov povsem razumljiv. »Slovenija mora postati dežela varčne porabe energije!« je bilo večkrat izrečeno stališče, ki pa se mora vsaditi v zavest čim večjega števila ljudi. Brez tega so namreč izničena vsa prizadevanja strokovnjakov in njihovih dobro zamišljenih akcij.

Že priročnik z naslovom Varčujmo z energijo vzbuja posebno pozornost, saj gre za načrtno akcijo, kako bi kazalo v praksi kar se da smotrno uporabljati najrazličnejše vrste energetskih virov, ki jih ni v izobilju. Tega bi se morali zavedati na vsakem koraku. Sicer pa obsežnejša akcija za varčevanje z energijo, ki jo je spodbudilo republiško ministrstvo za energetiko, zajema vrsto konkretnih primerov, katerih bi se kazala [illegible] Osnovni cilj akcije je, kako [illegible] koročno zmanjšati porabo [illegible] trike in drugih energetskih [illegible] v gospodinjstvih. V ta namen [illegible] lijo vsaj večino od 400 tisoč [illegible] venskih gospodinjstev [illegible] izobraziti, seznaniti in [illegible] o možnih energetskih [illegible] kih.

Kaže, da bo zamisel o [illegible] vljanju energetskih [illegible] pisarn v vseh večjih slo[illegible] mestih, za kar naj bi po[illegible] novoustanovljena Agencija [illegible] energetsko prestrukturiranje [illegible] bila v kratkem zeleno luč. [illegible] bi vsekakor naredili pomemben korak k uporabnikom, [illegible] tistim, ki za porabljeno [illegible] čno energijo plačujejo [illegible] zneske. Ker bi varčevalne [illegible] poleg naše države [illegible] Avstrijci, Evropska [illegible] Evropska banka za [illegible] razvoj, se lahko nadejamo [illegible] kretnih rezultatov.

MILAN [illegible]

Ljutomer — Križevci

Iz ene v dve kmetijski zadrugi

Konec junija bo potekel rok, do katerega morajo sedanje kmetijske zadruge svojo organiziranost uskladiti z novim zakonom o zadrugah. Razprave o reorganizaciji zaenkrat potekajo v vseh štirih pomurskih občinah, medtem ko ponekod že razmišljajo o bodočih oblikah organiziranosti, pa so drugod procese reorganiziranosti pripeljali že precej daleč. V Kmetijski zadrugi Ljutomer—Križevci so se tako člani že pred poldrugim tednom na referendumu odločili za novo organiziranost zadruge na tem območju.

Po odločitvi članov bodo iz sedanje kmetijske zadruge ustanovili dve kmetijski zadrugi s sedežem v Križevcih in v Ljutomeru. V bistvu se bosta sedanji temeljni zadružni organizaciji preoblikovali v samostojni kmetijski zadrugi, ki sta se istočasno dogovorili za ustanovitev zadružnega podjetja, ki ga bosta upravljali kot družbenici. Zadružno podjetje bo nasledilo dosedanji tozd Mursko polje, o deležih obeh zadrug v tem zadružnem podjetju se bodo člani posebej dogovorili, zavzemajo pa se za idealne deleže.

Na osnovi referendumske odločitve o ustanovitvi novih zadrug so dosedanji člani istočasno sprejeli tudi zadružna pravila, zdaj pa so že pristopili k zbiranju pristopnih izjav. Vse volilce so že z vabilom pozvali, da se oglasijo v zadrugi in se odločijo za pristop, nato pa bodo sklicali ustanovni občni zbor novih članov in izvolili organe upravljanja. Najvišji organ bo upravni odbor, ki bo lahko sprejemal nove člane, dodajo pa tudi možnost, da novi člani sedanja zadružna pravila (sprejeta na referendumu) spremenijo.

Katerokoli od obeh zadrug se lahko vključi vsak kmet, ki sprejema zadružna pravila, podpiše pristopno izjavo in vplača članski delež. Sklenili so, da bo ta delež znašal 600 nemških mark v tolarski protivrednosti, najmanj polovico morajo novi člani vplačati ob podpisu pristopne izjave, ostalo pa najpozneje v enem letu. En članski delež bo pomenil tudi en glas, ob tem pa se kmetje lahko odločajo le za prostovoljne dajatve, ki ne smejo preseči predpisanega obveznega deleža.

Dobičku zadruge bodo kmetje udeleženi na osnovi vložka, ki ga bodo ustvarili z zadrugo.

Nekateri kmetje na območju Verženja so se odločili, da v tem kraju ustanovili svojo zadrugo in na pobudo kmečke zveze so o tem razpravljali tudi v Kmetijski zadrugi Ljutomer—Križevci. Kmetje iz Verženja postajajo tudi vprašanje dosedanje zadružne lastnine, so na razpravi povabili tudi strokovnjake iz zadružne zveze. Po njihovem tolmačenju naša zadružna lastnina nedelitna, zato je tudi malo možnosti, da bi z ustanovitvijo nove zadruge v Verženju lahko dobili pravico do premoženja dosedanje Kmetijske zadruge Ljutomer—Križevci.

Ludvik KOVAČ

Republiške spodbude za razvoj kmetijstva

Krajši konec za pomurske kmetijce

Kaže, da se bo to, na kar smo že večkrat opozarjali, začelo uresničevati in pomursko kmetijstvo bo s tem potegnilo krajši konec. V Sloveniji še vedno nimamo sprejete dolgoročne strategije razvoja kmetijstva in temu ustrezen je tudi odnos politike do te pomembne gospodarske panoge. O nujnosti sprejema dolgoročne razvojne strategije, s katero je povezana tudi rajonizacija slovenskega kmetijstva, govorimo pri nas že nekaj let, vendar dlje kot od razprav doslej še nismo prišli. Pa tudi sicer razprave o kmetijstvu le redko pridejo na dnevni red sej slovenskega parlamenta, saj o tem največkrat razpravljajo le kmetijci sami, ki pa pomembnejšega vpliva na sprejemanje ustreznih odločitev nimajo.

Na posvetu kmetijske svetovalne službe konec lanskega leta je kmetijski minister dr. Jože Osterc sicer nakazal nekatere razvojne usmeritve slovenskega kmetijstva, vendar so v zmoti tisti, ki mislijo, da smo z njegovim razmišljanjem dobili tudi dolgoročno razvojno strategijo. Za to je potreben dokument, ki ga bo potrdil tudi parlament, saj se ljudje in stranke na oblasti menjujejo. Dr. Osterc je gotovo imel svojo vizijo razvoja slovenskega kmetijstva, ki pa je žal ni uspel verificirati v skupščini, svojo razvojno vizijo pa ima gotovo tudi novi minister mag. Jože Protner. Vendar tako pomembne odločitve ne morejo biti odvisne le od volje posameznika, pač pa jih je potrebno uskladiti s tistimi, ki bodo usmeritve izvajali tudi v praksi.

Da v Sloveniji ustreznega odnosa do kmetijstva ni, ni potrebno posebej ponavljati. V zadnjem času mu sicer odmerjajo nekoliko več sredstev, vendar je še vedno vprašanje, ali za prave namene. Za spodbujanje razvoja kmetijstva in pridelave hrane bomo letos v Sloveniji namenili 7 milijard in pol tolarjev. Takole na prvi pogled so to precejšnja sredstva, ki bi, če bi jih prav naložili, lahko dala dobre rezultate, vendar se zastavlja vprašanje, če jih bodo enako deležni vsi kmetijci. Če se pomudimo samo pri živinoreji kot najpomembnejši dejavnosti slovenskega kmetijstva, potem lahko trdimo, da so pomurski kmetijci v slabšem položaju. Prenekateremu pomurskemu kmetu predstavlja namreč govedo najpomembnejši vir dohodka, ob sedanji posestni sestavi pa si brez govedoreje tudi v prihodnje ne more zamisliti svojega kmetovanja. Žal pa govedoreja v ravninskih območjih ne bo deležna spodbud in ravninski kmetje bodo tako spet potegnili krajši konec. Po slovenskih usmeritvah, ki formalno sicer niso nikjer potrjene, sta zanje določeni poljedelstvo in prašičereja in slednja bo v ravninskih območjih deležna tudi posebnih spodbud iz republiških sredstev. Posredno pomeni takšna politika tudi pritisk na rajonizacijo, s kakršno pa se pomurski kmetijci ne strinjajo. Dokler pa odgovorni za razvoj slovenskega kmetijstva ne bodo pripravljeni prisluhniti tistim, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, dotlej tudi pravih rezultatov ne bo mogoče pričakovati. Navsezadnje bi kazalo upoštevati, da imajo v pomurskih občinah že sprejete razvojne kmetijske programe in republiški program ne bi smel mimo njih.

Ludvik Kovač

Kmečke ženske se izobražujejo

Na območju lenarške občine je v 81 krajih 2905 kmetij; od tega jih je 1011 čistih, kar pomeni, da je kmetijstvo osnovna dejavnost, veliko več je mešanih, saj imajo družinski člani tudi dohodke iz zaposlitve, 162 gospodinjstev se ukvarja s kmetijstvom kot dopolnilno dejavnostjo, nasproti temu pa imajo 65 kmetij, kjer so ostareli ljudje in zato ta gospodarstva ne dajejo več primernega dohodka. Še huje je s 5 kmečkimi gospodarstvi, ki so jih opustili.

S temi osnovnimi podatki nas je informirala inženirka agronomije **Cvetka Ješovnik**, zaposlena pri Obdravskem zavodu za veterinarstvo in živinorejo Ptuj, svetovalna enota Lenart, katere delovno področje je kmetijsko-gospodinjsko svetovanje in dopolnilne dejavnosti na kmetijah. V nadaljevanju pogovora pa je povedala:

»Sodelujem predvsem z aktivi kmečkih žena (AKŽ), ki delujejo v krajevnih skupnostih Benedikt, Cerkvenjak, Gradišče, Jurovski dol, Lenart, Zgornja Ščavnica in Voličina. Raznih oblik izobraževanja se v sezoni udeleži več kot 600 kmečkih žena in deklet, pridruži pa se tudi kak moški. Nekatere teme predstavim sama, druge pa strokovnjaki — gostje, saj človek pač ni vsevedež. Drugače pa poteka izobraževanje po navodilih centra za svetovanje, ki deluje pri ministrstvu za kmetijstvo.«

Kdaj ste začeli s prvimi izobraževalnimi tečaji oziroma seminarji?

Lani v januarju. Sploh je sezona izobraževanja predvsem v jesensko-zimskih mesecih. Doslej smo našim podeželskim ženam predstavili peko kar 12 vrst domačega kruha, tudi sončničnega, ovsenega, želiščnega in sadnega, čeprav tako vrsto kruha pečejo že nekaj časa v teh krajih. Marsikje, kjer imajo na kmetijah krave molznice, bi lahko mleko sami predelali. Da bi jih k temu spodbudili, smo imeli »tečaj« izdelave več vrst sira, na primer gaude in svežega belega majskega sira. Imeli smo domače koline in predstavili razkosavanje, nasolitev, sušenje mesa, izdelavo klobas in tudi salam. Tečajnice so bile zelo zadovoljne tudi s programom konserviranja sadja in zelenjave. Tudi o sušenju sadja, oziroma izdelavi krhljev smo jih poučili. Naredili smo domačo vegeto. Ob tem smo zvedeli, da so doslej v glavnem iz jabolk, ki jih je v Slovenskih goricah veliko, izdelovali jabolčnik. Tudi ta izdelek ni zanemarljiv in bi lahko bil del ponudbe v turizem usmerjenih kmetij. Res pa je, da je možno domače sadje ovrednotiti tudi na druge načine. Članice aktivov kmečkih žena so se seznanile tudi z uporabo sodobne gospodinjske opreme (mikrovalovna pečica, teflonska posoda . . .), dobra je bila udeležba na začetnem šiviljskem tečaju, pa na predstavitvi ureditve kmečkega dvorišča, vzgoji cvetja in tako naprej.«

Marsikje na kmetijah bi najbrž lahko imeli ob osnovnih še dopolnilne dejavnosti, mar ne?

»Veliko si prizadevamo v naši pospeševalni službi tudi za to. Zdaj prevladujeta na kmetijah živinoreja in sadjarstvo, nekaj je tudi vinogradnikov. S kmečkim turizmom, kot eno izmed dopolnilnih možnostih, se zazdaj ukvarjata dve kmetiji, prostore pa urejajo še štiri kmečka gospodarstva. Interes je še pri nadaljnjih desetih. Upam, da bodo naša predavanja, seminarji in tečaji s prej nanizanih področij spodbudili kmetijke, da si bodo pridobile še več znanja in se sčasoma »preusmerile«, vse to pa zaradi smotrnejše izrabe delovne sile in s tem ustvarjanja večjega dohodka. Morda celo redne zaposlitve.«

Ženske in dekleta iz posameznih krajev lenarške občine zelo rade prihajajo na tečaje in predavanja. Tako kot naša sogovornica Cvetka Ješovnik (četrta z leve strani slike) so potem ponosne na svoje izdelke. Slika je z lanskega kmetijsko-živilskega sejma in prikazuje članice aktiva kmečkih žena z njihovimi dobrotami. Foto: V. B.

Tako mlada inženirka Cvetka Ješovnik. K povedanemu in zapisanemu naj še dodamo, da so članice aktivov kmečkih žena iz občine Lenart stalne gostiteljice na kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni, lani AKŽ iz Gradišča, kjer nudijo dobrote s kmetij. Pred kratkim so (posameznice in aktivi) sodelovale na Ptuju na prireditvi Dobrote slovenskih kmetij in bile nagrajene. Marija Senekovič iz Trstenika je dobila zlati medalji za pšenični kruh iz temne moke in pšenični kruh iz bele moke. Zlato medaljo je dobil tudi aktiv kmečkih žena iz Jurovskega dola, in sicer za kislo mleko. Morda še tole: kmečke žene in dekleta rade gredo tudi na strokovne izlete. Nazadnje so popotovale na Gorenjsko, kjer so si med drugim ogledale dejansko vzorno urejeno kmetijo.

Š. SOBOČAN

Turnišče

Cene pujskov

Ponudba pujskov na sejmu v Turnišču je še naprej velika. Minuli četrtek so rejci ponujali 81 živali, starih od 8 do 10 tednov in težkih do 20 kilogramov. Kot nam je sporočil naš dopisnik Matija Pozderec, je bilo potrebno za par pujskov odšteti od 8.000 do 12.000 tolarjev, lastnike pa je zamenjalo 50 živali. Sejmišče v Turnišču se odpira ob 6. uri.

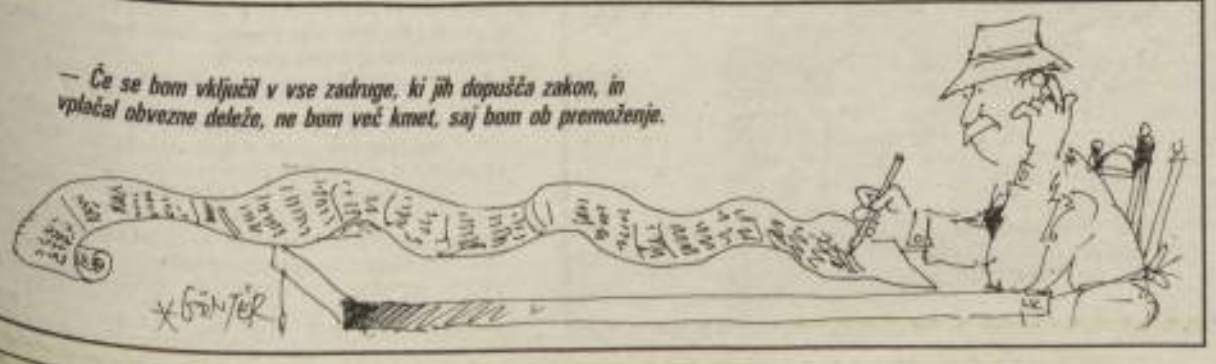

Bolezni v posevkih ozimnih žit

Ukrepi za intenzivno pridelovanje žit vplivajo na spremembo mikroklime (gost sklop — višja relativna vlažnost zraka) in s tem ugodno na pojav in razvoj glivičnih bolezni lista, bili in klasa. To so predvsem poleganje, fuzirioza, žitna pepelasta plesen in septorioza. Pojavljajo se različno močno, odvisno od sorte, lege in leta, vsako leto pa zmanjšajo pričakovanim pridelek. Zato moramo pri intenzivni pridelavi žit, kjer želimo čimbolj izkoristiti rodnost novih sort zagotoviti varstvene ukrepe, kot so ustrezen kolobar, temeljito podoravanje strnišč takoj po žetvi, setev odpornih sort proti posameznim boleznim in s primernimi fungicidi, to je sredstvi proti glivičnim boleznim zavarovati posevek. V opisu bolezni navajam nekaj gospodarsko škodljivih.

ŽITNA PEPELASTA PLESEN

Razširjena je povsod, kjer pridelujejo omenjena žita. Na ječmenu je poleg listnega ožiga najpomembnejša bolezen, nevarnejša od rje. Povprečno zmanjšuje pridelek za 10 %, srednje močna okužba zmanjša pridelek za 15—20 %, močna pa še bolj. Svetovali smo, naj pridelovalci žit ne bi uporabljali fungicidov istočasno ob škropljenju proti plevelom, pač pa ob pojavu.

Začetnih bolezenskih znamenj pri žitni pepelasti plesni ne opazimo prav lahko. Najprej so okuženi osnovni deli listov in tudi stebla, ko se ti že neposredno naslanjajo na zemljo ali so v njeni bližini. To je posebej izrazito, če je posevek gost ali pregost. Na omenjenih organih se razvije najprej nežna belosivkasta prevleka micelija. V začetku je rahla kot pajčevina, pozneje pa se zgosti in so blazinice micelija videti kot rahli polegli kosmiči vate.

Z micelijem pepelasta plesen pogosto postopoma okožuje vse zelene dele žita, zlasti pa listno ploskev in pozneje tudi listno nožnico. Na pšenici lahko močno napade tudi plevice, kar je zelo škodljivo, ker ima asimilacija ravno v plevicah poseben pomen v mlečni zrelosti pri »polnjenju« zrn s škrobom. Okuženi listi se kmalu posušijo. Pri močni okužbi so s plesnijo pokrita tudi stebla in pleve. Če plesen okuži mlade žitne posevke kmalu potem, ko sneg skopni, lahko povzroči veliko škodo, ker žito prezgodaj dozori, zrna pa ostanejo drobna in zgubana. Če pa se plesen v večjem obsegu pojavi po cvetenju žita, navadno ne pozvroči posebne škode.

ŽITNA PROGASTA RJA

Žitna progasta rja okužuje pšenico, ječmen, oves in rž. V primerjavi z drugimi rjami ta napada vse zelene dele žita. Razvija se pretežno na bili in listni nožnici, napada pa tudi listno ploskev, plevice, rese, izjemoma pa tudi zrno v mlečni zrelosti. Na vseh opisanih delih se pojavljajo temno rjave prašne proge — ležišča letnih trosov. Te proge se večkrat združujejo v sorazmerno dolge temne črte. Če je teh vzporednih črt več, tako da objamejo steblo, je to za bil izjemno škodljivo. Žitna progasta rja se razvija v toplejših razmerah kot druge. Njen temperaturni minimum, optimum in maksimum za kalitev spor, okužbe in razvoj micelija v rastlini je najvišji od vseh rj v pšenici. Zato je razširjena tudi v južnih krajih. Toplota v maju in juniju ter obilje in razpored dežja ter megle in rose pospešujejo pojav žitne progaste rje.

PŠENIČNA RJA

Pšenična rja se na pšenici pojavlja bolj redno kot žitna progasta rja. Zato so tudi škode zaradi nje stalnejše, čeprav v posameznem letu navadno manjše kot zaradi omenjene progaste rje.

Ta rja okužuje predvsem list, pretežno gornjo stran, v manjšem obsegu pa tudi listno nožnico. Ležišča letnih trosov — okrogli, rjavkasti trosi — so podobno kot pri rženi rji brez reda razmetana po listni ploskvi. Združujejo se le redkokdaj, samo v primeru zelo hudega napada. Ta rja okužuje predvsem pšenico, živi sicer lahko tudi na nekaterih drugih travah, vendar je to pomembno samo posredno, ker se na njih lahko ohranja v določeni razvojni etapi.

JEČMENOVA RJA

Razširjena je povsod, kjer rastejo samonikle vrste ječmena in kjer pridelujejo ječmen. Pri nas se ob intenzivni gojitvi ječmena večkrat pojavi v velikem obsegu. Tedaj lahko povzroči precejšnje izgube pridelka. Znaki so podobni kot pri pšenici.

Na listih, listnih nožnicah in drugih nadzemnih delih ječmenove bili se med rastjo pojavljajo drobni, okrogli, razporejeni brez reda. Vendar so v začetku pokriti s celo povrhnjico, ki se šele pozneje raztrga.

LISTNA PEGAVOST PŠENICE

Tu in tam je bila ta bolezen najnevarnejša za posevke pšenice. Če se pojavi v zgodnjem rastnem stadiju, lahko povzroči, da se posuši tudi do 60 % listja. Pri poznejši okužbi povzroči prezgodnje dozorevanje, kar pridelek precej zmanjša.

Ozimno žito se lahko okuži že jeseni. Navadno pa v večjem obsegu v vlažnih in hladnih pomladih. Najbolj je prizadeto najnižje listje, na katerem se naredijo podolgovate sive pege z izrazito pepelasto sredino s številnimi črnimi točkami — in temnejšim robom. Včasih pa pri nas v Sloveniji pege niso tako izrazite, ampak je listje kar rjavkasto, kot da bi začelo normalno odmirati, z lupo pa se lahko vidijo tudi plodišča. V primeru hujših okužb se listje lahko v celoti posuši.

RJAVA PEGAVOST PŠENIČNIH PLEV

Gliva lahko okužuje bilke od vznika pa do oblikovanja klasov. Okužbe lahko ugotovimo na listnih nožnicah, listnih ploskvah, na bilih in na klasnem vretenu. Končno se okužijo pleve, kjer so bolezenska znamenja najbolj značilna. Najprej se na napadenih organih pojavijo majhne rjave pege, ki se širijo in združujejo.

ZATIRANJE OMENJENIH BOLEZNI

Je delno omenjeno že v opisih z omejevanjem možnosti razvoja. V agrotehničnem smislu pa to dosežemo z uporabo kemičnih pripravkov za varstvo rastlin. Te uporabljamo takrat, ko je to nujno potrebno, izbiramo pa tiste, ki so učinkoviti za večje število bolezni, naše priporočilo pa zajema v trgovini dopustne fungicide.

Žitno pepelnato plesen zatiramo, ko je 25 % rastlin napadla plesen na zgornjih treh listih, pšenično rjo, ko je napadenih 5 % in pegavost plev ter listno pegavost, ko je napadeno 10 % listne površine oziroma klasa. Preprečevanje ali zatiranje bolezni opravimo na podlagi prejšnjih navodil. Nikakor ne kaže pretiravati ali škropiti na slepo. Ob vseh nejasnostih se posvetujemo s strokovnjakom.

PRIPOROČAMO UPORABO NASLEDNJIH SREDSTEV:

— Bayleton EC 125 — ob uporabi 1 l/ha zelo dobro učinkuje na pepelasto plesen in listni ožig, proti rjam, slab pa je proti pegavosti plev in listov.

— Tilt 250 EC — ob uporabi 0,5 l/ha je zelo učinkovit proti pepelasti plesni, pegavosti plev in listov ter rjam in listnemu ožigu.

— Tilt C B, dopolnjena različica, ko se je njegovo delovanje poleg omenjenih bolezni pri tiltu 250 EC razširilo na nekatere bolezni, kot so lomljivost, črna noga in rjavenje plev; priporočamo uporabo 2 l/ha.

— Folicur EC 250 je fungicid iz nove skupine tebuconazila s posebno širino delovanja; izvedba EC 250 je pomanjkljiva, saj deluje slabo na pepelasto plesen.

— Zaradi tega priporočamo folicur plus, dopolnjena različica, iz skupine folicurjev, ki dobro deluje na skoraj vse gospodarsko škodljive bolezni v ozimnih žitih. Slabše preprečuje lomljivost žitnih biljk. Priporočamo uporabo 0,75 l/ha, ob močnem napadu 1 l/ha.

— Impact v količini 1 l/ha — dobro zatre pepelasto plesen, rje, mrežasto pegavost, zmanjšuje pa lomljivost, pegavost ječmena in listov na pšenici.

Džuban Geza, dipl. inž. agr.

Tako je tudi res!

Iz prejšnega Vestnika sem prebral članek katerega sta napisali gospa pečovnik in gospa Dankovc.

Saj je tudi res, da se naša država Slovenija skrbi in briga za vse tisto kar ni potrebno. Slovenija vse sprejema in financira pri tem pa bo spet najbolj prizadet ubogi delavec in kmet pri izplačilih. Zakaj njihova država ne poskrbi za begunce saj imajo velike hotele prazne naj tja naselijo begunce. Ne ne bodo jih vzeli ker čakajo na turiste da si potem lahko država napolni svoje žepa z devizami. Sramota za Hrvaško. Avstrija je pametno naredila da je vse prekinila, meni je tudi žal za begunce, saj so ravno tako ljudje kot mi in so potrebni pomoči. Če bi mi bili v takem vojnem stanju kot so sedaj oni sem siguren da za nas ne bi bilo mesta nikjer na Hrvaškem. Imam pa tudi pripombe za begunce. Lahko bi bili srečni in zadovoljni da imajo dobro hrano pri nas potem pa rečejo da oni nevolijo crni hleb (kruh). Če jim z dobro voljo kaj podariš vzamejo, potem pa tja vržejo in se norca delajo da oni imajo boljše doma. Jaz njim več nič ne dam naj se grejo past, saj je zdaj že velika detelja.

Toni iz Goričkega

Spomini obletnice vojne!

Kmalo bo obletnica, ko nas je nekoč popularna in priljubljena jugoarmada obiskala v G. Radgoni. Prihajala je s svojim balkanskim ponosom, močjo in kulturo iz smeri Ljutomera. Nalogo je imela zavzeti mednarodni mejni prehod in zaščititi s tem vse Srbe od »prognoziranega« zunanjega sovražnika. Žal, poznali smo v teoriji le zunanjega sovražnika, pozabili pa smo na notranjega, med katerimi, kot so to sami dokazali pa je bila jugoarmada. To smo dobro občutili prav Radgončani, zato nam bo ostalo v spominu, pa tudi resen opomin zanamcem »ne zaupajmo sladkim«! Ni namen dalje polemizirati, dokazi so na dlani kako jugo-armija dela »tampon« cono na Hrvatskem in Bosni, vse le za zaščito Srbov.

Radgončani pa se bomo morali ob obletnici zamisliti ali smo posprav bili — počistili vse posledice dela balkanizacije. Res da smo na ta račun dobili veliko denarne in materialne pomoči, za prizadejano škodo. Žal, kot nikoli ni bilo, pa tudi ne bo, največ iz tega naslova požanjejo nepošteni in brez sramu, morda celo navidezni oškodovanci (za razbitih deset strešnih opek ali eno okensko steklo). Da je res tako nas opozarjajo polemike v občinski skupščinski klopi, ki so dokaj populizirane v sredstvih javnega obveščanja. Pa jim lahko verjamemo s pristavkom, da niso nikoli dorečene — kdo so tisti?

Ob koncu bi le vprašal odgovorne kdaj bo vendar očiščena od teh vojnih posledic Ljutomerska cesta v Radgoni. Na njej sta bili dve večji barikadi. Tu uničena motorna in druga vozila so bila sicer odstranjena, žal pa je še veliko pločevine in stekla ob bankinah in čakajo na hitro rast trave, da jih pokrije. Delavec komunalne sicer tedensko z ročnim vozičkom obiskuje to področje, vendar ni kriv, če neuko zbira le papirčke (da ni voziček pretežak). Več so krivi njegovi odgovorni (ki se bahajo z UKV zvezami), pa tisti, ki se vozijo v dragem terenskem vozilu ter iz njega to ne vidijo.

Pa nikar vse na Komunalo. Smo obmejno mesto, res da z manj turističnim prometom kot pred leti, pa vendar bi morali misliti na zunanji izgled našega mesta. Le sprehodite se po mestu, kar veliko je balkanskih bodic, če tudi smo nad 100 km oddaljeni od njega. Mar ne? Pa naj ne zamerijo iz turističnega društva!

G. Radgona, 12/4—1992 *Jože KOS*

Ali bo z obrambo pred točo letos kaj bolje?

Nad severno-vzhodno Slovenijo se vsako leto ob soparnih polletnih dneh kaj radi pojavljajo točonosni oblaki, ki v posameznih predelih neusmiljeno klestijo po naših poljih, vinogradih, sadovnjakih in vrtovih ter puščajo za seboj kaj žalostno podobo. To, kar so pridne roke v tej prelepi pokrajini ustvarjale vse leto, toča uniči v nekaj minutah.

Dosedanji obrambni sistem pred točo je bil v tej pokrajini že vrsto let dokaj uspešen, vendar ne povsod. Posamezna območja severo-vzhodne Slovenije so nastradala skoraj vsako leto. Eno leto je toča klestila po poljih, drugo leto pa zopet bolj po hribovitih predelih. Da že dosedanji obrambni sistem pred točo ni bil še bolj učinkovit, je vsekakor treba pripisati objektivnim kakor tudi subjektivnim okolnostim. Prvič, samo en radarski center v Sloveniji, ki je na Lisci, je premalo in po ocenah strokovnjakov ne more uspešno pokrivati vse Slovenije. Drugič, s sosednima državama Avstrijo in Madžarsko ni bil podpisan sporazum, ki bi dovoljeval vsem trem državam oz. njihovim obrambnim sistemom pred točo pričetek pravočasnega in vsklajenega udejstvovanja ter vstopa v akcijo. Tretjič, zelo gost prelet potniških letal v preteklih letih preko koridorja severovzhodne Slovenije je bil večkrat ovira, da bi lahko radarski center na Lisci dal pravočasno komando raketnim izstrelnim rampam na tem območju. Četrtič, slaba motivacija oz. nagrajevanje honorarno zaposlenega osebja na raketnih izstrelliščih, itd.

O tem, kako bi se naj izboljšal obrambni sistem pred točo, so razpravljali kmetijski in drugi strokovnjaki,ki se v te stvari razumejo, za okrogło mizo na Radgonskem sejmu 21. avgusta pretekleta leta. Ugotovili so, da bi za uspešnejši sistem obrambe pred točo za 13 občin severovzhodne Slovenije, kjer je 240.000 ha obdelovalnih površin in se pridela 80 odstotkov hrane za vso Slovenijo, potrebovali 25 milijonov ameriških dolarjev. Kot so razpravljali za okroglo mizo v Gornji Radgoni, bi za uspešnejši sistem obrambe pred točo, moral biti radarski center za severo-vzhodno Slovenijo v ŽIKARCIH. Razpravljalci so bili mnenja naj se politiki in razne stranke ter tudi razne strokovne institucije iz Ljubljane, ne mešajo na to področje in naj ne kvasijo več, da dosedanji obrambni sistem ni učinkovit. Najprej naj uvedejo kak drug učinkovitejši sistem obrambe pred točo in šele na to, naj ukinejo dosedanjega.

Res je, za izpopolnitev dosedanjega sistema obrambe pred točo z raketami in radarskim centrom v ŽIKARCIH bi bilo potrebno 25 milijonov zelenih dolarjev, kar je precejšnja vsota. Vendar, če pa upoštevamo, da je bilo samo v ene neurju s točo v preteklem letu na območju občine Ormož po takratnih ocenah za preko 600 milijonov takratnih dinarjev škode, je bila ta škoda tako velika, kot bi znašal izpopolnjen sistem obrambe pred točo z novim radarskim centrom v ŽIKARCIH za vseh 13 občin severovzhodne Slovenije, seveda, če pri tem upoštevamo takratni kurs am. dolarja. Tu pa škod po toči ne moremo ocenjevati samo na eno leto, temveč na daljše obdobje.

Kako uspešen sistem obrambe pred točo bomo imeli v naslednjih letih v severo-vzhodni Sloveniji, bo v naprej odvisno od učinkovitosti delovanja občinskih vlad in parlamentov, od gospodarskih zbornic ter od vseh zainteresiranih. Zato leži tudi velika odgovornost na občinskih in republiških poslancih, da se bodo vedeli na vseh nivojih intenzivno zavzemati za učinkovitejši sistem obrambe pred točo. Nikakor pa ne smejo dovoliti, da bi nam to ukinili, kar že imamo, ker potem ne bomo nikoli več prišli do še boljšega sistema. Vsekakor je boljši kakršen koli sistem obrambe pred točo, kot pa pravljice naših babic in pra-babic, češ, da se toča odganja z žegnano vodico, oljčno vejico ali pa zvonenjem proti toči. Tu res ne pomaga nobena čarovnija, ampak samo znanost in tehnika.

Ker je naše kmetijstvo ena sama velika odprta tovarna in je podvrženo vsem vremenskim neprilikam, od povodni, slane, toče in drugim neurjem, bi morala biti tudi obramba pred vsemi temi posledicami kolektivna in solidarna. Stroški obrambe pred točo se naj pošteno porazdelijo tako na proizvajalce in pridelovalce v kmetijskem sektorju, kakor tudi na predelovalce in končno tudi na vse uporabnike živil in pijače.

Čas hiti, soparni poletni dnevi so tu in kaj kmalu bomo zopet nemočni in s strahom zrli v bližajoče se točonosne oblake. In kako smo pripravljeni na obrambo pred točo letos. Nikdo nam nič ne pove in o tem nič ne pišel Ali imamo letos že dovolj raket na naših izstrelnih rampah. Lansko leto, ko je na ormoško občino divjala najhujša neurja s točo, po nekaterih izstrelliščih ni bilo dovolj raket. Mogoče pa smo se od preteklosti tudi kaj naučili. Ukrepati je treba zelo hitro, kajti toča je že na pohodu in tudi letos bo trda in uničujoča.

Ivan Muhič
Sp. Kamenščak pri Ljutomeru

odsevi mladosti

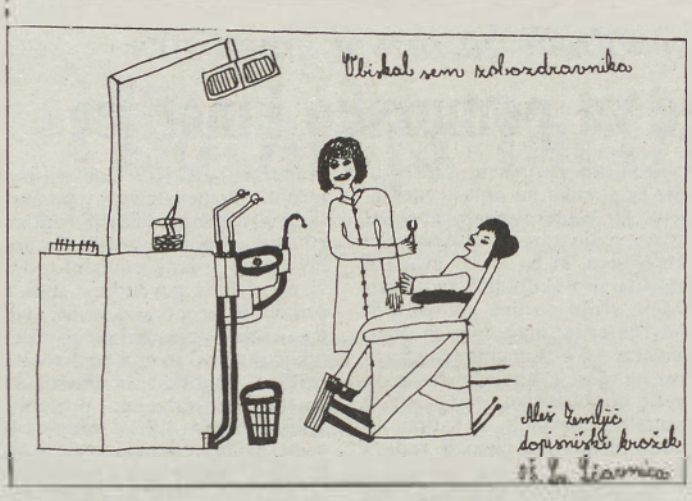

Naša družina

Moj oče je glava družine;
kadar ga ni doma, dan ne mine in ne mine;
če pa kaj polomiš ga, ne pozna miline.
Še sreča, da ga lahko vsaj mama prekine.
Ona pa ne prenese na tleh nobene drobtine
in iz tira jo vrže vsak krik iz divjine.

Moja sestra Saša
pa se včasih tako obnaša,
kot da sploh ni naša.
Tadeja jo pridno oponaša
in včasih jo že kar prekaša.
Tu sem pa še jaz in dva mucka naša.

LJUBKA ŠLATAU, 5. a,
OŠ III M. Sobota

Koza Rogačka brez rogov

Lani smo dobili kozo. Stara je bila tri mesece. Dali smo ji ime Rogačka, čeprav nima rogov.

Rogačka je vesela koza. Zameketa, ko kdo pride k njej. Njena grda navada pa je, da včasih odide na vrt in poje zelenjavo. Pobegne tudi k sosedu. Takrat jo moramo loviti. Nekoč sem jo vodila na pašo. Privezala sem jo za drog, da bi se pasla. Ko se je oče postavil zraven nje, mu je začela trgati hlače. Ker nam je začela preveč nagajati, smo jo zaprli v hlev. Kmalu bo stara eno leto. Takrat bo skotila kozlička.

VESNA ROŠKAR, 5. b,
OŠ Križevci pri Ljutomeru

Delo na vrtu

Vsako pomlad nas čaka tudi delo na vrtu. Pognojimo ga, prekopamo in zraHljamo. Tako je vrt pripravljen za setev. Letos sem ji tudi jaz pomagala pri delu. Mama je prinesla semena. Z motiko sem naredil jaške, ki sem jih zalil, mama pa je posejala seme. Nato sem z grabljami jaške zagrnil. Posejala sva: korenček, petršilj, solato, grah in špinačo.

PRIMOŽ MESARIČ, 2. c,
OŠ Beltinci

Moja prijateljica

Moji prijateljici je ime Barbara. Spoznali sva se v mali šoli. Ima črne lase in rjave oči. Je zelo prijazna. Vse mi posodi. Zelo dobro se uči. Od 1. do 3. razreda je odličnjakinja. V prostem času rada bere knjige. Kmalu bo stara 10 let. Ko bo imela rojstni dan, bom šla k njej, da bova skupaj proslavljali.

VESNA TIVADAR, 3. r.,
OŠ Odranci

Na razpotju

In takrat sem vedel,
kod gre moja pot . . .
V molčeči družbi
mladega hrepenenja,
mlad, mlad --
to se pravi:
v srcu svojega življenja . . . *(Oton Župančič)*

Ne vem, kjer naj začnem, kako naj izlijem na papir [illegible] čutim. Sprašujem se, kako je bilo Župančiču pri srcu, ko je napisal te verze. Mu je bilo hudo kot meni, zdaj ko končujem [illegible] zapuščam rodno vas? Kot ptiček iz gnezda bom poletela v svet.

Kje je tisto davno leto, ko smo se polni negotovosti [illegible] čali pred šolo. Tesno sem stiskala mamino roko, na hrbtu sem imela torbico z zvezki, pri srcu pa me je čudno stiskalo. Na dvorišču je bila zbrana že gruča otrok. Držali so se maminih [illegible] šno in radovedno hkrati opazovali vrvež. Ko smo prestopili prag šolskih vrat, se je naš svet nenadoma razširil. Iger je bilo vse manj, učenja pa vedno več. Kmalu smo se sprijateljili in postali neločljivi družljivi. Z leti smo postali odločnejši in zahtevnejši. V [illegible] so se razcvetele prve sanje, želje, upi . . .

Zdaj gre naše osemletno šolanje proti koncu. V nas je [illegible] splahnel otroški domišljijski svet o poklicih. Tovarniti so opustili, da smo postali zamišljeni, tihi . . . Začeli smo resno razmišljati, kam bomo krenili po osnovni šoli. Skupaj smo preživeli veliko [illegible] pih in žalostnih dogodkov. Ob slovesu bomo vse slabo [illegible]

Mladost je polna prešernega smeha, iger in veselja. Pravijo, da je mladost norost. Pa še kako prav imajo! Mi gledamo na svet skozi rožnata očala, vendar ni vse tako lepo in prav, kot se [illegible] zdi. Polno je tudi težav in skrbi. Zdaj smo še mladi, polni [illegible] energije, željni videti in spoznati svet. Živimo v nekem svojem drugačnem svetu, v svetu brez gorja in krivic. Nikomur ne dovolimo poseganja v ta naš svet. Svoje radosti skrbno skrivamo [illegible] krutim svetom.

Tudi sama sem se morala odločiti. Priznam, bilo je težko [illegible] vsem sovrstnikom. Vse svoje želje sem zaupala svojemu [illegible] mu prijatelju — dnevniku. Samo on pozna moje skrivnosti. [illegible] večerov preživim ob njem in se zatopim v misli. Nekoč mi [illegible] spolzi drobna solza po licu. Potem se rojevajo nove in nove [illegible] jo kot iz neusahljivega studenčka. Solze mi lajšajo bol. [illegible] nemirno premetavam po postelji in tuhtam: Kam: Čez [illegible] dalje po osnovni šoli? Ta črv mi je že začel glodati in razje[illegible] ce. Zavedam se, da je to življenjska odločitev. Rada bi postala [illegible] ristični vodič. Potovala bi po svetu in spoznavala vedno [illegible] nove dežele in ljudi. To se mi zdi zelo vznemirljivo in [illegible] Upam, da mi nikoli ne bo žal. Če koga vprašam za nasvet, [illegible] zmiga z rameni. Starejši nas ne razumejo ali nočejo razumeti, [illegible] so bili tudi sami nekoč mladi. Saj mi poskušajo pomagati, a [illegible] ne najde prave besede, mi ne da dovolj upanja, vere, volje. [illegible] ne bom obupala. Spoprijela se bom z vsakim izzivom. Ne [illegible] ljam sicer veliko o nadaljnjem življenju. Bolj tuhtam, bolj [illegible] zdi, da je prihodnost ovita v tančico skrivnosti. In prav je [illegible] vljenje je kot reka polna pasti in presenečenj, vzponov in [illegible] brzic in mirnih tolmunov.

Zdaj je še moja trdna odločitev, da se ne bom poročila. [illegible] mi, da ne bi bila zadovoljna, če bi se ustalila in ustvarila [illegible] Mogoče pa? Kdo ve? Morda se bom čez nekaj let nasmehnila [illegible] odločitvi.

Kdor ne ve kam, pride neznano kam. Med takimi [illegible] šla tudi jaz. No, prepustila se bom tokovom usode in naj [illegible] čijo o moji prihodnosti.

RENATA ŠPILAK, 8. [illegible]
OŠ Turnišče

Čistili smo

Pred kratkim smo imeli delovno akcijo. Učenci 1. in 2. [illegible] smo pobirali papirčke. Mi smo se napotili na veliko igrišče. [illegible] padke smo dali v velike vreče in jih odnesli na smetišče. Zato [illegible] ca naše šole čista in lepša.

MARTIN COL[illegible]
OŠ [illegible]

Žaba in štorklja

Nekoč je živela žaba v velikem ribniku. Želo rada se je postavljala pred drugimi žabami. Šopirila se je in neprestano kvakala na ves glas, da sem je po celem ribniku slišalo: »Kvak, kvak, kvak . . . Nekega dne je priletela velika štorklja. Žaba se je hotela postaviti tudi pred njo in pogumno zakvakala. Štorklja pa jo je veselo zgrabila s kljunom in jo pojedla.

MATEJA ČASAR, 2. r.,
OŠ Mala Nedelja

Ali veste?

Prejšnjih smo zapisali, da je imela pravilen odgovor na 56. vprašanje samo Cvetka Kovačič iz Veščice pri Ljutomeru. Medtem pa je prišla na našo mizo še dopisnica, ki nam jo je poslal Jože Hubel iz Gornjih Slaveč — sodeč po poštnem žigu jo je oddal pravočasno — in tudi on je odgovoril pravilno, zato bomo tudi njemu poslali knjižno nagrado DOBRE KNJIGE iz Murske Sobote. Na 57. vprašanje pa ste pravilno odgovorili vsi tisti, ki ste napisali, da so trimestri **tri ocenjevalna obdobja (tri redovalne konference namesto štirih) na poizkusnih osnovnih in srednjih šolah. Polletja pa na teh šolah ni in tako učenci tudi ne dobijo polletnih izkazov oziroma spričeval.** Kot kaže, bo na tak način dela v novem šolskem letu prešla večina šol. Nagrajenka našega nagradnega vprašanja pa je tokrat VALENTINA MERTOK iz Beltinec (Kmečka ulica 22). Čestitamo!

KUPON št. 59

Ali veste, kdo so člani predsedstva naše države? Odgovore pošljite najkasneje do 28. maja.

Otroštvo

Otroštvo je spomin na lepe [illegible]
ko smo se skupaj igrali vse [illegible]
Miha mi je avto dal
in se mi tri stvari zlagal [illegible]
Eva pa roko mi je dala
in veselo mi dejala:
»Jaz sem tvoja prijateljica [illegible]
kar je čista resnica.«
Potem vse to splahnelo je [illegible]
in še Miha pozabil me je.
Ostala mi je le Eva.
ki od lepote sveta.
Oh, želim si se tistih dni [illegible]
ko smo se igrali vsi.
lizali smo sladolede
in v šoli si metali kredo [illegible]

SABINA DOBRSEK, [illegible]
OŠ [illegible]

Moje (naše) korenine

Ko smo že mislili, da ste se izčrpali pri odkrivanju svojih korenin in da bomo morali z našo rubriko končati, se je oglasila SABINA HARI, učenka 8. razreda v Rogašovcih, doma pa iz Rogoče. Odkrivala je predvsem korenine po očetu. O sebi je napisala, da ima rada živali in glasbo. Brat ROBERT pa obiskuje šolo, a se že rad vozi s kolesom.

OČE je star 42 let. Ime mu je Anton. Je ljubitelj [illegible]

MAMA se je rodila leta 1955. Ime ji je Hermina. Rada [illegible] in pleše. Njen dekliški priimek je Šadl.

DEDEK je Anton Hari. Rodil se je leta 1911, poročil se [illegible] 1936.

BABICI je ime Emilija. Njen dekliški priimek je [illegible] dobrega srca.

PRADEDEK Štefan se je rodil leta 1882, poročil se [illegible] 1911.

PRABABICA se je rodila 13. 11. 1886. Ime ji je bilo Marija. [illegible]

PRAPRADEDKU je bilo ime Štefan. Rodil se je leta 1856, [illegible] poročil pa 5. 2. 1882.

PRAPRABABICA se je rodila leta 1856. Ime ji je bilo [illegible] ja. Njen dekliški priimek je Kuzmič.

Sabina je tudi zvedela, da je bilo **prapraprapradedku** [illegible] tu) ime Matija, **prapraprababici** pa Stefanija. Drugih podatkov pa ni navedla. Kot zanimivost njenega okdrivanja pa [illegible] porok nekaterih prednikov.

Obkroženi z domišljijo baroka, zakladi znanja in lepoto narave

Admont zakladnica znanja

Če vas zanimajo tisoč let stari rokopisi in prve tiskane knjige, če vas navdušujejo lepa baročna slikarska in kiparska dela ali pa če ste ljubitelj narave in njenih umetnosti — vse to boste našli v Admontu v dolini reke Enns, saj je bil tamkajšnji benediktinski samostan že v 12. stoletju središče duhovnega ustvarjanja.

Štajerska dežalna razstava o baroku, ki so jo slovesno odprli 30. aprila v Trautenfelsu, bo odprta vse do 18. oktobra, toda vse si boste želeli ogledati vse, kar je v dolini reke Enns in okoliškem hribovju vredno ogleda, si boste morali za izlet vzeti kar nekaj dni časa ali pa izbrati tisto, kar vas zanima. Letošnja razstava je tudi načrtovana kot prikaz sožitja naravnih in kulturno-zgodovinskih bogastev, verskih in gospodarskih nasprotij, umetnosti in vsakdanjosti, preteklosti in sodobnosti. Za sodobno verzijo LUST und LEID so poskrbeli naravovarstveniki, ki so 1500 gostov na otvoritvi presenetili s špalirjem in transparenti, napernimi proti gradnji cestne obvoznice.

Če se odpravite v hriboviti predel avstrijske Štajerske, boste prišli do Trautenfelsa prej kot na Ind. Od Gradca naprej se peljete proti Salzburgu, če pa boste šli pred Rottenmannom zavili desno na hribovito cesto proti Admontu, vas bo pot popeljala prek čudovite gorske pokrajine, kjer maja le kopni sneg in cvetijo prve rože. Pri ponovnem spustu se vam bo odprl pogled na čudovito dolino, kjer leži kraj Admont, desno je viden benediktinski samostan, levo graščina Rothelstein. Samostan je bil že v srednjem veku središče kulturnega in znanstvenega ustvarjanja. In je še vedno: ko marsikje ne vedo, kje je Slovenija, smo v Admontu dobili pisana pojasnila v slovenskem jeziku, ki niso od včeraj.

AD MONTE ali ADAMUNTON

Staro naselje se prvič omenja že leta 859, mnogo starejše pa je ime Admont, ki izhaja iz staroslovanske oznake kraja — AD(A)MUNT(ON). Prav tako razširjena in priljubljena je razlaga izvora imena v latinskem opisu povezanosti kraja s pokrajino: AD MONTES — H GORAM. Celotna pokrajina od srednjem toku Ennsa (v bližnjih hribih so že od nekdaj pridobivali sol) je bila prvotno kraljeva last; z darovanji je prešla z različne roke, večidel v last salbzurške nadškofije in grofov Friesach—Zeltschach. Iz te rodbine je najbolj znana plemenita **Ema iz Krke**, ki je pred svojo smrtjo (1045) to gornještajersko posestvo prepustila salzburškemu škofu **Balduinu** z obvezo, da ustanovi samostan. Do uresničitve te zaobljube je prišlo šele čez trideset let s pomočjo nadškofa **Gebharda**.

Pod vplivom reformističnega gibanja in močno zaščito salzburških škofov se je samostan v Admontu kmalu razvil v kulturno in duhovno središče s svojo šolo pisanja in risanja (kasneje tudi šolo vezenja) na najvišji ravni in postal v 12. stoletju pomemben nosilec samostanskih

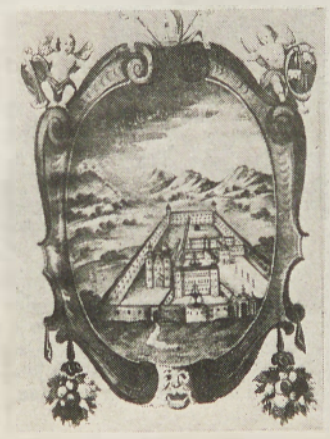

Takšen je bil admontski samostan v drugi polovici 17. stoletja, kakor ga je ohranila barvana risba na pergamentu.

reform. Od 1120. leta je deloval tudi ženski samostan po benediktinskih pravilih, redovnice pa so slovele po visoki izobraženosti in literarni dejavnosti. Ves srednji vek je bil Admont pomemben gojitelj kulture in znanosti; ker so se opati zavedali pomembnosti gospodarske moči, je imel samostan svojo lastnino tudi v drugih pokrajinah (Koroška, Tirolska, Salzburg, Bavarska, Dunaj, Spodnja Avstrija). Močan gospodarski položaj je bil pravzaprav osnova za bogato duhovno, kulturno in socialno dejavnost menihov. Ena pomembnejših osebnosti v tem obdobju je bil opat **Engelbert** (1297—1327).

Po velikem razcvetu v srednjem veku je bil samoston do 16. stoletja v zatonu. Velika posestva je samostan izgubil zaradi vojne s Turki, še bolj pa so ga prizadela notranje razprtije v cerkvi. Ob koncu 16. stoletja je z novo protireformacijsko cerkveno politiko ponovno zaživel tudi admontski samostan — še prej so iz drugih samostanov pritegnili v Admont vse najboljše opate. Sredi 17. stoletja se je samstan že ponašal z novo podobo. 1644, leta je opat **Urban Weber** ustanovil gimnazijo, ki zelo uspešno deluje še danes, opat **Benno Haan** pa zelo znamenito šlo vezenja. 17. in 18. stoletje je bilo za samostan uspešno po blišču in ustvarjalnosti, toda zaradi takratnih političnih razmer je povsem obubožal. V začetku 19. stoletju si je ponovno opomogel s prizadevnostjo opata **Benna Kreila**, toda 27. aprila 1865 je izbruhnil požar, ki je uničil večji del cerlve in samostanske zgradbe. Knjižnica je ostala nedotaknjena!

(Nadaljevanje v naslednji številki)

BERNARDA B. PEČEK

Marlene Dietrich

»Tamkaj pred kasarno poleg glavnih vrat stala je laterna, ki je tam še od takrat, pod njeno žolto tam bojo prijel te spet bom za roko kot že Lili Marlen, kot že Lili Marlen . . .«

(Prevod in priredba V. Kreslin)

Rahel, nekoliko vzvišen in nehoamno tragičen, pa vendar tudi griv dreget v obrvih ženske z zrele lepoto. Lepoto, ki ne traja samo na površju kože. Nekoliko tragična lepota Marlene Dietrich nas je razznamovala ne samo tako da smo v njeni podobi in njeni drži našli prototip usodne ženske (femme fatal), ampak tudi tako, da se nam kot resnična ženska lepota kaže samo tisto, kar je lahko rekoč podkožno lepega. Zaradi nje in Grete Garbo sanjamo o zelo ženskah in kvantamo o ženskah tipa **Marylin Monroe**.

Marlene Dietrich je bila ženska ki je s tem, da je bila, poosebljala trajno moško željo. Tisto lepoto, ki se ne ustavlja pri ženski poti, njene gladkosti, simetrije in polnosti. Dietrichova je imela nekaj več od tega. Njen izraz, ne samo izraz njenega obraza, temveč tudi njenega telesa govori o spoznanju, ki sta ga koprnenje in strast prinesla s svojega popotovanja. Takole li govorita koprnenje in strast, ki diskretno žarita z njenega obraza: ne trudi se, ker da nima konca. Dolgo sva hodila, pa konca nisva našla. Toda ti se moreš, da se ne bi trudil. V očeh, vidiš, je tragičnost našega bitja.

Njene »nezamenljive« — kakor pravi eden od mnogih piscev slavnih zapisov ob njeni nedavni smrti v starosti 91 let — pesmi, njeni šansoni, songi in njene prav tako nezamenljive vloge v filmih, ki so danes postali del žeznega repertoarja, vse to je del kulturne javnosti.

V javnost je spadala tudi ona kot znamenita javna oseba, vendar je znala disciplinirano svoje judikovanja umaknili. Ko je postala stara in bolehna, je šla v ozadje oči javnosti. Nekateri pravijo, da je ravnala po prusko.

Ali ni ravnala tudi zvito? Gestapovo hč iz Berlina, ki so ji vzgojile francoske vzgojiteljice, je študirala violino na konservatoriju, je odkril režiser Josef von Sternberg. Nekoč pozneje, ko je žrtev nečimernosti pisala o svoji strankinji, jo je imenovala »moj stranik«. Iz ust Dietrichove ni nič niti ne sliši podrejajoče. Sliši se kot priznanje veličine nekomu od nekoga, ki si to lahko privošči. Zaradi tega njena lastna veličina ni bila nič manjša.

Ko je von Sternberg zagledal

takrat 28-letno »gospodično Dietrichovo«, jo je hotel za svojo vlogo. Toda ni je bilo lahko spraviti naprej. Pisatelj **Heinrich Mann**, brat bolj znanega Thomasa Manna, pravi tako pisatelja, je hotel, da bi vlogo dobila njegova ljubica. Von Sternberg je vztrajal in Mann je izgubil svojo ljubico, ki ga je iz razočaranja zapustila.

Ko je govorila o svoji vlogi v filmu Modri angel, je rekla: »Pomislite vendar, da sem bila dobro vzgojeno nemško dekle.« Kljub vlogam v katerih je igrala ženske dvomljivega slovesa, je celo življenje ostala dobro vzgojena.

Delež na njeni slavi si upravičeno delijo tri dežele in tri kulture. Tole so tri mesta, v katerih je uživala slavo filmske kraljice: Berlin, Hollywood, Pariz. V Berlinu je začela in preživela v njem živahna dvajseta leta tega stoletja. V Hollywoodu je bila, ko se je začenjal oblikovati zvočni film, dogajanje, ki je to mesto spremenilo v svetovno filmsko metropolo. V Pariz je vkorakala leta 1944. Skupaj z ameriškimi vojaki, ki jim je v angleščini pela vojaško pesem Lili Marlen.

Pripovedujejo, da ji je znani tankovski **general Patton** ležal pred nogami. In nekoč so jo vprašali, če je imela kaj z **Eisenhowerjem**. Odgovorila je: »Kako bi tudi lahko? Saj ta nikoli ni bil na prvi frontni črti.«

Sama je bila na prvi frontni črti. Iz občutka dostojanstva, kakor je sama rekla, se je borila proti nacionalsocializmu. Ker si, po besedah poznavalca njenega življenjepisa Hellmutha Karaseka, svojih občudovalcev ne izbiramo sami, ni mogla nič proti temu, da jo je občudoval tudi **Hitler**. Večkrat naj bil ji celo ponujal slavnostni sprejem z rdečo preprogo, če bi se vrnila v nemški rajh.

Navdušila je tudi **Winstona Churchilla**. Znani režiser **Billy Wilder** jo je zaradi njenega nedostopnega, pa tudi požrtvovalnega značaja, ki je prehajal v samožrtvovanje, imenoval »mati Terezija, vendar z lepimi nogami«.

Pravijo, da je bila kot igralka poklicno popolna. O šminki, razsvetljavi, učinku postavitve je vedela več kot večina režiserjev.

Da, v tem je skrivnost njene fatalne ženskosti. Delovala je nekoliko androgino. Kot ženska, ki na ženski način zmore tudi moške zadeve. Pogosto je nastopala v fraku in cilindru. Kot stroga in gospodujoča, prisrčno posmehljiva in izkušena.

Najbolj značilna podoba Marlene Dietrich je nemara res tale: **pogled, ki je istočasno zasanjan in drzen, uprt nekam v domišljijsko daljavo; cilinder na glavi nosi poševno, skorajda bi lahko rekli vihravo, toda na glavi ji kljub temu stoji trdno; na nogah ima čevlje z visoko peto, med podvezo in črnimi svilenimi nagavicami je videti golo kožo; ustnice so polne, vendar ne blebetavo poltene.**

Ali je mogoče res, kar je rekel o njej von Sternberg, ko sta se sprla in razšla? Da ni bilo nobene »marionete v zgodovini sveta, ki bi bila podvržena tolikerim manipulacijam«, kakor ona, ki v sedmih filmih ne samo da ni imela pod kontrolo svojih členkov in glasu, temveč je bila »prav tako malo tudi gospodar izraza svojih oči in načina svojega mišljenja«.

Potem gledamo v njej samo arhetip, ne nje same. Gledamo, kar so iz nje naredili drugi. Še vedno gledamo, četudi je Dietrichova že umrla. Umrla je stara in zdaleč ne takšna, o kakršni govorimo. V zadnjih letih je bila prikovana na voziček. Toda arhitepi, prapodobe iz sanj, se ne pojavljajo vsak dan. Tudi v tovarnah sanj ne. Tudi videz in kratkotrajna prevara imata vrednost redkosti. In svoj smisel.

ŠTEFAN SMEJ.

Jubilej

Sindikalni mešani pevski zbor Štefan Kovač iz Murske Sobote ima že več kot 20-letno tradicijo.

Kot nam je povedal njihov zborovodja Tomaž Kuhar, ima zbor 52 pevcev vseh starosti. V lanskem letu je zbor nastopil več kot 10-krat, od tega 8-krat na samostojnih božično-novoletnih koncertih. Peli so tudi na občinski reviji in na regijski reviji pevskih zborov v Ormožu.

Tačas se pripravljajo na občinsko pevsko revijo, predvidoma sredi maja pa bodo gostovali še v Trstu. Že sedaj pa razmišljajo o jubilejnem koncertu prihodnje leto, ko bodo proslavljali 25 let aktivnega nastopanja. Ob jubileju naj bi izdali tudi svojo drugo samostojno kaseto.

G. G.

Forum kulturnega foruma

Mir njihovemu pepelu

Vandalizmom skrunjenja grobov smo priča že nekaj časa. Odgovorov o vzrokih ni, odprta vprašanja še dalje ostajajo odprta. Tabujev je vedno več. Ker sem bil prejšnji teden prisoten na kraju prekrška, t.j. v vlomljeni kripti v stari župni cerkvi v Turnišču, se mi zastavljajo vprašanja, a se hkrati ponujajo tudi odgovori.

Doslej še neznani storilci so namreč v začetku maja (kdaj natančno, ni znano!?) vdrli v grobnico grofovskega para Damiana in Katarine pl. Stadion-Thannhausen. Dohod do kripte je v ladji stare cerkve v Turnišču, zavarovan pa je bil z debelejšim lesenim pokrovom. Tega so nepovabljeni gostje nasilno dvignili in se podali v bivališče mrtvih plemičev. V obokani grobnici je petero krst, vendar se le za dve ve, komu sta pripadali. To potrjuje napis, vklesan na marmorni plošči. Govori namreč o zgoraj omenjenih zakoncih (Katarina je bila po rodu iz plemiške rodbine Ghika (Gyka), ki so bili posestniki beltinskega gospostva od 1816 do 1859), spodaj pa je v imperativni obliki vklesan stavek: Friede ihrer Asche! (Mir njihovemu pepelu!) Prav ploščo s tem napisom so nesrečniki vlomilci sneli s stene in pri tem se jim je izmuznila iz rok ter poškodovala lobanjo pokojne grofice Katarine. To nepridipravom ni bilo zadosti, saj so izza plošče izvlekli preostanke obleke ter z njo lobanjo. Okoliščine so seveda več kot zgovorne.

Zastavlja se vprašanje, kaj je gnalo neznance, da so vdrli v grobnico. Ponuja se odgovor o tem, da so to storili iz objestnosti, iz čiste poniglavosti ali kaj je še takšnih motivov.

Ob tem jih je morala voditi misel, da bodo naleteli na čudežne dragotine, na »zaklad« in podobno. Na vsak način pa so to bili nevedneži, kajti niti tega se niso domislili, da je kaj malo možnosti, da v grobovih pridejo do dragocenega nakita ali predmetov velike vrednosti. Neznanje se kaže tudi v tem, da so šli snemat ploščo z napisom Friede Ihrer Asche! v dvojnem ironičnem pomenu: če bi napis razumeli, ne bi iskali »zaklada« za napisno ploščo.

Kdorkoli je že bil tisti, ki je vlomil v plemiško grobnico, ga lahko označim za amoralnega, vendarle pa predvsem naivnega »človeka«. Vsega tega pa najverjetneje ne bi pisal, če bi bila stara župna cerkev primerno zavarovana, še zlasti pa dohod do kripte. Lesen pokrov ščiti vhod že skorajda dve desetletji in v tem času pristojnim ni (!) uspelo primerno urediti dohoda.

Turniški primer kaže, da je nekaj krivde tudi na drugi strani. Ob urejenem dostopu, ki bi se za spomenik kot je turniška cerkev vsekakor spodobil, se ne bi razvnemale strasti, a la »Indiana Jones«. In na koncu: naš odnos do dediščine se kaže tudi v tem, kako jo varujemo, a tudi, kako jo predstavijamo!

Janez Balažic

Nagrobna plošča iz grobnice v turniški cerkvi (foto: UNZ M. Sobota)

kulturni koledar ● kulturni koledar

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V pokrajinskem muzeju sta na ogled stalna zbirka in stalna likovna razstava.

MURSKA SOBOTA: V galeriji je na ogled pregledna razstava slik Nikolaja Beera. Odprta bo do 24. maja.

LENDAVA: V grajskih prostorih je odprta stalna razstava slik in kipov dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij. Na ogled je tudi spominska soba kiparja Györgya Zale.

LENDAVA: V galeriji v gradu razstavljajo člani društva šaleških likovnikov. Razstava bo odprta do 30. maja.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja slikarka Veronika Rakuš s Ptujske gore. Razstava bo odprta do 26. maja.

MURSKA SOBOTA: V prostorih študijskega oddelka Pokrajinske in študijske knjižnice je na ogled razstava Mihal Bakoš in njegov delež med prekmurskimi protestanti (ob 250-letnici rojstva).

ŠKUD Ljutomer prireja razstavo otroških risb v Galeriji Anton Trstenjak. Razstava je odprta od 21. maja do 18. junija. Razstavljena so likovna dela učencev, ki so bili v likovni koloniji Ex tempore.

PRIREDITVE

RADENCI: V petek, 22. maja, ob 17. uri bodo odprli večnamensko dvorano. Nastopili bodo plesna šola Kazina iz Ljubljane, plesna skupina Stil iz Maribora, pihalni orkester iz G. Radgone ter mešani pevski zbor Radenske.

VERŽEJ: Veržejski župnijski upravitelj g. Franc Maršič vabi na skupno praznovanje Marije Pomočnice, ki bo 24. maja s slovesno mašo pred farno cerkvijo. Maša bo ob 9.30, slavnostni pridigar bo ljutomersko-radgonski dekan g. Izidor Veleberi, po maši bo procesija.

MURSKA SOBOTA: V petek, 22. maja, ob 20. uri bo na balkonu študijskega oddelka Pokrajinske in študijske knjižnice literarni večer s predstavitvijo knjige Karoline Kolmaničeve — Klanec viničarke Ane.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti vsak dan od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

GORNJA RADGONA: Matična knjižnica je odprta vsak dan, razen torka od 8. do 18. ure.

LENDAVA: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10. do 18. ure, čitalnica pa v ponedeljek, sredo in petek od 7. do 18. ure, v torek in četrtek od 7. do 15. ure, v soboto pa od 8. do 12. ure.

LJUTOMER: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in četrtek od 8. do 17. ure, ob torkih in petkih pa od 8. do 15. ure. Vsak ponedeljek ob 16. uri so pravljične ure za otroke.

USPEŠNICE

V knjigarni Dobra knjiga vam za ta teden priporočajo: Josip Jurčič: SOSEDOV SIN, Mladinska knjiga;

Vergilius Maro: Publius ENEIDA, Založba Mihelač;

Rolf Stühmer: NARAVNE ZDRAVILNE MOČI, Državna založba Slovenije.

Nazaj v planinski raj . . .

Skupina argentinskih Indijancev Xingu gradi v rezervatu v bližini Ria de Janeira tipično kočo tamkajšnjih domačinov, kjer bo srečanje 500 predstavnikov Indijancev iz ZDA in Avstralije, ki se bodo udeležili junijskega svetovnega kongresa o ohranitvi okolja.

Z vesli čez Atlantik

Pred kratkim se je s kanarskega otoka Las Palmas enajst Francozov v čolnu na vesla odpravilo čez Atlantski ocean. Plovilo je dolgo 15,6 metra, široko pa 2,8 metra. Z njim naj bi v 40 dneh prepluli 2500 morskih milj do Antilov in tako bolj ali manj pluli po poti, ki so jo pred 500 leti opravile ladje Krištofa Kolumba. Drzni Francozi, katerih starost je povprečno 43 let, s svojim potovanjem ne nameravajo samo proslaviti Kolumbovega velikega dejanja, ampak bi radi postavili tudi nov rekord. Leta 1906 sta Angleža Mike Nester in Sean Clower Atlantik preveslala v 73 dneh, seveda le z dvema veslom. Od enajstih Francozov jih bo naenkrat veslalo osem. S seboj imajo 500 kg hrane, ki jim bo dajala potrebne kalorije za veslanje.

Cestna gradnja stoletja

V Butanu, državi med Indijo in Kitajsko, v zadnjem budističnem kraljestvu na vzhodu Himalaje, so se že leta 1961 odločili zgraditi 740 km dolgo cesto med Phuntšolingom na zahodu, skozi glavno mesto Thimpu do Sampdur Junkharja na vzhodu. Cesto še danes gradijo in jo bodo še dolgo, čeprav je pri gradnji zaposlenih okoli 30.000 ljudi. Ker se trasa ceste pogosto vzpenja nad tri tisoč metrov visoko, je gradnja zelo težka, vsak dan pa je zgradijo okoli 50 metrov. Rumena tabla na levi označuje, do kam bi morala biti cesta zgrajena tisti dan.

Kamenje bo govorilo

Človek je že stopil na Mesec, mogoče bo kmalu tudi na Mars, toda o tem, kaj se dogaja pod našimi nogami, vemo le malo ali nič. Osrčje naše stare dobre Zemlje je znanstvenikom popolnoma uganka, ki naj bi v naslednjih letih izgubila svoj veliki vprašaj.

Pri mestecu Windischescenbach v pokrajini Oberpfalz na nemško-češkoslovaški meji vrtajo trenutno v Zemljo najglobjo vrtino vseh časov, ki bo tudi najdražja. Vrtanje bo stalo 500 milijonov mark, načrtovana globina pa je 10 do 14 tisoč metrov. Na desetem kilometru bo znašala temperatura 300 stopinj, pritisk

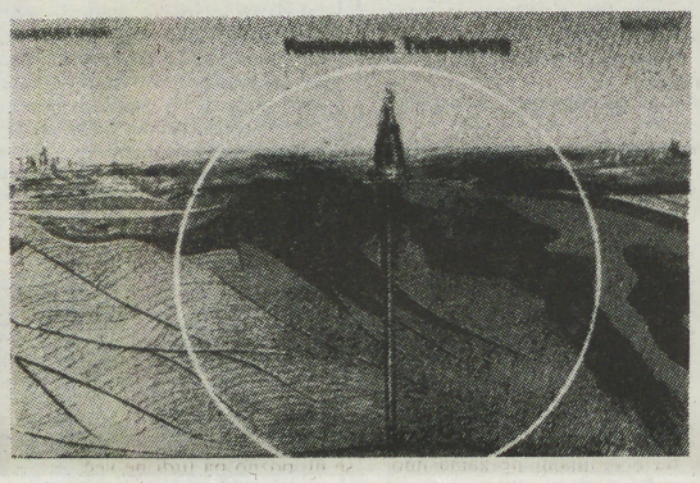

pa 2500 barov, to je prelomnica, po kateri postajajo kamnine mehke, iz granita nastane gnetljiva masa. Okoli vrtine, ki ima premer 22 centimetrov, se je zbralo 400 znanstvenikov iz vseh držav sveta, vsi s zanimanjem čakajo material iz nje. Poseg v sredino zemlje naj bi pokazal, kako se je tvorila zemeljska skorja, kako so nastali minerali in rudnine, ali nastajajo potresi zaradi premikanja celin in končno ali se da zemeljska toplota koristno izrabiti.

V Oberpfaltzu sta se pred 320 milijoni let združila dva prakontinenta Evropa in Azija, ob združitvi so bile na površino iztisnjene kamenine iz globine 30 kilometrov, celo morje je izginilo.

Znanstveniki naj bi pripravili kamenje, da bi »govorilo«. Izvedeli bi radi, kako je Zemlja nastala.

Leta 1994 nameravajo doseči globino 10 kilometrov in spraviti na površje kamnine, ki jih človeško telo še ni videlo. Globinski rekord v vrtanju v Zemljo so imeli do sedaj Rusi, prišli so do globine 12.066 metrov.

Mejec maj je fčasi biv mejec, v čteron se je proslavlo „dan mladosti" ali pred ten rojstni den maršala Tita, čleri je pa v mejec maj tudi premino. V čej radnji legiaj okouli toga nište nika več ne proslavla, nište nema nikšioga guča, pa nište nika v novinaj ne pijše. Pa se je moj pajdaš Bela nad ten malo zamislo. Posebno gda štć, pa po radiji čuje, ka se naši vodilni politiki tak prevažajo z države v državo, kak či bi svejt njuf biv. Doma pa parlament niti sklepčnosti ne zmore. Titof je sigdar biv sklepčen. Un se je tudi okoli vozo s šolskof ladjof-jadnicof. Naši pregnjejti se pa s šolskin eroplanon ne vrijajo pelati. V Titovi časaj je sakši, čleri je nej ižo zido lejko šou na počitnice na morje. Zdaj pa ido na morje samo tisti, čterin iže ništo. Či se pa zamislimo nad ten, ka je biv Tito sposoben ta necivilizirana balkanska plemena, kak ji zdaj vidimo, fkup držati brez bojne, pa eše v nekašon nadbalkanskon standardi, te bi ga pa trbelo eše idnouk proglasiti za herofa, namesto ka smo njegove slike doj z zidof zlučali, pravi Bela, pa tudi brat Džuzi.

Balkan ekspres (1.)

Na Dunaju sem vstopil na vlak, ki pelje proti Pragi in naprej proti vzhodni Nemčiji, ki je tedaj bila še DDR. Ko sem končno našel kupe, v katerem je bil sedež, ki sem ga rezerviral, sem bil prijetno presenečen, kajti ob vstopu me je objel prijetno osladen duh kuminovega likerja. Malo manj prijetno sem bil presenečen, ko mi je ob vstopu spodrsnilo, na likerju namreč, in sem se komaj ujel. Na srečo je bilo v kupeju le dvoje oseb. Čisto pri oknu desno gospod, kateremu je pred izlitjem pripadal že omenjeni liker, in na prvem sedežu desno mlajši moški.

Tako sem med padanjem in motoviljenjem s prtljago oba zgrešil. Ko sem si za silo opomogel, sem z navdušenjem ugotovil, da ne sedim ob moškem, ki je bil lastnik likerja. Pravim, bil, kajti potem, ko ga je polovico že uspešno spil, se mu je očitno pripetila nesreča in je preostalo polovico dragocene tekočine polil. Na srečo je bil večji del tekočine polit po tleh in zelo malo po sedežih.

- V trenutku, ko sem se usedel, sem s strastjo biologa pričel proučevati, kako živi organizmi reagirajo na kuminov liker. Svojih proučevanj do sedaj še nisem strnil in verjetno širšemu krogu bralcev ne bi bila posebno zanimiva, kar pa seveda ne izključuje ožjega kroga strokovnjakov.

Potem sta vstopili mladi Američanki, ki sta se usedli na preostala dva sedeža na moji, levi strani. Obema je seveda spodrsnilo na likerju, toda mlade Američanke so spretna bitja, športno vzgajana in sta sila varno pridrsali do svojih sedežev. Za trenutek sem pomislil, zakaj za vraga ne prirejajo drsalnih tekmovanj na kuminovem likerju, ampak na ledu.

Končno je vstopila še starejša dama (dunajska šola) in se po sili razmer usedla poleg lastnika likerja, ki je bil do tedaj napol v komi in ni dajal nobenih znakov življenja. Seveda je tudi njej spodrsnilo, a smo jo skupno ujeli. Ob daminem prihodu pa je možakar kar oživel. Tedaj sem dojel, da je mož doma iz južnejših predelov Balkanskega polotoka.

S tal je pobral prazno steklenico in jo ponudil dami, le ta je s kretnjo kneginje odbila takšno prostaško ponudbo, mož pa je istočasno z grozo ugotovil, da je steklenica [illegible] in dokončno prazna.

Tedaj se je obrnil k dami [illegible] rekel: »Babo ali: bi se [illegible]

Dama je odvrnila: »[illegible] huldigen sie bitte.«

Moški ji je pojasnil, da bi [illegible] takoj j . . . da bi ji izt[illegible] oči. Sedaj se je sele v polni m[illegible] ri izkazalo, kako nepoznan[illegible] nje jezikov škodi m[illegible] komunikaciji. Zato so nati[illegible] vni predniki pravili Nem[illegible] da so »nemci«, menili so n[illegible] mreč, da so nemi, ker se z n[illegible] mi ne morejo sporazumeva[illegible]

Baba oziroma dama je [illegible] vse ponudbe vzrajno in fino odgovarjala, očitno pa ni ra[illegible] mela bistva razgovora, ki je tako ostajal enosmerna komunikacija. Moški pa je kar [illegible] prej silil s svojimi ponudbami in je dami (babi) dopovedoval, kako bi on to dobro opravil.

Vse skupaj je potekalo v [illegible] omenjeni prijetno sladkasti atmosferi kuminovega likerja, ki je spominjala na [illegible] zgodbe. Med tem je pri p[illegible] tnik na levi začel pogovor z Američankami, tudi sam je bil Američan, po svoji verziji [illegible] dent na diplomatski fakulteti smer vzhodnoevropske so[illegible] stične države. Kratkoma[illegible] človek bi na sto metrov d[illegible] njem prepoznal ugrofna C[illegible]

Medtem ko smo se [illegible] vali češki meji, je naš [illegible] nec še kar naprej vztrajno [illegible] ril babi in ji dajal kaj galant[illegible] ponudbe, če upoštevam, da je [illegible] bila že sredi sedemdesetih [illegible]

(Nadaljevanje p[illegible]

Borivoj Repe

Mini humoreska

ONA in ON . . .

On je mislil, da je ona ONA.
Tudi ona je mislila, da je on ON.
Potem sta preostanek življenja preživela nesrečno.

Borivoj Repe

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Opazila boš nekoga, ki ga sicer že dolgo poznaš, a mu doslej nisi posvečala kakšne večje pozornosti. Pazi se, saj utegne biti vse skupaj dokaj zapleteno in lahko na koncu potegneš krajši konec prav ti.

On: Zaradi stvari, ki si jih naredil, te nekdo občuduje, ker pa si priznal tudi svoje napake, je to le še dopolnilo tvoj dober vtis. Sprejmi povabilo, saj se ti obeta nekaj, česar doslej še nisi doživel. Le tako naprej!

BIK

Ona: Dobro premisli, preden se boš odločila za korak, ki lahko dodobra spremeni tvoj odnos s partnerjem. Raje mu pusti malo več svobode. Tako se bo tudi on veliko bolj veselil ponovnega srečanja.

On: Pazi, da se ne boš izgubil v množici ljudi in poslov, v katere si se zapletel. Poskrbel bi lahko tudi za zdravje, saj ti lahko v nasprotnem tvoji veliki načrti enostavno padejo v vodo.

DVOJČEK

Ona: Kritičen pogled na dosedanje avanture ti bo odkril tvoje realne možnosti pri nekom, ki ti nikakor ne gre iz glave. Nikar se ne podcenjuj, ampak mu pokaži predvsem tvoje dobre lastnosti, slabe pa pusti za drugič.

On: Prišel boš v obdobje, korboš kvasil takšne neumnosti, da nihče ne bo mogel ločiti, ali je to napuh ali pa le gola naivnost. Prevelika odkritost se ti lahko še maščuje, zato raje popazi na svoje besede.

RAK

On: Kritično obdobje je sicer za tabo, vendar pa ti nihče ne more zagotavljati, da se ne bo ponovilo. Tokrat si jo odnesla poceni, toda kako bo naslednjič? Še najbolje bo, da se posveti malo boljši preventivi!

On: Navada, ki ti jo prijateljica sicer ne očita, je stvar, ob kateri bi se moral vsaj malo zamisliti. Nekdo ti sicer veliko pomeni, vendar ne toliko, da bi zaradi nje podiral stara prijateljstva.

LEV

Ona: Nikar se ne obotavljaj, ampak se pogumno spusti v tisto, kar si resnično želiš. Obnašaš se vse preveč rezervirano in zadržano, to pa v trenutnih razmerah ni ravno velika prednost, prej težava.

On: Poskusi se skoncentrirati na svojo okolico bolj v smeri prijateljstva kot poslov. To ti lahko v prihodnosti še zelo koristi. Glede partnerja so tvoje skrbi povsem odveč in dobro bi bilo, če bi se ji opravičil.

DEVICA

Ona: Dogajale se ti bodo nenavadne, vendar prav prijetne in zanimive stvari. S partnerjem boš imela v začetku nekaj težav, pozneje pa bosta vendarle uspela ugotoviti skupne interese. Denarja pa nikar ne razmetavaj!

On: Opravil boš dolgo odlašajoče opravilo in ponovno boš lahko zadihal s polnimi pluči. Še vedno pa ti ne bo uspelo urediti ljubezenskega življenja, saj se obnašaš, kot da ne veš, kaj hočeš. Potrudi se in ne bo ti žal.

TEHTNICA

Ona: Bodi pozorna na dogajanja okoli sebe, saj se bodo začele dogajati prav čudne in nenavadne reči. Partner bo posumil v tvojo zvestobo, zato mu raje posveti malo več pozornosti. Vsekakor ti bo to znal pošteno poplačati.

On: Preveč se boš navezal na nekoga, ki tega enostavno ni vreden. Je že res, da s trenutnimi razmerami ne smeš biti zadovoljen, vendar pa bi bilo koristno, da bi pravilno ocenil svoje zmožnosti.

ŠKORPIJON

Ona: Zaljubila se boš: ljubezen bo prijetna in globoka, ravno takšna, kot si jo želiš. Pokazala se bo možnost za spremembo v poklicnem življenju, s tem pa še obilo drugih ugodnosti, ki so vezane na to.

On: Poskusi se prilagoditi trenutnim tokovom v družbi, v kateri se giblješ. Ona te že dalj časa opazuje in potihem upa, da jo boš opazil. Pripravi se na precejšnje presenečenje na poslovnem področju!

STRELEC

Ona: Prijeten konec tedna se lahko sprevrže v [illegible] zo, ki jo že kar dolgo iščeš. Prijateljica ti bo odkrila velik[illegible] nost, ki pa si jo ti odkrila kar sama. Toda vseeno ti bo p[illegible] pri srcu.

On: Obeta se ti vznemirljivo srečanje, večer[illegible] na boš [illegible] tako, kot si si že dolgo želel. Zavisten prijatelj ti bo poskušal škodovati, a bo na koncu potegnil kratko prav on. Zaslužil pa boš poslovno plat življenja.

KOZOROG

Ona: Če boš poskušala na vsak način ugoditi prijatelju, se bo vse skupaj končalo karseda slabo. Vedno znova spuščaš v stvari, ki se te sploh ne tičejo in kjer lahko ustvariš le še večjo zmedo, kot je že.

On: Odkril boš, da je tudi prijateljstvo lahko prav lepo odmestilo minulemu neuspehu v ljubezni. Povsem drugačen pa je položaj na poslovnem področju, saj je prisel trenutek, ko boš lahko pobral sadove preteklega dela.

VODNAR

Ona: Nič dobrega se ti ne piše! Še najbolje bo, da se [illegible] neš in počakaš kakšno ugodnejše obdobje. Prijatelji te bodo [illegible] cer vabili, a se jih boš na vsak način hotela otresti, ker ti bo [illegible] koncu tudi uspelo.

On: Vse prehitro boš pozabil na svoje obveznosti in se prepu[illegible] stil lahkotnemu življenju. Res je, da v tem ne bo nič dosti [illegible] šne varnosti, vendar se boš zabaval kot še nikoli doslej.

RIBI

Ona: Počitek, ki si ga načrtovala, bo potreben [illegible] žiti. A vseeno se boš prav prijetno zabavala, saj bo [illegible] nutke preživela v bližini nekoga, ki ti dalj časa ne gre [illegible]

On: Izlet ti bo prinesel dolgo pričakovano sprostitev, ki [illegible] dala novih moči za doseganje ciljev. Posebno ugodno se [illegible] pisalo prav na ljubezenskem področju, saj se ti obeta nekaj [illegible] sar se boš še dolgo spominjal.

Skrivnost vaših dlani

Šifra:

Predvidevanja MS-92

Oseba, ki je poslala tole dlan brez drugih podatkov, je moški srednjih let. Moške dlani so večje, močnejše in črt je manj kot na ženskih dlaneh. Črte so tudi vidnejše in govorijo o moškem značaju, ki je manj čustven in občutljiv.

Končnice prstov in vidni utepi kažejo na sposobnost logičnega in kombinatoričnega razmišljanja. Razum prevladuje nad čustvi.

Palec je največkrat velik, kar še vedno dodatno potrjuje njihovo inteligentnost. Tudi majhni palci niso nobena ovira v življenju.

Palec našega bralca je v svojem prvem delu srednje velik in končnice prstov kažejo, da ste iskreni in pametni. Zato morajo biti vaši prijatelji takšni, kot ste sami. V odnosih z njimi je treba čutiti poštenost. V izjavah ste jasni, kar govorite, ima svoj smisel in poudarja bistvo.

V vašem življenju na žalost ni časa za čustva in ljubezen, oboje ste precej zanemarili, zato boste večni samec. Poročili se ne boste.

V opažanju ste pravi pikolovec, opazite vsak detajl, vsaka malenkost vas moti.

Dlan je trudna, dela se ne izogibate in tu ste neutruljivi. Če k vsemu še dodamo, da ste zelo dobrega zdravja in da boste najverjetneje dočakali visoko starost, se skoraj približamo vaši podobi.

V vašem življenju bi bilo treba vsekakor nekaj spremeniti. Morali bi se bolj odpreti in bolj uživati. Enostavno dovolite, da se vam zgodi kaj lepega, privoščite si in dajte življenju potreben zagon, pustite, naj vas nosi, preseneča in osrečuje.

Skupina ameriških biologov je dve leti proučevala sobne rastline in nato ugotovila: Rastline so najcenejše in najučinkovitejše orožje v boju proti onesnaževanju zraka. Čedalje več pisarniških uslužbencev se pritožuje nad glavoboli, slabostjo, težavami z dihanjem in alergijami. Vsa ta bolezenska znamenja naj bi bila nevarna za zdravje. V velike, tesno zaprte testne bokse so raziskovalci namestili rastline, ki so jih »obstreljevali« s strupi. Filodendron, na primer, je po 24 urah »uničil« 85 odstotkov strupa. Enako sposobnost so pokazale praprotnice, koruza, azaleje in lilije. Dve rastlini lahko celo pomirita spore med kadilci in nekadilci. Breza in difenbahija namreč posrkata tobačni dim. Znanstveniki še niso pojasnili, kako rastline strup predelajo, najpomembnejše pa je, da jim ne škodi. Namestimo torej v bivalne in poslovne prostore čim več rastlin.

Slikanje na steklo

Kako okrasiti dolgočasno ogledalo, vazico ali narediti sliko na stekleni ploščici? Potrebujemo konturno pasto v tubi, tanjši čopič, prosojne barve za steklo, uokvirjeno steklo ali drug steklen okrasni predmet in razredčilo.

Pred slikanjem z mehko krpo in razredčilom razmastimo stekleno površino. Pod steklo položimo papir z narisano skico motiva. Najprej narišemo obrise slike s pasto v tubi. Tubo držimo malce postrani in jo rahlo stiskamo.

Pustimo, da se konture posušijo, nato sliko pobarvamo.

Celotno sliko dobro posušimo in po želji steklo zapečemo še v pečici. Pečemo 20 do 30 minut približno 135 stopinjah Celzija. Tako povečamo odpornost barv na steklu. Pečenje stekla pa ni potrebno, saj so barve tudi brez tega odporne proti vodi in blagi raztopini praška. Nikar pa ne puščajte poslikanega stekla v vodi, da se dalj časa namaka.

Na opisani način lahko iz navadnega kozarca za vlaganje naredite čudovito vazo. Enako lahko poslikate tudi enobarvne keramične izdelke.

Zelo pomembno pa je, da ne slikamo na uporabno steklo in keramiko (skodelice, krožnik, kozarci) kajti barve so zdravju škodljive.

Medicina

Astma in sol

Kot za bolnike z visokim krvnim tlakom, velja tudi za astmatike, naj uživajo čim manj soli. Strokovnjaki so namreč ugotovili, da imajo astmatiki, ki uživajo slano hrano, več napadov in zaužijejo več zdravil proti astmi. Slabše delovanje pljuč povzroča najverjetneje natrij, ki ga vsebuje predvsem kuhinjska sol.

Kako z jajci?

Jajca v kropu ne bodo počila, če vodi pred kuhanjem dodamo malce kisa ali piva

× × ×

Sveža kuhana jajca se težko lupijo, saj se beljak drži lupine. Pomagamo si tako, da kuhana jajca prelijemo z mrzlo vodo in še mlačna trše povaljamo po pultu, da lupina razpoka v mrežico. Zatem jajca olupimo pod tekočo vodo. Pod jajce postavimo cedilo, da z lupinami ne zamašimo odtoka.

× × ×

Stepanje beljakov bo gotovo uspešno, če jih bomo naprej ogreli na sobno temperaturo, metlico za stepanje pa prej postavili za nekaj časa v zamrzovalnik. Kadar beljakov kljub temu nikakor ne moremo stepsti v sneg, jim dodamo žličko sladkorja in nekaj kapljic limoninega soka.

× × ×

Rumenjaki bodo ostali dlje časa sveži in gladki, če jih shranimo v mleku. Za nekaj dni jih lahko shranimo tudi tako, da jih previdno prelijemo s hladno vodo in postavimo v zamrzovalnik. Pred uporabo vodo odlijemo.

Muhe na vrtu

Če začnejo maja mlade rastlinice korenčka rumeneti, so jih skoraj zanesljivo načele ličinke korenjeve muhe. Ta zlasti v zavetnih legah prav rada izlega svoja jajčeca. Poškodovani koreni so grenki, grdega videza in jih moramo precej obrezati, če jih sploh hočemo uporabiti za jed. Površina je namreč močno razrita. Če korenje sejemo zelo zgodaj ali zelo pozno, se korenjevi muhi lahko ognemo: zgodaj jih še ni, pozno pa tudi ne več.

Maja ali tudi že prej venejo mlade rastline čebule ali česna. Liste izpulimo brez težav, saj so spodaj načeti. Spet nam je zagodla muha, tokrat čebulna. Če smo čebulček zaščitili s kakšnim od sredstev proti insektom, se muha ne bo pojavila, prizadete rastline pa takoj, ko opazimo, da je z njimi nekaj narobe, zalijemo z raztopino kakšnega od sredstev, ki nam jih svetujejo v trgovini.

Imamo tudi češnjevo muho, ki zelo zmanjša uporabnost češnjevih plodov, zlasti pri poznih sortah. Ta muha odlaga jajčeca na dozorevajoče plodove, kar je dodaten zaplet, saj moramo potem paziti na varnostno obdobje (karenco) pred obiranjem sadja.

MURSKI VAL ● MURSKI VAL

LESTVICA TUJIH SKLADB
NSTSNMV

1. TO BE WITH YOU — Mr. Big
2. DIAMANTE — Randy Crawford & Zucchero
3. HUMAN TOUCH — Bruce Springsteen
4. COULD'VE BEEN YOU — Cher
5. AIN'T MY BEATING HEART — Ten Sharp
6. STAY — Shakespears Sisters
7. THESE ARE THE DAYS OF OUR LIVES — Queen

PREDLOGI:
1. BANG BANG BANG — Tracy Chapman
2. VIVA LAS VEGAS — ZZ Top
3. YOU MAKE THE WHOLE WORLD CRY — Tanita Tikaram

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE NA MURSKEM VALU S KRŠČAKON, CEKRON PA Z MARELOF

1. REKA ŽIVLJENJA — Fantje treh dolin	5
2. PLANIKA — Ans. Nagelj	7
3. KJE JE TA MOJCA — Štirje kovači	3
4. MOJA GORENJKA — Ans. Krt	6
5. MOJ SLOVENSKI DOM — Ans. Antona Birtiča	2
6. NA IZLET — Savinjskih sedem	4
7. 25 LET — Alpski kvintet	1

PREDLOGI:
1. VEČ NE BOM ČAKALA — Ans. Henčka Burkata
2. OBLETNICA POROKE — Brane Drvarič
3. LEŽI VASICA ZA GORO — Ans. Borisa Kovačiča

Izpolnjene kupone pošljite do četrtka, 28. maja 1992, na naslov Murski val, Titova 29, 69000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE
7 veličastih
1. PODAJMO SI ROKE — Pop design
2. LE EDEN IZMED MNOGIH — Helena Blagne
3. OBČUTEK JE VAŽEN — Don Mentony band
4. MATI — Simona Weiss
5. MORDA PA TO JE SREČA — Karli Gradišnik
6. NE BOM TI LAGAL — Pop design
7. APRILSKE KAPLJICE — Be Radio

PREDLOGI:
ROJSTVA LUČ — Čuki
TISTO NOČ — Irena Vrčkovnik
BODI MOJA — Ivek Baranja

Kupon št. 17

Glasujem za skladbo:
- tuja _____
- domačo _____
- narodnozabavna _____

Ime in priimek ter naslov _____

domači ljubljenci

Zlata pravila šolanja psa

1. S šolanjem začnimo dovolj zgodaj — za psa bo učenje lažje, ker še ni pridobil slabih navad.

2. Pet vaj (k nogi, sedi, stoj, čakaj, sem, teci) obdelujemo vsako posebej — v logičnem zaporedju.

3. Pri učenju vedno uporabljamo povodec. Kadar ga odstranimo, je edino sredstvo, ki ga uporabljamo, naše povelje.

4. Naš glas naj bo vedno prijazen, toda odločen. Za različne ukaze uporabimo različen ton.

5. Držimo se istih besed in istega tona za vsak ukaz posebej.

6. Pes mora vedno ubogati v trenutku. Nikakor se ne smemo zadovoljiti z lenim izpolnjevanjem ukazov.

7. Ne pozabimo na pohvalo. Kadar vaja ni bila dobro opravljena, pohvale ne izrečemo.

8. Tako kakor ljudje imajo tudi psi »proste« dneve, ko je njihovo obnašanje drugačno kot po navadi. Spoštujmo njihove občutke, kot tudi oni razumejo naše.

9. Šolanje naj psu pomeni igro — naredimo učne ure prijetne in zabavne.

10. Ne pozabimo, da obnašanje odraslega psa odseva norme, ki jih je njegov lastnik pripravljen sprejeti. Seveda morajo te biti v skladu s tistimi, ki jih je pripravljena prenašati okolica. Potrudimo se, da bodo te norme visoke.

V naslednji številki bomo podrobneje pojasnili nekatere oblike šolanja psa.

KRIŽKRAŽ — MAJ 1992

Izrezano križanko z vpisano rešitvijo in svojim naslovom pošljite v modri ali beli pisemski ovojnici na naslov: TV Slovenija, p. p. 380, 61001 Ljubljana. Na pisemsko ovojnico pripišite: Križkraž. Pri žrebanju bomo upoštevali rešitve, ki jih bomo prejeli do srede, 3. junija 1992.

■	TV1	TV2	TV3	■	KRIŽANKA VINKO KORENT	■	■	■	■	TV4	■	■
■				K	■	TV5						
TV6					■	A	L	K		V	A	
■				L	Z	I	J	A	■ TV7		O	L
■				I	TV8 / TV9					TV10	■	■
■				■		E	■	D			A	R
■				R		L	O	■			L	O
■				A		TV11						
■				N		■	S	E			N	A

Vaš naslov .....

.....

Po Dnevu zemlje in Dnevu okolja pridejo zemeljski dnevi

Naš sedanji zemeljski položaj še najbolj spominja na tiste prizore s trebušastimi majhnimi angelčki, ki držijo v rokah zemeljsko kroglo. Vedno, ko sem videl tovrstne upodobitve, me je prevzel nekak strah, kaj bo, če pacavi fantič okroglo zadevico izpusti in se ta raztrešči.

Potem nam ne bodo potrebni nobeni dnevi zemlje in okolja več — oba sta minila, prvi je bil aprila, drugi v začetku maja — in zdaj vem, tudi po zaslugi vseh teh dnevov varstva okolja in naravovarstveniških akcij, da so slikarji, ki so upodabljali zemeljsko kroglo v rokah fantinov, spet enkrat delovali po božanskem navdihu.

Bolj daljnovidno kakor vsa Velika znanost in vsa druga modrost. Natančno tako se nam dogaja, točno toliko smo gospodarji svojega položaja. Sami smo svoj nepredvidljivi otrok, držimo se v svojih nepredvidljivih rokah.

Slikarji in lišparji

Kaj navsezadnje pomaga, če se tu in tam organizira odvoz odpadkov ali se z mladim drevjem zasadi rdeče blato v Kidričevem? Pomaga toliko kot brisanje nosu, če si prehlajen.

Vsekakor pa dnevi zemlje in naravovarstveniške akcije govorijo o tem, da je s planetom nekaj hudo narobe. Tako narobe, da to opažajo celo tisti, ki so še do nedavna menili, da je na svetu potrebno samo tu in tam kaj popraviti, polišpati, pa vse spet prav in v redu. Slikarji pa so v duhu gledali propadanje globusa. Na srečo je slikarjev čedalje več, vendar še vedno ne dovolj, niti se, na žalost, najpogosteje ne pojavljajo v vrstah tistih, ki so najbolj vplivni.

Junija bodo skušali v **Riu de Janeriu** slikati na veliko platno. Tam bo svetovne konferenca o uporabi energije in škodljivih posledicah njene zlorabe. Kajti svet propada, nihče od najbolj odgovornih pa tega noče vzeti čisto zares.

Direktor washingtonskega Wordwatch Instituta pravi, da vsakdo, ki pogleda v ustrezen jutranji časopis, ve, za koliko so padle ali zrasle delnice, nikjer pa ne piše, da »se je od včeraj na danes v ozračje napihalo 55 milijonov ton ogljikovega dioksida«.

Zakaj svet propada, torej vemo. »Polovica plinov, ki povzročajo učinek tople grede, prihaja od energetskih virov,« pravi švicarski podjetnik Stephan Schmidheiny. Od tistih virov, ki jih imenujemo »fosilni«: premog, nafta, zemeljski plin. Z njimi se poganja naprej zemeljska civilizacija. Brez njih ne bi bilo čez pet milijard današnjega človeštva.

Spretni smo že, ne pa tudi dovolj pametni

Dobro, preigrajmo neki scenarij. Recimo, da je ljudi na Zemlji preveč, preveč pa nas je zato, ker znamo spretno, nikakor pa ne dobro izkoriščati fosilna goriva. Zato se množimo bolj, kot bi se smeli. S pridobitvijo spretnosti izrabljanja fosilnih goriv smo izgubili občutek za plodilno mero.

Čim več pa nas je, tem več energije porabimo.

S planetarnim asketizmom ni mogoče računati. Ljudje na sploh nismo pripravljeni opustiti tega življenjskega stila, vsaj zlepa ne. Ne bomo se odločili, da bi prostovoljno opustili način življenja, ki je vsaj še za zdaj razmeroma ugoden.

Civbilizacijskega ugodja ne bomo deponirali v zameno za Ugodje« obstoja oziroma za neko drugo ugodje, ki bi ga lahko imenovali »kulturniško« oziroma »holistično« (celostno): **da bi namreč živeli bolj od prisluškovanja reem kot pa od njihovega uživanja in posedovanja.**

Je potemtakem potrebno dopustiti, da se človeštvo po maltuzijansko razredči? Toda do katere meje in kje?

Pa tudi če se, na primer, človeštvo razredči po evropocentričnem rasističnem vzorcu, torej tako, da se število prebivalstva zaradi bolezni in lakote zmanjša predvsem v prenaseljenem tretjem svetu, ali bo to rešilo preostanek? Bodo preživeli potem vedeli živeti drugače, se bodo odpovedali življenjskemu stilu, s katerim so pomorili velikansko število prebivalcev zemeljskega planeta?

Prav gotovo ne. Kar prepričani smo lahko, da bi šli še enkrat po enaki poti. Iz razloga, ki smo ga omenili že prej: nagnjenost k ugodju je med množicami večja kot samoohranitveni asketizem. Edino, kar bi nas izučilo, bi bila neka katastrofa z omejenim obsegom in po celotnem planetu. Toda prav zares po celotnem in tako, da bi bili razmeroma enako prizadeti vsi, tudi politični voditelji.

To pa si je že dokaj težko predstavljati. Politiki so se vedeli zaščititi že pred drugimi, manj »svetovnimi« nevarnostmi. Samo pomislimo na kočevska in druga zaklonišča.

Vešči in nemočni, toda v upanju

Torej tehnika? Nas lahko reši tako imenovani razvoj znanosti? Mnogi tehniki pravijo, da nas lahko. Vendar pa so razprtije, tekmovanje, sovraštvo in rivalstvo tako močni, da večkratno presegajo tehnično pamet.

Kakorkoli črne so napovedi, človeštvo vedno živi tudi iz nekega upanja. Zdaj se pripravlja na konferenco v Riu, na kateri želijo tako industrijske kot tudi dežele v razvoju sprejeti ukrepe za omejevanje izpuščanja ogljikovega dioksida v ozračje. Obeti na uspeh so kajpada skromni. Ameriški predsednik Bush je že izjavil, da njegova država ne bo sprejela nikakršnih omejitev za izparevanje ogljikovega dioksida, čeprav njegova država prispeva četrtino vseh svetovnih izpuhov.

Kitajcev je kar nekajkrat več kot Američanov. 76 odstotkov svojih potreb po energiji si zadovoljujejo s sežiganjem premoga, premog pa je med vsemi fosilnimi snovmi, ki poganjajo našo civilizacijo, najnevarnejši onesnaževalec.

»Če bi 1,1 milijarde Kitajcev izpihala po glavi v ozračje prav toliko ogljikovega dvokisa kot vsak posamični Američan, namreč 20 ton po glavi na leto, bi bila življenjska osnova človeštva uničena, še preden bi se rodila druga naslednja generacija,« piše časopis Spiegel.

Vsega preveč

V ozračje pride letno 20,1 milijarde ton ogljikovega dioksida. Začarani smrtonosni krog je sklenjen. Velikanske količine zdaj že uničujejo gozdove, ki bi ga morali posrkati in očistiti. Kajti po drugi strani je prav ta plinska mešanica življenjsko potrebna. Zagovorniki zlate sredine vidijo v tem potrditev svoje filozofske vrhunske resnice: ničesar preveč, v vsem je najboljša srednja mera — kakor je rekel že antični modrec.

Stoletja dolgo je človeštvo tako tudi živelo. Z izjemo kakšnega dalmatinskega krasa, ki so ga do goljave spravili s sekanjem lesa za beneško ladjevje.

Vendar pa smo danes veliko bolj povezani med seboj. Čim več nas je, tem bolj. Tudi v strokovnih vprašanjih.

Strokovnjaki so enega mnenja. Zadeva okrog ogljikovega oksida je dramatična, gre za življenja stotin milijonov ljudi. Celo izvedenci, združeni v Rimski klub, ki so 1972. prvi opozarjali na meje rasti, zdaj pravijo: »S težkimi srci predlagamo, da naj ostane odprta tudi opcija jedrske cepitve, ker je nemara manj nevarna kot sežiganje nafte in premoga«.

Prej omenjeni direktor Worldwatch Instituta Lester Brown ostaja še naprej popoln nasprotnik jedrske energije, predlaga pa, da bi v času prehoda od nafte in premoga na čistejšo energijo izkoriščali predvsem zemeljski plin.

K drugačnim virom

Človeštvo — v glavnem — da zahodnjaško — danes porablja preračunano v nafto, 8 milijard ton toplotne energije. Leta 2000 bo to že 9,3 milijarde ton.

Od teh milijard ton odpade na nafto 39 odstotkov, na premog 27 odstotkov.

Električne energije iz vode le pridobimo v svetovnih razmerah nostih za 6 odstotkov, vse pa jedrske za 5. **Vsi blagi energetski viri, od sonca, vetra, biomase do zemeljske toplote, znesejo manjši odstotek..**

Ludwig Boelkow, ki je nekoč v svojih tovarnah izdeloval satelite, zatrjuje, da je edina šansa naših ga človeštva v prihodnosti izgnanstvo ditev »vodikovega gospodarstva« ob pomoči sončne energije. Menda je danes večina strokovnjakov enakega mnenja, z izjemo ameriške vlade, ki je v mnenju nekaterih obsedena z poceni nafto«.

Prav tako je smiselno računati tudi na vodno energijo in energijo vetra. Veliko si obetajo od napeljave superprevodnikov, ki bodo omogočili, da bodo lahko električno energijo v bateriah elektrarn z majhnimi izgubami prenašali na daljave. Za vodno električno energijo je to pomembno, ker je za njeno pridobivanje potrebno na veliko posegati v naravo, toda to na nasseljenih območjih ni mogoče. Z napeljavo superprevodnikov bo lahko pridobljeno darno prihajala iz oddaljenih elektrarn.

Nekateri se zelo navdušujejo nad vetrom. Cena kilovatne ure električne energije iz izpopolnjenih mlinov na veter se že približuje ceni enake količine energije iz najsodobnejše termoelektrarne na premog.

Najbolj obetavna pa je sončna energija. Šibka točka vseh drugih alternativnih virov energije je, da se ne dajo shranjevati. Pri Boelkowu je to pri sončni energiji možno, ker je je dovolj, da jo lahko pretvarja v vodik. Tega pa je mogoče shranjevati.

ŠTEFAN

Mitja Slavinec **2**

Tekoči kristali

V naravi srečamo snov v treh različnih agregatnih stanjih: plinastem, tekočem in trdnem. Za pline je značilno, da se razširijo po vsem prostoru, ki jim je na razpolago, molekule (to so njihovi osnovni gradniki) pa med sabo skoraj ne sodelujejo. Tekočine so omejene s svojo površino, molekule med sabo bolj sodelujejo, še zmeraj pa se lahko skoraj prosto gibljejo. Trdne snovi so v najbolj urejenem agregatnem stanju. V kristalih, recimo, sta vsaka molekula ali atom na točno določenem mestu in od te ravnovesne lege se lahko le malo odmakne. Tem odmikom pravimo termično gibanje. Značilnost kristalov je še, da ni vseeno, v katero smer se atom odmakne. V nekatere smeri se laže kot v druge. Zato trdne snovi v splošnem nimajo v vse smeri enakih lastnosti, pravimo da so anizotropne. V plinih in tekočinah, kjer se molekule lahko prosto gibljejo, pa so vse smeri enakovredne. Takim snovem pravimo, da so izotropne

Ob prelomu stoletij pa so odkrili snovi, ki so se glede agregatnega stanja obnašale kot tekočine, glede optičnih lastnosti pa so bile anizotropne, podobno kot pri kristalih. Zaradi tega so dobili ime tekoči kristali. Na začetku so se omenjali le kot zanimivost. S časom pa je zanimanje zanje upadlo, saj pri njih niso našli nobene uporabne vrednosti. S smetišča zgodovine so jih pobrali v drugi polovici stoletja, ko so ugotovili, da lahko z zunanjim električnim ali magnetnim poljem enostavno vplivamo na njihove optične lastnosti. To pomeni, da ob prisotnosti zunanjega polja svetlobo prepuščajo, ko pa polja ni, je ne prepuščajo. Možna je tudi obratna kombinacija, ki ob prisotnosti zunanjega polja svetlobe ne prepuščajo. Množično so se najprej pojavili kot optični prikazalniki ali LCD (Liquid Crystal Display). V grobem si oglejmo njihov princip delovanja.

Tekoči kristali so zgrajeni iz diskastih ali paličastih molekul. Njihova orientacija v prostoru je odvisna od zunanjih razmer, če jih na primer damo v zunanje polje, se palice postavijo v smeri polja. Za optične prikazalnike so najpomembnejši tekoči kristali, ki so urejeni v plasti, njihova smer pa se iz plasti v plast zasuka, tako da vzdolž plasti opisujejo vijačnico. Takim pravimo holesterični tekoči kristali.

Svetloba je elektromagnetno valovanje, podobno kot recimo radijski ali televizijski valovi. Pri prehodu skozi snov svetloba atome odmakne od ravnovesnih leg. Če jih odmakne v vse smeri, potem je to nepolarizirana svetloba, če pa jih odmakne le v določeno smer, pa je to potem polarizirana svetloba. Svetloba iz žarnice na primer je nepolarizirana, lahko jo pa s posebnimi snovmi, ki jih imenujemo optični polarizatorji, polariziramo. To pomeni, da skozi polarizator pride le svetloba, ki je bila polarizirana v smeri, ki jo polarizator prepušča **(slika 1)**. Skozi dva prekrižana polarizatorja torej ne pride nič svetlobe.

Če se polarizirana svetloba širi skozi plast holesteričnega tekočega kristala, se ji polarizacija vrti, kot se vrtijo molekule tekočih kristalov. To pomeni, da tudi skozi dva prekrižana polarizatorja, med katerima je plast holesteričnega tekočega kristala, ki je ravno tako debela, da se molekule zavrtijo za pravi kot, pride svetloba. Tekoči kristali ji namreč ravno prav zavrtijo polarizacijo. Če pa pravokotno na plast deluje zunanje električno ali magnetno polje, se molekule zavrtijo v tej smeri in polarizacije več ne vrtijo. To pomeni, da skozi polarizatorja ne pride nič svetlobe. V prvem primeru je prikazalnik svetel, v drugem pa temen. Zelo ugodno pa je, da že precej šibka polja tekočim kristalom spremenijo smer, tako da optične prikazalnice lahko krmilimo z nizko napetostjo, ki jo dobimo iz baterij (v digitalni uri recimo).

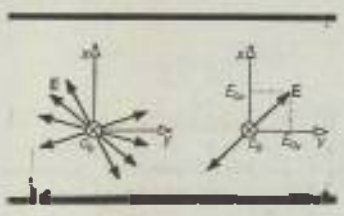

Nepolarizirano (a) in linearno polarizirano (b) elektromagnetno valovanje. Narisane so amplitude jakosti električnega polja v ravnini, ki je pravokotna na smer razširjanja valovanja, za nekaj zaporednih trenutkov.

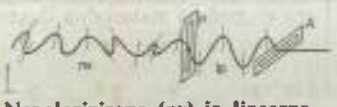

Nepolarizirano (nv) in linearno polarizirano (lp) valovanje na prožni vrvici. P polarizator, A analizator. Za analizatorjem ni valovanja. Daljice kažejo smer gibanja delov vrvice.

Na lastnosti tekočih kristalov lahko vplivamo tudi s temperaturo. Od nje je odvisno, kako hitro se molekule iz plasti v plast vrtijo, od tega pa je odvisno, kakšne barve svetloba se odbije. Pri določenih temperaturah se odbije na primer rdeča svetloba, pri drugih pa spet svetloba kake druge barve. To s pridom uporabljajo v medicini, pri proučevanju temperature na človeški površini. Pacienta namažejo s tekočimi kristali in iz njihove barve potem lahko sklepajo, kakšna je temperatura telesa na določenem mestu in kako se ta temperatura spreminja. V vsakdanjem življenju pa je ta lastnost tekočih kristalov uporabna predvsem pri hitrem merjenju telesne temperature ali pa pri sobnih termometrih.

Listič, v katerem so tekoči kristali, si položimo na čelo in iz barve oziroma črke, ki se pojavi, sklepamo, ali je temperatura previsoka ali pa smo zdravi.

V zadnjem času pa so postali zanimivi predvsem tekoči kristali, ki so v obliki majhnih kapljic razpršeni v polimerih. Velikost teh kapljic je okrog tisočinke milimetra. Od tega, kako so znotraj njih urejene tekoče kristalne molekule, je odvisno, ali prepuščajo svetlobo ali ne. Na **sliki 2** je nekaj mikroskopskih fotografij kapljic tekočih kristalov z različno ureditvijo molekul. Na njihovo ureditev pa spet vplivamo z zunanjim poljem, torej z električno napetostjo. Če kapljice vgradimo v steklo, lahko preko električnega stikala vplivamo, da je steklo svetlo ali temno. To je zelo podobno, kot delujejo fotosenzibilne leče za očala (tudi v teh so tekoči kristali), ki na soncu postanejo temna, v temi pa svetla. V upajmo, bližnji prihodnost torej za zatemnjevanje ne bomo več potrebovali temnih zaves, ampak bomo to uravnavali s stikalom. General mottors zelo podpira tovrstne raziskave, tako da bodo v svoje avtomobile vgrajevali stekla, ki jih bomo lahko na ta način podnevi zatemnjevali. Slaba

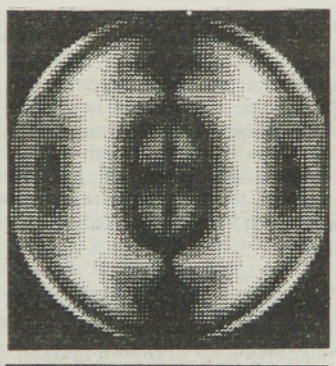

lastnost zatemnjenih stekel je namreč, da je ponoči vidljivost skozi njih zelo slaba.

Ogledali smo si le nekaj primerov, kjer lahko s pridom uporabimo tekoče kristale. Njihova uporabnost v vsakdanjem življenju je izjemno velika in to je vzrok, da se zelo veliko znanstvenikov po svetu in tudi doma ukvarja z njihovim preučevanjem. Zato se zelo veliko znanstvenikov po svetu in tudi doma ukvarja z njihovim preučevanjem. Zato je zelo veliko slovenskih člankov objavljenih v svetovni strokovni literaturi. Na inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani deluje pod vodstvom prof. Roberta Blinca močna skupina fizikov, ki se ukvarja z eksperimentalnim preučevanjem različnih tekočekristalnih struktur. Na oddelku za fiziko Fakultete za naravoslovje in tehnologijo pa so se ob prof. Slobodanu Žumru, ki predava tudi na univerzi v Kentu v Ohiou, zbrali fiziki, ki se ukvarjajo s teoretičnim proučevanjem tekoče kristalnih kapljic. Predvsem za domače znanstvenike je ugodno tudi to, da raziskave na tem področju niso povezane z dragimi aparaturami, tako da so nam dostopnejše.

Mitja Slavinec

Feri Maučec **20**

Almanah pomurskega rokometa

Proslavili 25 let pomurskega rokometa

Četrtstoletni jubilej je Pomurska rokometna zveza Murska Sobota proslavila maja 1982 v Veliki Polani. O prehojeni poti je govoril predsednik zveze Marko Genda, zaslužnim posameznikom pa so podelili priznanja — plakete. Te so prejeli: Evgen Titan, Peter Sraj, Vlado Roškar, Franc Klemenčič (vsi iz soboške občine), Martin Hajdinjak, Terezija Donko in Jože Vugrinec (vsi iz lendavske občine) ter zakonca Irena in Tone Pevec (radgonska občina).

V tekmovalni sezoni 1982/83 sta v slovenski ženski rokometni ligi tekmovali ekipi Polane in Radgone. Polana je s 23 točkami zasedla peto, Radgona pa z 11 točkami deseto mesto. V drugi slovenski moški rokometni ligi vzhod je zmagal Polet iz Murske Sobote z 29 točkami tretji, Krog pa s 17 točkami osmi. V drugi slovenski ženski rokometni ligi vzhod je Beltinka iz Beltinec z 12 točkami zasedla tretje mesto. V pomurski moški rokometni ligi je zmagala Beltinka z 12 točkami pred Tokom iz Črenšovec, 6, in Lendavo, 3 točke, v pomurski ženski rokometni ligi pa je bila najboljša druga ekipa Polane s 13 točkami pred Tokom, 7, in Radgono, 4 točke.

V tekmovalni sezoni 1983/84 so rokometaši Poleta kot prvak druge slovenske lige zopet tekmovali v slovenski ligi, vendar osvojili le 15 točk, zasedli deseto mesto in izpadli iz lige. Zaradi nerednega tekmovanja so Poletu odvzeli 4 točke, kar je bilo usodno. V tej tekmovalni sezoni je bila slovenska ženska liga razdeljena v dve skupini. V vzhodni skupini so tekmovale pomurske ekipe: Polana, Radgona in Beltinka. Odlične so bile Polančanke, saj so s tremi točkami prednosti postale jesenske prvakinje, kar je bil največji uspeh ob praznovanju 10-letnice kluba. Na koncu je Polana za las zamudila prvo mesto, saj je s točko zaostala za Šmartnim zasedla drugo mesto. Za Polančanke je bila usodna derbi tekma v Šmartnem, ki so jo izgubile. Radgona, ki je v jesenskem delu tekmovanja osvojila osem točk, je spomladi prenehala tekmovati. Beltinka pa je s štirimi točkami zasedla zadnje mesto. V drugi slovenski moški rokometni ligi vzhod so solidno tekmovali Banovci, saj so s 30 točkami zasedli drugo mesto. Krog pa je zbral 22 točk in zasedel sedmo mesto.

V pomurski moški rokometni ligi je naslov prvaka osvojilo moštvo Toka iz Črenšovec s 24 točkami pred Lendavo in Radgono, ki sta zbrali po 20 točk. V pomurski ženski rokometni ligi je bila najboljša druga ekipa Polane pred Radgono, obe ekipi sta zbrali po 20 točk, tretje pa so bile rokometašice Indipa iz Lendave.

(Nadaljevanje)

Rokometaši Beltinke iz Beltinec leta 1978. Stojijo od leve: Genda (predsednik), Kavaš, T. Horvat, Rous, Györek, Kumpuša, Pavlinjek, Tušek, Strniša (trener). Čepijo: Novak, Štaus, J. Horvat in Simič.

Jože Hartman — igralec in dolgoletni sekretar Pomurske rokometne zveze Murska Sobota

Odkrili mladega vlomilca

Uprava za notranje zadeve Murska Sobota nas je obvestila, da so delavci policijske postaje Murska Sobota v zadnjih tednih le posebno vneto raziskovali številne tatvine in vlome v Murski Soboti. Na podlagi zbranih dokazov so utemeljeno osumili mlajšega mladoletnika iz Murske Sobote. Pri obravnavi so sodelovali tudi delavci kriminalistične službe, specializirani za delo z mladoletniki. Mlajši mladoletnik je osumljen storitve kar 14 kaznivih dejanj, ki jih je naredil v marcu, aprilu in maju. Tako naj bi vlomil v kiosk slaščičarne, kiosk Tobaka, v več osebnih avtomobilov, v invalidske delavnice Solidarnost, v igralnico Zvezde, v kiosk trgovine Zelenjava ... Tudi naj bi »zbiral« razne dele z avtov, koles z motorji in navadnih koles. Ugotovili so, da je povzročil za 250.000 tolarjev škode. Policija je že podala kazensko ovadbo temelinemu javnemu tožilcu v Murski Soboti. Š. S.

Sekira v tujem gozdu

Nekaten, kot kaže, kradejo kar srake. Neznanec je sekal v gozdu gozdnega gospodarstva Murska Sobota v Bodoncih, in sicer je podrl devet gabrov, šest bukev, tri hraste, dve smreki in po eno jelšo in češnjo. Omenjena drevesa so merila več kot 10 kubičnih metrov, škoda pa znaša dobrih 40.000 tolarjev. Gozdne tatvine so se na goričkih območjih že »udomačile«, saj ljudi ne vznemirjajo preveč. Drugače je na »Markovskem«, kjer ni gozdar, ampak imajo zasebniki le po nekaj »oštevilčenih« dreves, in če si kako izmed njih padlo, bi bila prava katastrofa.

Tudi stopnice kradejo

V stolpnici stanovanjskega bloka na Starem trgu 1 v Ljutomeru pogrešajo lesene zložljive stopnice, ki so jih uporabljali za hojo na podstrešje. Z nenavadno tatvino je storilec oškodoval lastnika bloka komunalno stanovanjsko podjetje Ljutomer za 30.000 tolarjev. Domnevamo, da si je stopnice »sposodil« kak novogradilelj.

Oskubljena zastava

Beremo, da na nekaterih zuzemomurskih območjih kradejo avtov ne le dele, ki jih je preprosto sneti, ampak tudi take, do katerih je težje priti, na primer vetrobranska stekla. V Bodoncih na Goričkem pa so zagnali prepak že ob pogledu na zastavo 101, katere lastnik je Evgen D. Z. ara, ki je bil parkiran pred gasilskim domom, je nekdo odvil vzvratno ogledalo in desno luč.

Vlom v stanovanje

Doslej neznani storilec je vlomil v nedograjeno hišo v Ižakovcih, hišna številka 151 a, katere lastnik je Jože K. iz Ižakovec, vendar je na delu v tujini. Nepridiprav je preiskal vse prostore, ukradel transistorski sprejemnik, nekaj steklenic vina in piva. Vlomilec je po vsej verjetnosti računal na »izkupiček«, saj je najbrž pričakoval, da bo v hiši zdomca našel devize. Sicer pa tudi škoda v znesku 10.000 tolarjev ni zanemarljiva.

Požar v stanovanju

V stanovanju Andreja K., Radmci, Kidričevo naselje, se je tudi nekega dne pojavil ogenj. Nihče ga ni podtaknil, ampak je nastal iz malomarnosti pri delu za štedilnikom: Matjaž F. je utrujen, je pozabil zapreti plin na plinskem štedilniku, zato se je vnela ogrinjala v ponvi. Posredovali so sosedje in začetni požar pogasili. Lahko bi se končalo drugače.

Eksplozija v Murski Soboti

Bomba v Cankarjevi ulici

Komajda so se utišale govorice in sodni postopek zoper obtoženega, ki je pred meseci odvrgel bombo v Beltincih, že spet bomba, tokrat v Murski Soboti! V petek, 15. maja, v zgodnjih jutranjih urah je nekdo odvrgel vojaško bombo, v kateri naj bi bilo kar 3600 svinčenih kroglic! Padla je na dvorišče Kučanovih v Cankarjevi ulici, ob katerem pa je dvorišče Žižkovih. Med dvoriščema ni ograje, ampak le vrtni robnik, zato ni mogoče ugotoviti, komu je bila namenjena bomba; Kučanu, ki je delal na skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ali pa Žižku, ki je bil trgovec, zdaj pa se s tako dejavnostjo ukvarjajo njegovi družinski člani. Se je kdo hotel kateremu od njiju maščevati? Za kaj? Bombna eksplozija je povzročila večjo škodo na Kučanovi stanovanjski in Žižkovi poslovno-stanovanjski hiši, saj so popokala okenska stekla, svinčene kroglice so poškodovale pročelja obeh objektov, hudo zdelan je Žižkov osebni avto, saj se je razletelo zadnje avtomobilsko steklo, šasijo »krasijo« vdolbine ...

Delavci organov za notranje zadeve mrzlično iščejo metalca bombe. Neuradno smo zvedeli, naj bi bil med osumljenci nek Zagrebčan, ki da je pred časom grozil po telefonu. Vzrok: »kratek stik« v poslovnih odnosih.

Š. S.

Kučanovi in Žižkovi so dobri sosedje, zato med dvoriščema ni običajne ograje in vidne meje. Bomba je »pristala« v Kučanovem okrasnem grmičevju, potem pa se razletela. Še sreča, da ni zadela ljudi.

Foto: Š. S.

Gasilski jubileji

Ob 110-letnici novi prostori

Gasilsko društvo Orehovci je eno od štirih v radgonski občini, ki bo letos proslavilo visok jubilej — 110-letnico delovanja. Na ta pomembni krajevni dogodek, ki ga bodo proslavili 28. junija, se po besedah predsednika društva Marjana Edšida že dalj časa skrbno pripravljajo, saj ga želijo dostojno proslaviti. V ta namen so imenovali poseben pripravljalni odbor, ki ga vodi Branko Pintarić ob vsestranski pomoči upravnega odbora društva. Ker ob jubileju nameravajo predati namenu nov dom gasilcev in vaščanov, hitijo še z zadnjimi gradbenimi deli pri dokončni ureditvi fasade na domu. Večino del so pri gradnji doma, ki so ga začeli graditi že leta 1975, opravili prostovoljno, pri tem pa so jim denarno pomagali tudi vaščani s prispevki, krajevna skupnost Črešnjevci—Zbigovci in radgonska občinska gasilska organizacija. V domu gasilcev in vaščanov bodo imeli dvorano za razne prireditve in shode, orodjarno, manjši prostor ter kuhinjo in sanitarije. Gasilsko društvo Orehovci, ki je zelo delavno, si je leta 1988 kupilo novo motorno brizgalno, pred dvema letoma pa še orodno vozilo. Imajo tudi drugo potrebno gasilno opremo. Želijo si le novo sireno.

Društvo šteje okrog 50 članov, večinoma starejših. Prizadevajo pa si, da bi po dograditvi doma gasilcev in vaščanov, kjer je bila celotna vas zelo angažirana, ponovno aktivirali mladinsko gasilsko desetino. Ob praznovanju 110-letnice gasilskega društva Orehovci bodo pripravili gasilsko vajo, na kateri bodo sodelovali tudi gasilci iz sosednje Avstrije in se predstavili z najsodobnejšo opremo. Na proslavi visokega društvenega jubileja bodo blagoslovili novi objekt ter zaslužnim posameznikom podelili republiška in občinska gasilska odlikovanja in priznanja. Krajani Orehovec so ponosni na novi dom gasilcev in vaščanov z urejenim vodovodom, telefonom in okolico, zato ni nobene bojazni, da do jubileja ne bi naredili še vse potrebno ter tako dogodek slovesno zaznamovali.

F. Maučec

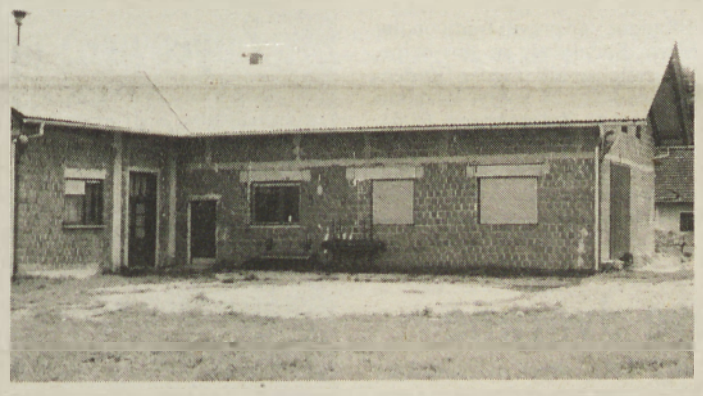

Dan gasilcev ob obletnici

Med najstarejša gasilska društva v Pomurju spada gornje radgonsko, ki letos praznuje visok jubilej — 110-letnico delovanja. Gre za najmočnejše gasilsko društvo v radgonski občini, ki že vrsto let opravlja tudi vlogo občinskega centra. Radgonsko gasilsko društvo šteje 218 članov in ima člansko, mladinsko in pionirsko desetino, medtem ko v društvu pogrešajo ženske. V okviru društva pa deluje tudi enota za reševanje na vodi in iz nje ter gasilski oktet. Je sodobno opremljeno in ima vso potrebno opremo, ki je nujna za občinski center. Radgonski gasilci se že vrsto let uveljavljajo na raznih tekmovanjih doma in v sosednji Avstriji, kjer dosegajo vidne rezultate. Tudi letos bo članska ekipa sodelovala na državnem tekmovanju gasilcev, ki bo v Velenju. Člani radgonskega gasilskega društva so v preteklosti opravili pomembne naloge na področju požarnega varstva, reševanja in zaščite ob raznih požarih, neurjih in lanskoletni agresiji na Republiko Slovenijo. Prav tako opravljajo pomembno poslanstvo pri preskrbi prebivalstva s pitno vodo v hribovitih predelih občine, saj letno pripeljejo okrog 1,5 milijona litrov vode. Po besedah prizadevnega predsednika društva Petra Cvetkoviča pa se radgonski gasilci tudi uspešno vključujejo v razne druge akcije, kot so čiščenje kanalov, odstranjevanje raznih navlak in drugo. Na nedavnem občnem zboru pa so posebej poudarili, da bodo tudi v prihodnje namenili posebno skrb preventivnemu delovanju, varovanju in racionalni uporabi razpoložljive opreme. Društvo je tudi nosilec vsakoletnega prvomajskega kresovanja na gradu v Gornji Radgoni. Veliko naporov, denarja, prostovoljnega dela in časa pa so radgonski gasilci vložili v zidavo gasilskega doma, ki je eden najsodobnejših. Tačas gradijo spremljajoči objekt, ki ga nameravajo dokončati in predati namenu prav ob letošnjem jubileju. Temu primerno bodo tudi uredili okolico. Ob praznovanju letošnjega jubileja, ta bo 5. julija, bodo skupaj z gasilci iz avstrijske Radgone, s katerimi že vrsto let dobro sodelujejo, kar se je še posebej pokazalo ob lanskoletnem napadu vojske na Gornjo Radgono, pripravili prikazno vajo reševanja z visokih objektov.

Prav tako bodo zaslužnim članom podelili republiška in občinska gasilska odlikovanja in priznanja. Sicer pa bodo praznovanje visokega jubileja po uradnem delu nadaljevali tudi popoldan, tako da bo to dan gasilcev.

F. Maučec

Prispevki za boj proti raku

Namesto cvetja na grob pokojnih so Pomurskemu društvu za boj proti raku prispevali:

Sindikat uprave občine M. Sobota za pok. Štefana CUGA, Ivanci 22, 1.000 SLT in za pok. Janeza KALAMARA, M. Sobota 1.000 SLT; Sindikat LB Pomurska banka d.d. M. Sobota za pok. očeta Nade RITLOP, M. Sobota, 1.500 SLT in za pok. mamo Jožice GRANFOL, M. Sobota, 1500 SLT; Sindikat SDK M. Sobota za pok. mamo sodelavk Pavle KLEMENČIČ in Kristine SEREDI, M. Sobota, 2.000 SLT; Družina dr. Štefana GRUŠKOVNJAKA, M. Sobota, za pok. Agico HORVAT-MURGELJ, M. Sobota, 1.000 SLT; ABC Pomurka — SFO za pok. mamo sodelavke Dragice BERLOT, M. Sobota, 3.000 SLT; Osn. šola Turnišče za pok. Jožeta ZVERA, Turnišče, Čevljarska ul., 2.100 SLT; Družina KUČAN, M. Sobota, Temlinova ul., za pok. mamo Ivanke ŽEKŠ, M. Sobota, Temlinova ul., 1.000 SLT; Sindikat SDK M. Sobota za pok. očeta sodelavke M. PADAR, M. Sobota, M. Gubca, 2.000 SLT.

Vsem darovalcem iskrena hvala.

Prispevke nakazujte: 51900-678-48545 Pom. društvo za boj proti raku.

Katrca je (za)plesala

Branko B. iz Vanče Vasi se je peljal z osebnim avtom po magistralni cesti iz Petišovec proti Lendavi. Ko je pripeljal iz naselja Trimlini, je zaradi neprimerne hitrosti zapeljal na desno bankino, po kateri je vozil 30 metrov, nato pa se je vozilo obrnilo in je bočno drselo na levo stran vozišča. Nazadnje se je skotalilo po strehi in naposled obstalo na kolesih v dva metra globokem jarku. Voznik se je poškodoval hudo in so ga prepeljali v bolnico, škoda na »katrci« pa znaša 100.000 tolarjev.

Nenadoma čez cesto

V ulici Štefana Kovača v Murski Soboti, kjer so sicer prometne nesreče zelo pogoste, se je tokrat poškodovala peška Alojzija G. iz Murske Sobote. Nenadoma je namreč hotela čez cesto, pri tem pa se ni prepričala, če je varno. Pa ni bilo, kajti pripeljal je osebni avto, ki ga je vozil Milan V. Peška se je zaletela v bočno stran vozila, padla in se hudo poškodovala.

Ilegalno čez mejo

Patrulja prometne policije je v Lendavi legitimirala dva občana in ugotovila, da sta ilegalno prestopila slovensko-madžarsko mejo. S tem sta naredila prekršek, zato ju je sodnik za prekrške v hitrem postopku kaznoval z denarno kaznijo 1.000 tolarjev, nato pa so ju usmerili na mednarodni mejni prehod v Dolgo vas, da sta lahko odšla tja, odkoder sta prišla. Če pa sta znova poskušala ilegalno priti k nam in potem dalje na zahod, pa ne vemo.

Na mejnem prehodu v Radgoni pa so cariniki našli v osebnem avtu hrvaškega državljana Vladimira J. 100 nabojev za malokalibrsko puško in 10 nabojev za znano pištolo magnum. »Robo« so zasegli, tihotapca pa kaznovali z 2.400 tolarji kazni.

Domnevno vinjena avtomobilistka

Zaradi domnevne vinjenosti voznice osebnega avta Vere B. iz Črešnjevec se je zgodila prometna nesreča v Meleh. Zapeljala je na nasprotni vozni pas v hipu, ko je nasproti po svojem voznem pasu pripeljal avtobus, ki ga je upravljal Anton P. iz Kokoričev. Osebni avto je avtobus »obdrsal« po celi levi strani, nato pa je zapeljal čez vozišče v obcestni jarek. Hujših telesnih poškodb sicer ni, pač pa materialna škoda.

Usodna vzvratna vožnja

Alojz H. iz Turnišča se je peljal z osebnim avtom po domači ulici Štefana Kovača. Z vzvratno vožnjo je hotel zapeljati na domače dvorišče, pri tem pa ni bil previden: zapri je pot vozniku kolesa z motorjem Boštjanu H., prav tako doma iz Turnišča, ki je v tistem trenutku pripeljal za voznikom avtomobila in s prednjim delom trčil v sprednja vrata avta, padel po vozišču in se poškodoval. Gmotna škoda na vozilih je 30.000 tolarjev.

Eksplodirala zračnica

Štefan K. iz Gaberja, zaposlen v Integralu v Lendavi, se je hudo poškodoval, ko je hotel napolniti z zrakom avtomobilsko gumo. Med polnjenjem je zračnica eksplodirala, zračni pritisk pa je platišče kolesa vrgel v desno nogo. Poškodba: odprt prelom noge in druge poškodbe. Eksplozija pa je tudi vznemirila delavce, saj je marsikdo pomislil, da je eksplodiralo kaj drugega v tamkajšnji mehanični delavnici.

Trčil v stanovanjsko hišo

Tomislav K. iz Murske Sobote se je peljal z osebnim avtom skozi Dokležovje. Vozil naj bi preveč hitro, poleg tega pa naj bi bil tudi pod učinkom alkohola, zato ne preseneča, da je zapeljal z voznega pasu na bankino, zgubil oblast nad vozilom in slednjič trčil v rob stanovanjske hiše številka 63. Gmotne škode je za 220.000 tolarjev, voznik se je poškodoval hudo, dva sopotnika pa lažje.

ZANIMIVO

Motel ali nevarnost?

Pregovor sicer pravi Kar se Janezek nauči, to Janez zna, vendar je tudi res, da znanje ugaša. Tako marsikdo, ki je pred leti delal izpit za voznika motornih vozil, ne pozna več vseh prometnih predpisov in znakov. Kratek test za bralce: poznate znaka prednost vozil iz nasprotne smeri in prednost pred vozili iz nasprotne smeri? Hudo utegne zlasti biti, če vam je tuj zadnji znak, saj se podajate v nevarnost. No, na nevšečnosti pa opozarja tudi znak na naši sliki. Za tiste, ki ne vedo »brati« običajnih prometnih znakov, je še dodatna informacija: tabla z žabo. Le-ta ne vabi v motel v Črnem lesu pri Lenartu, ampak na previdnost na cesti v dolžini enega kilometra. Ob cesti je namreč jezero, v njem pa ob ribah množica žab. Te pa tedaj, ko se parijo, izgube orientacijo (značilno za zaljubljence) in jo mahnejo tudi čez cesto. Znak za nevarnost z dopolnilno slikovno tablo lahko torej razumemo kot opozorilo na spolsko cesto zaradi žabjih sledi in njih samih. Natolcevanje pa bi bilo, če bi nedokončani motel poimenovali Žaba.

Š. S.

Predstavljamo vam

Damjan Šebjan — slovenski reprezentant

O športnih dejavnostih invalidov vemo zelo malo. Njihovi rezultati nas — roko na srce — ne zanimajo in zato jim tudi mediji ne posvečajo posebne pozornosti. Žal izhaja to spoznanje iz dejstva, da ne znamo ceniti njihovih dosežkov.

Tokrat vam predstavljamo športnika iz njihovih vrst — osemnajstletnega Damjana Šebjana, dijaka tretjega letnika srednje grafične šole v Ljubljani in enega najboljših košarkarjev Slovenije med gluhonemimi. Košarko je začel igrati že v rani mladosti, vendar ne kot član košarkarskega kluba, ampak zgolj rekreativno. Aktivno pa se je začel s košarko ukvarjati v prvem letniku srednje šole pri klubu Comet. S svojo igro in iznajdljivostjo je navduševal gledalce. Zato ni čudno, da je bil letos izbran v državno košarkarsko reprezentanco gluhonemih Slovenije. Na prvi tekmi s Hrvaško, v kateri je zmagala Slovenija z 69:52, je dal pet košev. Čeprav je odličen strelec, se je raje odločal za podaje soigralcem, kot pa za met na koš. Sredi tega meseca pa bo nastopil v slovenski reprezentanci na evropskem prvenstvu gluhonemih v Tel Avivu. To je zanj prav gotovo največja nagrada za trud, ki ga vsakodnevno vlaga v trening. Morebitna medalja pa bi odtehtala marsikatero grenko izkušnjo, ki jo je doživel kot gluhonemi deček. Sicer pa to ni njegova prva medalja z evropskega prvenstva. Že lani je v Strasbourgu osvojil srebrno medaljo v malem nogometu in se izkazal kot odličen vratar. Damjan Šebjan je vsestranski športnik, saj mu nobena športna panoga ni tuja. Želimo mu, da bi dobro predstavljal najsevernejši del naše domovine in se kot zmagovalec vrnil domov. B. Š.

Nogometaši Dobrine iz Rogašovec, člani PNL. Stojijo od leve: Husar, Felkar, Sever, Gomboc, A. Salamon, Kren, B. Šalamon in Gaber (trener); čepijo: S. Nemec, B. Nemec, Recek, Mencingar, Donoša, J. Horvat in B. Horvat. Manjka Šuša. **Foto: N. Juhnov**

Letalstvo

Emil Šeruga osmi

Soboški aeroklub je bil organizator prvega spominskega tekmovanja motornih pilotov za Ivekov memorial, ki je hkrati štelo kot prva dirka za državno prvenstvo v preciznem letenju motornih pilotov. Sodelovalo je 13 pilotov od 21 prijavljenih iz šestih slovenskih klubov. Zmagovalec je bil Mariborčan Robi Vrbančič pred Ptujčanom Tomom Vrbančičem in Leonom Bauerjem iz Celja. Najboljši domačin je bil Emil Šeruga na osmem mestu, Franc Broder pa je zasedel trinajsto mesto.

Športni obrazi

Slavko Zec — državni prvak

V zadnjih letih je v soboškem rokoborskem klubu zraslo več obetavnih športnikov, ki so se uveljavili na raznih tekmovanjih v državi in tujini. Med te prav gotovo sodi tudi 15-letni učenec osmega razreda soboške prve osnovne šole Slavko Zec. Z rokoborbo se je začel ukvarjati pred tremi leti pri Rokoborskem klubu ABC Pomurka, sedaj Rokoborski klub Murska Sobota. Njegovi prvi nastopi na tekmovanjih so bili spodbudni, kar je vplivalo na to, da je opustil odbojko, s katero se je nekaj časa ukvarjal, ter se v celoti posvetil rokoborbi. Prvi vidnejši rezultat v grško-rimskem stilu je dosegel na prvenstvu Jugoslavije pred dvema letoma v Zagrebu, kjer je med pionirji zasedel tretje mesto. Potem se je uveljavil na državnem prvenstvu mladincev v Ljubljani, saj je v kategoriji do 62 kg zasedel prvo mesto in osvojil naslov državnega mladinskega prvaka. Lep uspeh je dosegel tudi na mednarodnem tekmovanju v Gradcu v Avstriji, kjer je bil v kategoriji do 62 kg tretji. Letos pa se je tudi izkazal na državnem pionirskem prvenstvu v Razvanju, saj je med pionirji zmagal in postal državni prvak. Vsi ti uspehi so mu dali nove spodbude za še vestnejše delo in vadbo, saj vestno trenira trikrat tedensko ali še več pod strokovnim vodstvom trenerja Edija Vogrinca. Po končani osnovni šoli bo nadaljeval šolanje na srednji gradbeni šoli v Ljubljani, kjer bo tudi treniral, vendar bo še naprej tekmoval za Rokoborski klub Murska Sobota. Želi si, da bi imeli soboški rokoborci boljše možnosti za delo, daj je telovadnica, v kateri vadijo, premajhna, primanjkuje pa tudi sredstev za

temeljitejše priprave in večja tekmovanja. Prav tako si zelo želi, da bi tudi v prihodnje dosegal v višjih kategorijah takšne rezultate kot doslej ter da bi se soboški klub uveljavil v državnem merilu. Ker gre za vzornega športnika in vestnega tekmovalca, rezultati gotovo ne bodo izostali, kar mu želimo tudi mi.

F. MAUČEC

Motokros

Prah jih je motil?

Na Janževem Vrhu bi v nedeljo morala biti četrta dirka v razredih 80, 125 in 250 ccm za državno prvenstvo v organizaciji MTC Radenci. Žal je prišlo do nezaželjenega dogodka. Marjan Avbelj in še nekateri njegovi somišljeniki so po treningu napovedali bojkot, češ da je proga preveč prašna in na določenih mestih preozka, s čimer pa se organizatorji nikakor niso mogli strinjati, saj ima proga priznano licenco in je bila že večkrat preizkušena, na njej pa so že tekmovali tudi Avstrijci. Tako je organizatorjem uspelo izvesti le dirko v razredu do 80 ccm, kjer so nastopili le trije tekmovalci, kar pa je dovolj za regularnost tekme. Zmagal je Oliver Rogan (Sotina) s 40 točkami pred Leonom Langom (Sobota), 34, in Markom Jaušovcem (Orehova vas), 15 točk. Dogodek je komentiral Janez Jazbec — opazovalec AMZ Slovenije: »Organizator je vložil maksimalen napor v pripravo proge in čeprav ta ni bila optimalno pripravljena, je bila primerna za izvedbo dirke brez vsakršnih nevarnosti.«

Karate

Skandali tretji

V Murski Soboti je bil kvalifikacijski turnir za državno prvenstvo v karateju za mlajše pionirje in mlajše pionirke. Sodelovalo je 47 tekmovalcev in tekmovalk iz 14 slovenskih klubov. Pri pionirjih posamezno je zmagal Kovšca iz Postojne, najboljši pomurski tekmovalec pa je bil Matej Skandali, ki je zasedel tretje mesto. Tadej Štiel je bil peti, Matjaž Zrim (vsi MS) deveti, Ruben Uršič (Beltinci) pa dvanajsti. Vsi so se uvrstili v sklepni del tekmovanja. Ekipno je zmagala prva ekipa Ruš pred Mursko Soboto in Postojno. Pri mlajših pionirkah je zmagala Bratoševa iz Idrije, Mojca Tuš je bila peta, Spela Rues (obe GR) pa deseta.

D. Skandali

Košarka

Prvič zmagala Lendava

Košarkarji Radenske so v Gornji Radgoni pripravili tradiconalni mednarodni košarkarski turnir veteranov. Sodelovale so štiri ekipe, prvič pa je zmagala Lendava. Najboljši strelci so bili: Geder (Radenska) 53, Klemenčič 30 in Levačič (oba Lendava) 28 košev. Rezultati — Lendava—Nagykanizsa 42:41, Radenska—Zalaegerszeg 58:51, Nagykanizsa—Zalaegerszeg 57:54 in Lendava—Radenska 68:61. Vrstni red: 1. Lendava 2. Radenska, 3. Nagykanizsa, 4. Zalaegerszeg.

K. Glažar

Radenci

Otvoritev nove dvorane

V Radencih bodo v petek, 22. maja 1992, odprli večnamensko dvorano, ki so jo zgradili s sredstvi krajevnega samoprispevka in pomočjo Radenske. Nova dvorana bo za ta priznani turistično-zdraviliški kraj izredno velikega pomena.

Nogometna vojna

Od starih Grkov sem se je v ljudeh namestilo neko čudno prepričanje, da naj bi šport in vojna nekako ne šla skupaj. Zato ker so Heleni svojo vzvišenost pred obdajajočimi jih barbari kazali tudi s tem, da se v času olimpijskih iger niso bojevali. Pred kratkim smo lahko brali, da so hrvaški in srbski borci še jeseni na slavonskih bijiščih med seboj igrali nogomet. Dandanes beremo, kako športniki ene in druge strani pomagajo svojim vojskam. Na različne načine, eni z denarno pomočjo, drugi z gestami.

Slovensko košarkaško reprezentanco je pred kratkim zapustil Splitčan Mario Kraljević. Govorilo se je, da ga zanima predvsem denar in da se zategadelj niso mogli sporazumeti. Vendar obstajajo nekaki indici, da je njegova odločitev podprta z drugimi razlogi. Kraljević se je tako odločil prav v času, ko je bil hrvaško-slovenski ribiški spor na vrhuncu.

Balkanski spori se radikaliziraj, fronte se na vseh področjih ostreje zastavljajo.

Hrvaški nogometaš Zvonimir Boban iz zagrebškega kluba Hašk Gradjanski je za AC Milan podpisal pogodbo v vrednosti 10 milijonov mark. Boban, ki je sin majorja hrvaške garde, je 100 000 dolarjev od kupnine podaril za plačevanje hrvaške vojske.

Mati Roberta Prosinečkega je Srbkinja, oče je Hrvat. Prosinečki je do prestopa k madridskemu Realu igral za beograjsko Crveno zvezdo. Čeprav se je izogibal izjavam in gestam, ki bi jih bilo mogoče politično opredeliti, mu je neki hrvaški gardist zagrozil, da bo ustreljen, če bo še enkrat igral za jugoslovansko reprezentanco. Obljubo so mu sporočili kar z velikim naslovom v nekem časopisu: Robi, čaka te krogla.

Tako se na balkanskem polotoku tudi v športu kaže edinstvenost tega prostora. To ni samo vedno nabiti in venomer znova pokajoči sod smodnika. Balkan je Balkan, opredeliti ga je mogoče samo z njim samim, samo s sklicevanjem na njegovo zgodovino in krvavo etnično kolo. Čezenj je tekla meja med vzhodnim in zahodnim rimskim cesarstvom, prek njega ni mogel priti helenski vpliv, ki se je za prihod v Evropo raje podal naokrog, čez Gibraltar, zato na njem ni helenskega športnega duha.

Čim dlje časa traja ta vojna, tem bolj prihaja na plan resnična narava Balkana. Če je bilo v začetku še mogoče, da so hrvaški in srbski borci med seboj igrali nogomet, je bilo to zato, ker se balkanska kri še ni dodobra razgrela.

Ko bosta nekoč igrali nogometno tekmo hrvaška in srbska državna reprezentanca, bodo njune vojske prav gotovo »v stanju bojne pripravljenosti«. Kdo ve, kako daleč je do takrat.

ŠTEFAN SMEJ

Rokometni pokal Slovenije

Tesen poraz Pomurke iz Bakovec

V Kozini je bila prva polfinalna tekma za rokometni pokal Slovenije med Jadranom in Pomurko iz Bakovec. Srečanje se je končalo z tesno zmago gostiteljev s 25:23, čeprav so Bakovčani večji del tekme vodili, nekaj časa s prednostjo treh golov. Za Pomurko je bilo odločno obdobje, ko so vodili z 12:10, zatem pa prejeli šest zaporednih golov in so gostitelji povedli s 16:12. Strelci za Pomurko: Petek 10, Mihelic 4, Š. Lovenjak 3, A. Lovenjak 3, Okreša 2 in Buzeti 1. Povratna tekma je bila včeraj v Murski Soboti.

SRL — moški

Za konec brez zmagovalca

V zadnjem kolu prvenstva v slovenski moški rokometni ligi sta Ormož in Krog v Murski Soboti razšla z neodločenim izidom 21:21. Gostje so po prvem polčasu vodili s tremi goli razlike. Strelci za Krog: Kolmanko 9, Meolic 5, Lukač 3, Varga 2, Titan, Kovačič in Ragenić po enega.

II. SRL — vzhod

Zmagi Poleta in Radenske

V šestnajstem kolu prvenstva v drugi slovenski moški rokometni ligi je Polet v pomurskem derbiju premagal Razkrižje z 31:19. Najboljši strelci: T. Sečko 8, Kreft 7, Slamar 5, Černela 5 in Kristl 4, za Polet ter M. Zarinjakovič 4, Gal 3 in Rožmanič 3 za Razkrižje. Radenska je v Gornji Radgoni premagala Novo opremo s 34:20. Najboljši strelci pri Radenski: Merčnik 12, Želoderc 8, Ambruš, Husar in Martan po 3. Mladinec je bil prost. V prihodnjem kolu igrajo: Radenska—Mladinec, Polet in Razkrižje pa sta prosta.

Ženski rokometni turnir

Prvo mesto gostiteljicam

V Bakovcih je bil rokometni turnir kadetinj, ki ga je pripravil RK Pomurka iz Bakovec. Sodelovale so tri ekipe. Najuspešnejše pa so bile gostiteljice, ki so premagale obe ekipi tekmic in zasedle prvo mesto. Za najboljšo vratarko so razglasili Gorskijevo (Branik), za najboljšo strelko Trstenjakovo (Branik), ki je dosegla 12 golov, in za najboljšo igralko Voharjevo (Bakovci). Rezultati — Bakovci—Branik 14:10, Drava—Branik 13:11 in Bakovci—Drava 14:9. Vrstni red: 1. Bakovci, 2. Drava (Ptuj), 3. Branik (Maribor).

Rokoborba

Zopet prvo mesto Sobočanom

V Lenartu je bil drugi državni rokoborski turnir članov v grško-rimskem stilu. Sodelovalo je okrog 50 tekmovalcev iz celotne Slovenije. Zopet so se izkazali Sobočani, ki so v skupni uvrstitvi drugič zasedli prvo mesto, z 39 točkami pred Grosupljem, 33, in Kočevjem, 12 točk. Najbolje se je izkazal Sobočan Slavko Zec, ki je v najmočnejši konkurenci, v razredu do 68 kg, vse borbe dobil s tehnično prednostjo in zasedel prvo mesto. Od soboških rokoborcev so prva mesta zasedli: Davor Zaplatič (48 kg), Vili Kočar (52 kg) in Rade Bačić (57 kg). Druga mesta so zasedli: Davor Škorjanec (48 kg), Dominik Murko (52 kg) in Peter Lukašev (57 kg). Tretji pa so bili: Sandi Baranja (52 kg), Matej Horvat (57 kg), Mojmir Safarič (62 kg) in Matjaž Klamfar (74 kg). Zadovoljili pa so tudi drugi pomurski rokoborci. F. M.

Ritmična gimnastika

Škobernetova peta

V Ljubljani je bilo državno prvenstvo v športnoritmični gimnastiki za mlajše in drugo selekcijo. Sodelovalo je 39 tekmovalk. Med njimi je bilo tudi šest odličnih Sobočank. Najbolje med njimi se je odrezala Ana Škoberne, ki je zasedla peto mesto. Uvrstitve ostalih Sobočank: Mateja Šiplič 14, Snežana Klepač 17, Maja Celec 22, Urška Sapač 23 in Nina Švenda 26.

Nogomet

Srečanje sodnikov

V Lendavi so se srečali v prijateljski tekmi sodniki Lendave in Murske Sobote. Zmagali so gostje s 7:3. Gole za Lendavo so dosegli: Gazdak, Bukovec in Zver. V petek pa igrajo v Nedelici nogometni sodniki Lendave in Ptuja.

Tenis

Pomurska liga

Začelo se je prvenstvo v pomurski teniški ligi, kjer sodelujejo ekipe iz Murske Sobote, Lendave, Radenc in Lenarta. Rezultati I. in II. kola: Lenart—Sobota 2:4, Radgona—Lendava 4:2, Radenci II.—Lenart 5:1 in Janževci—Radenci I. 1:5.

Mali nogomet

Zmaga Lendavčanov

Ekipa malega nogometa Fist iz Lendave je gostovala na Madžarskem in v prijateljski tekmi pomerila z ekipo Pedagogus Ikervar, za katero je igral nekdanji državni reprezentant Halmosi. Tekmo so dobili Lendavčani s 6:3. Prvo srečanje v Lendavi pa se je končalo s 5:5. Strelci za Fist so bili: Domjanič, Banotai, Bobovec, Pečelin in Gašpar. Na srečanju so se dogovorili, da bodo vrstna srečanja organizirali tudi v prihodnje.

F. Ba...

Rokomet

ŠŠD OŠ III drugo

V Murski Soboti je bil polfinalni rokometni turnir ŠŠD Slovenije. Sodelovale so štiri ekipe, med njimi tudi OŠ III Murska Sobota. Sobočani so premagali Limbuš z 21:1, s Slovenj Gradcem igrali 11:11, z Veliko Nedeljo pa so izgubili ter zasedli drugo mesto. Najboljši igralci in strelec z 2[illegible] goli je bil Sapač (MS).

M. Š.

Srečanje med slovensko nogometno reprezentanco in reprezentanco novinarjev v Murski Soboti je bilo zelo privlačno.
Foto: N. Juhnov

Generalka slovenskih nogometašev

Z golom Beleca zmagala selekcija novinarjev

V prijetnem ozračju je bila preteklo sredo na stadionu Mure v Murski Soboti pred okrog 1500 gledalci generalka slovenske nogometne reprezentance pred prvenstvenim tekmo z Estonijo v Tallinu, ki bo 3. junija. Srečali se je slovenska reprezentanca, ki jo je sestavil selektor Bojan Prašnikar, trener Mure, in selekcija novinarjev, ki jo je sestavil selektor Lučo Pertič, trener ljubljanske Olimpije. Po zanimivi igri je zmagala selekcija novinarjev z golom Roberta Belca, igralca Mure, v 37. minuti. Slovenska reprezentanca je v prvem polčasu prikazala dober nogomet in navdušila z nekaterimi akcijami, žal pa ni bilo končnega strela na vrata. Poleg Belca, ki je nastopil v selekciji novinarjev, je v slovenski reprezentanci nastopil tudi igralec Mure Granov. Tekmo je vodila sodniška trojka: Jamšek (Maribor), Lepoša (Murska Sobota) in Felbar (Lendava). Delegat tekme pa je bil Pahor (Lendava). Začetni udarec na tekmi je izvedel najstarejši še živeči nogometaš Mure, 75-letni Jože Kos iz Murske Sobote. Pozdravne nagovore pa so imeli Vlado Škof, predsednik MNZ Murska Sobota, Rudi Zavrl, predsednik NZS, in Branko Vekić, predsednik športnih novinarjev Slovenije.

Hokej na travi

Lipovci povečali vodstvo

V desetem kolu prvenstva v slovenski ligi v hokeju na travi so Lipovci premagali Pomurje s 4:0, vse štiri gole je dal Füle. Maribor pa je bil boljši od ljubljanske Svobode in zmagal s 5:2. Triglav iz Predanovec je bil prost.

Lipovci	10	9	0	1	32:8	18
Triglav	10	6	0	4	20:18	12
Pomurje	11	4	2	5	19:23	10
Maribor	10	2	3	5	13:20	7
Svoboda	11	2	1	8	11:27	5

L. Z.

Badminton

Olimpija — Mladost 6:2

Na 12. mednarodnem prvenstvu Ljedave v badmintonu je nastopilo 8 ekip iz Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Največ uspeha so imeli igralci Olimpije, ki so v finalu premagali 1. ekipo Mladosti s 6:2. Za 1. ekipo Mladosti so nastopili Bojan Sekereš, Vugrinec, Šemelinger, Fule, Nagyjeva in Karina Sekereš. II. ekipa Mladosti pa je za 7. mesto premagala Zagreb s 6:2.

V soboto bodo igralci Mladosti gostovali v Ljubljani.

Šah

Zmagal Kovač

Na mesečnem šahovskem hitropoteznem turnirju, ki ga je priredila Radenska Pomurje iz Murske Sobote, je sodelovalo 12 šahistov. Zmagal je Boris Kovač s 9,5 točke pred Cirilom Logarjem in Danilom Harijem, po 8, ter Janjem Kosom in Alojzom Kosom, po 7,5 točke.

Turnir v Krogu

V nedeljo, 24. maja 1992, ob 9. uri bo v kroškem brodu šahovski turnir. K sodelovanju vabijo domačini vse šahiste. Po turnirju bo šahovski piknik.

Zmagal P. Kelemen

Šahovsko društvo Radenska Pomurje iz Murske Sobote je priredilo mladinski hitropotezni turnir 2. maj. Med 14 šahisti je zmagal P. Kelemen z 12,5 točke pred Maškom 12, K. Maričevo in A. Kelemenom, po 9,5, ter Štefančevo 5 točk.

Konjske dirke

Zmagal Dynamite Lobell

Na hipodromu v Stožicah je bila kasaška dirka, na kateri je v najpomembnejši dirki zmagal Marko Slavič mlajši z Dynamite Lobellom s kilometrskim časom 1:19,3. Ostale uvrstitve ljutomerskih tekmovalcev: **I. dirka:** 2. Dimli MS (M. Slavič) 1:25,0, **II. dirka:** 1. Findi II (Farkaš) 1:21,6; **III. dirka:** 1. Amor III. (Puhar) 1:26,0; **IV. dirka:** 2. Princes II (T. Slavič), 1:26,4; 3. Fanci (A. Slavič) 1:26,9, 4. Linal (Molehr) 1:28,2; **VI. dirka:** 2. Desire (Boc) 1:26,3; **VII. dirka:** 4. Letja (Kukolj) 1:24,4.

Konjske dirke so bile tudi v Šentjerneju. Uvrstitve Ljutomerčanov: **I. dirka:** 3. Mačo (Kukolj); **II. dirka:** 2. Dalas (Sagaj), 3. Rekontra (Galunder); 4. Fik As (A. Slavič); **III. dirka:** 2. Lassa Red (Osterc); 3. Princes (T. Slavič); **V. dirka:** 2. Amazona MS (J. Slavič); 4. Mendo (Kukolj); **VI. dirka:** 4. Alfa MS (M. Slavič), 5. Letja (Kukolj); **VII. dirka:** 2. Amila MS (Sagaj), 3. Fina As (A. Slavič).

Judo

Mednarodni turnir v Soboti

V soboto, 23. maja 1992, ob 10. uri bo v novi športni dvorani v Murski Soboti prvi mednarodni turnir v judu za pokal Murske Sobote, ki ga organizira soboški judo klub. Pričakujejo, da bo na turnirju sodelovalo okrog 200 tekmovalcev iz Nemčije, Avstrije, Madžarske, Slovaške, Italije, Hrvaške in Slovenije. Med njimi pa bo okrog 70 domačih tekmovalcev, ki se bodo potegovali za najvišja mesta. Tekmovali bodo v pionirski, kadetski in mladinski konkurenci. Za prireditev se v Murski Soboti že dalj časa pripravljajo, v ta namen je bil tudi imenovan poseben organizacijski odbor, ki ga vodi predsednik kluba Tonček Kos. Najboljši na turnirju bodo prejeli 11 pokalov ter denarne in praktične nagrade.

XII. mednarodni maraton treh src

Tekaška proga po Sloveniji in Avstriji

Največja športno-rekreacijska prireditev v Pomurju — 12. mednarodni maraton treh src v Radencih je pred durmi. Tokrat bo dobil pravo mednarodno veljavo, saj bo tekmovalna tekaška proga prvič stekla po Sloveniji in Avstriji, v organizacijskem komiteju pa tudi sodelujejo predstavniki iz sosednje Avstrije. Trasa planinskega pohoda, ki ga organizira Planinsko društvo Radgona že drugič, pa bo ostala nespremenjena in bo potekala po prelepih vinorodnih predelih janževega, radenskega in kapelskega vrha. V soboto, 30. maja, bodo lahko prišli na svoj račun tako ljubitelji teka kot pohoda, povsod pa bo poskrbljeno tudi za prijetno razpoloženje obiskovalcev.

SNL

Olimpija	34	25	6	3	74:16	56
Maribor B.	34	23	7	4	72:27	53
B. Izola	35	18	12	5	53:20	48
Gorica	35	14	13	8	58:35	41
Živila Naklo	34	13	14	7	44:34	40
E. Ljubljana	34	15	9	10	42:32	39
Koper	35	14	11	10	33:27	39
MURA	34	15	7	12	52:42	37
L. M. Svoboda	34	12	11	11	40:43	35
Publikum	34	11	12	11	36:46	34
Slovan M.	34	11	11	12	41:32	33
Rudar (V.)	35	12	9	14	54:59	33
Steklar	34	11	11	12	47:55	33
E. Zagorje	34	11	8	15	41:39	30
POTROŠNIK	34	11	8	15	43:57	30
Primorje	35	10	10	15	34:55	30
NAFTA	34	10	8	16	41:57	28
Rudar (T.)	34	10	6	18	41:54	26
Medvode	34	8	5	21	24:65	21
Domžale	34	5	10	19	23:64	21
Jadran Lama	35	4	6	25	21:72	14

II. SNL VZHOD

Železničar	22	12	7	3	29:16	31
Dravograd	22	12	6	4	35:22	30
Dravinja	22	10	7	5	39:18	27
GIDOS (T.)	22	10	7	5	44:29	27
Korotan	22	10	4	8	26:22	24
Pohorje	22	8	6	8	25:28	22
Hmezad	22	8	6	8	23:26	22
Kovinar	22	7	8	7	23:29	22
BELTRANS	22	6	9	7	23:25	21
Sl. Gradec	22	6	8	8	33:29	20
Impol	22	8	4	10	30:35	20
Rače	22	6	6	10	25:35	18
Pekre	22	5	6	11	23:30	16
Središče	22	3	2	17	20:54	8

PNL

Rezultati — 19. kolo
Polana : Črenšovci 0:0
Odranci : Dobrina 2:4
Rakičan : Dobrovnik 2:6
Ljutomer : Bistrica 1:1
Bakovci : Tišina 3:0
Tigop Lipa : Ižakovci 0:3

Ižakovci	19	13	1	5	42:21	27
Dobrina	19	9	7	3	30:20	25
Bakovci	19	8	7	4	42:25	23
Ljutomer	19	9	5	5	31:21	23
Odranci	19	7	5	7	22:29	19
Dobrovnik	19	6	6	7	30:34	18
Tišina	19	7	4	8	23:30	18
Črenšovci	19	7	3	9	29:34	17
Tigop Lipa	19	5	6	8	24:35	16
Polana	19	5	4	10	30:34	14
Bistrica	19	5	4	10	34:41	14
Rakičan	19	5	4	10	24:37	14

I. MNL MS

Rezultati — 19. kolo
Grad : Šalovci 1:2
Puconci : Tromejnik 5:0
Filovci : Serdica 2:3
Cankova : Dokležovje 0:3
Hodoš : Gančani 1:7
Bratonci : Čarda 1:0 prek.

Dokležovje	19	13	4	2	52:12	30
Čarda	18	12	5	1	32:13	29
Gančani	19	8	8	3	42:29	24
Cankova	19	7	7	5	33:28	21
Serdica	19	8	5	6	27:22	21
Šalovci	19	8	5	6	30:38	21
Bratonci	18	6	7	5	32:25	19
Puconci	19	6	6	7	41:26	18
Grad	19	4	7	8	26:30	15
Hodoš	19	4	2	13	19:49	10
Tromejnik	19	2	6	11	20:52	10
Filovci	19	3	2	14	19:49	8

II. MNL MS

Rezultati — 17. kolo
Križevci : Apače 0:0
Bogojina : Romah 3:1
Vrelec : Tešanovci 2:6
11 plavih : Pušča 11:2
Remet : Prosenjak. 4:2

Remet	17	14	2	1	60:14	30
Apače	17	14	1	2	58:19	29
Tešanovci	16	9	2	5	46:35	20
Romah	17	8	3	6	51:32	19
Prosenjak.	16	6	3	7	29:28	15
Bogojina	16	6	3	7	30:32	15
Križevci	17	4	4	9	29:42	12
Vrelec	17	6	0	11	31:54	12
11 plavih	17	5	1	11	36:50	11
Pušča	14	0	1	13	13:77	1

PPRL — moški

Rezultati
Krog : Videm 33:32
Radgona : Krog 33:26

Ormož	5	5	0	0	155:127	10
Bakovci	5	3	0	2	140:113	6
Videm	7	2	0	5	184:199	4
Krog	5	2	0	3	125:143	4
Radgona	6	2	0	4	154:176	4

PRL — ženske

Rezultata
Mladinec : Polet 18:8
Bakovci : Polana 24:17

Bakovci	3	3	0	0	73:41	6
Mladinec	4	2	0	2	52:51	4
Polana	3	1	0	2	38:43	2
Polet	2	0	0	2	17:45	0

M. Š.

Slovenska nogometna liga

Zmaga Mure, poraz Nafte

V šestintridesetem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi je soboška Mura gostovala pri zadnjem Jadranu Lami in po pričakovanju zmagala z rezultatom 1:0. Edini gol je dal v začetku prvega polčasa Vicković. Mura je bila ves čas tekme boljši nasprotnik in bi lahko zmagala z višjim rezultatom.

MURA: Zver 6, Cener 6, Posavac 7, Kovačič 6, Granov 7, Kokaš 6, Baranja 7 (Zetič 6), Belec 7, (Vori 6), Vicković 7, Prekazi 8, Šarkezi 7, (Kelenc 6). Lendavka Nafta pa je gostovla pri vodeči Olimpiji v Ljubljani in po pričakovanju izgubila z 0:2. Lendavčani so v Ljubljani igrali zelo dobro, tako da so gostitelji s težavo zmagali šele v drugem polčasu, ko so dosegli oba gola. **NAFTA:** Kusek 6, Mundjar 6, Balantič 6, Kopinja 6, Djurdjevič 6, Drvarič 6, Šabjan 5, Hranilovič 7, Bubek 6, Dovečer 6, Baša 5. Potrošnik iz Beltinec je bil prost. V prihodnjem kolu igrajo: Potrošnik:Gorica, Publikum:Nafta in Izola:Mura.

Robert Belec (Mura) — strelec edinega gola za selekcijo novinarjev

Strelci SNL

15 golov: Milan Kukič (Mura),
14 golov: Robert Šabjan (Nafta),
9 golov: Štefan Škaper (Potrošnik), Dušan Vicković (Mura),
8 golov: Mario Zver (Potrošnik),
7 golov: Emin Prekazi (Mura), Damir Rob (Nafta), Peter Vörös (Potrošnik),
5 golov: Marinko Šarkezi (Mura), Robert Kovačič (Mura), Nenad Hranilović (Nafta),
4 gole: Jože Hartman (Potrošnik), Miroslav Graj (Nafta), Dejan Baranja (Potrošnik),
3 gole: Jože Kokaš (Mura), Miljenko Dovečer (Nafta),
2 gola: Mario Ružić (Nafta), Borči Forjan (Potrošnik), Robert Belec (Mura).

Druga slovenska nogometna liga

Zmaga Gidosa

V dvaindvajsetem kolu prvenstva v drugi slovenski nogometni ligi vzhod je Gidos v Turnišču premagal Pekre z 2:0. Strelca golov sta bila N. Koveš iz enajstmetrovke in Roposa. Zmaga Gidosa bi lahko bila izdatnejša, saj so v prvem polčasu igrali na en gol. V 71. minuti je bil zaradi dveh rumenih kartonov izključen D. Lebar. **GIDOS:** Maučec, Mujdrica, S. Lebar, D. Lebar, Markoja, N. Koveš, Dominko, Roposa, Pucko, st., Pucko ml. (Lutar, Jaklin), Casar (G. Koveš). Beltrans pa je v Verženju igral s Kovinarjem 0:0. Verženjci so zamudili lepe priložnosti za zmago. **BELTRANS:** Rajh, D. Sobočan (Oršoš), Kovačič, Gašević, Kutuš, M. Osterc, (Farkaš), Puklavec, Nemec, Brunec (Cifer), Z. Osterc, R. Sobočan. V prihodnjem kolu igrajo: Središče:Gidos in Beltrans:Dravinja.

Športna napoved

V športni napovedi št. 12 smo med petimi našimi bralci, ki so pravilno izpolnili osem tipov od desetih, izžrebali tri nagrajence. To so: Jožica Norčič, iz Gregorčičeve 19 v Murski Soboti, Slavko Kelenc iz Male Polane 47, Velika Polana, in Marko Šandor, Nuskova 88, Rogašovci. Nagrade lahko dvignejo v uredništvu Vestnika.

Pravilna športna napoved št. 12

Pari	Rez.	Tip
Olimpija — Nafta	2:0	1
Jadran Lama — Mura	0:1	2
Gidos — Pekre	2:0	1
Beltrans — Kovinar	0:0	0
Odranci — Dobrina	2:4	2
Rakičan — Dobrovnik	2:6	2
Bakovci — Tišina	3:0	1
Tigop — Ižakovci	0:3	2
Cankova — Dokležovje	0:3	2
Bratonci — Čarda	1:0	1

V športni napovedi št. 13 sodeluje najstarejši še živeči nogometaš Mure, 75-letni Jože Kos iz Murske Sobote, ki še vedno rad pride na nogomete tekme Mure. Prognoziral je takole:

PARI	TIP
POTROŠNIK: Gorica	1
Publikum:NAFTA	0
Izola:MURA	0
BELTRANS:Dravinja	1
Središče:GIDOS	2
Ižakovci:Bakovci	2
Bistrica:Rakičan	1
Dobrina:Polana	2
Gančani:Cankova	2
Hotiza:Nedelica	2

ŠPORTNA NAPOVED ŠT. 13	
1. POTROŠNIK:Gorica	
2. Publikum:NAFTA	
3. Izola:MURA	
4. BELTRANS:Dravinja	
5. Središče:GIDOS	
6. Ižakovci:Bakovci	
7. Bistrica:Rakičan	
8. Dobrina:Polana	
9. Gančani:Cankova	
10. Hotiza:Nedelica	

Športno napoved je potrebno poslati na uredništvo Vestnika, Murska Sobota, Titova 29, najpozneje do sobote, 23. maja 1992. Pri žrebanju nagrad bomo upoštevali osem pravilnih tipov.

Priimek in ime ter naslov

Društvo izgnancev Slovenije

Društvo izgnancev Slovenije je bilo ustanovljeno 9. junija 1991 na spominskem srečanju ob 50. obletnici izgnanstva in ustanovitvi OF na gradu Rajhenburg (Brestanica), od koder so romali transporti izgnancev na tuje. Namen društva je, da se iztrga pozabi kalvarija slovenskega naroda, saj je nacistična Nemčija načrtovala uničenje Slovencev in germanizacijo Slovenije kot sestavnega dela tretjega Rajha.

Društvo si prizadeva, da ZR Nemčija tako kot drugim evropskim narodom prizna status žrtve nacističnega nasilja in materialno odškodnino, če bodo dogovori uspeli.

Več kot 60.000 Slovencev je bilo izgnanih v druge dele takratne Jugoslavije ali v nemška taborišča (Umsiedlungslager). Nekateri so pobegnili pred izgnanstvom, nemalo otrok pa je bilo ukradenih slovenskim staršem in poslanih v taborišča na prevzgojo.

Člani društva lahko postanejo vsi, ki so bili od 1941 do 1945:

1. izgnani v Srbijo, v Bosno, na Hrvaško ali kamorkoli drugam,
2. izgnani v nemška taborišča, tudi tisti, ki so se tam rodili,
3. tisti, ki so bili kot otroci ukradeni slovenskim staršem,
4. tisti, ki so pred nevarnostjo izgnanstva pobegnili v varnejše kraje.

Vsi, ki ste bili od leta 1941 do 1945 izgnani po eni od zgoraj navedenih točk in stalno živite v pomurskih občinah, se lahko oglasite pri občinskih odborih ZZB NOV občine Murska Sobota, Lendava, Ljutomer in Gornja Radgona, kjer vam bodo izpolnili pristopno izjavo.

V čim večjem številu se boste prijavili, tem večja bo možnost za uresničitev zahtevkov.

Cvetka ŽIŽEK

Kobilje

Čebelarski krožek na šoli

Lanska letina za čebelarje ni bila najboljša, saj so se srečevali z nekaterimi bolezni čebel, dragim reprodukcijskim materialom in nizkimi cenami čebeljih pridelkov. Kljub temu pa nekateri vztrajajo in vodijo krožke po osnovnih šolah. Aktivno deluje čebelarski krožek tudi na Osnovni šoli Kobilje pod strokovnim vodstvom Pavleta Nemeta in Pavleta Bukovca. Včlanjenih je 23 mladih čebelarjev, ki oskrbujejo šest panjev, načrtujejo pa nakup še treh. Mladi kažejo veliko zanimanje za čebelarstvo in si prizadevajo, da bi s svojim delom obogatili šolsko kuhinjo.

K. Ščavničar

Kupšinci

Globoko presunjeni smo zrli drug drugemu v oči, ko je iznenada tiho odšel iz kroga vaščanov in družine KAREL BANFI, vedno dosleden in pozoren napreden kmetovalec. Poznali so ga tudi po aktivnosti predsednika krajevne skupnosti Kupšinci—Černelavci. Dolga leta je zagovarjal iniciativo za zasebna sredstva.

Mož trde postave in značaja, a mehkega srca ni dočakal svoje sedemdesetletnice. Tak je ostal do konca svoje življenjske poti.

Par dni pred prvim majem smo se od njega poslovili z mislimi, da ne bomo več deležni njegove prijazne besede.

Skromen, kakršen je bil, nikoli ni govoril o svojih delovnih uspehih. Uspešen je bil skoraj v vsaki dejavnosti. Reševal je urejanje vaškega prostora, si prizadeval za kanalizacijo — a ga je prehitela smrt.

V mislih smo ostali pred njegovim nasmehom pred vaško trgovino, kjer ga ne bo več. Bil je dober krščanski človek, trdi luran, a vesten in dosleden pri napredku kmetijstva!

Ohranili ga bomo v prijaznem spominu!

DINI

Gaberje se bo še razvijalo

Sredi marca so v Gaberju krajani rekli »da« za nadaljnji razvoj vasi. Kot mnoga leta doslej so tudi tokrat na referendumu sklenili, da bodo s krajevnim samoprispevkom zagotovili del sredstev za razvoj vasi. In kam bodo vložili denar krajanov. Najprej bi želeli povečati pokopališče in urediti mrliško vežico, obnoviti vodno črpališče oziroma črpalko, ponekod pa bo potrebno obnoviti tudi vodovodno omrežje. Skrbeli bodo tudi za vaške ceste. Nekaj denarja bodo namenili tudi ureditvi vaškega doma in kapelice. Tudi na širitev vrtca niso pozabili. V Gaberju pa potekajo tudi dela za napeljavo kabelske televizije. Kakih 130 naročnikov bi bilo potrebno, da bi tudi to nalogo opravili. Upajo, da bodo uspeli.

JD

Skupščina družbe VARIS Proizvodnja sanitarnih celic Lendava d.o.o. razpisuje

JAVNO DRAŽBO

— za prodajo naslednjih prevoznih sredstev:

1. Osebni avtomobil LADA 1300, tip karavan leto izdelave 1988, izklicna cena 112.000 SLT
2. Osebni avtomobil IMV, tip R 18 TL5, leto izdelave 1986, izklicna cena 144.000 SLT.
3. Osebni avtomobil IMV, tip R4 GTLJ, leto izdelave 1986, izklicna cena 62.000 SLT.
4. Kombi vozilo-Zastava, tip 900 AK, leto izdelave 1988, izklicna cena 40.000 SLT

Javna dražba bo v sredo 27. 05. 1992 ob 11. uri na dvorišču družbe VARIS Lendava d.o.o. Ogled avtomobilov možen isti dan od 10. ure dalje. Udeleženci morajo plačati varščino v višini 10 % izklicne cene pred začetkom javne dražbe na blagajni VARIS Lendava d.o.o. Prometni davek in druge dajatve plača kupec. S pogodbo bomo določili plačilne in druge pogoje.

Na dražbi lahko sodelujejo vse pravne in fizične osebe.

Dražba bo potekala po sistemu »videno — kupljeno«.

Henrik Fekonja iz Gradišča

Več kot mesar

Mesne dobrote po lastnem receptu — Bodo inšpektorji preganjali črne zakole?

Nižjo kupno moč prebivalstva občuti tudi mesarija Fekonja iz Gradišča v Slovenskih goricah. Mesarski obrtnik Henrik si zato še posebno prizadeva, da občasno da na tržišče nove mesne izdelke, narejene po lastnem receptu, zato dejavnost še nekako shaja. Od njegovih dobrot naj omenim le suho domačo salamo, trojiški želodec in sirovo salamo.

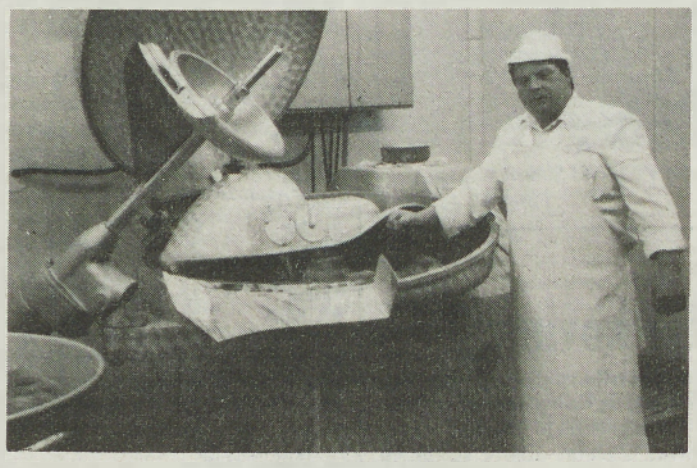

Čeprav ima Henrik Fekonja iz Gradišča oziroma Trojice veliko organizacijskih opravkov, se ne more ločiti od strojev v predelovalnici mesa, še posebno takrat ne, ko nastaja izdelek po njegovem lastnem receptu.

Za svoje izdelke, razstavljene na kmetijskem sejmu v Radgoni, je dobil 4 zlate in 5 bronastih medalj.

Ne da bi hotel delati reklamo, naj vendarle zapišem, da gradi gradiški mesar ugled svoje dejavnosti na kakovosti. Vprašal sem ga namreč, zakaj nam danes na splošno mesni izdelki ne teknejo več tako kot pred desetletji? Pojasnil je, da tako spoznanje velja le za izdelke iz mesarij oziroma mesnih industrij, kjer jih ne pripravljajo iz mesa živali, ki so bile pitane z domačo hrano. Mesni izdelki niso naravni tudi pri tistih predelovalcih, kjer v mesno zmes dajejo sojo.

»Jaz kupujem živino pri kmetih, koljejo pa jo v ptujski klavnici. Močno si prizadevam za lastno klavnico; v ta namen sem že vložil na občini ustrezno dokumentacijo. Denarja, ki ga odštejem za klanje, je veliko in izračunal sem, da bi z njim v treh letih zgradil lastno klavnico.«

Kdo je Henrik Fekonja? Je sin očeta krojača in matere šivilje, ki se jima je rodilo 7 otrok. Noben od njih se ni oprijel poklicev, kot sta ju imela roditelja: Henrik se je šel učit za mesarja, Edvard in Marjan sta postala znana strojna ključavničarja, Regina ima samopostrežno trgovino, Majda je uslužbenka, Roman je v Avstriji obratovodja v tovarni žičnic, Marta pa gospodinja. Henrik se je učil za mesarja v Voličini, po končanem uku je še nekaj časa delal pri mojstru, potem odšel na služenje vojaškega roka, po vrnitvi se je zaposlil v trgovskem podjetju Meso v Mariboru, nato pa je odšel za 10 let delat v Avstrijo. Po vrnitvi je imel nekaj časa popoldansko obrt za prodajo mesa in mesnih izdelkov, po treh letih pa je začel z redno dejavnostjo. Postopoma si je uredil mesnico v lastni hiši, od leta 1988 pa je v sestavi Mesarije Fekonja (tako je uradno ime) še predelovalnica mesa, kjer nastajajo kakovostni izdelki, ki najdejo kupce po vsej Sloveniji, tudi v Pomurju.

Dobro vem, da so inšpekcijske službe zelo stroge. Nadzor je potreben zlasti v živilski stroki in čez to tudi Henrik nima pripomb. Ima pa jih na vse številčnejše črne zakole živine na območju svoje občine, česar pa inšpektorji menda ne preganjajo, izgovarjajoč se, da za take prekrške ne zvedo. Pa ne gre le za privatne zakole, ampak tudi za zdravstveno (ne)oporečnost mesa. Tako (nepregledano) naj bi prodajali tudi nekateri gostinci.

Vsega tega nisem zapisal zato, da bi navijal za Fekonjevo mesarijo, ampak zato, ker je črnih zakolov živine vedno več tudi v Prekmurju in Prlekiji. Sicer pa gradiški mesni predelavi dela ne manjka. Če ne bi bilo tako, potem ne bi bilo zaposlenih kar 24 delavcev, od teh je sicer 5 družinskih članov. Henrik, ki si je želel postati mesar že tedaj, ko še ni hodil v šolo, je življenjski cilj uresničil. To pa ne pomeni, da se je izneveril kmetijstvu in vinogradništvu; svojčas je veliko vlagal v kmetijo, katere del je sicer pozneje prodal, ni pa se ločil od svojega vinograda, čeprav sam ne uspe najti časa, da bi ga še lastnoročno obdeloval. Nič zato, vinček je odličen!

Š. SOBOČAN

V Pomurju že ves teden zbirajo pomoč za begunce iz BiH

Člani SLS pri zbiranju pomoči za begunce iz BIH

Dobri ljudje iz Pomurja so potrdili misli iz evangelija, lačne nasititi, popotnike sprejemati. Sicer pa tovrstna miselnost vse bolj prodira tudi v zavest vseh Slovencev, ki so do kraja razočarani nad vojnimi grozodejstvi in nečloveškim ravnanjem v BiH, ki silijo ljudi v pregnanstvo, so se na akcijo pomoči odzvali člani Ljudske stranke iz občine Murska Sobota, ki so že v soboto, 9. maja, začeli z organiziranim zbiranjem pomoči, s katerim bodo nadaljevali ves teden. Odziv je večji od pričakovanega. Še največ so za begunce prispevali kmetje. Doslej so zbrali že več ton živil, krompirja, masti, jajc, mesa, vložene zelenjave, olja, kisa, sladkorja, kave in drugega. Zbrali pa so tudi za več tovornjakov oblačil za otroke in odrasle.

Boris Hegeduš

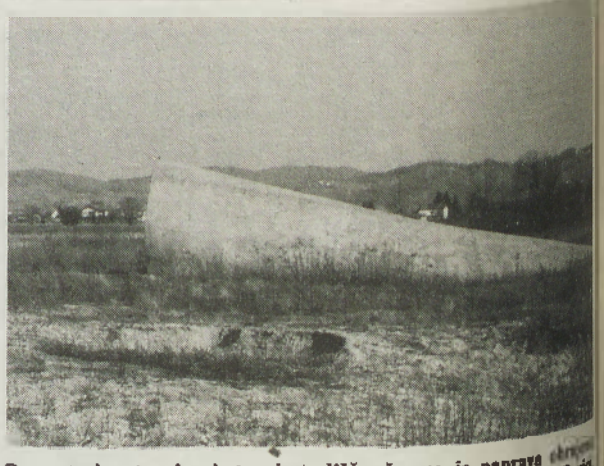

Brez strahu, to ni raketno izstrelišče, čeprav je naprava obrnjena proti sosednji Hrvaški. Je le vhodni tunel rudnika premoga v Banici, ki pa je v lanskem letu buril duhove nekaterih, ker da naj bi v tem prostoru bilo odlagališče nevarnih snovi. Koliko denarja je bilo v ta projekt vloženega, se ne ve, malo pa gotovo ne. Ali bo kdaj premog izpod Belanice zagledal beli dan ali pa se bo kdo spomnil, da bi ta beton odstranil?

Posnetek in besedilo: JB

Panovci

Utihnil je tudi vaški zvonik

Stare zgodbe o Panovcih, da gre za kraj, ki izumira, ker mladih skoraj ni več na vasi, ne kaže ponavljati. Morda je v njej novo le to, da je medtem utihnil tudi vaški zvonik, ker je zvonar umrl, pa ni nikogar, ki bi ga želel nadomestiti. Ampak najbrž se bo čez čas odmiranje le ustavilo. Pravkar namreč posodabljajo cesto skozi kraj, ki bo dobila tudi asfaltno prevleko.

Tega se že zelo veselita tudi **Jože in Anica Steiner,** ki sta se priselila v Panovce pred 6 leti iz Murske Sobote, čeprav nobeden od njiju nima tamkaj nobenih sorodnikov in prej skoraj nista vedela za ta kraj. Zgodilo pa se je tako, da se je Jože vozil s kolesom naokrog in nekega dne je zašel tudi v Panovce, kjer je zvedel, da je naprodaj stara hiša z manjšim sadovnjakom in vinogradom. Ravno nekaj takega si je že dolgo želel, da bi se lahko ob koncu tedna umaknil iz mestnega vrveža. Kupčija je bila kmalu sklenjena in namesto počitniške hiše sta si uredila pravi dom. Uživata v lepi, mirni naravi, njuno veselje pa je tudi vinograd. Vanj je zaljubljen predvsem Jože. Anica pa se veliko ukvarja z ročnim delom, skrbi za rože, gospodinji . . . Res jima je lepo. Pogrešata le otroke, ki pa ju radi obiščejo ob koncu tedna. Vse kaže, da se bo v Panovce preselil tudi eden od sinov.

Novo življenje se je začelo tudi pri sosedovih **Ciferjevih** oziroma na domačiji **Tinike Oškola.** K hiši je prišla namreč snaha in

80-letna Tinika Oškola je rojena, da je pri hiši tudi vnuk.

peljali, čeprav so jim le redkokrat obljubili. Tinika je v skrbeh, kako bodo odplačali dolg. Življenje jo je namreč že marsičemu naučilo. Ko je bila stara 65 let, je morala na delo v Avstrijo, kjer je služila kruh 6 let. V mladih letih je delala tudi 4 leta v Franciji, štirikrat po eno leto pa je vodila tudi za zaslužkom v Nemčijo.

Priča stare zgodbe. Menda je lastnik te podrtije Ivan Kramberger ml. Negove.

mladi gospodar Stanko se je odločil, da bodo zgradili nove velike hleve za živino. Le-ti že stojijo in v njih bi že morali rediti 22 bikov. Tako so se namreč dogovorili s KZ Panonka, ki jim je dala posojilo. Obresti jih že terjajo, pitancev pa jim niso pričijo. Sedaj ji je 80 let in še vedno postori skoraj vse, kar je potrebno na kmetiji. Da bi se pri hiši dobro razumeli, pa bodo lahko premagali vse težave.

Še zadnja novica: Slišati je, da bo letos v Panovcih zrasla nova hiša!

JOŽE O...

Ali odlok o odvozu smeti velja za vse?

Vse kaže, da bo za tenčavsko občino še naprej neuhojena pot odvoz smeti na osrednje smetišče. Nemalo denarja je bilo vloženega v ureditev osrednjega smetišča pri Dolgi vasi in kazalo je, da bo s tem problemom odlaganja smeti urejen za vso občino. Žal pa so nastala smetišča nastajajo skoraj vsak dan, kot da občinski odlok velja le za nekatere. Po nekaterih podatkih ima urejen odvoz smeti le tabelarno odstotkov gospodinjstev v občini. Občinska vlada je zato sklenila, da bo vsako gospodinjstvo moralo plačati 43 tolarjev za odvoz smeti, toliko namreč stane enkraten odvoz smeti. Komunalno podjetje, ki skrbi za odvoz smeti, bi se moralo dogovoriti z krajevnimi skupnostmi, da bi ta akcija vendarle steklo, sicer bo nastajala nova smetišča. Morali pa bi zagotoviti ustrezno kontrolo, da vse tiste, ki se ne držijo občinskega odloka, ostro kaznovali.

Hiša brez elektrike

V globino po vedro vode

Človek bi skoraj ne mogel verjeti, da je le dobrih tristo metrov zračne linije od središča lepega turističnega kraja Negove hiša brez elektrike. To ni kaka vinska hišica ali kaka podirajoča se »vajncareja«, pač pa hiša ob kateri je pet hektarjev posesti, ki vzorno obdelana. Res pa je, da je hiša na samem, saj je do prvega soseda več kot pol kilometra. Prav toliko pa je oddaljen tudi prvi električni drog odkoder bi lahko Bračkovi pri Negovi dobili elektriko.

Janez Bračko, ki šteje 60 let, in Angela, ki šteje 63 let, sta to posest prevzela od ostarele Marije Vreča 1957. leta. Za njo sta skrbela do smrti in tako prišla do lastnega doma. V hišo sta prišla brez kakega večjega denarja, da bi takrat zmogla napeljavo elektrike. Predhodna lastnica pa je zamudila s prijavo, ko so 1953. elektrificirali ta del Negove in druge vasi. Takrat je bilo to delo opravljeno solidarnostno, ne glede na to, kako daleč je bilo treba vleči električne vode. Vsi so plačali enako.

Ker pozneje te možnosti ni bilo, sta Bračkova vse do danes ostala brez elektrike. Praktično živita tako, kot pred petdesetimi leti, saj nimata nobenega električnega stroja, ne hladilnika ne televizije. Pravita, da gredo spat s kurami. Edina luč v hiši je na petrolej, pa še z njim je križ, saj morajo ponj v Avstrijo.

Gotovo pa je treba omeniti še en vzrok, da še nimajo elektrike. Veliko sta bila bolna, tudi eden od treh otrok, bila sta veliko po bolnišnicah. Imeli so jetiko, ki zahteva dolgotrajno bolnišnično zdravljenje. Tako sta s težavo in komaj pridelala le toliko, da sta vzdrževala posest in vzgojila tri otroke, ki so že vsi pri svojem, kruhu. Doma je le hčerka s sinčkom, ki babici in dedku dela kratek čas.

In kakšne so možnosti, da bi tudi v tej hiši na robu Negove (hišna številka je Negova 50) zagorela luč? Brez pomoči še ne kmalu, kajti pri hiši ni velikega zaslužka. Janez in Angela še komaj kaj postorita, bolezen in leta so jima vzeli moč, hčerka pa je brez zaposlitve. Morda pa bi lahko kaj storila solidarnost. Le kdo bi bil tisti, ki bi z njo začel? Sama s hčerko na kaj takega gotovo nista pomislila, kajti preveč imajo svojega kmečkega ponosa. Pa vendar . . .

Velike skrbi imajo tudi z vodo. Hiša na vzpetini ima vodnjak, ki sega 42 metrov globoko. Kot smo se lahko sami prepričali, je gospodar porabil natančno pet minut, da je iz studenca izvlekel 25-litrsko vedro vode. Vode, ki bi jo lahko pil sam cesar na Dunaju, če bi si je zaželel. Kristalno čista, hladna in verjeli ali ne mnogo okusnejša, kot jo pijejo »meščani«. Za živino zbirajo vodo v cisterni ali pa jim jo ob suši pripeljejo gasilci.

Ko smo ju zapuščali, sta nam povedala, da naj preveč ne pišemo o njihovi »zaostalosti«. Čeprav nimamo elektrike, je povedala gospodinja, nam je lepo.

Ludvik KRAMBERGER

NARODNA RESTAVRACIJA PARK v Radencih je od 27. aprila letos v zasebnih rokah. Če smo natančnejši odslej (in tako bo vsaj naslednjih pet let) jo bo upravljal zasebnik. To bo Janez Kučan, ki je tam zaposlen že vse od obnovitve prijetne restavracije sredi radenskega parka. V pogodbi, ki jo je podpisal z Radensko, se je zavezal, da bo prevzel vseh šest zaposlenih, hkrati pa je Radenska obljubila, da bo ponovno zaposlila delavce, če poslovanje ne bo uspešno.

Vendar pa Janez Kučan upa, da to ne bo potrebno, saj načrtuje velike spremembe pri ponudbi in o dnosu do gostov. bbp

Srečanje z Milanom Kranjcem iz Radoslavec

Samski optimist

S kolesom Pony po Evropi — V hrvaško gardo, da bi dokazal sposobnost — Letos streha in družina?

Mnogi ne razumejo ali pa noče razumeti nekaterih ravnanj 23-letnega Milana Kranjca iz Radoslavec. Bil naj bi čuden, pa delo naj bi si izbiral . . . Podpisani, ki sem prebral že nekaj njegovih pisem, naslovljenih na naše uredništvo, pa nekako ne razumem njegova ravnanja, še posebno zdaj, ko sem ga obiskal.

Milan Kranjc mora ljudem, ki se jim zdi čudak, nenehno dokazovati, da je normalen. Da bi dokazal, da je lahko služil redem vojaški rok, je bil celo hrvaški bojevnik! Vojni je odnesel celo kožo.

Foto: Š. S.

Po njegovo veliko željo — na domu.

Milan nam je pisal, da si sam gradi hišico. In res si jo zida. Pravzaprav je že pod zasilno streho.

Letos bom naredil redno strešno konstrukcijo, ometal pa bom le nekatere druge prostore. Za na se bo treba spati v kuhinji. Denarja za hišico nisem dobil od nikogar, le parcelo so mi dali starši. Kaj več ne (z)morejo, saj imajo tudi sami. Moram poveljati, da hišica nastaja z velikimi mukami, saj sem jo sezidal iz opeke od ruševin starih hiš. Tudi okna niso nova.

Milan se je zdaj, ko se približuje poletnim letom, zresnil. Sabotažno je priznal, da je bil v zadnjem manj brižen. Tako ni dobil vzdržal pri gradbenem podjetju Gradbar v Mariboru, kjer se je z navadnim ponijem pot po nekaterih evropskih državah, od koder se je vrnil proti domu. Preživljal se je z obiranjem čelom, spal v spalni vreči, ki pa so mu jo nazadnje (v Nemčiji) ukradli. Pozneje je imel redno zaposlitev, a je ni uspel dobiti, preživeti pa je tre- ba zato, ker je začel služiti denar z dodatnimi deli: na pojjih, sadovnjaku, pri zidarjih. V tem času zasluži od 500 do 700 tolarjev, kar je malo, zato

Milan se je v vojno vrnil kot invalid. Ne zaradi ran, ampak zaradi bolezni. Ko je bil v vojski, mu je namreč zatrlo ledvice. Zdravi se. Ne kuri, ne pije, ne jemlje zdravil. Ne zaradi vere, ampak zaradi prepričanja, da je to zanj najboljše

Vreček

STANE VREČEK, Mirka Vadnova 22, 64000 KRANJ, telefon: (064) 241-479, telefaks: (064) 241-482

IZDELAVA VEČ VRST ČRPALK ZA ŠKROPLJENJE IN NAMAKANJE

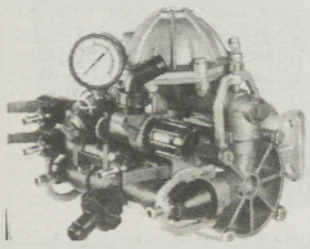

MP 65
Črpalka MP 65 za standardne traktorje (kardan)
— Tomo Vinkovič
— Goldoni special

CENTRIFUGALNA ČRPALKA
Namenjena je za namakanje, zalivanje ali prečrpavanje.
Izdelujemo dve velikosti: CP-400
CP-800

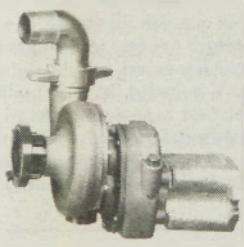

PREOSTALI PROIZVODNI PROGRAM
— črpalka MP 25 za motokultivatorje
— prevozna škropilnica za motokultivatorje, 200-litrske
— garniture za škropljenje s 6 ali 8 šobami

VEDNO SO NA VOLJO REZERVNI DELI, OBNAVLJAMO RABLJENE AGREGATE
REDNI SERVIS. POKLIČITE NAS — HVALA ZA ZAUPANJE.

EUROPLIN, d.o.o.
Trg revolucije 7
61420 TRBOVLJE

Podjetniki, obrtniki, občani

Imate probleme s plinom propan-butanom, želite znižati stroške porabljenega plina v vaših plinskih postajah, se odločate za napeljavo plinske inštalacije v vaš objekt? Rešitev je preprosta.

POKLIČITE PODJETJE EUROPLIN IN SVETOVALI VAM BOMO, KAJ STORITI.

telefon: (0601) 22-439,
telefaks: (0601) 21-204

FOTO — MIRKO BRUMEN, LENART

KUPON velja v mesecu maju najmanj za dve osebi.

Fotografije za dokumente, po osebi 12 fotografij, v eni uri, samo **400 SLT!**
NE CENENOST — PONUJAMO KAKOVOST!
Odprto vsak dan od 7.30 do 18.00 in ob nedeljah do 12.00

Na podlagi Razvojnega programa demografsko ogroženega območja občine Lendava izvršni svet SO objavlja

NATEČAJ

za sofinanciranje usposabljanja podjetnikov ter za sofinanciranje dopolnilnega izobraževanja prebivalcev s področja trženja, zunanje trgovine, kmetijstva in turizma

S tem natečajem pozivamo vse zainteresirane občane občine Lendava, ki bi se želeli usposabljati za podjetnike in imajo za to že določeno predznanje oziroma dolocenо izobrazbeno usposobljenost, ter vse tiste posameznike in podjetja, ki bi želeli sebe ali svoje zaposlene dopolnilno izobraževati za trženje, zunanjo trgovino, kmetijstvo in turizem, da oddajo vlogo za sofinanciranje izvršnemu svetu SO Lendava.

V vlogi je potrebno navesti:
- *ime in priimnek ter poklic osebe, ki bi se želeli dopolnilno izobraževati ali usposabljati,*
- *za kakšno vrsto izobraževanja oziroma usposabljanja se prosi sofinanciranje,*
- *če je že izbran program, je potrebno navesti izvajalca, kraj in datum izvedbe.*

Na natečaj se lahko prijavijo vsi zainteresirani, ki se želijo dopolnilno izobraževati ali usposabljati v že objavljenih programih, pa tudi tisti, ki bi se želeli dopolnilno izobraževati v dolocenem področju, vendar si konkretnega programa ni niso izbrali. Če bo dovolj prijavljenih, bo izvršni svet SO Lendava organiziral seminarje za posamezno vrsto usposabljanja oziroma izobraževanja v občini Lendava, za vse druge programe, ki so organizirani zunaj občine, pa se iz sredstev proračuna plačajo stroški kotizacije za udeležbo na seminarju po predložitvi računa.

Natečaj velja do konca leta 1992.
Vloge bo izvršni svet SO Lendava obravnaval na prvi seji po prispetju.

Vse dodatne informacije lahko dobite pri sekretariatu za gospodarstvo in družbene dejavnosti, tel.: 75-230.

Izvršni svet SO Lendava

PROIZVODNJA — STORITVE — TRGOVINA
LJUTOMER, tel.: (069) 82-455

ATRIUM SALON POHIŠTVA KROG, tel.: (069) 32-455

REKLAMNA PRODAJA

pohištva BIVA (dnevne, otroške in mladinske sobe),
50 % popusta ob gotovinskem plačilu ali plačilo na šest obrokov brez obresti.
Delovni čas od 9.00 do 18.00,
ob sobotah od 8.00 do 12.00

KAMNOSEŠTVO

ŠTEFANA BUNDERLA
GRAD 64, tel.: 53-157

● **Izdelujemo, prodajamo in vgrajujemo:**

nagrobnike, okenske police, stopnice, tlake in opremo za točilne mize

CENE KONKURENČNE!

EL

Beltinci, Ravenska 27, tel.: 42-151
● **obleke za birmo**
● **gorska kolesa**

VENERA

agencija za trženje
tel.: 22-403, 21-383, 21-064,
telefaks: 22-419

Nagrajenci tretjega kola akcije za športnike in murski val

(G. Radgoni, 15. maja)

1. HELENA RIGAČ, Večeslavci 119, Rogašovci — pralni stroj PS A 60, Gorenje G. A., 2. VLADO MR[illegible] ŽANIČ, Stročja vas 39, Ljutomer — kotel za žganje[illegible] ho, PAN AGRA, 3. NATAŠA HARI, Simoničev b[illegible] 14, G. Radgona — nahrbtna škropilnica, PAN AGRA, 4. MARIJA HORVAT, Gomilica 116, Turnišče — [illegible] nec tedenski paket za 2 os., Terme Topol., 5. JOŽKO [illegible] PUKL, Porabska 3, G. Radgona — stekleni regal, re[illegible] lex, G. Radgona.

6. STANISLAV KUPLEC, Srednja Bistrica 84, Čer[illegible] 7. MARIJA TKALEC, Lipa 133, Turnišče, 8. KRISTINA KU[illegible] Šratovci 18, Radenci, 9. JOSIP ŠEBEK, Domanjševci 65, K[illegible] 10. ALEKSANDER KERČMAR, Lendavska 25, M. Sobota, 11. [illegible] NA BENKO, Borec za severno mejo 17, Maribor, 12. MIHA TO[illegible] VAJ, Domanjševci 98, Križevci v Prekmurju, 13. EVGEN PO[illegible] SEK, Mladinska 5, G. Radgona, 15. MATEJA BALAŽIC, Šen[illegible] vača 130, Turnišče, 16. SIMONA SLAVIČ, Črešnjevci 81, G. Radgona, 17. DRAGA VUČKO, Ižakovci 82, Beltinci.

Prihodnja prireditev bo v petek, 12. junija v Lendavi, finalno pa 28. junija na letališču v Rakičanu.

Radenska

OB OTVORITVI ŠPORTNE DVORANE V RADENCIH

vas 23. maja 1992 ob 20. uri vabimo na nastop članov plesne šole Kazina, ki vam bodo prikazali standardne, latinskoameriške plese in akrobatski rock and roll.

Vstopnina 200 SLT

Pričakujemo vas!

Dopisujte v Pomurski Vestnik

»Lani si nisem upal na Vestnikov vlak, ker se je bližala vojna . . . Letos se bom peljal! Rad bi videl tisto vrhniško kasarno, iz katere so se valili tanki proti Ljubljani, Brniku . . .«

Cankarjev spomenik na Vrhniki

»ČUDO BOŽJE VRHNIKA . . .«

Misli iz nadnaslova sem pred dnevi slišal v Gornji Radgoni. Resnično smo se lani pri Vestniku bali, ali bo nas vlak sploh [illegible] ali ne in vendarle se nas je zbralo nekaj sto. In lepo smo se imeli. Na Vrhniki se bomo peljali mimo kasarne, o kateri smo v kraju, a [illegible] čilni slovenski vojni, veliko slišali. In tam bomo videli tudi nekaj [illegible] kov, ki so nam vlivali strah v kosti.

»VRHNIKA, PREČUDEN KRAJ . . .«

Največji sin Vrhnike je pisatelj Ivan Cankar. Preberimo n[illegible] napisal o cerkvi svete Trojice, ki stoji nad Vrhniko in je bila [illegible] 18. stoletju pribljubljena božja pot:

». . . Bela kakor nevesta se sveti na holmu sveta Trojica, [illegible] duje se po sončni ravni, po tihem sanjajočem mocvirju, do Žabnice [illegible] gore in do Krima . . .« Nekateri od naših izletnikov si bodo [illegible] ogledali.

In tudi na našem slovenskem severovzhodu je sveta Trojica. Ivan Cankar je tukaj preživel šest mesecev pri pisanju iz zdravilišča dr. Lojzu Kraigherju.

O svoji Vrhniki je Cankar zapisal:

»Vrhnika, prečuden kraj! V mehkem domotožju mi zakipi [illegible] ob misli nate . . .«

In nekje drugje je spet zapisal:

». . . Kraj ravni pod gozdom, pod temnim mogočnim Rogom [illegible] sedi jata golobov; bele peroti se leskečejo v soncu. Tam je [illegible] ka . . .«

VRAČALI SE BOMO Z VERDA

Popoldne bomo preživeli potniki Vestnikovega vlaka v [illegible] rekreacijskem območju Ulovka. Poskrbljeno bo za streho, [illegible] ne sonce nam ne bosta mogla do živega. Pelo se bo, plesalo, [illegible] nakupovalo poceni izdelke . . .

In tam okoli pol sedmih zvečer nas bo sedemnajst [illegible] peljalo navzdol proti Vrhniki in nato gori proti Verdu. Ker nas bo [illegible] kal vlak. In ko bo vlak iz Verda zapeljal proti Ljubljani, nas bo [illegible] vi strani pozdravila Vrhnika. Od tukaj je nanjo enkraten pogled. [illegible] verjemimo naslednjim Cankarjevim besedam:

»Čudo božje — Vrhnika, ti gosposko, nedeljsko dekle, kako si [illegible] daljno lepa! Jaz, ki sem ves tvoj, sem te gledal s široko odprtimi [illegible] videl pa te nisem nikoli: še zdaj te gledam, kakor da bi [illegible] lo, kakor da bi le zdaj pa zdaj migljaje in trepetaje, zablisnil [illegible] sijaj iz daljave . . .«

Franček Šepec

radijski in televizijski spored od 22. do 28. maja

Radio MV — Murski val — UKW 94,6 MHz (Dopoldne tudi SV 648 kHz)

PETEK

5.40 Prebujajte se z nami — jutranje kramljanje s podatki o vremenu, cestah, časopisih, pesmijo tedna, horoskopom, obvestili . . 7.00 Druga jutranja kronika Radia Slovenija. 7.15 Začenjamo nov dan, . . . 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini. 8.00 Poročila. 8.10 Dopoldne na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Borzni utrip. 9.15 Mariborsko zvočno pismo. 9.30 NSTSNMV — lestvica tujih skladb. 10.00 Poročila. 10.30 Kunec tedenski prireditve (kultura, šport, turizem . . 11.30 Kaburet. 12.00 Poročila (BBC). 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo in vključitev Radia Slovenija. 16.00 Popoldne na MV. 16.35 Obvestila. 16.30 Poročila.

TV SLOVENIJA 1

12.00 Poročila. 14.15 Umetniški film, ponovitev. 16.20 Gospodarska oddaja. 17.00 Dnevnik. 17.10 Tok tok, kontaktna oddaja za mlade. 19.10 Risanka. 19.18 Dnevnik. 20.00 Forum. 20.30 Semenj ničevosti, angl. nadaljevanka. 21.30 Oči kritike. 22.23 Dnevnik. 22.50 Sova: Pri Hrastablovih, amer. nanizanka; Vietnam, avstral. nadaljevanka; Obsojeni somraka, ameriški film.

Drugi program

15.30 Sova, ponovitev nanizanke. 18.00 Studio Maribor. 19.00 Jazz in Blues. 19.30 Dnevnik ZDF. 20.00 Koncert orkestra Slovenske filharmonije. 20.40 Slovenski magazin. 21.40 Studio City.

HTV 1

11.35 On in ona, humor. serija. 12.00 Točno opoldne. 13.00 Slika na sliko. 13.45 Poročila. 13.50 Igralec na srečo, serijski film. 14.45 Modre čelade. 15.05 Jaz in Rdeči sokol, otroška serija. 15.00 Poročila. 16.05 Malavizija. 17.00 Tete, Sava, teži, dokum. oddaja. 17.30 Gremo naprej. 18.00 Poročila. 18.05 Gremo naprej. 18.30 Santa Barbara, amer. nadaljevanka. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.05 Kdo je kdo iskal? 20.55 Poslovni svet. 21.45 Kmetski paviljon. 22.45 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 9.00 Poročila. 0.05 Filmska noč: Otok dr. Moreauja, amerikanski film; Odisejа v vesolju — 20.0, ameriški film.

TV AVSTRIJA 1

10.15 TV v šoli. Fotografija. 10.40 Odkritje, francoski film. 12.15 Reportaže iz Avstrije. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Barva prihodnosti. 13.35 Urad, urad. 14.00 Big Walley, serijski vestern. 14.45 Mladi glasbeniki v akciji. 15.00 Otroški spored. 16.30 Am dam des. Šale s črko K. 15.55 Strelovod. 16.05 Otok poslednjih morskih razbojnikov, film. 16.30 Mini kviz. 16.55 Telestik. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Trojica s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Šport. 20.15 Derrick, kriminalka. 21.15 Pogledi od strani. 22.10 Acuna — barva zmaga. 23.25 Večerni šport. 23.55 Zaročna krogla, ameriški film. 1.20 Čas v sliki. 1.30 Tisoč mojstrovin.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Sotrpini. 8.50 Narodno zdravilstvo. 9.00 Dallas, ameriška serija. 74 Ewing kontra Ewing. 9.50 Loto. 9.55 Zdravilo — koristi, škodi? 10.10 Teniški kotiček. 10.15 Serijski film. 10.40 Damar, francoska serija. 12.00 Popoldanski saldo. 16.10 Prijetne preteklosti. 16.30 Moj rojstni kraj. 17.45 Svet denarja. 18.00 Okno. 18.35 Vprašanja krščanov. 19.00 Pred Barcelono. 19.15 Za otroke in mladino. 20.00 Dnevnik. Šport. 20.40 Danes, pon. 21.40 Panorama. 22.45 Homo novus, madžarsko-sovjetski film. 0.10 Edda, posnetki. 1.00 Dnevnik. 1.05 Dnevnik Antenne 2.

RTL

12.00 Opoldanski magazin. 12.50 Grozljivo prijetna družina. 13.20 Santa Barbara. 14.10 Springfieldska zgodba. 14.55 Šef. 15.45 Samo Street. 16.40 Tvegano. 17.10 Cena je vroča. 17.45 Igra. 18.00 Enajst 99. 18.45 Poročila. 19.10 Eksplozivno, tv-magazin. 19.40 Dobri časi, slabi časi. 20.15 Družinski grob, kriminalka. 21.30 Dvanajst Švedinj v Afriki, erotični film. 0.10 Tulli Brunn. 1.10 Tag, morilska kriminalka.

SOBOTA

5.40 Prebujajte se z nami — tudi v soboto je lahko to prijetno, če imate dobro družbo in ste na tekočem z vsemi dogodki. 7.00 Druga jutranja kronika Radia Slovenija. 7.15 Začenjamo nov dan . . . 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini. 7.40 Sobota je pravi dan za nakupe, tudi na tržnici. 8.00 Poročila. 8.10 Dopoldne na MV. 8.30 Dunajsko zvočno pismo. 9.00 Predstavljamo vam. 10.00 Poročila. 10.30 Potepajte se z nami. 11.00 Sobotni gost. 12.00 Poročila (BBC). 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo in vključitev Radia Slovenija. 16.00 Popoldne na MV. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 Mali oglasi. 19.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila (BBC). 19.00 Vključujemo Radio Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

8.10 Angleščina. 8.30 Radovedni Taček. 9.05 Klub Klobuk. 11.00 Zgodbe iz školjke. 12.00 Poročila. 12.05 Tok tok. 16.00 Tednik. 17.00 Dnevnik. 17.10 Drugačna Sneguljčica, madž. risani film. 19.00 Risanka. 19.15 Žrebanje 3×3. 19.30 Dnevnik. 20.00 Utrip. 20.30 Križkraž. 21.35 Zlata leta, amer. nadaljevanka. 22.20 Dnevnik. 22.50 Sova: Murphy Brown, amer. nanizanka; Vietnam, avstral. nadaljevanka; Na begu, franc. film; Nočne ure, amer. variet. program.

Drugi program

16.10 Sova 17.30 Prisluhnimo ušini. 17.45 Angleščina v poslovnih stikih. 18.00 Poglej in zadeni. 18.30 Boš videl, kaj dela Dolenjc. 19.00 Kremenčkovi, risanka. 19.30 Dnevnik RTV Srbija. 20.15 Klasika. 20.30 Izsiljevanje, ameriški film. 21.55 Umetniški program: Moški, ženske.

HTV 1

8.00 Poročila. 8.15 Slika na sliko. 9.00 Šolski program. 10.00 Poročila. 10.05 Kaj se dogaja z mano, otroška oddaja. 11.05 Ljubljenci bogov, serijski film. 12.00 Poročila. 13.20 Morana, opera. 14.00 Poročila. 14.05 Švedski risani film. 15.55 Poročila. 16.00 Prisrčno vaši: Zvonimir Kulundžić. 16.45 Turbo Limach show. 18.00 Poročila. 18.20 Santa Barbara. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.05 Škrlatna barva, amer. film. 22.40 Pozdrav iz Opatije. 23.10 Dnevnik. 23.30 Slika na sliko. 0.25 Poročila. 0.30 Serijski maraton: Božji mlini na veter.

TV AVSTRIJA 1

9.30 Angleščina. 10.00 Francoščina. 10.30 Ruščina. 11.00 Pomembno se je imenovati Ernest, komedija. 12.30 Balo Avstrija. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Scampolo, ljubezenska komedija. 15.15 Playboy. 15.30 Otroški spored. 15.35 Risanka. 16.00 Spored po željah. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Moj dnevnik iz džungle. 17.30 Ribiške zgodbe. 17.35 Če mene vprašaš. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Nogomet. 18.30 Trojica s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kdo reče A, zabavna oddaja. 22.00 Zlata dekleta. 22.25 Kill me Again, akcijski film. 23.55 Čas v sliki. 0.00 Črnih 13, akcijski film. 1.25 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

6.15 Dobro jutro, Madžarska! 8.30 Metodistični verouk. 8.40 Za otroke in ne le zanje. 11.00 Tv-magister. 12.30 Panorama, svetovna politika. 13.30 Sezamova ulica, za otroke. 14.30 Videospoti. 15.00 Barometer, politični šov. 16.00 Varietejska kamera. 16.55 Nogomet: Veszprém-Ferencvaros. 18.45 Za otroke. 19.00 Jolly Joker, nemška serija. 20.00 Dnevnik, šport. 20.40 Samovoljno sojenje, celovečerni film. 22.20 Kumara, politična solata. 22.40 Nantes: EP v gimnastiki, posnetki. 23.30 Berlin, Alexanderplatz, nemško-italijanska serija.

RTL

6.00 Risanke. 6.15 Pravljice z vsega sveta. 8.00 Mladinske oddaje. 9.20 Klack. 10.35 Peter Pan. 11.00 Različne mladinske oddaje. 12.35 Michael Valliant. 13.30 Ameriški gladiatorji. 14.35 Adam 12. 15.05 Knight Rider. 17.00 Vroča nagrada. 18.45 Poročila. 19.10 Full House. 20.15 Gledališka predstava. 22.10 Kako, prosim? 23.00 Ljubezenska šola Josefine Mutzenbacher, nemški erotični film. 0.25 Pregrešna Ibiza, nemški erotični film.

8.00 Začenjamo nov dan . . 8.30 Horoskop. 8.45 Vilmoš Tkalec. 9.10 Misel in čas. 9.30 Srečanje na Murskem valu z lestvicami najpopularnejših domačih zabavnih, tujih in narodnozabavnih skladb. 10.30 Nedeljska kuhinja. 12.00 Poročila. 12.15 Nedeljsko postno premišljevanje. 12.30 Minute za kmetovalce. 13.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.00 Panonski odmevi — oddaja za porabske Slovence in vse druge. 18.30 Poročila (BBC). 19.00 Vključujemo Radio Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

9.20 Živ žav. 10.35 Revija Zagorje 92. 11.05 Kronika, kanad. serija. 11.30 Obzorja duha. 12.00 Poročila. 12.10 Kremenčkovi. 12.40 Boš videl, kaj dela Dolenjc. 14.25 Orka — kit ubijalec, amer. film. 16.00 Junak med barabami, avstral. nadaljevanka. 17.00 Dnevnik. 17.10 Kraljevska poroka, ameriški film. 18.55 Risanka. 19.20 Slovenski loto. 19.30 Dnevnik. 20.00 Zrcalo tedna. 20.30 Moravske Toplice: Pomladni 3×3, prenos. 21.55 Otoki, novozelandska serija. 22.45 Dnevnik. 23.15 Sova: Ameriške video smešnice; Vietnam, avstral. nadaljevanka.

Drugi program

15.45 Sova. 17.00 Športna nedelja. 19.30 Dnevnik HTV. 20.00 Videogodba. 20.30 Galaktična odiseja, japonska serija. 21.25 Aleksa Santić, nadaljevanka. 22.25 Športni pregled. 22.55 Retrospektiva slovenske opere: Gorenjski slavček.

HTV 1

8.00 Poročila. 8.15 Slika na sliko. 9.00 Smogovci, otroška serija. 9.30 Zgodbe o lisici, risanke. 10.00 Poročila. 10.05 Nedeljsko dopoldne za otroke. 11.00 Akupunktura, kanad. serija. 11.30 Narodna glasba. 12.00 Poročila. 12.05 Kmetijska oddaja. 13.00 Mir in dobro. 13.30 Hišni ljubljenci, serijski film. 14.00 Poročila. 14.05 Mikser M. 14.45 Zlatko in detektivi. 15.30 Ob nedeljah. 17.00 Ponovno skupaj, franc. film. 18.50 Tom in Jerry, risanke. 19.30 Dnevnik. 20.10 Sedma noč. 21.40 Dnevnik. 22.00 Šport. 22.15 Resna glasba. 23.15 Tv-tednik. 0.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Pozor, kultura! 9.30 Katoliška maša, prenos iz Oberwarta. 10.15 Univerzum: Čudoviti svet meteorjev. 11.00 Evropski studio. 12.00 Tednik. 12.30 Orientacija. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Čudovita leta. 13.35 Pozdrav in poljub s Tegernseea, komedija. 15.30 Otroški spored. 15.55 Tedenski pregled sporeda. 16.10 Skrivnost delfina. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 X-Large in X-Charts. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trojica s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Moselbruck, zgodba o vinarski družini. 21.05 Ameriške sanje, nadaljevanka. 21.50 Vizije. 22.00 Čas v sliki. 22.05 Šport. 22.10 Dokumentacija. 22.50 Cinderella. 23.50 Koncert. 0.20 Čas v sliki. 0.25 Tisoč mojstrovin.

TV MADŽARSKA

6.45 Vaška tv, magazin. 8.00 Kava s smetano. 7.30 Za otroke. 8.30 Nedeljski magazin. 11.00 Za boljši jezik. 11.10 Paravan, Judit Endrei. 11.40 Burda, šivanje. 12.00 Glasbeni butik. 13.00 Financial Times, poslovne novice. 13.30 Pesmi Lajosa Serlija. 13.55 Pokrajine, mesta, ljudje. 14.25 Okna pripovedujejo. 15.45 Tekmovanje koreografov. 16.00 Zgodovinski kviz. 16.40 Za reformatorje. 17.00 Walt Disney vam predstavlja: Filmi, risanke. 18.45 Gool, nogometni pregled. 19.25 Teden, dnevnik. 20.15 Mednarodno tekmovanje dirigentov. 22.25 Sci-fi-magazin. 23.05 Talleyrand, francoski film.

RTL

6.00 Cobi. 7.00 Različne mladinske oddaje. 9.30 Kralj piratov, ameriški pustolovski film. 11.15 Ta teden. 2.30 Major Dad. 13.00 Mladinske oddaje. 15.15 Teenacademy, ameriški film. 17.45 Primarij dr. Westphal. 18.45 Poročila. 20.15 Showmaster, zabavna oddaja z ameterji. 21.45 Spieglov tv magazin. 22.55 Playboj Late Night. 2.00 Plavalni bazen, francoski film. 0.25 Kanal 4. 2.00 Scorpionovo izsiljevanje, ameriški vohunski film

PONEDELJEK

5.40 Prebujajte se z nami — da bo začetek delovnega tedna veder MV vam da vse informacije za dober začetek. 7.00 Druga jutranja kronika Radia Slovenija. 7.15 Začenjamo nov dan, . . . 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini. 8.00 Poročila. 8.10 Dopoldne na MV. 8.15 Mali oglasi. 9.00 Zgodilo se je. 10.00 Poročila. 10.30 Šport. 12.00 Poročila (BBC). 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo in vključitev Radia Slovenija. 16.00 Popoldne na MV. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 Šport. 18.00 S kranščakon, cekron pa z marelof — lestvica narodnozabavne glasbe. 18.30 Poročila (BBC). 18.40 Bilo je nekoč. 19.00 Vključujemo Radio Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

9.10 Mladinsko gledališče. 9.55 Semenj ničevosti, angl. nadaljevanka. 11.00 Mernik, Forum, Utrip, Zrcalo tedna. 12.00 Poročila. 16.20 Slovenski magazin. 17.00 Dnevnik. 17.10 Program za otroke. 18.45 Divji svet živali. 19.10 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Politik novega kova, angl. nanizanka. 21.00 Svet na zaslonu. 21.40 Nad nebo, drama. 22.55 Dnevnik. 23.30 Sova: Hobotnica, ital. nadaljevanka; Zvezdne steze, amer. nanizanka.

Drugi program

15.30 Oči kritike. 16.20 Sova. 17.30 Plavalni miting Slovenija: Hrvaška. 18.00 Studio Ljubljana. 19.00 Videošpon. 19.30 Dnevnik TV Koper. 20.05 Simpsonovi, amer. nanizanka. 20.30 Gospodarska oddaja. 21.00 Sedma steza, športna oddaja. 21.30 Ta mračni predmet poželenja, francoski film. 23.10 Umetniški program: Kino.

HTV 1

7.00 Dobro jutro. 8.55 Joey in Rdeči sokol, otroška serija. 9.20 Bonton-ton, predstava za otroke. 10.00 Poročila. 10.05 Šolski program. 11.05 Jutrofon. 11.35 Cosby Show. 12.00 Točno opoldne. 13.00 Tv-tednik. 13.45 Poročila. 13.50 Vrnitev Sherlocka Holmsa, angl. nanizanka. 14.40 Modre čelade. 15.05 Otroška serija. 16.00 Poročila. 16.05 Malavizija. 17.00 Dečki z majhnega dvorišča, dok. oddaja. 17.30 Gremo naprej. 18.00 Poročila. 18.05 Gremo naprej. 18.30 Santa Barbara, amer. nadaljevanka. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.05 Učiti se živeti. 21.40 Krvavo sonce, ameriški film. 23.15 Dnevnik. 23.35 Slika na sliko.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Čudovita leta. 9.30 Avstrija v sliki. 9.55 Otroški prometni klub. 10.00 Šolska tv. 10.30 Pat in Mike, komedija. 12.00 Jour Fixe. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Muzej na gradu Rosenau. 13.30 Life Sense, začetek nadaljevanke. 14.00 Kraljestvo narave. 14.10 Big Valley. 14.55 Risanka. 15.00 Otroški spored. 15.05 Nil Holgersson. 15.30 Am dam des. 15.55 Strelovod. 16.05 Šest milijonov sekund. 16.30 Otroci sprašujejo. 16.55 Telestik. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 Trojica s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Šport. 20.15 Športna arena. 21.15 Pogledi s strani. 21.15 Miami Vice. 22.10 Posnetek od blizu. 0.40 Tisoč mojstrovin.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Angleščina. 9.05 Handel: Pasticcio, opera. 11.05 Zdravilo — koristi, škodi? 11.20 Serijski film, pon. 14.00 Matura '92. 16.00 Popoldanski saldo. 16.10 Rezerviran čas. 16.25 Tržno gospodarstvo, serija. 17.00 Zajtrk plus, pon. 17.25 Kupil bom to žensko, mehiška serija. 17.50 Katoliška kronika. 18.00 Prehod, magazin. 18.40 Svet denarja. 18.50 Videospoti. 19.00 Igra. 19.15 Za otroke in mladino. 20.00 Dnevnik, šport. 20.35 Pišti v kevolitju, groteska, gledališka predstava. 23.10 Aktualno. 23.35 Imej rad ponedeljek. 0.20 Dnevnik.

RTL

6.00 Dobro jutro. 9.00 Različne mladinske nadaljevanke. 12.50 Grozljivo prijetna družina. 13.20 Kalifornijski klan. 14.10 Springfieldska zgodba. 14.55 Šef. 15.45 Chips. 16.40 Tvegano. 17.10 Vroča nagrada. 18.00 Enajst 99. 18.45 Poročila. 19.10 Eksplozivno. 20.15 Umor je njen konjiček, film. 21.15 Ko pridejo tete, nemški film. 23.25 Moški magazin. 24.00 Airwolf. 0.55 Sijoči asfalt.

5.40 Prebujajte se z nami. slišali boste vremenske podatke, vse o cestah, zanimivosti, horoskop, izbirali pesem tedna . . 7.00 Druga jutranja kronika Radia Slovenija. 7.15 Začenjamo nov dan. 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in maržarščini. 8.00 Poročila. 8.10 Dopoldne na MV — kost oziroma gost dneva, ljubljansko zvočno pismo, mali oglasi, glasba tako in drugače (ob 10.00 poročila) . . . 12.00 Poročila (BBC). 12.30 Novica dneva 13.00 Slovo in vključitev Radia Slovenija. 16.00 Popoldne na MV . 16.25 Obvestila 16.30 Poročila. 17.00 Srebrne niti. 17.30 Vilmoš Tkalec (ponovitev). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila (BBC). 19.00 Vključujemo Radio Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

8.55 Zgodbe izh školjke. 9.55 Šolska tv. Sedma steza. 11.30 Prisluhnimo tišini. 11.45 Angleščina v poslovnih stikih. 12.00 Poročila. 15.10 Ta mračni predmet poželenja, francoski film. 17.00 Dnevnik. 17.10 Lonček, kuhaj. 17.20 Plamenica, češka nadaljevanka. 17.50 Lutkovna predstava. 18.40 Alpe—Donava—Jadran. 19.10 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Osmi dan. 21.35 Grad na soncu, franc. nadaljevanka. 22.25 Dnevnik. 23.10 Sova: Življenje po Henryju, angl. nanizanka; Hobotnica, ital. nadaljevanka; Glasbeni utrinek.

Drugi program

15.00 Svet na zaslonu. 15.40 Sova. 17.20 Svet poroča. 18.00 Studio Koper. 19.00 Orion. 19.30 Dnevnik TV BiH. 20.05 Simpsonovi, amer. nanizanka. 20.30 Glasba, show in cirkus. 21.30 Tv-tribuna.

HTV 1

11.35 Popolna tujca, humor. serija. 12.00 Točno opoldne. 13.00 Slika na sliko. 13.45 Poročila. 13.50 Polnočni klici, amer. nanizanka. 15.05 Batman, otroška serija. 16.00 Poročila. 16.05 Malavizija. 17.00 Kako mati lahko pomaga otroku, izobraž. oddaja. 17.30 Gremo naprej. 18.00 Poročila. 18.05 Gremo naprej. 18.30 Santa Barbara. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.05 Ljudje, ki so ubili Kennedyja, serija. 21.00 V ospredju. 22.30 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Čudovita leta. 9.30 Angleščina. 10.00 Peru skozi stoletja. 10.15 Šolska tv. 10.30 Nagobčnik, film. 12.05 Športna arena. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Urad, urad. 14.10 Big Walley. 14.50 Jutrišnji mojstri. 15.00 Otroški spored. 15.05 Tudi pošaliti se je treba. 15.30 Am dam des. 16.05 Šest milijonov sekund. 16.30 Glasbena delavnica. 16.55 Telestik.

17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi in tržišče. 18.30 Trojica s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Šport. 20.15 Dežela gora. 21.07 Pogledi s strani. 21.15 Perry Mason se vrača, kriminalka. 22.45 Resnična ljubezen, film. 0.20 FBI: Kupčija s smrtjo.

TV MADŽARSKA

5:45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Angleščina. 8.50 Dragi lažnivec, tv-igra. 10.15 Serijski film, pon. 14.00 Matura '92. 16.00 Popoldanski saldo. 16.10 Drehscheibe Europa, magazin. 16.40 Živali vetrovne puščave, poljudnoznanstveni film. 17.10 Fanni in drugi. 17.35 Kupil bom to žensko, mehiška serija; 16. del. 18.00 Evropski popotnik. 18.40 Svet denarja. 18.50 Videospoti. 19.00 Igra. 19.15 Za otroke in mladino. 20.00 Dnevnik, šport. 20.40 Igre Metropolis. 21.25 Twin Peaks, ameriška serija (za odrasle). 22.15 Večerni saldo. 23.00 Calcio, italijanski nogomet. 0.40 Dnevnik.

RTL

6.00 Dobro jutro in poročila. 9.00 Ponovitev različnih nadaljevank. 11.05 Lassie. 11.30 Tic Tac Toe. 12.00 Družinski obračun. 12.30 Opoldanski magazin. 12.50 Grozljivo prijetna družina. 13.20 Kalifornijski klan. 14.10 Springfieldska zgodba. 14.55 Šef. 15.45 Chips. 16.40 Tvegano. 17.10 Vroča nagrada. 18.00 Enajst 99. 18.45 Poročila. 19.15 Eksplozivno. 20.15 Columbo: Morilčevo priznanje, ameriška kriminalka. 22.00 Eksplozivno. 0.05 Airwolf. 1.00 Sijoči asfalt. 1.50 Cona somraka.

5.40 Prebujajte se z nami — poslušajte, kaj je novega v časopisih, na cestah, pri vremenoslovcih, kaj pravi brat Džouži, kakšno je današnje nagradno vprašanje, zagrebško zvočno pismo . . 7.00 Druga jutranja kronika Radia Slovenija. 7.15 Začenjamo nov dan. 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini. 8.00 Poročila. 8.10 Dopoldne na MV — kost oziroma gosta dneva (ob 10.00 poročila) . . 12.00 Poročila (BBC). 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo in vključitev Radia Slovenija. 16.00 Popoldne na MV. 16.25 Obvestila. 17.00 Mali oglasi. 17.30 Poslušamo vas. 18.00 Narodnozabavna glasba. 18.30 Poročila (BBC). 19.00 Vključujemo Radio Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

9.00 Program za otroke. 9.45 Retrospektiva slovenske opere. 11.00 Grad na soncu, franc. nadaljevanka. 12.00 Poročila. 15.55 Galaktična odiseja. 17.00 Dnevnik. 17.10 Klub Klobuk. 19.10 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Film tedna: Papirnata maska, angleški film. 22.15 Dnevnik. 22.40 Kronika, kanad. serija. 23.10 Sova: Nenavadni uspehi, amer. nanizanka; Hobotnica, ital. nadaljevanka; Ves svet je oder.

Drugi program

15.45 Osmi dan. 16.38 Sova. 18.00 Studio Maribor. 19.00 Psiho. 19.30 Dnevnik ORF. 20.00 Športna sreda. 21.30 Kvartet Tartini.

HTV 1

7.00 Dobro jutro. 9.00 Batman, otroška serija. 9.30 Risanke. 10.00 Poročila. 10.05 Šolski program. 11.05 Jutrofon. 11.35 Na zdravje!, amer. nanizanka. 12.00 Točno opoldne. 13.00 Slika na sliko. 13.45 Poročila. 13.50 Zgodba Josephine Baker, serijski film. 15.05 Šolski program. 15.35 Superbabica, angl. nanizanka. 16.00 Poročila. 16.05 Malavizija. 17.00 Lipik je naš, dok. oddaja. 17.30 Gremo naprej. 18.00 Poročila. 18.05 Gremo naprej. 18.30 Santa Barbara. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.05 Igrani film. 21.35 Glasba. 22.00 Obnova Hrvaške. 22.35 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 0.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Čudovita leta. 9.30 Francoščina. 10.00 Šolska tv: Slikarske tehnike: mozaik. 10.15 Španščina. 10.30 Perry Mason se vrača, ponovitev filma. 12.00 Električna energija iz Kapruna. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Urad, urad. 14.00 Big Valley. 14.50 Ugledni vabijo k mizi. 15.00 Otroški spored. 15.05 Risanke. 15.30 Lutke. 16.00 Živalski kotiček. 16.05 Šest milijonov sekund. 16.30 Mini leksikon. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 20.00 Kulturni dnevnik. 20.15 Sissi, mlada cesarica. 21.55 Pogledi od strani. 22.05 Lepotica in vohljač (Delo na črno). 22.55 Boj za Jennyja, film. 0.30 Smrt kot v romanu.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska! 8.35 Sezamova ulica, za otroke. 9.35 Derrick, kriminalka. 10.35 Letni koloharji, za upokojence. 16.00 Popoldanski slado. 16.10 Brahms, avstrijski film. 16.55 Edina Zemlja, serija. 17.25 Kupil bom to žensko, mehiška serija. 17.50 Koledar 1992. 18.30 Svet denarja. 18.45 Otroški kotiček. 18.55 Nogomet: Švedska—Madžarska iz Stockholma. 20.50 Spomladanska usmrtitev, film studia Béla Balázsa. 23.50 Dnevnik. 23.55 Financial Times.

RTL

6.00 Dobro jutro in poročila. 9.00 Ponovitev različnih nadaljevank. 11.05 Lassie. 11.30 Tic Tac Toe. 12.00 Družinski obračun. 12.30 Opoldanski magazin. 13.00 Grozljivo prijetna družina. 13.20 Kalifornijski klan. 14.10 Springfieldska zgodba. 14.55 Šef. 15.45 Chips. 16.40 Tvegano. 17.10 Vroča nagrada. 18.00 Enajst 99. 18.45 Poročila. 19.10 Eksplozivno. 20.15 Narodnozabavna glasba. 21.15 Na življenje in smrt. 22.15 Sternov tv magazin. 23.30 Benny Hill. 24.00 Airwolf. 0.55 Sijoči asfalt. 1.45 Cona somraka. 2.00 Izdani, ameriški vojni film

5.40 Prebujajte se z nami — danes po domače in z obilico klepeta, ob drugih podatkih tudi z mislijo iz šolske beležnice pa še čim. 7.00 Druga jutranja kronika Radia Slovenija. 7.15 Začenjamo nov dan. 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini. 8.00 Poročila. 8.10 Dopoldne na MV — ob drugem boste slišali lestvico domačih zabavnih skladb. Sedem veličastnih, obirali kost oziroma gosta dneva (ob 10.00 poročila) . . 12.00 Poročila (BBC). 12.30 Novica dneva. 13.00 Slovo in vključitev Radia Slovenija. 16.00 Popoldne na MV. 16.25 Obvestila. 16.30 Poročila. 17.00 To sem jaz. 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 18.30 Poročila (BBC). 19.00 Vključujemo Radio Slovenija.

TV SLOVENIJA 1

10.15 Pedenjžep. 10.45 Japonska pravljica. 11.00 Šolska tv. 12.00 Poročila. 15.20 Športna sreda, ponovitev. 17.00 Dnevnik. 17.10 Živ žav. 18.30 Izobraževalna oddaja. 19.05 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Žarišče. 20.30 Bobenček. 21.35 Tednik. 22.25 Dnevnik. 23.00 Mali koncert. 23.10 Sova: Dragi John, amer. nanizanka; Hobotnica, ital. nadaljevanka; Šingen, japon. nadaljevanka.

Drugi program

15.50 Sova. 18.00 Studio Koper. 19.00 Videolestvica. 19.30 Dnevnik RAI. 20.05 Simpsonovi. 20.30 Zelena ura. 21.30 Cannski filmski festival.

HTV 1

7.00 Dobro jutro. 9.00 Superbabica, angl. nanizanka. 9.30 Smogovci, otroška serija. 10.00 Poročila. 10.05 Šolski program. 11.05 Jutrofon. 11.35 Novopečeni princ iz Bel-Aira, humor. serija. 12.00 Točno opoldne. 13.00 Slika na sliko. 13.45 Poročila. 13.50 Zgodba Josephine Baker, serijski film. 15.05 Otroška serija. 16.00 Poročila. 16.05 Malavizija. 17.00 Razstava znanstvenih knjig. 17.30 Gremo naprej. 18.00 Poročila. 18.05 Gremo naprej. 18.25 Santa Barbara. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.05 3—2—1, kviz. 21.10 Dokumentarni film. 22.05 Glasbena oddaja. 22.40 Dnevnik. 23.00 Slika na sliko. 0.00 Poročila.

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Ljubezni Ludwiga van Beethovna, film. 10.25 Naše življenje je igra., 11.45 Mali orgelski koncert. 12.00 Duhovno središče Taize. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Čudovita leta. 13.35 Vse sreča te zemlje, film. 15.25 Leto in dan. 15.35 Risanka. 16.00 Ben Hur, zgodovinski film. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Doneča Avstrija: Lepa, divja Avstrija. 21.20 Sam nad seboj. 22.05 Dvoboj, vestern. 23.35 Čas v sliki. 23.40 Mister Univerzum, komedija. 1.20 Poročila. 1.25 Tisoč mojstrovin.

TV MADŽARSKA

5.45 Dobro jutro, Madžarska, magazin. 8.35 Lajna, lahka glasba. 9.05 Walt Disney vam predstavlja, pon. 16.00 Popoldanski saldo. 16.10 Z nahrbtnikom in ribiško palico po Heveški županiji. 16.50 Otok muzej. 17.20 Kupil bom to žensko, mehiška serija. 17.45 Videospoti. 18.00 Magazin za menedžerje. 18.45 Svet denarja. 19.15 Za otroke in mladino. 20.00 Dnevnik, šport. 20.40 Sosedje, tv-roman, 133. poglavje. 21.15 Friderikuszov šov. 22.35 Aktualno. 23.05 Kraj zločina, nemška kriminalka. 0.40 Dnevnik. 0.45 Dnevnik, BBC.

RTL

6.00 Dobro jutro in poročila. 9.00 Odisejevo potovanje, italijanski film. 11.30 Tic Tac Toe. 12.30 Opoldanski magazin. 13.00 Grozljivo prijetna družina. 13.20 Kalifornijski klan. 14.10 Springfieldska zgodba. 14.55 Šef. 15.45 Chips. 16.40 Tvegano. 17.10 Vroča nagrada. 18.00 Enajst 99. 18.45 Poročila. 19.10 Eksplozivno. 20.15 Mini Playback šov. 21.15 Klic v sili. 22.15 Heat, ameriška kriminalka. 24.00 Airwolf. 0.55 Sijoči asfalt. 1.40 Cona somraka.

LOKASTAR

Iščemo nove sodelavce — KOOPERANTE za vzrejo perutnine. Pisne ponudbe z opisom dosedanjih del in izkušenj pošljite na naslov: Lokastar, d.o.o., p.p. 138, 61001 Ljubljana s pripisom KOOPERANT.

ZIDAR

GRADBENO OBRTNO PODJETJE BELTINCI, ŠT. KOVAČA 21 TELEFON: 069/42-202, 42-475 TELEFAX: 069/42407 ŽIRO RAČUN 519000-601-17398 SDK PODRUŽNICA MURSKA SOBOTA

Na podlagi sklepa upravnega odbora Gradbenega obrtnega podjetja ZIDAR Beltinci, d.o.o., Štefana Kovača 21, razpisujemo prosta dela in naloge

VODJA GRADBIŠČ

za nedoločen čas
Od kandidata pričakujemo, da ima končano:

1. Višjo šolo gradbene smeri (VI. stopnja)
   — tri (3) leta delovnih izkušenj pri enakih delih,
   — strokovni izpit,
   — poskusna doba tri mesece.
2. Srednja šola gradbene smeri (V. stopnja)
   — pet (5) let delovnih izkušenj pri enakih delih,
   — strokovni izpit,
   — poskusna doba tri mesece.

Kandidati naj svoje prošnje z dokazili o izobrazbi pošljejo v osmih (8) dneh od objave na naslov: Gradbeno obrtno podjetje ZIDAR Beltinci, d.o.o., Štefana Kovača 21 — ZA UPRAVNI ODBOR.

SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA MURSKA SOBOTA

razpisuje prosta delovna mesta

1. UČITELJA MATEMATIKE

za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
pogoj: — visoka izobrazba pedagoške smeri matematike ali matematike v vezavi z drugim predmetom
— ali
— visoka izobrazba teoretične ali uporabne smeri matematike

2. UČITELJA ZDRAVSTVENE NEGE

za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
— visoka izobrazba ustrezne smeri s predhodno končanim VŠ programom zdravstvena nega
— ali
— višja izobrazba, smer zdravstvena nega, opravljen strokovni izpit za višjo medicinsko sestro in 5 let delovnih izkušenj

3. UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN KNJIŽEVNOSTI

za določen čas, z nepopolnim delovnim časom, z možnostjo za nedoločen čas s polnim delovnim časom

pogoj: visoka izobrazba ustrezne pedagoške smeri.

Začetek dela je 1. septembra 1992.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi.

O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po roku za prijavo.

AKCIJA

OPEKA 6/I, I. kak. r.	23,65 SLT
APNO	333,24 SLT — vreča
CEMENT 45	393,74 SLT — vreča
BRAMAC	580,00 SLT — m²
ZIDNE OBLOGE, I. kak. r.	480,00 SLT — m²
PEČI ZA CENTRALNO KURJAVO, 32 kW	64.000,00 SLT — na 2 obroka

SAMO V DISKONTU UNIVERZAL, BELEC, Ljutomer 81-160 in Križevci 87-630.

Izvršni svet Skupščine občine Lendava razpisuje

NATEČAJ ZA GRAFIČNO REŠITEV GRBA LENDAVE

pod naslednjimi pogoji:

1. Za predlogo se uporabi podoba grba z motivom lendavskega gradu na pročelju KRONE — Partizanska 18 v Lendavi.
2. Grbu je pripisan napis Lendava — Lendva.
3. Rešitve naj bodo v dimenzijah 150 × 150 mm.
4. Izbrana rešitev bo odkupljena za 30.000,00 SLT.

Svoje predloge pošljite na naslov: Izvršni svet Skupščine občine Lendava in priložite svoj naslov v zaprti kuverti.

Izvršni svet SO Lendava

POLJOOPSKRBA

MARIBOR, Ljubljanska cesta 7, tel.: (062) 303-984,
MURSKA SOBOTA, Markišavska 5, tel.: (069) 21-048

● Cisterne Creina po izjemno ugodnih cenah! ● Prodajamo traktorje Torpedo in Tomo Vinkovič. Cene konkurenčne! ● Traktorske škropilnice Agromehanike Kranj. ● Možnost dobave rezervnih delov za kombajne Džuro Džaković ● V zalogi vsa kmetijska mehanizacija!

ETAŽNA KLETKA ZA PERUTNINO tip EK-10-20-30-40-60-120

Izdelujemo kletke za nesnice, kunce, purane in prepelice.

Informacije:
VINKO MAUČEC, Bratonci 10, 69231 Beltinci, telefon: (069) 42-096.

tip EK-20

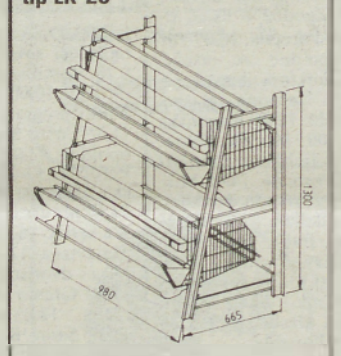

ANTON RAJGELJ
64245 Kropa 2A
tel. (064) 79-478
telex 34677 Rajgel
telefax (064) 79 720

IZREDNA PRILOŽNOST ZA UGODEN NAKUP SEDAJ TUDI V SLOVENIJI

OTTO / MOH

Kataloška prodaja — 3000 izdelkov iz ZRN

otroška moda, moda za mlade in manj mlade, perilo, usnje, nakit, video, HI-FI, oprema za gospodinjstvo, vse za prosti čas itd.

Metuljček

Ročno brušen kristal, žensko perilo LISCA, parfumi in kozmetika, posteljnina, prti, DARILA ZA VSAKO PRILOŽNOST

EKSKLUZIVNA TRGOVINA

LJUTOMER, Jurčičeva 6 (JURŠEVKA)

Vse, česar ne potrebujete, lahko prodate ob pomoči malega oglasa v Vestniku.

TRGO PREVOZ d.o.o.

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE
62230 LENART, TEL.: 062/724-675
GENERALNI ZASTOPNIK ZA SLOVENIJO

EXPORT-IMPORT

NAJVEČJI POTUJOČI CIRKUS prvič v Pomurju

predstave bodo:

20. in 21. maja v **Lendavi** ob 16.30 in 19.00. (nasproti avtobusne postaje)

od 22. do 24. maja v **Murski Soboti** ob 16.30 in 19.00 (pri prvi osnovni šoli).

Vabljeni v največji potujoči živalski vrt!

kmetijska mehanizacija

NIZKOTLAČNO BALIRKO VAGLER prodam. Pečerovci 92. m708

OBRAČALNIK PANONIJA, 2,20 m, prodam. ☎ 48-253. m755

TRAKTORSKO FREZO PANAGRA TLR 155, novo, ugodno prodam. Bakovci, Vrtna 17, ☎ 43-153. m753

TRAKTOR FORDOR 42 KD, generalno obnovljen, in motor za opel ascono, 1600, menjalnik za opel kadett 1300 prodam. Štefan Bunderla, Grad 64. ☎ 53-157. m741

NOV TRAKTOR TOMO VINKOVIČ TV 826/30 prodam za 405.000 SLT. ☎ 82-676, po 12. uri. m3695

STROJ ZA POBIRANJE SLADKORNE PESE Neptun in osebni avto Wartburg, letnik 1979, dobro ohranjen, prodam. ☎ 81-118. m3699

ROTACIJSKO KOSILNICO CREINA VICON, 1,65 m, prodam. Lukavci 33, ☎ 87-588. m3708

NAKLADALNO PRIKOLICO SIP PIONIR 20, novo, še nerabljeno, z garancijo, ugodno prodam. Jože Grašič, Malavas 3, Tomaž pri Ormožu ali ☎ (062) 33-286. m709

TRAKTOR ZETOR, URSUS in IMT 35 do 50 KS KUPIM in prodam motor za zastavo 750 in termoakumulacijsko peč Elind 2,5 kW. ☎ 41-138. m735

KOSILNICO LAVERDA, dizel, prodam. Gaberje, ☎ 76-136. m343

MOTOKULTIVATOR GOLDONI, 10 km, nov, nerabljen, prodam. ☎ 26-555. m713

SREDNJETLAČNO PREŠO ZA SENO ali slamo prodam. ☎ 23-152, po 15. uri. m720

SAMOHODNI DVOREDNI OBIRALNIK KORUZE in žitni kombajn **ZMAJ**, s 4-rednim adapterjem za koruzo, prodam ali zamenjam za večji traktor. ☎ 46-551, po 19. uri. m766

KOSILNICO BCS, letnik 1985, zelo dobro ohranjeno, prodam za 2.500 DEM + 1% carine. Dodoš, Trakoščanska 8, Varaždin, ☎ (042) 540-74. m373

posesti

26 AROV NJIVE v Murski Soboti prodam. Možnost obročnega odplačevanja. ☎ (061) 373-992. m343

PRODAMO HIŠO v središču Bogojine 74. Turnišče, Travniška 14. m700

PARCELO, 260 m², s staro hišo v Gornji Bistrici 25 ugodno prodam. ☎ (061) 331-204. m343

ABSOLVENT IN ABSOLVENTKA VETERINE najameta stanovanje v Murski Soboti. ☎ 21-906, dopoldan. m750

STAREJŠO HIŠO v Moravskih Toplicah prodam. ☎ 48-253. M755

ASCONO 1.6 DIZEL, letnik 1984, in **FIAT 126 P**, starejši letnik, obnovljen, prodam. Moščanci 57. m705

ZASTAVO 128, staro 3,5 let, z dodatno opremo, prodam. Jožica Duh, Melinci 75. m727

ŠKODO 105 L, registrirano do avgusta 1992, nevozno, prodam. ☎ 24-714. m728

TOMOS AVTOMATIC A3MI, in **TAM 4500**, prekucni, vozen, neregistriran, prodam. Štefan Virag, Mladinska 17, Odranci. m707

MOTORNO KOLO TOMOS 15 SLC, letnik 1979, malo vožen, neregistriran, prodam. Cena po dogovoru: ☎ 82-090. md1

LADO 1500 SL, vozno, neregistrirano, prodam. ☎ 48-382. m711

STAREJŠO VSELJIVO KMETIJSKO HIŠO (elektrika, voda), primerno di za počitniško hišico, [illegible] s sadovnjakom (13 arov), obdelovalno zemljo (1 ha) in vinogradom (5 arov) prodam za 18.000 [illegible] tolarsko protivrednost. Ladislav [illegible] ren, Pordašinci 14. m75[illegible]

KOMUNALNO UREJENO PARCELO in 20 arov travnika prodam [illegible] dogovoru. Babinci 40 a. m3703

NJIVI 75 in 18 arov, v Černelavci [illegible] 4, starejši letnik, karambolirani traktor Steyr, 18 KS, s priključki, avtomatik prodam. ☎ [illegible] m7[illegible]

ENOSOBNO STANOVANJE [illegible] lega, v Murski Soboti, prodam. ☎ 31-040. m757

STANOVANJSKO PRAVICO [illegible] pim kjerkoli v Pomurju. Najraje [illegible] DEM. ☎ 23-430, po 18. uri. m[illegible]

KMETIJO, manjšo, voda, elektrika, na lepi južni legi, zraven [illegible] nika in osamljenosti prodam. Jože Gjurič, Gerlinci 128. m695

26 AROV NJIVE v Murski Soboti prodam. Možnost obročnega odplačila. ☎ (061) 373-992. m743

VINOGRAD v Cenavi v Lendavi [illegible] mo v najem ali prodamo. ☎ [illegible] 579-812. m748

živali

TELICO, brejo 8 mesecev, prodam. Križevci 38 v Prekmurju, [illegible]

KRAVO, brejo, staro 3 leta, prodam. Kristina Kodila, Murski Center 2a, Tišina. m701

NESNICE, MLADE JARČKE PISME HISEX, rjave, [illegible] jamo po zelo ugodni ceni. [illegible] prodaja. Vsak, ki kupi 10 jarčkov, [illegible] eno zastonj. Naročila sprejemamo [illegible] dajejo vse informacije v [illegible] ce Benčec, Bakovci, ☎ [illegible] gostilni Železen, Beznovci. ☎ [illegible] mppp

MALE PUJSKE prodam. Kraj, [illegible] ska 2. mms

NEMŠKE BOKSERJE z rodovnikom, stare 9 tednov, odlično [illegible] prodam. ☎ (042) 816-961. [illegible]

BREJO SVINJO in voz z gumijastimi kolesi prodam. ☎ [illegible]2-007. m3697

KRAVO, staro 6 let, brejo 8 mesecev, prodam. Franjo Gasparet, Kovačevci 16, Križevci pri Ljutomeru.

MALE PUJSKE prodam. Polšnik 3, Bakša, M. Sobota. m[illegible]

TELICO, brejo 8 mesecev, [illegible] A., prodam. Cena po [illegible] ☎ 53-046. m738

DVAKILOGRAMSKE PIŠČANCE prodam. Tropovci, Kržna 1. [illegible]

PRAŠIČA ZA ZAKOL, [illegible] 140 kg, prodam. Gradišče [illegible]

PUJSKE, lepe, 1 pri 5.000 [illegible] dam. Tivadar, Selo 132. m[illegible]

TELICO, brejo 9 mesecev, in [illegible] staro 8 let, 4 mesece brejo, prodam. Ivan Kustec, Creslovci, [illegible] čete 36. m747

KRAVO, staro 7 let, brejo [illegible] kontrola A, prodam. Jože [illegible] Dolenci 13. m72[illegible]

BREJE SVINJE prodam. Sakalovci 33. m715

MLADIČE VELIKEGA ŠNAVCERJA prodam. Oče: [illegible] v.d. hohen wart, int.ch., mat: [illegible] 2 × cacib. [illegible] ☎ (061) 551-830 m7[illegible]

MALE PUJSKE prodam. [illegible] ger, Tišina 41. m[illegible]

NESNICE, MLADE JARČKE PISME HISEX, rjave, [illegible] jamo po zelo ugodni ceni. [illegible] prodaja. Vsak, ki kupi 10 jarčkov, [illegible] eno zastonj. Naročila sprejemamo [illegible] dajejo vse informacije v [illegible] ja Horvata, Nemčavci, ☎ [illegible] pri Dragici Bokan, Grad, ☎ [illegible] mppp

VESTNIK — **Izdaja podjetje za informiranje Murska Sobota**
Časopisni svet: dr. Jože Bedernjak, Štefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder, Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šiftar

Uredništvo: Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balažic-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Gonter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica).

Vodja agencije Venera: Renata Bakan-Ficko

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 25-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383 in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za 2. trimesečje 1992 je 650,00 SLT, za podjetja **1.300,00 SLT**, za naročnike v tujini 80 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512.

Tisk: GZP Mariborski tisk, Maribor. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/1B z dne 30. 1. 1992 se šteje tednik Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

***

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči ali ledeni, pokličite
IZOLACIJSKI SERVIS
F. HAJDINJAK,
Gornji Slaveči 6, Kuzma
tel.: 55 071

Popravilo z garancijo na vašem domu

Dopisujte v Vestnik

motorna vozila

MOPED AVTOMATIK prodam. ☎ 23-785. m343

MOPED BT 50 ugodno prodam. ☎ 65-145 m3230

DAJHATSU CHARAD TD, letnik [illegible] in dve zastavi 101, letnik 1978—79, registrirani do konca leta, ugodno prodam. Boris Žmek, Mota 8, Ljutomer. m3700

ODKUPUJEM OSEBNE AVTOMOBILE in kmetijske stroje s pri- [illegible] Žerpvovomci, ☎ (062) 714-113, delovni čas od 11. do 16. ure. m3701

FORD ESCORT CL 4, dobro ohranjen, star 5 let, prodam za 11.000 DEM ☎ 70-010. m749

TAM 4500, za prevoz čebel, prodam. ☎ 76-061. m739

GOLF JGLD, letnik 1984, garažiran, prodam. Milan Mesarič, Ižakovci 137. m710

ZASTAVO 750, letnik 1980, registriran, [illegible] 126 P, letnik 1977, registriran, ugodno prodam. Krog, Murska ulica 16. m745

MITCUBISI 1500 LANCER, star 20 mesecev, prodam. Košalin, Grad 28. m699

MOTORNO KOLO BT 50, letnik 1990, prodam. Ida Oleksij, Lendava [illegible] b, M. Sobota. m754

razno

100 KOSOV RDEČE FASADNE OPEKE in bodilnik Gorenje prodam. ☎ 71-994. m698

VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESI prodam. Angela Erhatič, Boreci 19, Križevci pri Ljutomeru. ☎ 87-242. m707

PRODAM TRAVO ZA KOŠNJO Z MARSKEGA TRAVNIKA ali ga [illegible] vsem za daljši čas. Hari, Kanfanari s. Križevci v Prekmurju. m723

PRODAM TRAVO ZA KOŠNJO, [illegible] v Selu. Ladvik Koltaj, Selo 19. m729

AMIGO 500 z 1MB in dodatno opremo prodam. Cena po dogovoru. Robi Ulgar, Rozički Vrh 52, 69244 Videm ob Sotli. m724

GRADBENI MATERIAL, razni, in [illegible] TOMOS AVTOMATIC A 35 prodam. ☎ 26-782. m732

CAMKORDER SABA CCD 7000, S-VHS, sadovskorder Goldstar, vse z garancijo, prodam ☎ 42-340. m733

NOVI TV NORDMENDE, ekran [illegible] in pralni stroj Gorenje, nov, ugodno prodam. ☎ 23-081. m762

POHIŠTVO za dnevno sobo in sedežna garnitura ter motor TOMOS BT [illegible] 1986, ugodno prodam. Bukovec. m748

TERVOL, trdi, 4 in 5 cm, prodam [illegible] ☎ 24-929. m758

PROSTED, ležišče in dva fotelja, prodam [illegible]. Arh Novaka 15, M. Sobota, ☎ 26-748. m740

AUTO 4 × 4, [illegible] z deskami, pokrito [illegible] skoraj novo, prodam. ☎ [illegible]69. m725

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost zaključnega spričevala CPŠ, M. Smor, avtomehanik, izdanega leta 1972. Štefan Roudi, Stanjevci 6. m706

RAZLIČNE DELE za vse tipe avtomobilov in gume ter golf, letnik 1980, prodam. ☎ 51-258. m717

OJAČEVALEC SOLTON EHO in mikrofon Schure, prodam Jože Kolarič, Dolnji Lakoš 61, ☎ 76-790 m721

FRIZERSTVO PICOLO, Prežihovega Voranca 5, M. Sobota, ☎ 24-652 (za starimi avtobusnimi garažami). Trajna ondulacija samo 1000, frizura s fenom 350 in vodna pričeska samo 300 SLT. m343

REKLAMNO TABLO z razsvetljavo, 80 × 60, prodam. ☎ 24-021. m745

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 2 kW, rabljeno, ugodno prodam. ☎ 26-373, v torek in petek popoldan. m343

DEVIZNA POSOJILA z garantom, investicijska za zasebnike, novi avtomobili iz uvoza, kmetijska mehanizacija — kličite zvečer ☎ 55-049 oz. Dolič 119. m751

POZOR!
HUJŠANJE BREZ DIETE S SHUJŠEVALNIM PASOM DO LEPŠE LINIJE. Informacije in naročila po ☎ (061) 218-941. m343

GOSPOD IZ MURSKE SOBOTE, ki je 15. maja kupoval hišo v Brezovcih, naj se ponovno oglasi pri njih 24. maja. M763

TRAJNŽAREČO NEMŠKO UVOŽENO PEČ in novo peč za etažno centralno kurjavo z rezervnimi deli prodam. Možnost plačila na obroke ali s čeki. Cena zelo ugodna. Šemen, Arh. Novaka 15, M Sobota, ☎ 22-472. m567

delo

OBIRANJE JAGOD od začetka do konca junija v Avstriji. Dober zaslužek, prijave sprejemajo do 25. maja v Kuzmi 45 po ☎ 55-091. m523

KUHARJA ALI KUHARICO zaposlim. ☎ 69-079. mhh

MLAJŠO UPOKOJENKO za oskrbo starejše ženske na domu v Murski Soboti, dopoldne, iščemo. Plačilo po dogovoru. ☎ 21-282, popoldan. m742

DEKLE ALI ŽENSKO za občasno pomoč v gospodinjstvu iščemo. ☎ 24-671, po 18. uri. mpf

KUHARICO, kvalificirano ali priučeno, in natakarico takoj zaposlim. ☎ 72-073. m719

GOSTIŠČE PIRAMIDA zaposli KV kuharja ali kuharico za nedoločen čas. OD okrog 40.000 SLT. ☎ 41-556, doma, ali 42-073, gostilna. m731

ZAPOSLIM DEKLE za delo v gostinskem lokalu v Idriji. Dobro plačilo in stanovanje. ☎ (065) 71-539 ali zvečer (065) 75-005, Škrjanc. m703

VEČ POTNIKOV potrebujemo za prodajo 60 vrst tekstila na terenu za območje Štajerske in Prekmurja. Spodbudna provizija in zelo lep zaslužek. Možnost vodenje skupine in redne zaposlitve. ☎ (062) 724-662. m349

Že leto dni te zemlja krije,
v grobu mirno spiš,
a med nami še živiš.

V SPOMIN

Leto dni je minilo od takrat, ko nas je zapustil naš dragi

Ivan Majcen

z Melinec 166

Hvala vsem, ki se z mislijo nanj ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi njegovi

O, mama draga, zlata mama,
za vedno si šla od nas.

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, stara mama in prababica

Rozalija Denša

iz Trnja 107

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sosedom, botrini, prijateljem in sorodnikom, ki ste sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali za sv. maše, vence in šopke ter jo tako v velikem številu pospremili na njeni zadnji poti k večnemu počitku.
Zahvaljujemo se g. župniku Magdiču za govor v kapeli, g. kaplanu, pevcem in pevkam ter g. Mlinariču za ganljive besede ob odprtem grobu.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči vsi njeni

Težko je izgubiti človeka,
ki ga ljubiš,
še težje ga je izgubiti
za vedno.
A najtežje se je naučiti
živeti brez njega . . .

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 23. maj, ko nas je pred letom dni za vedno zapustil naš dragi

Franc Lah

iz Gerlinec 94

Žalostni in potrti obiskujemo tvoj prerani grob, hvaležni smo ti za vse, kar nam je dalo tvoje srce.
Prisrčna hvala vsem, ki kakorkoli počastite spomin nanj.

Žalujoči vsi, ki smo ga imeli radi

Maja vse cveti,
vsaka ptička žvrgoli,
naša mama mirno spi,
se nikoli ne zbudi.

V SLOVO
dragi mami, babici, tašči, sestri in sorodnici

Marti Kuzma

iz Dolnje Bistrice

Prazen in pust je ostal naš dom po tvojem odhodu. Tvoja 84 let dolga življenjska pot se je končala, usoda te je iztrgala od nas, čeprav smo upali na tvojo vrnitev.
Hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem in vsem, ki ste našo mamo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence ali za sv. maše.
Hvala govorniku za besede slovesa. Hvala botrini, sosedom in vsem, ki ste nam pomagali in nas tolažili.

Žalujoči vsi, ki smo te imeli radi

Minilo žalostno je leto,
zapustil dom in svoje drage si,
na tvojem grobu roža le cveti,
ki grenka solza jo rosi.

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 26. maj, odkar ni več med nami ljubega moža in očeta

Teodorja Obala

iz Nemčavec

Tiho, žalostno in boleče je ob tvojem grobu, vendar polno lepih spominov in dobrot, kar so nam dali tvoje srce in pridne roke.

Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavijo ob njegovem grobu.

Vsi tvoji neutolažljivi

Pomlad bo na tvoj vrt prišla,
in čakala, da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla,
in jokala, ker tebe ni.

V SPOMIN

Žalosten je spomin na 21. maj, ko minevajo štiri tiha leta, odkar nas je prezgodaj zapustila ljuba mama, tašča in babica

Marija Hadler

iz Boreče 50

Vsem, ki se je spomnite, iskrena hvala.

Žalujoči: hčerka Marija z družino iz Nemčije

Oj dan je črni moral priti,
bridkosti dan, oj dan solzan,
težko bilo se je ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni nas je v 43. letu starosti zapustila naša draga žena, mamica, hčerka in sestra

Ibolka Šlankovič

iz Berkovec

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, botrini, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Koltaj-Kocanovi in osebju ginekološkega oddelka soboške bolnišnice, kjer so ji lajšali trpljenje zadnjih dni. Zahvala tudi osebju onkološkega oddelka iz Ljubljane, kolektivu Pletilstva, duhovniku Balažicu in pevcem žalostnik.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: mož Drago, hčerka Melita, mama in oče ter sestra Ida z družino

---

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.

Po težki in hudi bolezni nas je v 84. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Štefan Herič

roj. v Šalovcih
iz Murske Sobote

Ob tej boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in šopke, nam pa izrekli ustno in pisno sožalje. Posebno se zahvaljujemo g. kaplanu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.
Hvala tudi sostanovalcem bloka v ulici Staneta Rozmana 8, posebno družinam Cimerman, Mešič, Rućić in Horvat.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ana, sinovi Štefan, Jože, Tone in hčerka Terezija z družinami, vnuki, pravnuki ter drugo sorodstvo

---

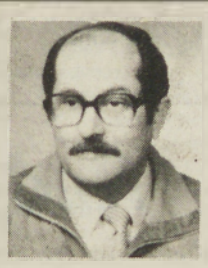

Nekje je v tebi bol bila,
a ti zamahnil si z roko:
Močnejši sem, premagam jo!
Pa ni bilo tako . . .

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina, brata, strica in svaka

Kalmija Šeruga

iz M. Sobote

se najtopleje zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in vsem za nesebično pomoč v neizmerni žalosti in bolečini. Iskrena hvala vsem, ki ste našega dragega Kalmija pospremili na njegovi zadnji poti, vsem, ki ste nam lajšali bolečine z izrazi sožalja, vsem, ki ste z venci in cvetjem zasuli njegov prerani grob.

Najtopleje se zahvaljujemo gospodu duhovniku za ganljiv obred, pevcem za odpete pesmi, bakovski godbi na pihala za odigrane žalostinke in Tišino ter govorniku iz KS za ganljive besede slovesa.

Posebej se zahvaljujemo vsem sosedom iz upokojenskega bloka, posebno Weitovim, gospe Gorčanovi in Komarickyjevim.

Za vse, kar je dobrega storila za našega Kalmija, pa se iskreno in najtopleje zahvaljujemo družini Gerenčer iz M. Sobote.

Vsakemu posebej in vsem skupaj še enkrat — iskrena hvala.

V globoki žalosti — mama, bratje in sestre z družinami

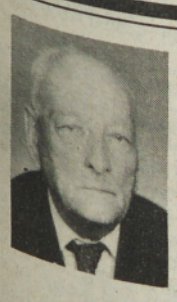

Ostali so sledovi tvojih pridnih rok,
ki cenil jih bo pozni rod.
Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
bolečine si prestal,
zdaj boš v grobu mirno spal.

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je tiho in mirno zapustil naš dragi oče, tast in stari oče

Štefan Škrilec

iz Mlajtinec 18

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, izrekli sožalje, darovali vence in šopke in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna hvala g. seniorju Novaku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!
Mlajtinci, 23. aprila 1992

Žalujoči vsi njegovi najdražji

Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Z dobroto svojo si osrečiti nas znala,
a pred usodo neizbežno nemočna si ostala.

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica in prababica

Terezija Horvat

iz Srednje Bistrice 71

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami, nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali vence in cvetje ter za svete maše. Posebna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, govorniku g. Ignacu Utroši, kolektivu Polanike Trnišče, okrožu iz Turnišča, domačemu pevskemu zboru in vsem, ki ste našo drago mamo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči vsi njeni

*Voditelj **prekmurskega markovskega reformacijskega gibanja Martin Luther Mlinarič iz Ižakovec** je v rubriki Kri ni zemlja — Beseda ni konj poslal poslanico z naslednjo vsebino:*

»Glede na pisanje Vestnika zoper moj članek v Delu, da je mojega angela varuha (beri: mene) že zaslišala ustrezna inštanca, pristojna za čistost vere, ker sem podprl dezinstitucionalizacijo svetosti, moram le to demantirati, saj je za tako dejanje pristojen »Sodnik«, ki bo sodnega dne razkril tebi, meni, vsem nam: »Kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov in sester, ste meni storili!«

Moja sintagma, kljub Vašemu prejudiciranju (odsekaj si roko, ki te je zapeljala) ostaja: KDOR MORE RAZUMETI, NAJ RAZUME! Bojim pa se, da jih je malo, ki želijo razumeti.«

* * *

Prezidij rubrike in Prezidij prekmurske republike se nista mogla sestati polnoštevilno, zato je tokratni odgovor bratu Martinu samo delovno besedilo, ki nam ga je narekovala neka nelaična instanca, od katere smo pri našem pomembnem delu čedalje bolj odvisni. Oba Prezidija bosta o kardinalnem problemu, ki v času političnega prenove pretresa versko občino, razpravljala in potem podala svoje stališče (če se bosta le lahko iztrgala vplivu omenjene tajne lože).

Takole nam je narekovala neimenovana instanca:

»Dragi brat Martin!

Seme zla, ki si ga zasejal, že začenja poganjati. V našo vrlo markovsko okroglino si vnesel duha nemira, prevzel si se naš dragi mlajši brat! Zakaj ne dopuščaš uboštvu duha, da bi mirno ždelo nad teminami voda, kakor beli lokvanj nad žvepleni močvirjem. Pokesaj se, dragi brat, in vnovič najdi pot k svoji čredi! Tvoj glas bo postal stok blodečega džilerja, če boš blejal sam v samoti murskih logov!«

* * *

Kdor more razumeti, naj razume: če ima naslednja novica kakšno zvezo z zgoraj neimenovano tajno ložo.

*Ker so predlogi za proglasitev našega **Antona Martina Slomška** za svetnika obležali v vatikanskih arhivih, monsinjor **Josemario Escriva de Balaguerja**, ustanovitelj ustanove **Opus dei**, pa je bil razglašen za blaženega, so mnogi prekmurski-prleški komunisti trdega kova iz solidarnosti s Štajerci pristopili v organizacijo **Opus dei**.*

Escriva je bil ekumensko usmerjen, zato se pričakuje, da bodo v imenovano organizacijo v večjem številu pristopali tudi luteranci.

*Pristop **Karla Franka** še ni potrjen.*

* * *

*Ko je car **Boris Jelcin** izračunal, da je Rusija v 19. stoletju z državnim monopolom nad žganjem vodke polnila 38 odstotkov svojega državnega proračuna in da je **Stalin** iz istega vira plačeval četrtino stroškov industrializacije, je sklenil, da bo preklical **Gorbačovov** zakon in dal rusko žganico v prosto prodajo. Privatna žganjekuha bo ostala še naprej prepovedana.*

*Iz česar sledi, da se bo število požarov v skednjih v Prekmurju in Prekiji kmalu povečalo. Ker tudi **Drnovšek** išče vsemogoče načine, da bi zapolnil državni proračun, bo nedvomno posegel tudi v veliko in pogosto prakticirano balkansko svoboščino ter prepovedal privatno žganjekuho. Neuklonljiva prekmursko-prleška potreba po iskanju bistva sadja se bo zato preselila pod slamo.*

* * *

*Čeprav predsednik upravnega odbora Radio kluba G. Radgona — sekcija Radenci, **Jože Košar**, ni bil na dolgotrajni misiji z ameriško vesoljsko posadko, ki je ročno spravljala telekomunikacijski satelit v pravo tirnico, je kljub temu spregledal nekatere zemeljske dogodke. Košar z dopisom prosi naokrog denar za »srečanje ob zaključku prvomajskega tekmovanja radioamaterjev **Jugoslavije**«. Ni še našel prave frekvence.*

KESEDANJ KONJ

Prvo največje potovanje po novi državi Sloveniji!

VESTNIKOV VLAK

6. junija na Cankarjevo Vrhniko!

Veliko bomo videli in lepo se bomo imeli!

GLAVNI POKROVITELJ TRGOPREVOZ d.o.o.

LENART — generalni uvoznik traktorjev UNIVERSAL

Rajali bomo na planoti Ulovka

ob poslušanju Zlatka Dobriča, Braneta Drvariča in ansambla Arizona!

● Lepe nagrade za potnike, med drugim dvoredni sadilec koruze, darilo POLJOOPSKRBE Maribor.

DROGA PORTOROŽ

Prijave sprejemamo na upravi v Titovi 29 v M. Soboti. Cena je 1.800 SLT

Lendavski pereci

»Le zakaj bi se matral s kovinsko predelavo,« je verjetno pomislil zasebni tovarnar Jože, »ko pa lahko živim od turizma!« In glej ga zlomka! Mladi mož že ureja »džunglo« v Petišovcih in »grozi« s turisti. Pa ne s takimi, kot hodijo v termalno kopališče, ki si prinesejo s sabo piščanca in **perece**, ampak v oazo miru naj bi prihajali petičneži. Ne vem sicer, s kakšnim prevoznim sredstvom, saj je cesta panonika še vedno vprašljiva, gospodi pa najbrž ne bodo všeč luknje ob luknjah. Predlagam začasno ureditev letalske pristajalne steze. Upam, da bi tam lahko pristajali tudi gostje, ki jim ni do jahanja, ampak jih bolijo »križi« in so namenjeni v termalno kopališče Lipa. Tja bi jih lahko vozila ekspres Anica, povrh bi pa koristile še njene izkušnje iz Amerike. Je pa hudič, ker bi se najbrž zganil sicer prefrigani Džurek s svojo kuhinjo. Že zdaj je tako, da marsikak turist je pri njem, spi pa v hotelu. Pa smo pri agentki Ančki, ki jo kar oblegajo vinogradniki. Pred časom je objavila, da išče vinogradniške hišice za svoje turiste. Prijav je veliko, kar je v redu, saj bo kanil kak tolar, ni pa v redu, ker množica vinogradnikov v svojih hišicah še ni spala. Vsaj ob koncu tedna bi se lahko v redu imeli s svojimi »babami«.

Človek pa ne živi samo od kruha, ki si ga pridela sam, kar naj ilustriram tudi z zgledom Štefana, ki je bil dolgo časa neodvisen, zdaj pa paktira z Lojzetom. Človek torej lahko lepo shaja tudi zaradi politike. Pa ne vsak in tudi ne vselej! Spet zgled Marjana, ki je od politike odšel v kozjerejo, Leon pa je postal velik čebelar. Pa še v strahu nista, da bi ju infarkt. Strah pred tem zlom sicer marsikoga priganja za gmotnimi dobrinami, češ delati moram zdaj, dokler sem še zdrav. Žal pa je po drugi strani vse več zgledov ljudi, ki se gredo preventivo z nedelom, potem pa kolnejo demokracijo, češ bolje je bilo, ko so bili na oblasti rdeči; tedaj je veljalo: eden za vse, vsi za enega. In človek je imel socialno varnost. Seveda bi bilo premalo prostora, če bi hotel zapisati imena vseh, ki še vedno tako mislijo. Ko pa bo v želodcu še bolj krulilo, bo treba prijeti za vsakršno delo. Tudi pri zidarjih. Vsekakor pa tudi v vinogradu, saj je tam tudi vinska kapljica, ki pa se je »čakajoči delavci« sploh ne branijo. Nekateri so se nanjo zdaj, ko imajo tak status, kar lepo navadili. Ne preseneča, ko pa je pijača v naši občini — v primerjavi z drugimi — poceni. Največ zaslug za to ima direktor Vendel, ki se gre s svojimi trgovskimi bifeji dumpinške cene.

Pa pustimo pijačo, rajši kaj prigriznimo. Pravkar ste pokusili lendavske perece. In? Saj vem: nekaterim so teknili, drugim ne. Morda bo pa prihodnjič boljše!?

Naci

Radio MMV Murski val UKV 94,6 MHz

Cene sadja in zelenjave

	Tržnica	Zelenjava Pomurka
jabolka	130,00	130,00
hruške	190,00	155,00
grozdje	—	400,00
banane	120,00	130,00
pomaranče	100,00	110,00
limone	120,00	125,00
kivi	—	230,00
češnje	250,00	—
solata	120,00	110,00
paradižnik	200,00	200,00
kumarice	160,00	180,00
česen	300,00	350,00
mlada čebula	120,00	130,00
mladi krompir	140,00	118,00
korenje	—	87,00
hren	150,00	150,00
fižol	120,00	150,00
orehova jedrca	900,00	1000,00
jajca	12,00	12,00

Radgonski mehurčki

Ne boste verjeli: Radgona postaja vse bolj zanimiva! Moral bi zapisati: Radgona postaja spet zanimiva, kajti takšne popularnosti, kot je je bila deležna lani, verjetno več ne bo nikoli. Ali pa le? Mogoče pa bo kdo koga tako močno ugriznil, da bodo o tem pisali vsi časopisi! Zadnje čase se namreč vse bolj grizejo in praskajo, tako da sem se že navadil, da v našem Večeru najprej preberem, kaj je kdo o kom spet pisal iz našega mesta. Razni Tončki, Jožki, Andreji in Mihci tekmujejo v pisnem izražanju in v tem, kdo bo koga bolj oblatil. In tisti, ki bo sedaj izgubil, bo komaj čakal na priložnost, da se bo lahko mašćeval — tako je bilo v tem našem mestu v preteklosti, tako je sedaj in tako bo v prihodnje.

Naj vam povem kaj zanimivega še iz družabnega življenja, da ne bo vedno na dnevnem redu le politika, kot da bi bila res najpomembnejša stvar na svetu. Najpomembnejši dogodek v zadnjem tednu v Gornji Radgoni je bila fešta Murskega vala na sejmišču. Najprej nisem hotel iti poslušat Sobočance, pa tudi nagrade me niso kaj preveč zanimale, toda ... saj veste, kako te nazadnje ženske znajo prepričati. Ne morete si misliti, kako sem bil presenečen, ko sem videl, kakšna gneča je nastala zaradi tega koncerta in plesa! Pa skoraj vsi moji sosedje so bili tam in moram reči, da smo se kar »fajn« zabavali do poznih ur. Le na pijačo je bilo treba dolgo čakati, toda kaj, ko je delal samo en šank. Si lahko mislite: gostinci iz Zvezde so morali priti prodajat pijačo v Gornjo Radgono. Kaj se radgonskim natakarjem res ne da delati? Tudi miz in stolov bi lahko bilo več, kajti veliko ljudi je moralo kar stati in tako opazovati dogajanje.

Mlade pa je kar trgalo. Kar hodili so po tistem plesišču, ne da bi vedeli, kam sami s sabo. Ni mi še popolnoma jasno, kaj je tako močno vplivalo na njih: pomlad, topla noč, polna luna ali sveče na stranišču. Prav ste prebrali: na sejemskem stranišču so namesto električne žarnice gorele sveče, kar je bilo meni osebno bolj všeč; pod streho zabaviščenga dela pa so poleg gostov dobili svoj prostor tudi na palete naloženi nosilci in opeka.

Radgončani so morali na prireditvi v Gornji Radgoni jesti langaš namesto prleških gibanic. Sprašujem se, kaj bo potem z nami, če se bo našim prleškim ekstremistom posrečilo, da bodo pregnali vse šiptare in Prekmurce: ali ne bomo imeli več niti zabav, ne sladoleda, ne zelenjave ... Mogoče pa Grozd ni hotel sodelovati na petkovi fešti ravno zaradi tega, ker jo je organiziral soboški radio. Če bi bil to mariborski radio, potem bi se potrudili, tako pa ... Pa kaj, če so ob dobiček, glavno, da so ostali »lokalno zavedni«.

»Radgončan«

BANKA

BANKA, D.D., LJUBLJANA
EKSPLOZITURA MURSKA SOBOTA
tel.: 21-833, 31-320, 21-521

— ugodne obrestne mere za tolarska sredstva občanov,
— devizno varčevanje na nov način,
— potrošniška gotovinska posojila.

ABANKA, BANKA PRIJAZNIH IN PODJETNIH LJUDI

BOLCAR AGROAVTOMETAL
SPUHLJA 53, 62250 PTUJ
TEL. 062 776-515, FAX 062 776-208

UGODNO UGODNO UGODNO UGODNO
KMETIJSKA MEHANIZACIJA
SIP, CREINA, TEHNOSTROJ, PAN AGRA, STROJNA ŽALEC
REZERVNI DELI VSEH VRST

POSEBNO UGODNO PRODAJA MEHANIZACIJE STARO ZA NOVO

Cene mineralnih gnojil

	Kan	urea	NPK 15—15—15	NPK 8—26—26	NPK 13—
PANONKA	16,50	23,00	25,20	28,50	—
KZ LENDAVA	16,00	23,00	18,00	18,00	[illegible]
KZ G. RADGONA	17,00	19,91	—	—	[illegible]
AGROSHOP Brezovci	15,60	19,40	—	25,80	[illegible]

Cene rabljenih avtomobilov

Ponudba rabljenih avtomobilov na nedeljskem sejmu v Murski Soboti ni bila ravno velika. Prodajalci so tokrat ponujali le [illegible] vozil, lastnika pa je zamenjala katrca letnik 1988 s prevoženimi 42.000 kilometri. Novi voznik je moral zanjo odšteti 4.000 DEM.

Znamka avtomobila	letnik	prevož. km	cena
BMW 316	1986	90.000	14.000 DEM
BMW 520	1980	131.000	9.000 DEM
BMW 2002	1972	51.000	2.600 DEM
Mitsubishi galant	1990	24.000	17.500 DEM
Zastava 128	1989	9.000	6.000 DEM
Lada 1300	1988	56.000	5.000 DEM
R 4 GTL	1987	36.000	4.500 DEM
VW 1300	1969	180.000	1.800 DEM
Ford capri	1978	161.000	4.000 DEM
Lada samara	1989	34.000	7.500 DEM
VW jetta	1981	78.000	4.800 DEM
R 18	1984	96.000	6.300 DEM
Jugo 55	1989	38.000	4.500 DEM
Zastava 126 P	1989	26.000	3.000 DEM
Zastava 750 LE	1982	40.000	1.400 DEM

Pomurska banka dd
Murska Sobota

Menjalniški tečaj Pomurske banke z dne 19. maja 1992 od 11.00 dalje
Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 19. maja 1992 od 0.00 dalje

Država	Enota	Banka Slovenije srednji tečaj	LB Pomurska banka d.d. nakup	prodaja
Avstrija	100	732,9943	725,00	[illegible]
Francija	100	1.536,0335	1.532,00	[illegible]
Nemčija	100	5.157,9364	5.210,00	[illegible]
Italija	100	6,8523	6,70	[illegible]
Švica	100	5.588,6241	5.600,00	[illegible]
ZDA	1	82,3619	82,50	[illegible]

Shranite stvari na varnem, dokler ni prepozno

Bliža se dopust, ko bo vaša hiša ali stanovanje nekaj časa samo[illegible] lo.
Da ga boste brezskrbno in lagodno preživeli, vam lahko [illegible] di Pomurska banka.
Vrednostne papirje, dokumente, dragocenosti in podobne [illegible] shranite v svoj

sef

Sefi različnih velikosti so vam na voljo v naših enotah v Murski Soboti, Lendavi, Gornji Radgoni in Moravskih Toplicah.
Najemnina za sef je nizka, saj ga lahko dobite že za 2.000 tolarjev za vse leto, mesečna najemnina pa je že od 200 tolarjev.